

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
Вінницький національний аграрний університет
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Львівський національний аграрний університет
Чернігівський національний технологічний університет

Соціально-економічні проблеми аграрного розвитку регіонів

збірник наукових праць

Ніжин – 2018

Рекомендовано до друку вченою радою
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
від 29.11.2018 р. № 5

Редакц. колегія:

В.С. Лукач (науковий редактор); І.О. Демчук (заступник відповідального редактора); Н.Г. Царук; К.В. Кощенко; О.М. Столяренко; І.В. Дворник; О.С. Сидорович; Є.Ю. Білокобила; Г.М. Македон; А.І. Бережняк

Учасники конференції – науково-педагогічні працівники, наукові співробітники, аспіранти та студенти: Національного університету харчових технологій, ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут», Національного університету біоресурсів і природокористування України, Конотопського інституту Сумського державного університету, Чернігівського національного технологічного університету, Львівського національного університету, Дніпровського державного аграрно-економічного університету, Інституту олійних культур НААН.

Соціально-економічні проблеми аграрного розвитку регіонів /
С 91 Зб. наук. праць / наук.ред. В.С. Лукач – Ніжин, 2018. – 180 с.

У збірнику надруковані матеріали учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-економічні проблеми аграрного розвитку регіонів», висвітлено результати наукових досліджень, проведених науково-педагогічними працівниками, науковими співробітниками, аспірантами та студентами. Тексти тез друкуються в авторській редакції. Відповідальність за інформацію, подану в науковому дослідженні, несуть автори статей.

НАПРЯМ 1
Менеджмент та економіка
господарської діяльності

Безпала Ольга

к.геогр.н., старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

Сологуб Юрій

к.геогр.н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу

Національний університет харчових технологій

м.Київ

СТАН РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

15 вересня 2017 року — Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР). У доповіді представлені результати адаптації 17 глобальних ЦСР з урахуванням специфіки національного розвитку.

Згідно доповіді Ціль 2. направлена на подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства [2].

У контексті цього, важливе значення мають дослідження стану та проблем розвитку аграрного сектору регіонів України. Чернігівська область є однією з аграрних областей України, де питання розвитку сільського господарства набуває особливої актуальності.

Продукція сільського господарства. У 2017р. загальний обсяг виробництва продукції сільського господарства (у постійних цінах 2010р.) становив 10923,9 млн.грн, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах – 7674,2 млн.грн, господарствах населення – 3249,7 млн.грн. [1]

Порівняно з 2016р. *обсяг продукції сільського господарства*, як у сільськогосподарських підприємствах, так і в господарствах населення, збільшився на 5,3%.

У галузевій структурі виробництва продукції сільського господарства провідне місце (80,5% від загального обсягу виробництва) традиційно належить *продукції рослинництва*. У сільськогосподарських підприємствах її частка становила 87,3%, у господарствах населення – 64,3%. Порівняно з 2016р. відбулося збільшення обсягів виробництва продукції рослинництва на 7,0%, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах – на 6,0%, господарствах населення – на 10,3%.

У галузі *тваринництва* обсяг виробництва за 2017р. становив 98,8% рівня 2016р., у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах – 100,7%. Щороку в господарствах населення відбувається спад виробництва тваринницької продукції, у минулому році – на 2,7%. Не дивлячись на поступовий занепад галузі, частка господарств населення у виробництві становила 54,4%.

Рослинництво. Посівна площа сільськогосподарських культур під урожай 2017р. (1240,7 тис.га) порівняно з 2016р. збільшилася на 3,7% за рахунок її

розширення в аграрних підприємствах на 6,0%. У господарствах населення сільськогосподарські посіви скоротилися на 6,8%. У структурі посівів 2017р., як і в попередньому, переважали культури зернові та зернобобові (56,2%) та технічні (28,0%). Порівняно з 2016р. посіви зернових та зернобобових збільшилися на 5,4% і становили 697,0 тис.га, площі культур технічних (347,6 тис.га) збільшилися на 8,0%. Посіви культур технічних розширилися за рахунок збільшення площ сої на 29,3%, ріпаку – у 3,6 рази та льону кудряша – на 23,7% [1].

Порівняно з 2016р. *виробництво зерна* в області (4079,0 тис.т) збільшилося на 9,1%. Рекордний вал зернових отримали за рахунок збільшення врожайності на 1,6 ц з 1 га. Нарощення кількості збіжжя відбулося за рахунок збільшення врожайності основних культур зернових: пшениці (на 4,7 ц), ячменю (на 5,1 ц), жита (на 4,9 ц) та зернобобових (на 3,4 ц). Продовольчого зерна отримано 1018,4 тис.т (25,0% загального обсягу), решта – культури зернові фуражні.

Валовий збір *цукрового буряка фабричного* (269,3 тис.т) проти 2016р. зменшився на 7,0% за рахунок зменшення площ посіву на 8,8%.

У результаті зменшення посівної площі (на 14,6 тис.га) та врожайності (на 1,7 ц з 1 га) зменшився обсяг зібраного *соняшнику* на 13,0%, або на 69,8 тис.т. Майже весь соняшник вироблявся сільськогосподарськими підприємствами (99,8%). Виробництво *ріпаку та кользи* зросло порівняно з 2016р. у 4,9 рази і становило 98,0 тис.т, що зумовлено розширенням посівних площ у 3,6 рази та збільшенням урожайності на 8,5 ц з 1 га. Вирощуванням цієї технічної культури займалися виключно аграрні формування.

Валовий збір *картоплі* (1447,3 тис.т) збільшився проти 2016р. на 20,4%. Оскільки господарствами населення вироблено 91,0% загального обсягу картоплі, то збільшення врожайності по цій категорії на 23,9% сформувало результат загального виробництва області.

Культур овочевих зібрали 173,7 тис.т, з них 97,7% – овочі відкритого ґрунту. Порівняно з 2016р. культур овочевих зібрали на 7,2% менше через зменшення посівних площ відкритого ґрунту на 6,8% та незначне зниження врожайності всіх овочів (на 1,1 ц з 1 га) [1].

Обсяги виробництва *плодоягідної* продукції (19,2 тис.т) зросли на 32,4% за рахунок збільшення врожайності на 16,0 ц з 1 га.

Тваринництво. На 1 січня 2018р. в області нараховувалися 183,9 тис. голів *великої рогатої худоби*, що на 12,6 тис. голів (або на 6,4%) менше порівняно з початком 2017р., у т.ч. в сільгосп підприємствах – 111,7 тис. голів (на 3,1 тис. голів менше), у господарствах населення – 72,2 тис. голів (на 9,5 тис. голів менше).

Кількість *корів* в аграрних підприємствах (45,4 тис. голів) зменшилася на 2,6%, у господарствах населення (59,2 тис. голів) – на 11,2%, що зумовило загальне скорочення показника на 7,7%, або 8,7 тис. голів.

У 2017р. поголів'я *свиней* зменшилося на 5,5% і на кінець року становило 175,3 тис. голів, у т.ч. в аграрних підприємствах – на 7,8% (91,4 тис. голів), господарствах населення – на 3,0% (83,9 тис. голів).

Скоротилося (на 7,6%) поголів'я *овець та кіз* за рахунок зменшення стада в сільгосппідприємствах (на 9,7%) та господарствах населення (на 7,4%) і на кінець року налічувало 29,2 тис. голів. Кількість *птиці* всіх видів порівняно з початком 2016р. збільшилася на 2,8% (становила 3495,9 тис. голів), у т.ч. в господарствах населення – на 3,2% (3264,3 тис. голів). Сільськогосподарські підприємства скоротили поголів'я на 2,2% (231,6 тис. голів).

У господарствах населення зосереджена значна частина поголів'я худоби та птиці: на початок 2018р. вони утримували 39,3% поголів'я великої рогатої худоби (у т.ч. корів – 56,6%); 47,9% свиней; 90,4% овець та кіз; 93,4% птиці всіх видів.

Чернігівщина *шоста* серед регіонів за кількістю великої рогатої худоби, у т.ч. корів.

Загальне виробництво *м'яса* у 2017р. становило 33,3 тис.т (у забійній масі), що на 6,5% менше порівняно з 2016р. Виробництво м'яса зменшилося як у сільськогосподарських підприємствах (на 9,3%), які реалізували 18,6 тис.т цього продукту, так і в господарствах населення (на 2,6%), ними реалізовано 14,7 тис.т м'яса. Як сільськогосподарські підприємства, так і господарства населення, надавали перевагу виробництву свинини, питома вага якої була найбільшою – 53,8% та 44,9% відповідно.

У 2017р. в області надоено 548,8 тис.т *молока*, що на 0,1% менше, ніж рік тому. Скорочення валових надоев відбулося за рахунок господарств населення, якими було надоено 310,7 тис.т молока, що на 3,4% менше 2016р. У сільськогосподарських підприємствах відбулося зростання виробництва молока (на 4,5%) і становило 238,1 тис.т. Виробництво *яєць* у господарствах усіх категорій становило 288,8 млн.шт, що на 3,0% менше порівняно з 2016р. Спад виробництва яєць відбувся в сільськогосподарських підприємствах (на 21,9%), ними вироблено 47,0 млн.шт яєць, а господарства населення збільшили обсяги на 1,8% і отримали 241,8 млн.шт яєць.

Станом на 1 листопада цього року в сільському, лісовому та рибному господарстві зареєстровано 1906 юридичних осіб. У сільському господарстві було зайнято понад 25 тис. штатних працівників, або кожен сьомий працюючий області [1].

Таким чином, аналізуючи підсумки попереднього року Чернігівщина друга в Україні за виробництвом жита та кукурудзи, третя – вівса, п'ята – картоплі, одна з трьох областей, що сіяли льон, четверта – молока та шоста за кількістю великої рогатої худоби, у т.ч. корів. Чернігівщина десята серед регіонів України за обсягом продукції сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Чернігівській області
<http://www.chernigivstat.gov.ua>

2. Цілі сталого розвитку 2016-2030 <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

Бережняк Анна
асистент кафедри обліку і оподаткування
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ЯК ЗАПУСТИТИ СВІЙ STARTUP В УКРАЇНІ

Слово стартап в останні десятиліття стало синонімом прориву, нерозривно пов'язане з новими технологіями. Хоча раніше у стартапу був інший синонім, назва - гаражний бізнес. Воно відображає історію Паккарда і Хьюлетта, що трапилася в далекому 1939 році. Саме тоді два студента так назвали свій проект, який виявився успішним. Хоча і не всі стартап-проекти доходять до стадії продажу продуктів, така тенденція позитивно впливає на розвиток економіки країни, формує її позитивний інвестиційний імідж і дозволяє молодим бізнесменам реалізувати свою комерційну ідею. Все ж запустити стартап в Україні не так просто. При чому це стосується не тільки України, але і перспектив молодих амбітних підприємців за кордоном.

Успіх стартапів обумовлюється віком засновників. За статистикою їх вік 20-25 років, вік коли людина має вищі ідеали, завзятість і бажання працювати, а найважливіше – можливість це робити, так як у більшості в цьому віці немає сім'ї, дітей та є багато часу і сил.

Стартап завжди починається з команди. Рідко коли стартап тягне одна людина. Як правило це група студентів, друзів або партнерів. У злагодженої команди з величезним запасом часу, сил, бажання, креативу, знань і фінансової підтримки з боку інвесторів багато шансів на успіх. Коли команда зібрана і згуртована виникає наступне питання: «З чого почати стартап-проект?».

Як і будь-який проект в Україні стартап починається з генерації ідеї, яку необхідно перетворити в продукт. Після цього стартаперів очікує кропітка робота і багато труднощів. Найбільші труднощі, в розумінні того, навіщо ти запускаєш цей проект, для якої цільової аудиторії, як це буде приносити прибуток і як вижити на ринку. Більш того, навіть якщо тобі здається, що ти всі ці речі продумав і написав бізнес-план - це ще не гарантує того, що «потрапив в яблучко» - ринок дуже швидкоплинний, і по-справжньому знайти «свій продукт» можна тільки в процесі роботи.

Коли ви запускаєте свій стартап, то вам варто подумати про тип ринку. Наприклад, якщо ви оберете абсолютно новий ринок, то на перший погляд здаватиметься, що це дуже круто, адже ви будете першими на ринку. Насправді це не так. Адже у вас буде велика проблема з тим, щоб зробити ваш продукт привабливим не лише для технологічних ентузіастів, а й для мас-маркету [1].

Будь-який стартап в Україні не може обійтися без стартового капіталу і інвестицій. Стартапери з досвідом говорять, що якщо немає початкового капіталу, втілити інноваційний бізнес-проект в життя неможливо – гроші потрібні для того, щоб забезпечувати повноцінну роботу команди. Саме тому, для того щоб проект був успішним підприємцям необхідно залучати інвесторів. Коли люди починають розуміти що таке стартапи і які прибутки вони можуть

приносити, у багатьох з'являється бажання інвестувати в них. У той же час, інвестори повинні розуміти, що стартап – це досить ризикований бізнес, але з великим потенціалом. Адже, найбільші прибутки завжди приносять тільки ризиковані проекти і «темні конячки».

Існує багато різних бірж стартапів, сервісів з пошуку стартапа і ще більше по їх створенню. Також, існують компанії, які чекають пропозицій і самі розшукують стартапи, так молодій компанії з новою ідеєю необхідно всього лише описати свій план, свою ідею в певній формі та розіслати її на подібні біржі і очікувати своїх інвесторів. Інвестиції в стартапи – це венчурні інвестиції, з високим ризиком і швидкою окупністю. Крім венчурних інвесторів, в стартапи інвестують так звані «бізнес-ангели» – це приватні інвестори в нові компанії, які усвідомлено йдуть на 100% ризик заради ідеї і віри в успішну реалізацію стартапу. Такі інвестори не втручаються в роботу компанії і не чекають швидкої окупності, їх мета – довгострокове інвестування [2].

Таким чином, стартапи стали цілою індустрією, величезним інвестиційним сектором. Цікавість до цього не буде згасати а тільки рости, як до всього нового і нових ідей авторів і засновників компаній. Але щоб розуміти повну картину, треба сказати що за статистикою 70% стартапів припиняють свою роботу вже в перший рік і успішними стають тільки 5-10% компаній. Але саме ці 5-10% дають величезний прибуток своїм інвесторам, яка може з легкістю перекрити збитки невдалих вкладень.

Список використаних джерел

1. Гільбо К. Стартап на 100 доларів: як перетворити хобі на бізнес. – Київ: Наш формат – 2017 р. – 264с.
2. Ріс Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля. – Київ: Наш формат – 2016 р. – 368 с.

Білоус Інна

к.е.н., доцент, доктор PhD

кафедри економіки та управління

Конотопський інститут Сумського державного університету

м.Конотоп

СУЧАСНІ КОРПОРАТИВНІ ОБЛІГАЦІЇ В УКРАЇНІ

Ринок облігацій в Україні є одним із важливих сегментом економіки, де підприємства можуть отримувати довгострокові фінансові ресурси. Саме потреба в цих ресурсах є досить необхідною для розвитку вітчизняної економіки, відновлення виробництва, збільшення випуску нових та старих видів продукції. За досвідом зарубіжних країн відомо, що досить важливе місце в системі фінансування займає емісія цінних паперів, де велику частку складають корпоративні облігації.

В Україні ринок корпоративних облігацій, як додаткове джерело фінансування використовується тільки на 40 % в порівнянні із розвинутими країнами де ринкову економіку він поповнює до 65% інвестиційних ресурсів, це

свідчить про важливість облігаційних операцій, що вважається додатковою альтернативою джерел фінансування діяльності підприємств.

Поняття корпоративні облігації – це документ про надання їх власникам довгострокової фінансової позички фірмам, корпораціям, підприємствам.

Випуск облігацій це вигідний спосіб створення додаткових джерел фінансування, ніж випуск акцій. Проте власники облігацій не мають права голосу, через те, що вони тільки кредитори для компанії, а не повноцінні співвласники. Недоліком корпоративних облігацій є великий ризик не отримати прибуток, або бути в мінусі.

В теперішніх умовах, коли майже немає планів для відновлення фінансової ситуації в країні, наш фондовий ринок не стоїть на місці та міняє напрямок свого існування, зміщуючи свої акценти з пайових фінансових інструментів на інструменти із фіксованою дохідністю (прикладом таких інструментів – є облігації). На ринку цінних паперів відбувається оборот боргових зобов'язань – корпоративних облігацій. Тобто саме цей сегмент фондового ринку, як ринок корпоративних облігацій, набуває актуальності та необхідності для використання.

Як правило, облігація має встановлений термін виплати відсотків, який визначений умовами випуску. Найчастіше в роботі з облігаціями сплачується фіксована ціна, яка встановлена емітентом при емісії. В результаті підприємство, яке здійснило випуск облігаційного запозичення має суму коштів на визначений строк та під встановлений відсоток, використовує досить серйозний фінансовий інструмент для розвитку компанії. Проте скористатись цим інструментом можуть тільки підприємства, корпорації, що мають певну нішу в своєму сегменті і достатньо високий кредитний рейтинг з фінансовими можливостями для емісії [1].

Підприємства та корпорації при випуску облігацій повинні врахувати ризики, які можуть виникнути при залученні позикового капіталу та нерозміщенні облігаційного випуску.

Ризик нерозміщення може бути в тому випадку, коли після збору всіх відповідних документів та реєстрації для випуску облігацій, попит на ці документи зі сторони інвестора виявиться не високим.

Ризик залучення позикових грошових коштів з'являється на етапі розміщення облігацій. При розміщенні купонних облігацій має місце «конкурс за ставкою купона», це полягає в тому, що інвестори показують в заявці ставку купона. За умови, коли ціна облігації однакова або перевершує зазначену інвестором, операція виконується, і навпаки відхиляється.

Виходячи з наведеного, можна сказати, що, якщо ціна в заявці інвестора стане більшою за номінальну, емітент отримає фінансування значно більшої вартості, ніж було очікувано. У емітента буде вибір між тим, щоб здійснити часткове розміщення задовольнивши заявки лише певних емітентів або взагалі не здійснювати розміщення.

Вище було вказано, що ринок корпоративних облігацій не достатньо розвинений, причини нерозвиненості вітчизняного ринку полягають в наступному:

- відсутності (або недостатньо високий рівень) кредитних рейтингів потенційних емітентів облігацій та трендів до випуску незабезпечених цінних паперів;
- слабкості вітчизняних та надто високих ризиків для міжнародних інституційних інвесторів;
- загальна нерозвиненість ринку капіталів та неякісна його інфраструктура;
- відсутність належного нормативно-правового забезпечення емісії, обігу та погашення корпоративних облігацій;
- високий рівень існуючих витрат, пов'язаних з емісією облігацій;
- неготовність основної маси українських компаній до виходу на ринок капіталів із-за відсутності ясних правил існування на ньому, поганий маркетинг і недовиконання критеріїв колективного управління.

Перспективи широкого застосування облігацій, як приладу фінансування реального сектору економіки України знаходяться в залежності від вирішення конкретних проблемних питань.

Бар'єри щодо запровадження цивілізованих правил гри на ринку існують як з вини регулятора, так і інших учасників ринку.

Одним з шляхів до покращення стану ринку цінних паперів Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку вводить з 2019 року підприємствам, що становлять суспільний інтерес та деякі інші підприємства будуть подавати фінансову звітність до відповідних регуляторів (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національний банк України, Міністерство фінансів України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг) в єдиному електронному форматі XBRL, який є загально визнаним стандартом для подання фінансової звітності за МСФЗ для подолання бар'єрів на ринку цінних паперів, в тому числі ринку корпоративних облігацій [2].

В результаті можна зробити певні висновки, а саме:

1. облігації це досить давній але популярний фінансовий інструмент для отримання додаткових фінансових ресурсів. Можна зрозуміти, що популярність на корпоративні облігації то виростає, то зменшується з періодичністю кожні 5 років і має циклічність [2].
2. існує нерозвиненість українського ринку корпоративних облігацій це нерозвиненість ринку капіталів та неякісна його інфраструктура;
3. відсутність належного нормативно-правового забезпечення емісії, обігу та погашення корпоративних облігацій;
4. слабкість вітчизняних інституційних інвесторів;
5. високі накладні витрати;
6. невисокі кредитні рейтинги можливих емітентів облігацій;

7. неготовність основної маси українських компаній до виходу на ринок капіталів із-за відсутності ясних правил гри на ньому;

8. поганий маркетинг і недовиконання критеріїв колективного управління.

Звісно, рішення всіх проблем на вітчизняному ринку облігацій потребує досить довгого часу, а сам випуск облігацій ніяк не можна вважати порятунком від фінансових проблем. Це також ще ніяк не означає, ніби облігації ніяк не мають власні негативні сторони і те, ніби українські емітенти змушені відмовитися від застосування інших джерел отримання фінансових ресурсів, як банківські кредити або інші інструменти залучення фінансових ресурсів. Але, доцільним є розгляд можливості розвитку цього сегменту фондового ринку завдяки вирішенню існуючих проблем, що призведе до покращення стану, як ринку облігацій в цілому, так і надасть вітчизняним підприємствам можливість залучити позикові засоби за допомогою додаткових джерел – випуску корпоративних облігацій.

Список використаних джерел

1. Корпоративні облігації, як перспективний спосіб залучення інвестицій. [Електронний ресурс]//– режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2011_9_2/pdf/iorgacheva.PDF

2. Офіційний сайт НКЦПФР. [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.nssms.gov.ua>

3. Національне рейтингове агентство "Рюрік". Аналітичний огляд за 2014–2016 роки. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_4_kv_2014.pdf

Вергун Володимир
студент

Бережняк Анна
асистент кафедри обліку і оподаткування
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах господарювання суб'єкти, які діють на території України з метою ефективного функціонування та сталого розвитку, повинні вмільо використовувати і застосовувати прогресивні теорії, методи й інструменти управління, а також досвід провідних світових компаній у сфері управлінського контролю.

Контроль в системі менеджменту являє собою процес визначення якості й коригування виконуваної підлеглими роботи, для того щоб забезпечити виконання планів, спрямованих на досягнення цілей підприємства.

Таким чином, контроль входить до завдання менеджера будь-якого рівня – від керівника підприємства до майстра цеху. Правильно організований контроль дозволяє не тільки вчасно виявити недоліки в діяльності підприємства, але й

вчасно вжити заходів для їх усунення. Необхідність ефективного управління економікою України взагалі та господарсько-фінансовою діяльністю підприємств зокрема потребує здійснення ефективного контролю як важливої і автономної аналітичної функції управління.

Контроль в системі менеджменту в сучасних умовах господарювання доцільно представити як систему, що складається з елементів входу (інформаційне забезпечення контролю), елементів виходу (інформація про об'єкт управління, отримана в результаті контролю) і сукупності наступних взаємопов'язаних ланок: центрів відповідальності; техніки контролю, тобто інформаційно-обчислювальна техніка і технологія; процедури контролю та системи обліку.

На підприємствах, які функціонують в Україні, були проведені дослідження у сфері контролю, аналізувалася робота керівників всіх рівнів, згідно результатів дослідження були виділені головні принципи, яких повинні дотримуватись керівники для ефективного системи контролю на підприємстві:

1) принцип комбінації різних видів контролю: об'єкт управління подібний, то й контроль повинен за структурою бути йому відповідним. Складність контролю розкривається за посередництвом обліку різних площин контрольних процедур: тимчасових, змістовних, видових, функціональних, технологічних і т.д;

2) контроль повинен здійснюватися в умовах необхідної публічності, гласності. Контроль, здійснений кулуарно, має часто також «камерні» наслідки: реальних кроків по зміні ситуації не відбувається, причини тривіально прості: ні виконавці, ні керівники часто в такій ситуації не одержують інформації про зняті показники;

3) особливе місце серед принципів контролю займає вимога до забезпечення всеосяжного, повсюдного, постійного характеру контролю. При всій тональності контролю слід уникати дріб'язковості, того, що в народі називають «стояти над душею». Як забезпечити бажаний характер контролю й уникнути негативних наслідків? Для цього потрібно всі управлінські функції замкнути на контроль. По-іншому це можна сформулювати як принцип універсальності контролю;

4) слід виходити із принципу координації контролю в управлінні. Це означає узгодження й встановлення доцільного співвідношення дій різних органів, що займаються контролем, їх структурних підрозділів і посадових осіб для досягнення цілей з найменшими витратами сил і засобів.

Контроль як функція менеджменту є елементом зворотного зв'язку, тому що за даними контролю проводиться коригування раніше прийнятих рішень і планів, а також стандартів усієї господарської діяльності. Він є об'єктивною необхідністю, тому що навіть найоптимальніші плани не можуть бути реалізовані, якщо вони не будуть доведені до виконавців і за їх виконанням не буде налагоджений об'єктивний, постійний контроль.

Однією з найважливіших особливостей контролю в системі менеджменту є виділення центрів відповідальності, зокрема центрів витрат, доходів, прибутку та інвестицій, формування бюджетів для кожного центру відповідальності, організація обліку виконання бюджетних завдань та ідентифікація і аналіз причин відхилень.

Отже, ефективний контроль в системі менеджменту створюється на основі його з'єднання з процесом стратегічного планування. Проте в процесі оцінки необхідно враховувати і незаплановані (випадкові) результати, які найчастіше забезпечуються ефективними оперативними рішеннями і характеризують результативність діяльності окремих підрозділів або працівників та їх уміння адекватно реагувати на непередбачені обставини. Початком управлінського контролю є оцінка результатів, а закінченням – аналіз чинників, які зумовили отримання таких результатів і розкриття причин відхилень фактичних показників від запланованих. Таким чином, контроль в системі менеджменту є невід'ємною складовою менеджменту, без якої не може повноцінно та злагоджено функціонувати жодне підприємство.

Список використаних джерел

1. Управлінський контроль у системі стратегічного планування / Н.Е. Красностанова, М.А. Маневич, Д.В. Запорожан // Одеський державний політехнічний університет. – 2014. – № 1. – С. 39–43.

2. Формування ефективної системи управлінського контролю в умовах системної нестабільності економіки / Г.І. Башнянин, В.В. Апопій, О.Д. Вовчак // Вісник львівської комерційної академії. – 2015. – № 36. – С. 45–46.

Vovk Alina
student

Kybrak Alla
student

Stadnyk Viktoriia

Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer
SS of NULES of Ukraine «Nizhyn Agrotechnical Institute»

Nizhyn

NEW BIOTECHNOLOGIES IN APK UKRAINE, BENEFITS AND WEAKNESSES

Understanding the potential of global scientific progress, one can draw attention to the identification and improvement of individual industries that affect the agrarian spectrum of activities in the country. One of these industries is biotechnology. Biotechnology - an interdisciplinary field that emerged at the junction of biological, chemical and engineering sciences [1]. The development of this technology is associated with the solution of global humanity problems - the elimination of shortages of food, energy, mineral resources, improving health and quality of the environment.

Biotechnology is used around many things in our everyday use, from the clothes we wear to the products we consume. For centuries, farmers, bakeries and brewers have

used traditional technologies to change and modify plants and food - wheat can serve as the oldest example, and nectarine is one of the last. Today, biotechnology uses modern scientific methods that allow to improve or modify plants, animals, microorganisms with greater accuracy and predictability [3].

Consumers should have the choice of as wide a list of safe products. Biotechnology gives consumers the opportunity to make such a choice - not only in agriculture, but also in medicine and fuel resources, and so on.

Biotechnology in agrarian production facilitates traditional methods of plant and animal breeding and develops new technologies that increase the efficiency of agriculture. In many countries, with the help of methods of genetic and cellular engineering, high-yielding and resistant to pests and diseases of agricultural crops are created, plants are being developed for the healing of plants from the accumulation of infections. As one of the most important biotechnology problems around the world, the study of the possibility of controlling the process of nitrogen fixation, in particular the possibility of introducing nitrogen fixation genes into the genome of useful plants, as well as the process of photosynthesis [4].

The improvement of the amino acid composition of plant proteins is studied. New regulators of plant growth, microbiological means of plant protection against diseases and pests, and bacterial fertilizers are being developed. Genetic engineering vaccines, serums, monoclonal antibodies are used for the prevention, diagnosis and treatment of major diseases in livestock breeding. The genetic engineering hormone of growth, as well as the technique of transplantation and micromanipulation on the embryos of domestic animals, are used to create the most effective breeding technology. To increase the productivity of animals used fodder protein, obtained by microbiological synthesis [4].

However, the use of any new technology has the potential negative consequences and responsibility for their manifestations. The main harmful effects can be attributed to: the change of the nature of mutagens, the loss of biosystems self-regulation ability, changes in genomes of organisms and the gene pool of populations, increase in the number of antibiotic-resistant microorganisms, increasing the concentration of allergens in nature, disturbing the balance of natural ecosystems, increasing the level of microorganisms, mutational changes and the spread of diseases of organisms, etc.

The volumes of bioproduction from the biosphere reached 70%, and living matter functions at an optimum level when the output of the biosphere is not more than 15% [2]. Ecosystems and the biosphere, in general, are increasingly losing self-regulation and self-sustainability. In the end, it provides a cycle of substances on the globe of a qualitatively new and unpredictable nature. Stability of the functioning of the biosphere was in jeopardy. Pollution and degradation are covered by all the geosphere of the Earth. Air, water and soil began to lose their basic natural properties.

The further progress of humanity is largely due to the development of biotechnology. At the same time, it must be borne in mind that uncontrolled propagation of genetically engineered living organisms and products can disrupt the biological balance in nature and present a threat to human health.

References

1. Burkat V.P. Biotechnology and breeding // Visnyk s.-g. science – 2010 No. 8.- P. 64-66.
2. Tkacheva L. The urgent problems of genetic engineering // Chemistry. Biology. - 2012. - No. 40 (100). - pp. 7-8.
3. Golubev A.K. Prospects for the use of biotechnology in the practice of livestock // s.-g. Biology.-2013.-№ 12.- P. 3-9
4. Tamashi I. Application of biotechnology in crop and livestock production // International s.-g. Magazine.-2014. - №21 .- P. 30-32.

Гриненко Анна

студентка

Пилипенко Любов

студентка

Стадник Вікторія

к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

В умовах становлення ринкової економіки в нашій країні особливого значення набувають питання управління підприємством. Відомо, що для ефективного управління організацією необхідно враховувати існуючі та можливі проблеми в менеджменті. Реальний стан українського менеджменту та його організаційної культури є недосконалим, про що свідчить низький рівень продуктивності та якості праці на більшості вітчизняних підприємств і їх низька конкурентоспроможність. Виникає необхідність осмислення існуючих проблем і формування більш адекватної сучасним умовам господарювання моделі вітчизняного менеджменту та його організаційної культури. Тому дослідження в даному напрямку є досить актуальними.

В області осмислення проблем українського менеджменту та його організаційної культури достатньо продуктивно працюють українські вчені: Б.П. Будзан, Ф.І. Хміль, Г.В. Щокін, Г.А. Дмитренко, О.Є. Кузьмін, В.Г. Герасимчук, Г.О. Коваленко, Г.Л. Хаєт й інші.

Метою дослідження є дослідження особливостей українського менеджменту та його організаційної культури управління, визначення проблем вітчизняного менеджменту й формування підходів щодо їх вирішення.

Менеджмент – це наука, яка спирається на об'єктивні закони та закономірності, чіткі правила й технології. З іншого боку, менеджмент має справу з людськими спільнотами, які суттєво відрізняються одна від одної звичками, традиціями, життєвими цінностями, інститутами, рівнем освіти, суспільною мораллю тощо

За допомогою менеджменту людське суспільство з хаотичного перетворюється на високоорганізоване й ефективне. З одного боку – це наука, яка спирається на об'єктивні закони та закономірності, чіткі правила й технології. З іншого, менеджмент має справу з людськими спільнотами, які суттєво відрізняються одна від одної звичками, традиціями, життєвими цінностями, інститутами, рівнем освіти, суспільною мораллю тощо. Тому при переході від теорії менеджменту до практики необхідно застосовувати такі моделі, які відповідають місцевим умовам.

В Україні існує оригінальний власний досвід менеджменту. І. Каганець показав, що український менеджмент має глибокі корені, сформовані ще 200 років тому Григорієм Сковородою. Як виявилось, вчення Г. Сковороди про “властиву працю” набагато випередило час та ідеально відповідає потребам сьогодення.

Філософ звернув увагу на те, що кожна людина володіє особливими здібностями до виконання певної роботи. Ця робота є продовженням внутрішньої природи; виконуючи її, людина розкриває свій потенціал, удосконалюється та відчуває щастя від самореалізації. Як пророчо сказав філософ, “удячність блаженній природі за те, що необхідне зробила легким, а важке – непотрібним”.

Мовою сучасного менеджменту це означає, що проблема функціональної некомпетентності – це проблема людини, яка займається “не своєю роботою”: “немає людей безталанних, а є люди, які займаються не своєю справою”.

Безліч економічних та соціальних проблем стали для України дуже гострими через нестачу високопрофесійних, а водночас патріотично налаштованих кадрів. Українському менеджменту буде важко зробити суттєвий крок уперед. Для цього нам необхідно опанувати сучасні методи менеджменту, сприйняти цінності правила і етичні норми, чинні у цивілізованому світі, зберігаючи та використовуючи при цьому національні моральні надбання, отримані через релігію та історичну культуру.

Нові умови господарювання вимагають нових підходів до управління, тому має особливе значення огляд докорінних змін, які відбуваються у сфері управління, оскільки триває зміна соціально-економічної системи. Постає необхідність рішуче ламати стереотипи мислення, які склалися протягом тривалого часу [3].

Першою з проблем українського менеджменту є самозакоханість, тобто більшість керівників впевнені, що тільки вони знають, як чинити правильно, і абсолютно не погоджуються з чужою думкою.

Наступною значною проблемою є те, що український бізнес, і не лише український, зосереджений на заробітку грошей. Для сучасного українського бізнесу характерна зацикленість на грошах, недостатня духовність і творчість. Це зумовлено економічною ситуацією в нашій країні. Разом з тим, вже є бізнесмени, для яких «нести в світ прекрасне» - не пусті слова. Вони прагнуть покращити цей світ у рамках своїх можливостей. Заради справедливості варто

відзначити, що їм працювати в нашій країні не простіше, однак внутрішні відчуття, з яким вони працюють, зовсім інші. І, дуже добре, що такі бізнесмени в нашій країні є.

Третьою проблемою вітчизняного бізнесу є те, що ніхто або майже ніхто насправді не думає про споживачів. Річ у тому, що наша країна ще не доросла до максимальної орієнтації на клієнта. У нас основне завдання на даному етапі розвитку - вижити за всяку ціну. Необхідно пам'ятати, що вижити можна тільки завдяки клієнтам, оскільки в кінцевому рахунку бізнес існує для клієнтів, а не для керівництва. Основою бізнесу повинна стати клієнтоорієнтованість, а не збагачення компанії. Якщо дотримуватись цього правила, то й збагачення стане саме собою зрозумілим, адже коли думаєш про клієнтів, є шанс заробити гроші.

Четверта проблема - жадібність і конкуренція. Ми можемо спостерігати, як у цілих галузях бізнесу виникають складності через те, що люди знищують один одного і не вміють співпрацювати. Особливо, якщо галузь висококонкурентна. Поняття конкуренції саме по собі жорстке і передбачає виграш за рахунок програшу іншого, але ж у конкуренції також можливий варіант «виграю я - виграє інший».

Наступна проблема - це нарцисизм або зосередженість на власній величі. Багато українських бізнесменів думають буквально так: «мій бізнес - це я». Такі бізнесмени не будуть думати про людей, які розвивають його бізнес. Для них характерна позиція: якщо в компанії трапляються невдачі - винні співробітники, але якщо стався успіх, то він став можливий завдяки особистим зусиллям керівника. Ця проблема свідчить про невміння розділяти успіх зі своїми співробітниками.

Шоста значна проблема українського менеджменту - це зосередженість на цифрах, що називається «нічого особистого». Через зацикленість на цифрах і цифрових показниках ми постійно стикаємося з проблемою у відносинах, через що нерідко можуть виникнути конфлікти [2].

І остання за порядком, але одна із найважливіших - небажання що-небудь змінювати, схильність зберігати стабільність, прагнення охороняти свій status quo, свою позицію, посаду та напрацювання, пишатися минулими заслугами та досягненнями і продовжувати робити все, як раніше, зберігати непорушність процесів у компанії, які одного разу призвели до успіху. Такий підхід буквально означає самогубство. Безумовно, пишатися минулими досягненнями або минулими стратегіями можна, але вони працюють не завжди.

Професор Б. Будзан, ґрунтовно досліджуючи особливості українського менеджменту, зазначає, що в державі наявна криза управління. Одна з її причин – втрата керованості внаслідок порушення соціальних структур через надмірну централізацію. Ще однією причиною кризи управління є те, що плановій економіці не вдалося сформувати в українському менеджменті традиції точності, пунктуальності, здатності до управління своїм часом і часом підлеглих, створити механізми протидії суб'єктивній авральності, стихійності, компанійщині тощо.

Україна має історичний шанс створити свою ефективну модель органічного менеджменту. Він базується на тому, що кожна людина має здібності до певної, так званої “властивої праці”. При її виконанні ця здібність реалізується, переходить із потенційного стану в актуальний. Тому проблема некомпетентності, так характерна для українського менеджменту, – це проблема людини не на своєму місці. Завдання органічного менеджменту – допомогти людині знайти таку роботу, яка відповідає її природним здібностям.

На нашу думку, у майбутньому дослідження даного питання пивинні спрямовуватися на подальшу деталізацію моделі організаційної культури вітчизняного менеджменту.

Список використаних джерел

1. Будзан Б.П. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. – К.: Основи, 2001. – 349 с.
2. Алієв Г. Перспективи розвитку менеджменту в Україні // <http://kerivnyk.info/2012/03/aliev.html>
3. Лесечко М. Українська модель менеджменту // <http://sd.org.ua/news.php?id=7821>

Дроб’язко Вікторія,
студентка

Дворник Інна,

к.е.н., старший викладач кафедри аграрної економіки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

КОМПЛЕКСНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ЯК ОСНОВА ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Регіональний розвиток є складним, динамічним процесом, дослідження якого вимагає вивчення принципів регіонального розвитку, як його основи, та чинників впливу різного рівня, що зумовлюють подальші напрямки розвитку регіональних господарських систем та їхніх елементів. В основі вироблення перспективних напрямків регіонального розвитку лежить вибір щодо оптимального розміщення продуктивних сил території, як запоруки їхнього подальшого успішного функціонування. Розміщення продуктивних сил регіону залежить від особливостей території, природного, трудового та інтелектуального потенціалу, їхнього раціонального використання та накопичених фінансових ресурсів, техніко-технологічних особливостей господарювання.

Метою дослідження є аналіз комплексного розвитку регіонів як основи якості життя населення.

Поняття комплексного розвитку є одним з базових понять економічної науки про розміщення продуктивних сил та економіку регіонів. Головною ознакою комплексу є те, що він являє собою систему. Явище комплексності, таким чином, нерозривно пов'язано з явищем системності, а саме - із

взаємозв'язком елементів системи. Без системності немає й комплексності. Основні ознаки комплексності - взаємопов'язаність, взаємообумовленість та відповідна їм пропорційність розвитку елементів. Комплексність - це явище, а комплексний розвиток - процес. Звідси, комплексність є певною ознакою процесу розвитку системи.

Комплексний розвиток продуктивних сил - це заснований на раціональній спеціалізації економічно ефективний тип розвитку продуктивних сил, який характеризується взаємопов'язаністю, пропорційністю, збалансованістю поєднання галузей, виробництв і споживачів в економічному циклі, раціональним ресурсоспоживанням та оптимальною щодо цього територіальною організацією економічної діяльності.

Зв'язуючою ланкою, об'єднуючою в комплекс учасників відтворювального економічного циклу, в умовах вільної конкуренції виступають самі по собі достатньо ефективні ринкові економічні важелі. Тісні системні зв'язки (з кооперування, комбінування виробництва тощо) при цьому простежуються як на галузевому, так і на міжгалузевому рівні. Ще більш тісний зв'язок між суб'єктом управління (державною, регіональною владою), господарськими об'єктами та кінцевими споживачами регіону виявляється при урахуванні стадійності економічного циклу, в ланках «виробництво-обмін» та «розподіл-споживання», коли важелями фінансової системи забезпечується перерозподіл створених вартостей.

Сучасна регіональна економічна наука виділяє різні види комплексів, при чому останні можуть стосуватись різних складових територіальної соціально-економічної системи. Зокрема, виділяються інтегральні природно-ресурсний, соціальний та виробничий комплекси, які загалом відповідають трьом основним складовим територіальної соціально-економічної системи.

При цьому комплексний розвиток регіонів передбачає різносторонній, пропорційно взаємопов'язаний розвиток усіх галузей господарства, що може забезпечити швидкі темпи зростання його продуктивних сил і високий рівень ефективності виробництва. Комплексний розвиток виробництва можливий при оптимальному розміщенні його стосовно сировинних і трудових ресурсів, районів збуту продукції через досягнення максимального зниження витрат на виробництво продукції, що сприятиме економії витрат суспільної праці, зниженню собівартості продукції у виробника. Тобто питання комплексності розвитку економічних районів різних таксономічних рангів є важливим чинником, що формує економічну незалежність України.

Питання комплексного економічного та соціального розвитку регіонів важливе при розгляді проблем територіальної організації виробництва. Зміст поняття комплексності змінювався з розвитком продуктивних сил країни.

Збалансованість розвитку території - це один з аспектів проблеми досягнення комплексності розвитку району, історичний і соціально обумовлений процес як динамічна реакція на зміну економічної ситуації. Це дуже складний процес, що поєднує внутрішньовиробниче, виробничо-

демографічне, соціально-виробниче, виробничо-природне та інші види взаємодії, чим обумовлюється його діалектичний зв'язок з поняттям стабільність. Стабільність або збереження пропорцій і темпів зростання є необхідною умовою всякого процесу в будь-який історичний момент. Стабільність як умова збалансованості виявляється у збереженні відповідних пропорцій між основними складовими процесу комплексного розвитку економічного району, якісне і кількісне відображення яких змінюється в часі.

Мета збалансованого розвитку регіону - це ефективно господарювання із забезпеченням соціальних та екологічно комфортних умов життєдіяльності населення. Пріоритетність природоохоронних заходів і соціологізація виробництва є основними критеріями ефективності розвитку, причому остання повинна постійно підтримуватися всією системою правових і матеріально-фінансових відносин а корегуватися згідно з розвитком продуктивних сил. Досягнення збалансованого економічного, соціального і екологічного розвитку регіонів потребує перебудови всієї системи економічних відносин з урахуванням соціально- економічних і природних особливостей економічних районів. Кінцевим виміром комплексного розвитку економічного району є у будь-якому випадку рівень якості життя його населення.

Політика комплексного розвитку регіону втілюється в життя на основі стратегічної концепції соціально-економічного розвитку держави. Вона повинна бути довгостроковою, послідовною і постійно впроваджуваною. Саме держава має розробити стратегію комплексного соціально-економічного розвитку. На рівні регіонів також повинні бути розроблені, а потім і реалізовані регіональні стратегії розвитку.

Поняття «комплексний розвиток регіону» проаналізовано із системних позицій і на цій основі обґрунтовані найважливіші закономірності соціально-економічного розвитку регіону: стадійність, економічна структуризація, регіоналізація інфраструктури, ринку і відтворювального процесу, соціалізація та екологізація.

Місія регіону, тобто його призначення полягає у створенні необхідних політичних, соціальних, економічних, екологічних умов розвитку населення, а засобом реалізації - економічне зростання, комплексне і збалансований розвиток економіки. Свою місію регіон здійснює в процесі виконання ним інституційних, економічних, соціальних, екологічних, етнопсихологічних функцій [1].

Інституційними функціями регіону гарантуються конституційні права населення на вільне проживання, вільне волевиявлення, забезпечення законності та правопорядку та ін., які закріплені в Конституції.

Економічні функції регіону - це умови і можливості вільного здійснення економічної діяльності, що надається регіоном в межах прав на регіональну та іншу власність.

Соціальні функції - це гарантії прав і можливостей соціального розвитку населення, забезпечених економічним потенціалом регіону.

Екологічними функціями регіону забезпечується повноцінна середу життєдіяльності населення на основі здійснення природоохоронних та інших заходів.

Етно-психологічні функції регіону реалізуються через створення умов для формування соціально-психологічних і етнічних спільнот проживає на території населення [1].

У дослідженні процес комплексного розвитку розглядається як закономірність розвитку регіону і визначається як гармонійне поєднання підсистем та елементів економіки регіону: природних ресурсів, матеріальних і трудових ресурсів, соціальної і виробничої інфраструктури, інвестиційно-фінансової інфраструктури та інших елементів в територіально-виробничі та соціально-економічні системи (комплекси), в рамках яких, на основі використання ринкових та інших методів господарювання, забезпечується ефективне вирішення соціально-економічних завдань і створюється сприятливе середовище життєдіяльності населення.

Список використаних джерел

1. Артеменко В.Б. Методи інтегральної оцінки якості життя в управлінні регіональним розвитком / В.Б. Артеменко // Регіональна економіка. - 2002. - № 1. - С. 133-142.

2. Долішній М.І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : навч. посіб. / М.І. Долішній, Ю.І. Стадницький, А.Г. Загородній, О.Е. Товкан. - Л; Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2003. - 256 с.

Калінін Андрій,
студент

Македон Галина,

к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ВПЛИВ СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Динаміка споживання домогосподарств України за останню чверть століття характеризується періодичним нарощенням та зменшенням показника: з 1990 р. до 2000 р. відбулося скорочення споживчих витрат на 65,7 %, за наступне десятиліття – зростання у 4,9 разу, а у 2017 р. порівняно з 2010 р. чергове падіння (-33 %). Загалом за весь аналізований період споживання домогосподарств України зросло лише на 13 %. Така ситуація кардинально суперечить світовій тенденції, адже світові споживчі витрати домогосподарств характеризуються сталою тенденцією до нарощення і за 1990-2017 рр. зросли у 3,18 разу. Погіршення стану національного споживання засвідчує і той факт, що у 2016 р. Україна у світовому рейтингу споживчих витрат посідає лише 59-е місце із часткою у розмірі 0,14 %, а у 1990 р. обіймала 33-є місце із часткою 0,4 %, тобто частка України у світі знизилася на 0,26 %, а в Європі – на 0,51 % [5].

Слід також відзначити, що за показником споживчих витрат домогосподарства Україна у 2017 р. були на рівні з домогосподарствами Пуерто-Рико (61,9 млрд дол.), Еквадору (61,9 млрд дол.), Марокко (60,4 млрд дол.), Угорщини (60,1 млрд дол.) та значно відставали у порівнянні з країнами-лідерами: США – у 200,4 разу, Китай – 69,1 разу, Японія – 40,4 разу, Великобританія – 30,3 разу, Німеччина – 29,6 разу [1].

Точнішим і коректнішим для порівняння показником нам все ж видається розмір споживання, що приходить на одну особу. Витрати домогосподарств на душу населення в Україні у 2016 р. становили 1367,6 дол. США, що у порівнянні зі світовим показником менше на 76,5 % (5813,3 дол.), характеристиками США у 27,9 разу, Великобританії – 21,0 раз, Німеччини – 16,4 разу, Японії – 14,3 разу, Китаю – 2,3 разу. За рівнем середньодушового споживання домогосподарства України віднесено до таких країн, як Кірібат (1461,5 дол.), Молдова (1418,0 дол.), В'єтнам (1405,4 дол.), Джибут (1301,5 дол.), Бутан (1292,2 дол.) [3].

Загальна тенденція до зростання споживчих витрат набула різної форми реалізації в регіональному розрізі, що дозволило провести групування регіонів України обласного рангу за величиною середніх споживчих витрат домашніх господарств на одну особу у 2017 р. (C_{2015}^{100}):

– I група ($5,896 < C_{2015}^{100} < 16,731$): регіони, де середньодушові споживчі витрати набувають критично-низького значення. До кризових регіонів віднесено Донецький та Луганський;

– II група ($16,731 < C_{2015}^{100} < 27,266$): регіони, де середньодушове споживання домогосподарств відстає від національних характеристик. До проблемних у 2015 р. потрапили 7 регіонів, а саме: Закарпатський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Хмельницький, Чернівецький та Чернігівський;

– III група ($27,266 < C_{2015}^{100} < 38,401$): регіони, де споживчі витрати на одну особу набувають нормального значення, що наближається до середньонаціонального рівня. До групи регіонів середнього рівня споживання потрапила половина регіонів, зокрема: Вінницький, Волинський, Дніпропетровський, Житомирський, Запорізький, Івано-Франківський, Кіровоградський, Львівський, Миколаївський, Полтавський, Херсонський та Черкаський;

– IV група ($38,401 < C_{2015}^{100} < 49,236$): регіони, де середньодушові споживчі витрати набувають значення, що перевищують середній рівень. Передовими виявилися Одеський та Харківський регіони;

– V група ($49,236 < C_{2015}^{100} < 60,071$): регіони, де середньодушові споживчі витрати набувають найвищих значень та суттєво перевищують середній по країні показник. До регіонів-лідерів у 2017 р. відноситься лише Київський.

Узагальнюючи аналіз показників споживання на одну особу, можна дійти висновку про наявність серйозних проблем із рівнем добробуту переважної частини населення України, адже зважаючи на те, що рівень споживання в

Україні значно відстає від загальноєвропейських та світових показників, а для більшості регіонів нашої країни і від національного рівня, можна констатувати про існування «недоспоживання» домогосподарств України.

Для кращого розуміння існуючого стану споживчих витрат домогосподарств та виявлення його регіональних особливостей, крім загальних показників рівня споживання та їх динамічних змін, вважаємо за доцільне проаналізувати структуру споживчих витрат.

Як зазначають представники Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України у своїй монографії «Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції», найбільш точні характеристики щодо споживчих можливостей домогосподарств сьогодні демонструє не рівень їхніх доходів (навіть реальних), а показник частки витрат на харчування, «адже він найбільш чутливий до змін купівельної спроможності доходів домогосподарств та до динаміки споживчих уподобань, тобто саме він є чутливим до змін реалізованих споживчих можливостей і напряду залежить від ресурсів домогосподарств» [3]. Дослідники вказують, що в результаті прояву закону Енгеля зростання доходів населення супроводжується: скороченням частки витрат на харчування; прирощенням частки витрат на освіту та медичні послуги; не зачіпає величини частки витрат на одяг та житло.

Порівнюючи структуру споживчих витрат українців та мешканців країн ЄС, можна відзначити їх принципову різницю:

– частка витрат на продовольство для домогосподарств Україна (57,2 %) значно перевищує європейські показники (12,3 %). Слід відзначити, що Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО) визначає такі критерії для цієї характеристики: вище 59 % – абсолютні злидні, 50–59 % – ледве вистачає на їжу та одяг, 40–50 % – помірно заможний рівень життя, 30–40 % – заможне життя, менше 30 % – багате життя;

– питома вага витрат на житло в Україні (12,6 %) вдвічі нижча, ніж в ЄС (24,4 % – від 10,1 % на Мальті до 29,7 % у Данії);

– частка витрат на відпочинок і культуру для українців (1,7 %) суттєво відстає: 8,5 % (від 4,5 % у Греції до 11,0% у Швеції), як і витрат на готелі та ресторани (в Україні 2,1 % проти 8,5 % для ЄС).

Проведені дослідження вказують, що величина споживання на одну особу та питома вага витрат на продукти харчування підтверджують той самий висновок: домогосподарства регіонів України характеризуються низькими абсолютними показниками споживання, що характерно для стану «недоспоживання» переважної частини населення в результаті низького рівня їхнього добробуту. Аналіз взаємозв'язку зазначених двох характеристик споживання домогосподарств підтвердив наші висновки: зі зростанням добробуту нації відбувається одночасне зменшення частки витрат на харчування.

Проведене дослідження споживання домашніх господарств регіонів України вказує на погіршення їх характеристик, суттєве відставання від

загальносвітового рівня, наявність і посилення регіональної асиметрії, підтверджує низький добробут населення та чутливість споживчої поведінки до соціально-економічних, фінансових та політичних трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Бази даних ООН [сайт]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/databases/index.html>
2. Бутко М. П. Архітектоніка конкурентоспроможності регіонів України в контексті євроінтеграції : монографія / М. П. Бутко. – К. : АМУ, 2016. – 452 с.
3. Вимірювання якості життя в Україні : аналітична доповідь / Е. М. Лібанова, О. М. Гладун, Л. С. Лісогор та ін. – К., 2013. – 50 с.
4. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2017 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України): Статистичний збірник. – Частина I. – К.: Державна служба статистики України. – 2018. – 380 с.
5. Данилишин Б. М. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України / Б. М. Данилишин, В. В. Пилипів // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 5–11.

Костюченко Анна,
студентка

Македон Галина,
к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

**ПРОБЛЕМИ РОСТУ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В ЕРУ РОЗВИТКУ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**

Людство знаходиться на межі четвертої промислової революції, в якій проривні технології такі як штучний інтелект, робототехніка дозволять використовувати автономні транспортні засоби, віртуальних помічників в різноманітних галузях економіки, в тому числі в сільському господарстві. У той же час існує ризик того, що підвищення продуктивності праці в результаті автоматизації перевищить темпи, з якими суспільство спроможне знайти нові способи зайнятості вивільнених безробітних.

У той же самий час проблема продовольчої безпеки у світі, зокрема достатній рівень забезпечення населення продуктами харчування залишається однією з ключових глобальних проблем економічного сектору. Число голодних людей в світі в 2017 році становить 821 мільйон чи 1 людина на кожні 9 осіб. Відповідно існує гостра необхідність збільшення продуктивності в сільському господарстві. Зокрема збільшення обсягів продукції на глобальний експортний ринок може стати вигідною колаборацією для обох сторін.

Метою статті є пошук ефективних шляхів поєднання автоматизації праці та пошуки нових шляхів зайнятості населення вивільнених в її результаті

За даними McKinsey Global Institute потенціал автоматизації сільськогосподарських процесів входить в трійку лідируючих галузей в

глобальному масштабі із показником 58% поступаючись лише готельно-ресторанному бізнесу та промисловості.

Розвиток української економіки в даний час відбувається під впливом глобалізаційних процесів, які виявляються у швидкому розвитку сучасної комунікації, підвищенні відкритості світової економіки. Вплив цих факторів на економіку стимулює процес трансформації економіки держави внаслідок активізації структурних зрушень в економічній діяльності, що, в свою чергу, впливає на зростання конкурентоспроможності України та її регіонів у світі, продуктивність і якість життя. Кінцевий результат реалізації державної політики, яка спрямована на посилення структурних зрушення в економіці – це зростання макроекономічних показників та перехід до неоекономіки. Наслідки змін у структурі національної економіки призводить до змін в структурі зайнятого населення. За даними Державної статистики України [9], у 2017 році 17,7 % були зайняті в сільському господарстві, 15,1 % – у промисловості та 21,8% – у торгівлі. Протягом 2012-2017 рр. спостерігалось постійне зниження кількості зайнятого населення в аграрному секторі. Таким чином, загальний спад протягом аналізованого періоду становить 13,5%. Середня заробітна плата найманого працівника в аграрній сфері з даними Держкомстату у 2017 році становить 5761 грн при загальній чисельності найманих працівників 565,1 тис осіб. Тобто на основі цих даних можемо констатувати, що порядку 39 мільярдів гривень щороку витрачається на оплату праці найманим працівникам.

Одним із шляхів збільшення надходжень в економічний сектор України є розширення асортименту продовольчої продукції. Відповідно у власників агробізнесу виникає гостра потреба зниження собівартості продукції шляхом використання робототехніки, враховуючи вищу продуктивність праці та вищий рівень кваліфікації монотонної ручної роботи.

В Україні вирощування зернових культур та соняшнику є одним із найбільш автоматизованим, у той же самий час у структурі експорту зернові культури займають 36,6%, жири та олії – 25,9%, приносячи мінімальну додану вартість економіці України. У той же час певні групи сільськогосподарської продукції майже зовсім не експортуються, в першу ж чергу через велику трудомісткість.

Щороку зростає рівень трудової міграції в країни Європейського союзу, де українці виконують примітивну ручну сільськогосподарську працю в основному в ягідництві. Отже, існує потреба підвищення рівня грамотності, задіяння у творчі, інтелектуальні спеціальності, де автоматизація процесів не витіснить робітників.

Сільське господарство відрізняється від промисловості хоча б тим, що мова йде про обробку великих (і дуже великих) площ землі. Техніка працює не на малій території, а навпаки – повинна обробляти великі площі.

Людям доведеться продовжувати працювати поруч машинами для збільшення ВВП на душу населення, до яких прагнуть країни у всьому світі. Наша оцінка продуктивності припускає, що люди в результаті автоматизації

повинні переміститися в інші сфери зайнятості. Передбачуваний зсув у структурі зайнятості передбачає скорочення зайнятості в сільському господарстві та промисловості, що буде супроводжуватися створенням нових типів роботи.

Автоматизація матиме широкомасштабні географічні та секторальні ефекти. Хоча автоматизація є глобальним явищем, та чотири економіки – Китай, Індія, Японія та Сполучені Штати – складають трохи більше половини загальної заробітної плати і майже дві третини кількості працівників, пов'язаних з діяльністю, яка технічно автоматизована, шляхом адаптації наразі продемонстрованих технологій. У межах країн потенціал автоматизації буде впливати на зміст їх секторів та зміст діяльності в рамках секторів. Наприклад, такі галузі, як виробництво та сільське господарство включають передбачувані фізичні навантаження, які мають високий технічний потенціал для автоматизації, але зниження рівня заробітної плати в деяких країнах, що розвиваються, може стримувати цей процес. Для того, щоб автоматизація не призвела до довготривалого масового безробіття, вона повинна супроводжуватися створенням нових видів роботи. Людям все одно буде потрібно робоча сила, а загальне збільшення продуктивності станеться лише тоді, коли люди працюватимуть поряд з машинами.

Відповідно у власників агробізнесу постає доречність зниження собівартості продукції шляхом використання робототехніки, враховуючи вищу продуктивність праці та вищий рівень кваліфікації монотонної ручної роботи.

Американські та європейські фермери в нову техніку інвестують \$1000, а українські — \$700. Але через те, що в нашій країні неефективно використовують техніку, рідше проводять сервісне обслуговування — загалом її експлуатація обходиться дорожче. Лише на ремонт українські фермери втрачають втричі більше, ніж в США та ЄС.

Тобто для запобігання цього потрібно більш продумано управляти парком техніки, щоб знизити витрати на ремонтну частину. Для цього необхідно припинити купівлю змішаної техніки, натомість купувати найкращі машини одного виробника.

Дрібні сільгоспвиробники повинні враховувати свою сильну сторону – здатність швидко реагувати на зміни ринкового попиту. Зрозуміло, технології точного землеробства в рівній мірі допоможуть будь-якому виробнику, роблячи його продукцію дешевше. Але дрібні господарства швидше можуть активно забезпечити пропозицію на ринок ягід і спецій. Тема ягід повинна бути цікава, ще й тому, що ринок ЄС взагалі сьогодні не має обмежень на імпорт ягід. Для українських фермерів є відмінний привід задуматися, яким ягідним культурам віддати перевагу, за фактом наявності такого потужного ринку збуту «по сусідству» як Європа.

Більшість тієї техніки, яка повинна створити роботизоване сільське господарство сьогодні ще існує у вигляді прототипів. Їх розробка і тестування триває, поступово дослідні зразки потраплять на ринок вже в вигляді комерційних пропозицій. Тоді аграріям потрібно буде приймати рішення –

робити ставку на дешеву (і низькокваліфіковану) робочу силу або інвестувати кошти в робіт.

Отже, задля забезпечення робочими місцями в аграрній сфері необхідно розробити ефективну модель державного регулювання, яка б стимулювала розвиток трудомістких підгалузей аграрного сектору, де є гостра потреба в людській, високоінтелектуальній творчій праці, в той же самий час стимулювала використання інноваційних технологій та автоматизації процесів для здешевлення собівартості сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел

1. Acemoglu, D.; Restrepo, P. Artificial Intelligence, Automation and Work; NBER Working Paper; Social Science Electronic Publishing, Inc.: Rochester, NY, USA, 2018.
2. Autor, D.; Salomons, A.M. Is automation labor-displacing? Productivity growth, employment, and the laborshare. In Proceedings of the BPEA Conference Drafts, Detroit, MI, USA, 8–9 March 2018.
3. Schwab, K. The Fourth Industrial Revolution; Penguin: London, UK, 2017.

Леміш Вадим

студент

Бережняк Анна

асистент кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Реалії сьогодення свідчать, що економіка держави характеризується падінням об'ємів виробництва та неповним використанням виробничих потужностей. У ряді галузей така ситуація викликала втрати виробничих можливостей підприємства. Отже, економічні умови, в яких підприємства здійснюють свою діяльність, сьогодні конкретним чином змінилися, що зумовило формування цільових установок. З одного боку підприємствам представлена господарська самостійність, вони самі вирішують питання закупівлі і збуту продукції, визначення масштабу виробництва і напрямку використання джерел засобів. З другого боку, для цих підприємств характерним є високий ступінь зношеності активної частини основних виробничих фондів, невисокий рівень продуктивності праці, якості продукції, що випускається, і як результат нестійке фінансове положення. Таким чином, вивчення виробничого потенціалу, направлене на пошук шляхів ефективнішого його використання, стає все більш актуальним, а сама ця проблема набуває народногосподарську значущість [1].

Виробничий потенціал підприємства характеризує собою ресурси, що відокремилися в рамках основної господарської ланки, тому він менше виробничого потенціалу галузі і народного господарства, і є їх складовим

елементом як частина цілого. Перераховані потенціали знаходяться в залежності, так, виробничий потенціал галузі визначається як сума виробничих потенціалів вхідних в неї підприємств об'єднань, а потенціал народного господарства - складанням потенціалів галузей. Роль і значення виробничого потенціалу підприємства в суспільному виробництві не залишаються незмінними. Виробничий потенціал підприємства є матеріальною передумовою прискорення науково-технічного прогресу. Між ними існує взаємозв'язок - чим вище техніко-економічний рівень елементів потенціалу і ступінь їх використання, тим могутніше база (матеріальнотехнічна) науково-технічного прогресу, тим ширші горизонти упровадження його досягнень, більше можливостей для вдосконалення і збільшення розмірів елементів виробничого потенціалу промислового підприємства. Вони взаємно удосконалюють і розвивають один одного. При цьому виробничий потенціал підприємства на пряму пов'язаний з темпами соціально-економічного розвитку країни. Поліпшення його використання сприяє зростанню виробництва інвестиційних ресурсів та товарів народного споживання при одних і тих же витратах суспільної праці. А якісні його характеристики визначають ступінь задоволення матеріальних і духовних потреб народу і саму якість економічного і соціального зростання [3].

Оцінка вартості потенціалу підприємства — це упорядкований, цілеспрямований процес визначення в грошовому виразі вартості об'єкта з урахуванням потенційного і реального доходу, який має місце в певний проміжок часу за умов конкретного ринку. В оцінці потенціалу підприємства зацікавлені: кредитори; інвестори; держава; акціонери; управлінці; постачальники; страхові фірми. Вони бажають реалізувати свої економічні інтереси і визначають головні цілі оцінки, а саме: підвищення ефективності поточного управління підприємством або фірмою; визначення вартості цінних паперів у разі купівлі-продажу акцій підприємства на фондовому ринку; визначення вартості підприємства у разі його купівлі продажу цілком або частинами; реструктуризація підприємства; розроблення плану розвитку; визначення кредитоспроможності підприємства і вартості застави за кредитування; укладення страхової угоди, в процесі якого виникає необхідність визначення вартості активів; установлення бази оподаткування; прийняття обґрунтованих управлінських рішень (зокрема усунення впливу інфляційних процесів); здійснення інвестиційного проекту розвитку бізнесу.

Проблема вимірювання величини виробничого потенціалу вельми важлива як в теоретичному, так і практичному плані. Знання виробничих потенціалів підприємств дозволяє визначити сумарний потенціал галузі і народного господарства, створює основу для забезпечення зв'язаності суміжних підприємств і виробництв. Величина виробничого потенціалу є характеристикою матеріальних умов оновлення продукції і підвищення її якості і може бути основою для прогнозування об'ємів промислового виробництва. Виробничий потенціал як показник ресурсного потенціалу виконує велику інформативну роль [2].

Отже, За допомогою такого роду комплексних показників усуваються суперечності, що виникають при оцінці різноспрямованого руху становлячи його елементів. Співвідношення величини потенціалу з кінцевими результатами функціонування дає комплексне уявлення про ступінь використання виробничих ресурсів і резерви підвищення ефективності виробництва. За наявності вказаних даних з'являється можливість об'єктивнішого визначення напрямів оптимізації структури потенціалу і шляхів його подальшого нарощування.

Список використаних джерел

1. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. – Київ: ЦУЛ, 2015. – 504с.
2. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексик О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2014. – 316с.
3. Донець Ю.Ю. Ефективність використання виробничого потенціалу. - Київ.: Знання, 2016. - 123 с.

Македон Галина,

к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ НА СПОЖИВЧІ ТЕНДЕНЦІЇ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Тривалий час домогосподарствам не приділялася належна увага в економічній сфері, хоча вони є невід'ємними суб'єктами економічної системи. Це й нині впливає на якість отриманої інформації і, відповідно, висновків і рекомендацій. В Україні отримання інформації про домогосподарства вперше передбачалося Програмою Першого Всеукраїнського перепису населення. У попередні переписи населення замість поняття «домогосподарство» використовувалося поняття «сім'я». Перехід від «сім'ї» до «домогосподарства» здійснений для можливості міжнародних зіставлень за демографічними та соціально-економічними показниками.

Під оптимізацією структури сукупних витрат домогосподарств розуміємо збільшення частки заощадження і, відповідно, зниження споживання, оскільки це є метою на регіональному і національному рівнях. Один із очевидних шляхів – збільшити рівень доходів населення. Адже процеси розрахунку споживчого кошика, прожиткового мінімуму і, відповідно, мінімальної заробітної плати є взаємопов'язаними процесами. І нині – це «замкнуте коло» бідності, оскільки реально жоден із цих показників не задовольняє навіть базові потреби домогосподарства. Тобто в умовах податкового тиску і низького рівня доходів домогосподарств не має необхідного соціального захисту, а через неможливість заощаджувати (і це вже як наслідок) – примножувати власні доходи.

Законодавство України не регулює належним чином економічний та фізичний доступ всіх верств населення до продовольства, що є одним із основних

вимірів продовольчої безпеки держави згідно з загальновизнаною міжнародною практикою. Відсутність дієвого механізму моніторингу продовольчої безпеки усіх верств населення унеможлиблює побудову ефективної моделі адресної фінансової соціальної допомоги. Саме тому необхідним є запровадження Індексу продовольчої безпеки домогосподарств (HFIAS – Household Food Insecurity Access Scale), який за результатами опитування домогосподарств, визначатиме існуючі проблеми у доступі різних верств населення до їжі та дозволить виявляти відповідні продовольчі потреби домогосподарств. На основі даних Індексу необхідно формувати державні програми соціальної допомоги, спрямовані на забезпечення продовольчої безпеки усіх верств населення (Додаток К).

Крім того, суттєвого вдосконалення потребує інституціональне середовище, враховуючи сучасні процеси децентралізації владних повноважень.

До основних домінант, які мають бути покладені в основу парадигми децентралізації владних повноважень в Україні, відносимо:

1. Удосконалення інституціонального середовища функціонування органів місцевого самоврядування.

2. Гармонізація вертикального та горизонтального владного прояву в напрямі збалансованого й комплексного розвитку сільських і міських територій.

3. Модернізація системи стратегічного програмування просторового розвитку на основі поєднання інтересів домогосподарств, територіальних громад регіонів та держави.

4. Відмова від політики перерозподілу ресурсів, особливо фінансових, на користь регіонів до мотиваційної стратегії територіального розвитку, яка б створювала рівні можливості для реалізації їх наявних конкурентних переваг.

5. Запровадження аксіологічної моделі деконцентрації функції соціальної комфортності і соціального захисту населення виключно за місцем його проживання, віддаючи перевагу створенню нових робочих місць.

6. Локалізація економічної сфери з важелями підтримки кластерних формувань, технопарків, технополісів, логістичних платформ, індустріальних парків, виробничо-збутових кооперативів та інших новітніх територіально-виробничих форм оптимізації господарства.

7. Залучення місцевих ініціатив до вирішення проблем охорони довкілля та раціонального природокористування, особливо у частині ефективного використання земель і оздоровлення лісових ресурсів комунальної форми власності, малих річок, озер, цілісних екосистем, флори і фауни, ліквідації стихійних сміттєзвалищ.

В Україні ще не сформувалася національна система екологічного управління в її європейській цілісності державного, громадського і корпоративного (бізнесового) екологічного менеджменту. Нині домінує державна система управління у галузі охорони навколишнього природного середовища. Держава фактично «монополізувала» екологічну відповідальність, що призвело до послаблення відповідальності природокористувачів – суб'єктів господарювання та власників землі й основних фондів [1].

Оскільки допоки ні населення, ні бізнес-структури, ні органи місцевого самоврядування самотужки неспроможні докорінно виправити ситуацію, тому актуалізується питання консолідації (навколо органів державного управління) зусиль усіх зацікавлених осіб і доступних ресурсів для підвищення результативності державної екологічної політики. При цьому дуже важливим убачається зважене використання її елементів.

Місцеві ініціативи є надійним і апробованим інструментом розвитку сільських територій. Це відповідає сучасним європейським уявленням про спонукальні мотиви та фактори розвитку сільських населених пунктів[2].

Трактування місцевих ініціатив лише як законодавчих не збігається з практикою. Для їх активації та стимулювання потрібні інституціональна підтримка, у тому числі на організаційному рівні, а також подальше поширення практики співфінансування проектів для їх впровадження. Одним з чинників активної реалізації місцевих ініціатив є залучення до процесу неформальних лідерів, які повинні пройти кваліфікаційний добір, навчання, тренінги та отримати інформаційну і правову підтримку на початковому етапі їх впровадження.

З огляду на те, що саме місцевий (обласний, міський) рівень є рівнем реалізації конкретних заходів, основні зусилля з реалізації національної екологічної політики визнано необхідним сконцентрувати на регіональному та місцевому рівнях. Нинішня адміністративно-інституційна структура державного екологічного управління є переважно централізованою з дублюванням функцій на регіональному та місцевому рівнях. Це часто призводить до конфліктів і безвідповідальності. Тому під час формування громадянського суспільства й ринкової виробничої інфраструктури функції і відповідальність державного управління мають бути перерозподілені на національному рівні. Саме тому розпорядженням Кабінету Міністрів України щодо реалізації «Основних напрямів державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» визначено подальші кроки впровадження екологічної політики, здійснення якої передбачено такими шляхами:

- розробка та впровадження місцевих планів дій з охорони навколишнього природного середовища;
- розвиток та впровадження механізмів реалізації регіональної (місцевої) екологічної політики;
- розвиток взаємодії з місцевою владою та іншими зацікавленими сторонами.

Саме комплексне втілення вказаних домінант, на наше переконання, дозволить оптимізувати процес формування споживання та заощаджень у регіональному аспекті.

Список використаних джерел

1. Бутко М. П. Архітектоніка конкурентоспроможності регіонів України в контексті євроінтеграції : монографія / М. П. Бутко. – К. : АМУ, 2016. – 452 с.

2. Садова У. Я. Соціальні пріоритети регіональної політики України у ретроспективах наукової спадщини М. І. Долішнього / У. Я. Садова // Регіональна економіка. - 2016. - № 2. - С. 13-17

Метейко Анастасія,
студентка

Македон Галина,
к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Венчурна інвестиційна діяльність у розвинених країнах світу є одним із найважливіших інструментів фінансування інноваційних секторів економіки, зростання конкурентоспроможності країн і зниження ризиків індивідуальних інвесторів. Як ілюструє досвід найбільш успішних в інноваційній сфері країн, венчурне підприємництво є важливою формою фінансування інноваційних проектів, що не лише стимулює інноваційні процеси на окремо взятому підприємстві, але й позитивно впливає на ринок загалом: підвищує рівень конкуренції, стимулює до зростання рівня професіоналізму персоналу та підвищення наукового та виробничо-технічного рівня.

Незважаючи на те, що в Україні найважливішою стратегічною складовою державного управління багато разів проголошувався курс на розвиток науки та науково-технічної сфери, в країні ще й досі відсутня зважена інвестиційна політика, яка була б спрямована на активну фінансову підтримку інноваційної діяльності. Венчурні фонди належать до важливих базових елементів загальної системи венчурного інвестування, однак їх діяльність в Україні є ще далекою від європейського зразка.

Найпривабливішими сферами, в які інвестують венчурні фонди в Україні, є будівництво, переробка сільгосппродукції, харчова промисловість, роздрібна торгівля, в той час, як у країнах Європейського Союзу і в США — це інвестиції в інновації. Венчурні фонди в Україні використовуються переважно для оптимізації управління активами фінансово-промислових холдингів та зниження податкового навантаження, тоді як венчурне інвестування у світі залишається одним із найважливіших джерел капіталу для компаній, швидке зростання та розвиток яких постійно потребує додаткових зовнішніх інвестицій (як правило, це підприємства малого та середнього бізнесу).

Відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування» венчурний фонд являє собою недиверсифікований інститут спільного інвестування закритого типу, який здійснює виключно приватне розміщення цінних паперів інституту спільного інвестування серед юридичних та фізичних осіб.

Функціонування венчурних фондів, як і будь-яких інших ІСІ, неможливе без діяльності компаній з управління активами, які здійснюють управління активами таких фондів. При цьому управління активами корпоративного венчурного фонду здійснюється компанією з управління активами на підставі договору про управління активами корпоративного інвестиційного фонду, який укладається між цією компанією і фондом, а управління активами пайового венчурного фонду – без такого договору (пайовий венчурний фонд створюються за ініціативою компанії з управління активами, і його активи переходять в її управління у відповідності до норм закону) [1].

Вартість активів венчурних фондів в Україні, незважаючи на загальноекономічне зниження економічної активності, продовжує зростати. Станом на кінець вересня 2017 року з 1127 ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів, 990 були венчурними фондами (87,8% від загальної кількості). Протягом останніх п'яти років вартість активів венчурних фондів зросла на 67%, та на кінець третього кварталу 2016 року становила 244,785 млн. грн. (96,5% від загальної вартості активів ІСІ). В той же час, вартість активів невенчурних інвестиційних фондів залишилася майже незмінною.

Станом на 30.09.2017 в структурі активів венчурних ІСІ частка акцій становила 11,6%, боргових зобов'язань та інших активів – 85,0%, частка депозитів, банківських металів та нерухомості – 3,4%. Дана структура показує, що венчурні фонди не зацікавлені здійснювати додаткові інвестиції в акції понад необхідний рівень в 10%, та, насправді, використовуються для оптимізації фінансування та оподаткування фінансово-промислових груп.

Практика функціонування вітчизняних венчурних ІСІ засвідчила, що його правова модель виявилась неефективною для цілей венчурного інноваційного інвестування. Так, ринок цінних паперів у цілому та венчурні ІСІ зокрема досить «зарегульовані» (вимоги щодо звітності, фінансовий моніторинг, ліцензійні умови тощо). Зокрема, ст. 75 Закону України «Про інститути спільного інвестування» встановлює способи розкриття інформації про ІСІ шляхом: надання безпосередньо учасникам ІСІ (у разі приватного розміщення цінних паперів ІСІ); подання інформації до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР); подання інформації до саморегулювальної організації професійних учасників фондового ринку – об'єднання учасників фондового ринку, що провадять професійну діяльність на фондовому ринку з управління активами інституційних інвесторів [5].

Венчурні фонди порівняно з іншими видами інститутів спільного інвестування є найбільш ризикованими для інвесторів, що пояснюється відсутністю жорстких законодавчих вимог щодо складу і структури активів цих фондів та операцій з ними, які характерні для інших ІСІ [2].

Законодавство України, що регулює діяльність ІСІ, створює певні переваги для українських венчурних фондів в порівнянні з іншими ІСІ і, тим самим, визначає специфічні напрями їх використання в Україні.

Переваги використання венчурних фондів в Україні наступні:

- об'єднання різних активів інвесторів для реалізації спільних проектів, розвитку пулу компаній;
- спрощений перерозподіл коштів між проектами або компаніями в рамках венчурного фонду;
- участь фізичних осіб в якості інвесторів венчурного фонду (за умови придбання цінних паперів венчурного фонду, номінальна вартість яких перевищує суму 1 500 мінімальних заробітних плат);
- активи венчурного фонду можуть повністю складатися з коштів, нерухомості, корпоративних прав, прав вимоги та цінних паперів, що не допущені до торгів на фондовій біржі;
- включення до складу активів венчурного фонду боргових зобов'язань у формі векселів, закладних, договорів поступки прав вимоги, позик та в інший спосіб, не заборонений законодавством (інші активи) [1].

Українські венчурні фонди, на відміну від європейських фондів, не націлені на інвестиції в інноваційні проекти та високотехнологічні галузі економіки. Поверховий аналіз найменувань найбільших венчурних фондів за вартістю активів і прибутковістю, а також компаній з управління активами цих фондів говорить про те, що більшість з них використовуються як інструмент спільних інвестицій та оптимізації оподаткування в будівельному, фінансовому та аграрному секторі. При цьому сам фонд виступає основним власником активів – корпоративних прав. Такий механізм дозволяє видавати кредити компаніям холдингу тим самим зменшуючи базу оподаткування податком на прибуток підприємств, які отримують позики від венчурних фондів [2]. Головними причинами цього є непрозорість й недосконале законодавство, обмеженість фінансування та, відповідно, невігідність за таких умов здійснювати чисте інвестування в інновації.

Сьогодні класичні венчурні інвестори в Україні - це, перш за все, поодинокі венчурні фонди і інвестиційні компанії, бізнес-інкубатори і акселератори, бізнес-ангели і серійні підприємці. Поки що венчурних фондів, що фінансують інновації, дуже мало, але вони вже готові розглядати і підтримувати багато напрямків українських інвестиційних проектів, особливо в сфері ІТ на різних стадіях. Вони орієнтовані як на внутрішній, так і на міжнародні ринки. Серед найбільш активних венчурних фондів, які розглядають можливості інвестування в Україні, можна виділити наступні: TA Venture, Imperious Group, AVentures Capital, Detonate Ventures, Chernovetskyi Investment Group, Dekarta Capital, Vostok Ventures, Global Technology Foundation, Венчурний фонд Буковина.

Для вирішення проблем венчурного підприємництва необхідна активна державна політика, що спрямована на створення сприятливих умов та відповідної інфраструктури для реалізації інновацій. Існує потреба у реформуванні системи законодавчої підтримки з боку держави, перегляді та корегуванні податкового кодексу.

Список використаних джерел.

1. Краус Н. М. Венчурне інвестування як пріоритетний напрям інноваційного розвитку економіки країни [Текст] / Н. М. Краус, Я. О. Копиця // Економічний простір. – 2013. – № 74. – С. 112-121.

2. Стариченко О. Особливості та можливості венчурних інвестиційних фондів в Україні інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufin.com.ua/analit_mat/rzp/195.html

Пелипань Тетяна,
студентка

Дворник Інна,

к.е.н., старший викладач кафедри аграрної економіки
ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ

Диференціація доходів населення – важливий елемент внутрішньої політики держави, визначається розвитком продуктивних сил і виробничих відносин, залежить від економічних, демографічних і соціальних чинників.

Чинник нерівності у розподілі матеріальних благ здавна належав до основних, які можуть призвести до соціально-економічної дестабілізації. Процес формування інформаційного суспільства, економіки знань характеризується зміною вартості ресурсів у економічній діяльності. Визначальною складовою економічного зростання стає людський фактор, який втілює творчий потенціал, професійно-кваліфікаційні навички, унікальні знання та здібності. У таких умовах виникають об'єктивні засади формування нерівності у матеріальних статках.

Помірна нерівність у доходах дає позитивний ефект у частині інтенсифікації трудових зусиль, професійного розвитку. Але надмірна майнова поляризація населення зумовлює економічну депривацію частини населення, соціальну напруженість. Більше того, фактор надмірної нерівності у доходах може призвести до формування так званого «соціального дна» – у край бідних верств населення, низхідна мобільність яких формує феномен соціального виключення.

Особливо загрозливим для надмірної диференціації доходів населення є тінізація економічної діяльності, корупційні зловживання, лобізм, що не пов'язані з механізмом «чесної» конкуренції на ринку.

Актуальною проблема нерівномірного розподілу доходів населення є і в Україні. Її активно досліджують Ю. Архангельський, О. Бабак, Г. Волинський, А. Гвелесіані, С. Злупко, Е. Лібанова, І. Луніна, І. Малий, В. Новіков, С. Панчишин, І. Тивончук, Н. Холод та інші.

Основною інформаційною базою для комплексного дослідження рівня матеріального добробуту різних соціальних груп населення є дані вибіркового обстеження умов життя домогосподарств, які об'єктивно відображають вплив на

життєвий рівень домогосподарств (сімей) багатьох процесів соціально-економічного розвитку України.

Вибіркове обстеження умов життя домогосподарств здійснюється на постійній основі, базується на загальноприйнятих міжнародних стандартах і відповідає сучасній соціо-демографічній та економічній ситуації в Україні.

Проведемо аналіз диференціації доходів сільського і міського населення, відповідно до даних Державної служби статистики України. Результати відобразимо за допомогою кривих Лоренца (рис. 1, рис. 2).

З даних графіків можна зробити висновок, що грошові доходи населення в селі та в місті по окремих групах майже не відрізняються. Однозначно сказати, що диференціація грошових доходів міського населення суттєво перевищує даний показник для сільського не можна, адже по деяких групах відсоток доходів у селян більший, ніж в міщан. Проте різниця у формуванні доходів більш помітна для часток з вищим рівнем доходів, зокрема загальних.

Найпопулярнішим показником економічної нерівності є коефіцієнт Джині для доходів домогосподарств, що приймає значення між 0 і 1, де 0 означає абсолютну рівність (величина приймає лише одне значення), а 1 позначає повну нерівність.

Відповідно до даних Державної служби статистики України коефіцієнт Джині для міського населення становить 0,258, а для сільського населення становить 0,241. Таким чином, доходи сільського населення сформовані більш рівномірно.

Підтвердженням цього є те, що співвідношення грошових доходів найбільш та найменш забезпечених 10% населення міських поселень становить 5,2, а сільської місцевості – 4,8.

Маючи такі оптимістичні результати щодо коефіцієнту Джині, Україна очолила рейтинг країн, в яких фіксується найменший розрив між бідними і багатими громадянами. Такі результати дослідження «Індексу нерівності» повідомляє TheGuardian. Зокрема, дослідження проходило в 140 країнах світу. Отже, використовуючи останні дані Світового банку, дослідники визначили, що Південна Африка, Намібія і Гаїті є одними з найбільш нерівних країн з точки зору розподілу доходів. У той же час Україну, Словенію і Норвегію відносять до найбільш рівноправних націй світі.

Однак оцінка нерівності далеко не однозначна, якщо не зосереджуватися виключно на фінансовій нерівності, а оцінювати і рівень життя, то результат буде відрізнятися.

Наприклад, за результатами Всесвітньої доповіді про щастя 2017 (WorldHappinessReport 2017), заснованої на показниках ВВП на душу населення, рівень соціальної підтримки, очікуваної тривалості життя, свободи громадян приймати життєво важливі рішення, щедрості і відношенню до корупції, Україна займає 132-е місце зі 155.

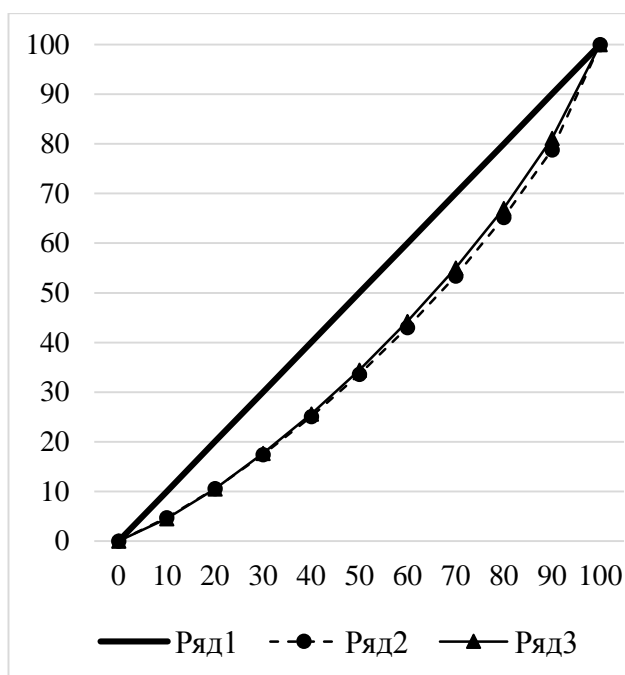

Рис. 1. Розподіл загальних доходів за групами населення (Ряд 1 – лінія рівномірного розподілу, Ряд 2 – крива Лоренца для міського населення, Ряд 3 – крива Лоренца для сільського населення)

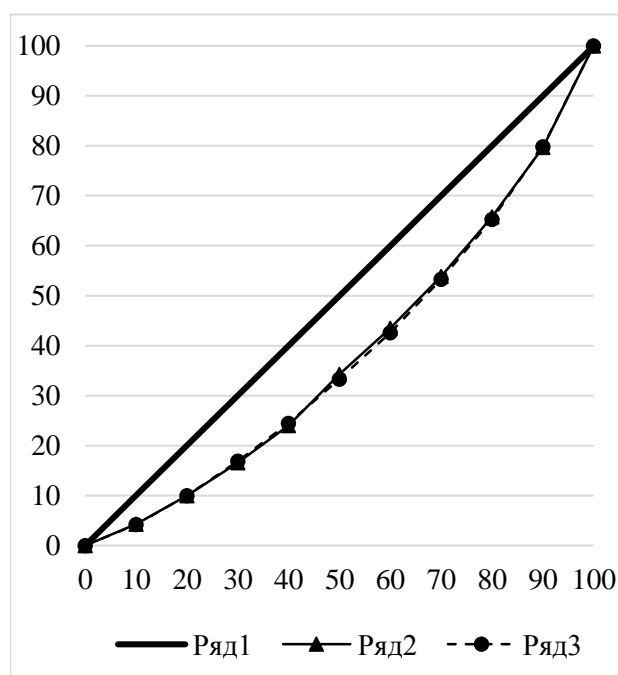

Рис. 2. Розподіл грошових доходів за групами населення (Ряд 1 – лінія рівномірного розподілу, Ряд 2 – крива Лоренца для сільського населення, Ряд 3 – крива Лоренца для міського населення)

Тому українці та вітчизняні експерти переконані – статистичні дані є не зовсім об'єктивними, адже реально українське суспільство дуже багатозарове. За даними Елли Лібанової, директора Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України ім. М.В. Птухи, доходи 10% найбагатших і 10% найбідніших українців з урахуванням тінювих доходів відрізняються в 40 разів.

Економісти стверджують, що така ситуація обумовлена, по-перше, низькою якістю вітчизняних статистичних даних про доходи найбагатших і найбідніших верств населення, на яких власне і ґрунтуються оцінки міжнародних інституцій. Іншими словами, значна частка тінювої економіки не враховується в розрахунках і тому спотворює реальну картину. По-друге, в Україні між багатими людьми (яких мало) і бідними (яких багато) практично відсутній середній клас, який би врівноважував ситуацію, якщо не математично, то хоча б на рівні відчуттів.

Саме ця нерівність в умовах відсутності системи "соціальних ліфтів" є головною причиною міграції працездатного населення з України. Таким чином, отримані результати дослідження свідчать, що під час формування пріоритетів соціально-економічної політики держави необхідно орієнтуватися на показники нерівності у розподілі доходів із урахуванням їх тінювої компоненти. Ігнорування цієї проблеми лише поглиблюватиме соціальну та політичну нестабільність у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Витрати і ресурси домогосподарств в Україні у 2017 році [Статистичний збірник] частина 1 Київ 2018 с 279-281.

2. Гуцан Т.Г. Аналіз матеріальної складової рівня життя населення та особливості її регулювання в національній економіці // Бізнес-інформ. – 2013. – № 7. – С. 192-196.

3. Практикум зі статистики: Навчальний посібник / А.В. Сидорова, Г.В. Анісімова, Л.О. Масич, Л.Л. Шамілева та інші. - Донецьк: Каштан, 2014. – 284 с. (вид. 2-ге, перероб. та доповн.).

Петришин Людмила

д.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

Шільберг Ганна

студентка

Львівський національний аграрний університет

м. Дубляни

Україна

ВПЛИВ СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОНОМІЧНУ ПОВЕДІНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вітчизняні сільськогосподарські підприємства реалізують свою діяльність на агропродовольчому ринку, який є складовою світового ринку товарів і послуг, оскільки країна є однією з країн-членів СОТ, що вимагає від неї виконання її вимог. Вони включені також в систему економічних відносин всередині країн-членів Європейського Союзу, а також країн-членів Митного союзу, оскільки Україна поки що не денонсувала дію відповідних договорів. Крім того, наша країна активно налагоджує двостороннє співробітництво з багатьма країнами світу, однією з найважливіших складових якого є співробітництво в агропродовольчій сфері, зокрема в сільському господарстві[1].

Можна виділити основні особливості сільськогосподарського виробництва, які мають безпосередній вплив на економічну поведінку підприємств:

- 1.Залучення землі до виробничих чинників
- 2.Тісний взаємозв'язок виробництва з природними процесами
- 3.Сезонний характер виробництва
- 4.Велика залежність від кредитів
- 5.Нестійкість виробництва
- 6.Диверсифіковане виробництво
- 7.Традиційність видів продукції
- 8.Різноманіття організаційно-правових форм підприємств

Комплексний характер дії міжнародних чинників на економічну поведінку вітчизняних сільськогосподарських підприємств проявляється насамперед в тому, що динаміка цін на їхню продукцію є найтіснішим чином пов'язаною з динамікою цін на продукцію рослинництва і тваринництва на світовому ринку[2]. Якщо кон'юнктура світового ринку одного чи кількох, чи навіть усіх видів продукції сільського господарства змінюється у сторону зростання (чи, навпаки, зниження), через досить невеликий проміжок часу вона знаходить своє продовження на вітчизняному агропродовольчому ринку. Оскільки тенденції на

цих ринках співпадають не повністю, економічна поведінка сільськогосподарських підприємств зводиться до спрямування основних зусиль в реалізації продукції або на внутрішньому, або на зовнішніх ринках.

Характерною рисою світового агропродовольчого ринку в останнє десятиріччя до недавніх пір є стабільне зростання цін на сільськогосподарську продукцію. Однак у 2015-2016 рр. ціни на основні види продукції на світовому агропродовольчому ринку всупереч прогнозним показникам найавторитетніших організацій під егідою ООН замість того, щоб зростати, навпаки, знижувалися. Вітчизняні сільськогосподарські підприємства, які не могли не знати про ці прогнози, і орієнтуватися на них у своїй фінансово-господарській діяльності, були змушені змінювати свою економічну поведінку, здійснюючи маневрування обсягами і структурою напрямів реалізації виробленої продукції з тим, щоб отримати максимально можливий за даних умов обсяг прибутків.

Вчені у своїх теоретичних розробках міжнародні чинники відносять до чинників зовнішнього середовища непрямой дії, однак через проникання в найближче середовище сільськогосподарських підприємств вони поступово перетворюються в чинники безпосередньої чи прямої дії. Їхня дія проявляє себе в рівні й динаміці цін на продукцію рослинництва та тваринництва, яка має безпосередній вплив на показники фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Ціни світового агропродовольчого ринку, які складаються під визначальним впливом попиту й пропозиції на конкретний вид сільськогосподарської продукції у світі, в кінцевому рахунку, оминаючи митні бар'єри та особливості національного агропродовольчого ринку, стають актуальними для вітчизняних сільськогосподарських підприємств, спричиняючи в них процес адаптації до нового рівня та співвідношення цін, і стимулюючи відповідні зміни в їхній економічній поведінці.

Дія міжнародних чинників зовнішнього середовища сільськогосподарських підприємств не зводиться лише до впливу на динаміку цін на національному агропродовольчому ринку. Спектр дії цих чинників значно ширший. Певні політичні події у світі нерідко справляють теж важливий вплив. Останніми роками – це накладання санкцій США та країнами ЄС щодо торгівлі з РФ, політичне рішення Нідерландів щодо асоціації України з ЄС, «арабські» революції в Єгипті, Лівії, Іраку, громадянська війна в Сирії, які традиційно були важливими економічними партнерами нашої країни впродовж багатьох десятиліть, але втратили досягнутий раніше рівень платоспроможності. Політичні зміни в цих країнах не вплинули на динаміку цін на світовому агропродовольчому ринку, але вони мають безпосередній вплив на обсяг купованих ними видів продукції, виробленої вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами.

Важливими для змін в економічній поведінці сільськогосподарських підприємств є також такі зміни в дії міжнародних чинників, як зміни у вимогах світової організації здоров'я, Міжнародної організації праці, різноманітних

екологічних організацій, які функціонують під егідою ООН певних нормативних обмежень в їхній діяльності. Насамперед це стосується рекомендацій цих організацій щодо якості продуктів харчування та екологічних вимог до ведення сільськогосподарського виробництва. Оскільки більша частина зовнішньоторговельних операцій здійснюється з використанням морського транспорту, то міжнародні угоди в цій сфері також не можуть не мати впливу функціонування вітчизняних підприємств АПК, зокрема сільськогосподарських підприємств.

Все це в умовах відкритості вітчизняної економіки свідчить про її високі адаптивні можливості у процесі пристосування до нових викликів у міжнародній економіці, а також про те, що провідні країни-гравці світового ринку товарів і послуг визнають її здобутки в реалізації власних амбіцій.

В таких умовах формується потужне сприятливе зовнішнє середовище сільськогосподарських підприємств, основним завданням яких є вміло, якісно й ефективно адаптуватися до нього у своїй економічній поведінці. Загалом, особливості середовища сільськогосподарських підприємств є такими, які відрізняють їх від інших секторів економіки. Вони пов'язані з особливостями розвитку галузі та її соціально-економічним становищем в національній економіці.

Сільськогосподарські підприємства перебувають під постійним впливом чинників свого розвитку і реагуючи на них, вони видозмінюють свою економічну поведінку, спрямовуючи її на підвищення рівня ефективності виробництва та підвищення конкурентоспроможності. Як показує досвід, саме у покращенні взаємодії підприємств з середовищем й полягає успішність в досягненні цих цілей. Можливо зовнішнє і внутрішнє середовище сільськогосподарських підприємств не настільки сприятливе, як в інших галузях економіки, але воно не перешкоджає загалом їхній успішній діяльності на агропродовольчому ринку.

Отже, сільськогосподарські підприємства відзначаються певними особливостями зовнішнього і внутрішнього середовища та економічної поведінки, пов'язаних насамперед зі специфікою сільського господарства як виду економічної діяльності. Це – високий рівень залежності від природно-кліматичних умов, просторова розосередженість, прив'язка до сільської місцевості, специфічне становище національного та світового агропродовольчих ринків серед інших їх видів. Особливе значення має динаміка загальних показників економічного розвитку.

Список використаної літератури

1. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС //Режим доступу: <http://www.amdi.org.ua/home/amdi-news/21-news/300-the-main-priorities-of-the-common-agricultural-policy-cap-of-the-eu.html>.

Петришин Л.П. Економічна поведінка сільськогосподарських підприємств: теорія, практика, середовище : монографія. Львів : Ліга-прес, 2018. 388 с

Стаднік Леонід
к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Петренко Анатолій
магістрант
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква

ПРОБЛЕМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Розглянуто проблеми підприємництва в аграрній сфері, зокрема по групах суб'єктів аграрного бізнесу та запропоновані заходи щодо їх вирішення.

Ключові слова: підприємництво, аграрна сфера, сільськогосподарські товаровиробники, агроформування, суб'єкти сільськогосподарського виробництва. Підприємництво в аграрній сфері економіки відіграє значну роль у наповненні ринків сільськогосподарською продукцією і сировиною та вирішенні проблеми зайнятості сільського населення. А тому багато різних груп виробників займаються сільськогосподарським виробництвом.

Підприємництвом на селі займаються в основному такі суб'єкти аграрного бізнесу, як:

- приватні підсобні господарства громадян;
- селянські та фермерські господарства;
- сільськогосподарські виробничі кооперативи;
- приватні сільськогосподарські підприємства;
- товариства з обмеженою відповідальністю;
- акціонерні товариства.

Таблиця

Кількість сільськогосподарських підприємств за організаційними формами господарювання

№ п/п	Назва груп виробників с-г продукції	2017 р.	
		Кількість	%
1	Господарські товариства	6967	15,3
2	Приватні підприємства	3215	7,1
3	Кооперативи	448	1
4	Фермерські господарства	34137	74,9
5	Державні підприємства	199	0,4
6	Підприємства інших форм господарювання	592	1,3
Разом		45558	100

Джерело: [1]

Приватні підсобні господарства громадян- вони засновані на приватній власності і особистій або сімейній праці і приносять невеликий дохід.

Селянські та фермерські господарства як і представляють собою сімейно-трудова об'єднання з метою аграрного виробництва, засновані на особистій праці, спрямованій на одержання доходів [2]. Разом з тим, голова господарства може залучати роботи за трудовим договором інших фізичних осіб. Слід відмітити, що ці господарства у правовому плані незахищені від крупніших сільськогосподарських товаровиробників, державних служб та різних

кримінальних угруповань. Дрібні господарства не в змозі утримувати охоронну службу, мати власні постачальницькі і збутові мережі, відповідні приміщення для зберігання продукції.

Сільськогосподарський виробничий кооператив - сільськогосподарський кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних осіб, які є виробниками сільськогосподарської продукції, для провадження спільної виробничої або іншої господарської діяльності на засадах їх обов'язкової трудової участі з метою одержання прибутку. Слід відмітити, що кооперативна форма господарювання являється не стійкою, тому що, колегіальна форма управління (загальні збори, правління) не сприяє ефективному управлінню. Часто виникають суперечки між пайовиками з питань власності, розподілу на споживання та інвестування прибутку. Також, внаслідок виникнення різних суперечностей між самими власниками земельних та майнових паїв і різними кредиторами, відбуваються рейдерські захоплення майна і землі. Як показує практика, сільськогосподарські виробничі кооперативи через свої організаційні та управлінські проблеми розпадаються і їх поглинають інші потужніші підприємства, або на їх базі створюються товариства з обмеженою відповідальністю, чи селянські (фермерські) господарства.

Приватні сільськогосподарські підприємства (ПСП) – це юридичні особи, що діють на основі приватної власності та можуть засновуватися громадянами України, а також іноземцями, особами без громадянства та юридичними особами. Ці підприємства належать одному власнику і виступають переважно як агрофірми.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ)- організація, суб'єкт господарювання, статутний капітал якої поділений на частки, розмір яких встановлюється статутом товариства. Сутність товариства з обмеженою відповідальністю в тому, що учасники такого товариства відповідають за його зобов'язаннями в обмеженому об'ємі. ТОВ виступають як агрофірми і агрохолдинги.

Акціонерне товариство (АТ), це таке господарське товариство, статутний фонд якого поділений на визначену кількість часток рівної номінальної вартості, виражених в акціях, і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями усім власним майном; акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах вартості належних їм акцій. Акціонерне товариство переважно виступає як агрохолдинг.

Слід відмітити, що ПСП, ТОВ і АТ придбавають якісну сільськогосподарську техніку і орієнтуються на сучасні технології аграрного виробництва. Разом з тим, ці агроформування не мають власних земельних ресурсів, а тому вони орендують великі масиви земельних площ у власників земельних паїв.

Через низькі ціни на закупівлю продукції тваринництва, ця галузь для аграрних формувань стала малоприбутковою а й інколи збитковою. А тому майже всі суб'єкти сільськогосподарського виробництва з часом позбуваються

тваринництва, за винятком птахівництва, яке виробляє прибуткову продукцію на промисловій основі.

Для усіх сільськогосподарських товаровиробників проблематичним є одержання банківського кредиту з доступними відсотками. Через високу ставку відсотка виробництво продукції стає неефективним.

Для вирішення окремих проблем підприємництва в аграрній сфері необхідно:

- дрібним і середнім сільськогосподарським товаровиробникам створити або увійти в асоціацію для розвитку і захисту свого бізнесу;
- для збереження і розвитку галузі тваринництва, держава повинна дотувати виробництво неприбуткової або низько прибуткової продукції тваринництва;
- для усунення монополізму в аграрному підприємстві, необхідно на законодавчому рівні обмежити площі орендованих земель;
- для інноваційного розвитку сільського господарства, необхідним є виділення державою банківських кредитів з доступними відсотками.

Список використаних джерел

1. Граб Роман. Види сільськогосподарських підприємств в Україні// Український клуб аграрного бізнесу. URL:http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/umovi_vedennya_agrobiznesu/vidi_silko_gospodarskikh_pidpriemstv_v_ukraini (дата звернення: 19.11.2018).

2. Маслак О.І., Проблеми розвитку малого підприємництва в аграрному секторі економіки. Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”.2012. № 6. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1185>. (дата звернення: 19.11.2018).

Рипаленко Максим

студент

Бережняк Анна

асистент кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні інноваційна діяльність перетворилася на один із найважливіших чинників ефективного функціонування та розвитку підприємств в умовах ринкової економіки. Цю діяльність необхідно постійно удосконалювати. Відповідно до об'єктивних вимог ринку вона повинна базуватися на чітко окресленій політиці, досконалій методиці запровадження нововведень та оцінюванні їх результативності. Саме тому оновлення в ринковому середовищі є нормою, а не винятком із правил, а інновації для підприємства повинні стати не лише неперервним, а й ефективно керованим процесом.

Інноваційна діяльність – це комплекс заходів, спрямований на практичне використання наукових, науково-технологічних результатів наявного інтелектуального потенціалу з метою створення нового або удосконаленого продукту, технологічного процесу, методів організації виробництва, праці, організаційної структури та систем управління. В умовах ринкової економіки інновації повинні сприяти інтенсивному розвитку підприємств, забезпечувати прискорення впровадження у виробництво останніх досягнень науки і техніки, повніше задовольняти потреби споживачів у різноманітній високоякісній продукції та послугах.

Досліджуючи теоретичні основи інноваційної діяльності, необхідно насамперед, приділити увагу терміну «інновація», оскільки саме інновації виступають головною складовою процесу інноваційного розвитку підприємства. Дослідження лінгвістичного походження терміну «інновація» дають змогу з'ясувати, що він має латинські корені та тлумачиться як «нововведення», «нове явище». Інновації є головним засобом забезпечення економічного зростання, конкурентоспроможності та фінансової стабільності будь-якого підприємства.

Характерною рисою будь-якої інноваційної діяльності виступає виявлення інноваційних ідей і реалізація закладеного в них потенціалу. Виходячи з цього, інноваційну діяльність можна охарактеризувати як комплекс заходів, спрямований на практичне використання наукових, науково-технологічних результатів наявного інтелектуального потенціалу з метою створення нового або вдосконаленого продукту, технологічного процесу, методів організації виробництва, праці, організаційної структури та систем управління.

З метою ефективного функціонування та розвитку вітчизняним підприємствам необхідно активізувати свою інноваційну діяльність. Активізація такої діяльності передбачає інтеграцію в сучасні умови ефективного розвитку інноваційного ринку та підтримання високого рівня конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках шляхом постійного впровадження технічних і технологічних новинок, що дають змогу в майбутньому забезпечити формування інноваційної стратегії розвитку підприємств.

Основними способами та методами активізації інноваційної діяльності на підприємстві повинні бути:

- удосконалення системи фінансування товарно-інноваційних та інвестиційних проектів шляхом оптимізації показників кредитної лінії;
- поліпшення інформаційної та маркетингової роботи за рахунок створення інформаційно-аналітичного відділу у складі служби маркетингу з чітко визначеною структурою та функціями спеціалістів;
- упровадження товароорієнтовної організаційної структури управління на підприємстві, продукція якого характерна незначним рівнем наукоємності та нешироким номенклатурним діапазоном;
- удосконалення системи стимулювання інноваційної праці шляхом упровадження мотиваційних заходів, що передбачають оптимізацію структури колективного та персонального стимулювання;

- посилення інноваційної спрямованості стратегії бізнесової поведінки підприємства та його адаптації до мережевої інформаційної системи за рахунок уведення в бізнес-план підприємства розділів, що конкретизували б інформаційну систему підприємства та систему мотиваційних чинників інноваційної діяльності.

Таким чином, інноваційна діяльність нині перетворилася на один із найважливіших чинників ефективного функціонування та розвитку господарських систем в умовах ринкової економіки. Цю діяльність необхідно постійно вдосконалювати відповідно до об'єктивних вимог ринку, вона стає реальністю, коли базована на чітко окресленій політиці, досконалій методиці запровадження нововведень та оцінювання їх результативності. Важливий напрямом удосконалення та активізації інноваційної діяльності на підприємстві – це розроблення ефективних інноваційних стратегій, які сприятимуть успішному функціонуванню та розвитку вітчизняних підприємств, що є перспективним напрямом для подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Фецович Т. Аналіз формування інноваційної стратегії розвитку підприємства / Т. Фецович // Українська наука : минуле, сучасне, майбутнє. – 2016. – № 14-15. – С. 296-303
2. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / О.І. Дацій. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2014. – 428 с.
3. Денисенко М.П. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні / М.П. Денисенко, Я.В. Риженко // Проблеми науки. – 2017. – № 6. – С. 10-16.

Стадник Вікторія

к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ДЖЕРЕЛА ТА ЧИННИКИ

Протягом останнього десятиліття економіка України проходить вкрай неоднозначний та складний за соціально-економічними наслідками період трансформації. У цих умовах на перший план висувається питання вже навіть не конкурентоспроможності підприємств, а їх економічної безпеки, що є, на наш погляд, дещо ширшим поняттям. Ми вважаємо, що форми прояву загроз економічної безпеки мають різний характер на макро-, мезо- й макрорівнях ієрархії управління економічною і є складною динамічною системою, яка визначає необхідність моніторингу інтенсивності їх впливу.

Питанням економічної безпеки присвячено наукові праці зарубіжних та вітчизняних учених, серед яких слід назвати таких, як: Г. Азоев, О. Ареф'єва, О. Барановський, В. Белов, В. Гавриш, В. Геєць, Г. Дарнопих, В. Забродський та ін. На

сьогодні серед фахівців та науковців, які займаються цією проблемою, не існує єдиної думки з приводу визнання суті поняття «економічна безпека підприємства».

Метою дослідження є вивчення основних підходів до визначення поняття «загроза» та протистояння як внутрішньому так і зовнішньому впливу.

Для запобігання загрозам економічній безпеці підприємства необхідно постійно враховувати весь спектр численних чинників, від яких залежить функціонування підприємства. На наш погляд, на економічну безпеку підприємства впливають такі чинники: 1) адаптивність стратегічного потенціалу підприємства, що визначається не тільки внутрішніми, а й зовнішніми впливами. Насамперед, такий виникає через попит на продукцію підприємства, мінливість якого зумовлена комплексом причин економічного, політичного, демографічного та соціально-культурного характеру. На адаптивність стратегічного потенціалу підприємства впливає також кон'юктура, що складається на ринках матеріальних ресурсів, фінансових ринках, ринках робочої сили, інформації, послуг тощо. Це означає, що як і вся система, стратегічний потенціал підприємства має граничні можливості адаптації до умов виробництва, що змінюються. Наявність таких граничних можливостей адаптації до умов виробництва, що змінюються. Наявність таких граничних можливостей адаптації зумовлена періодичною потребою в технічному переозброєнні і реконструкції підприємства, відновленні чи підвищенні рівня кваліфікації його персоналу, зміні стратегічних зон господарювання, а можливо, і в зміні виду діяльності; 2) залежність підприємства від інтенсивності кооперованих його зв'язків із постачальниками різного роду ресурсів. Йдеться про залежність підприємства від стабільності постачань необхідних ресурсів як з погляду якості ресурсів, що поставляються, так і повноти та своєчасності цих постачань; 3) охорона комерційної таємниці підприємства, з одного боку, і нагромадження інформації про можливе втручання інших економічних агентів у діяльність підприємства – з іншого [1].

Поширення конфіденційної інформації за межі підприємства може завдати йому істотної шкоди. Одночасно з охороною комерційної таємниці підприємство повинно організувати збір, нагромадження і обробку інформації про діяльність реальних і потенційних конкурентів, що можуть вплинути на його наявний статус; 4) рівень можливого ризику прийнятих рішень. Економічна безпека підприємства практично визначається здатністю керівництва вміло ризикувати під час прийняття стратегічно важливих рішень. Необхідно постійно порівнювати можливі виграші й витрати. Крім того, необхідно пам'ятати і про можливі наслідки реалізованих рішень у майбутньому для підприємства.

Крім того, економічні загрози можуть бути сформульовані наступним чином: 1) спад виробництва і втрата внутрішнього ринку; 2) руйнування науково-технічного потенціалу і деіндустріалізація економіки; 3) розпад наукових колективів, скорочення замовлень на високотехнологічну продукцію, перехід висококваліфікованих фахівців в інші області, занепад науково-технічного потенціалу і зниження конкурентоспроможності території;

4) втрата продовольчої незалежності. Загострення цінових диспропорцій між промисловістю і сільським господарством, повне відкриття внутрішнього ринку для імпорتنих продуктів, відмова від вітчизняних виробників, що приводить до постійної непевності в забезпеченні продуктами, залежності від поставок з інших районів, руйнуванню сільськогосподарського комплексу тощо.

Втрата зовнішнього ринку. Згорання виробництва, особливо в експортних галузях, збільшення експорту сировини, скорочення валютних надходжень. Негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу, нераціональне використання валютних кредитів при відсутності строгої нормативної бази роблять не привабливим операції закордонних інвесторів на зовнішньому і внутрішньому ринку [2].

Так, всі загрози національним економічним інтересам можна класифікувати на внутрішні та зовнішні; існуючі та потенційні, антропогенні, техногенні та стихійні, постійні, миттєві та прогнозовані; управлінсько-правові, соціально-політичні тощо.

Внутрішні загрози економічній безпеці: недосконалість законодавства; дефіцит Державного бюджету; незбалансованість місцевих бюджетів; недосконалість механізму розподілу доходів бюджету за рівнями; неефективність податкової системи, масове ухилення від сплати податків; низький рівень інвестиційної активності, високий рівень інфляції, зростання тіньової економіки, нелегальний витік капіталу за кордон, криза неплатежів в державі, нерозвиненість страхування підприємницьких та фінансових ризиків, падіння курсу національної грошової одиниці, неповноцінність фондового ринку, низький рівень отримання банківських кредитів підприємствами та населенням, зростання внутрішньої державної заборгованості, поглиблення майнового розшарування суспільства.

Зовнішні загрози економічній безпеці: втручання в економічну сферу міжнародних фінансових організацій; залежність національної економіки від отримання іноземних кредитів, значне негативне зовнішньоторговельне сальдо, нецільове використання іноземних кредитів, зростання зовнішньої державної заборгованості, відсутність ефективного фінансового механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю, низький рівень вкладення іноземних інвестицій в економіку держави [3].

За тривалістю впливу на функціонування і розвиток підприємства загрози поділяють на довго-, середньо-, і короткотермінові. Такий розподіл відображає тривалість прояву наслідків, що є результатом прояву загрози. Крім того, вони тісно пов'язані джерелом виникнення загрози, тобто з внутрішньо системним чи позасистемним її походженням. Так, до довготермінових позасистемних загроз можна віднести: значну кількість збиткових підприємств у період стагнації; низький купівельний попит; високий рівень міжнародної і національної конкуренції; монополізацію економіки; до довготермінових внутрісистемних загроз – низький рівень відновлення основних фондів; втрата ринків збуту і

ринків постачань; відсталу технологію виробництва продукції і т. і. Термін дії наслідків цих загроз триває від 3-х до 5-ти років.

Таким чином, цільовою спрямованістю системи управління економічною безпекою підприємства є формування адаптивних реакцій на дію загроз у будь-якій сфері його життєдіяльності і, як наслідок, - забезпечення стабільного і максимально ефективного функціонування підприємства на цей момент часу та високого потенціалу розвитку в майбутньому.

Список використаних джерел

1.Березіна Л.М. Економічна безпека та проблеми вдосконалення відносин суб'єктів АПК / Л.М. Березіна // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. - № 1 (4). – С. 39-43.

2.Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія / О.І. Барановський. – К.: Національний торговельно-економічний університет, 2005. – 759 с.

3.Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: Монографія / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.З. Клебанова та ін. / За ред. В.М. Геєця. – Х.: ІНЖЕК, 2006. – 240 с.

4.Єлістратова Ю.О. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств та її складові на макро- та макрорівнях / Ю.О. Єлістратова // Інноваційна економіка. – 2009. № 3. – С. 81-85.

НАПРЯМ 2
Облік і оподаткування діяльності
суб'єктів господарювання

Беба Євгеній

магістрант

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ВИТРАТИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ

В сучасних умовах господарювання, який характеризується переходом підприємств промисловості до ринкової економіки одним з найважливіших показників оцінки ефективності їх діяльності є показник прибутку. Саме цей показник, який відображає у вартісній формі кінцевий результат роботи підприємства, за своєю природою найбільшою мірою – порівняно з іншими вартісними показниками – підходить для оцінки діяльності підприємств в умовах їх роботи за принципами самофінансування.

Витрати підприємства поділяють на: витрати операційної діяльності; витрати інвестиційної діяльності; витрати фінансової діяльності; інші витрати звичайної діяльності.

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Головною умовою ефективного управління підприємством з надання рекламних послуг є отримання повної, достовірної та оперативної інформації про витрати, які формують собівартість наданих послуг. Таку інформацію надає облік витрат виробництва, що є центральною підсистемою в інформаційній системі бухгалтерського обліку. Від належної організації обліку витрат та калькулювання собівартості наданих послуг залежать рівень економічного управління підприємством, ступінь впливу результатів діяльності окремих підрозділів на підвищення ефективності діяльності, обґрунтованість планування якісних та кількісних показників й оптимальне ціноутворення.

Із введенням нових правових і облікових принципів, правил, законів, нормативів докорінно змінилися підходи до визначення витрат, розрахунку собівартості, оптимальних баз розподілу витрат, формування витрат діяльності.

Нині існують ґрунтовні розробки з питань управління витратами виробництва, складу, визначення впливу їх на економічні показники діяльності підприємства. Вивчення проблеми економічної сутності витрат виробництва і методології їх дослідження набуває все більшого значення в сучасних умовах господарювання, тому економічна сутність витрат розглядається в працях науковців. Вагомий внесок у вивчення цієї проблеми зробили такі вчені: І. Бланк, Ф.Бутинець, А. Гальчинський, С. Голов, В. Завгородній, В. Сопко та ін. Проте, не зважаючи на підвищений науковий інтерес до проблем обліку, контролю та аналізу операційних витрат та значну кількість наукових розробок у цьому напрямі, досі немає комплексного підходу до їх вирішення.

Під витратами операційної діяльності на підприємствах рекламного бізнесу розуміються виражені в грошовій формі витрати трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових ресурсів на здійснення операційної діяльності. Операційні витрати підприємства характеризуються такими основними показниками: абсолютною сумою витрат – показник дає уявлення про обсяг операційних витрат, але не дозволяє судити про їхню ефективність; коефіцієнтом (або рівнем) витратоємкості операційної діяльності.

Відповідно до ПС(Б)О 16, витрати операційної діяльності підприємства визнаються за наступних умов: 1) зменшення активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства; 2) визнання на основі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод; 3) негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають або перестають відповідати критеріям активів підприємства; 4) можлива достовірна оцінка суми витрат.

Метою обліку витрат на підприємстві є своєчасна, повна, достовірна оцінка та відображення фактичних витрат, пов'язаних з виробництвом та збутом продукції, а також своєчасний контроль за використанням ресурсів та грошових коштів.

За підсумками вивченої літератури можна сформулювати такі умовні групи операційних витрат. До першої групи відносяться такі витрати, що безпосередньо пов'язані з виготовленням продукції, наданням послуг чи виконанням робіт. До неї відносяться витрати, які включається до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг). Друга передбачає витрати, що пов'язані з організацією, управлінням, обслуговуванням і забезпеченням основної діяльності. Витрати другої групи обліковується відокремлено. До неї відносяться адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Нормативно-правове забезпечення обліку, контролю і аналізу витрат операційної діяльності – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі, таких як законодавчої, виконавчої та представницької, а також Міністерства фінансів України, Кабінету Міністрів України, Національного банку України, Державного Комітету статистики України, інших міністерств та відомств, власне кожного підприємства. До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємств, з нашої точки зору, варто відносити: Закони України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, П(С)БО 9 “Запаси” (в частині списання запасів на витрати виробництва), 15 “Дохід”, 16 “Витрати”; 31 “Фінансові витрати”, М(С)ФЗ 2 “Запаси”; 18 “Дохід”, 23 “Витрати позики”; Кодекси України (Податковий, Бюджетний, Господарський, Цивільний, про адміністративні правопорушення, законів про працю тощо); методичні рекомендації з формування собівартості; інструкції, плани рахунків бухгалтерського обліку (національний, робочий); наказ про облікову політику підприємства; графіки документообігу, графіки виконання обліково-звітних та контрольних-ревізійних робіт та ін.

Отже, шляхи зниження операційних витрат: раціональне використання матеріальних ресурсів; дотримання суворого режиму економії на всіх ділянках виробничо-господарської діяльності підприємства; раціоналізація виробництва, зміна обсягу і структури продукції для зниження матеріаломісткості і трудомісткості продукції; безперервність постачання матеріальних ресурсів, що запобігає простоям у виробництві і забезпечує ритмічне, рентабельне використання обладнання; оптимізація витрат на транспортування, зберігання запасів та готової продукції; покращення використання природних ресурсів, застосування більш дешевих матеріалів, повторне їх використання, безвідходні технології виробництва; підвищення кваліфікації персоналу (проведення тренінгів); вдосконалення нормування і мотивації праці; удосконалення організації праці за рахунок зміни форм і методів праці, вдосконалення апарату управління, скорочення витрат на нього.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в торгівлі: [навч. посіб.] / Ф.Ф.Бутинець, Н.М.Малюга – Житомир: ПП Рута, 2012. – 576 с.
2. Волкова І.А. Фінансовий облік : Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 228 с.
3. Даньків Й.Я. Бухгалтерський облік: [підруч.] / Й.Я.Даньків, М.Я.Остап'юк., - К: Знання, 2014. – 469 с.
4. Іванюта П.В. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб'єктів: навч. посіб. / П.В. Іванюта. - К.: Центр навч. літератури, 2013. - 362с.
5. Скирпан О.П. Фінансовий облік: [навч. посіб.] / О.П.Скирпан, М.С.Палюх – Т: ТНЕУ, 2014. – 407 с.

Валієва Каріна

студентка

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ СКЛАДАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Прискорення науково-технічного прогресу, перехід країни до ринкових відносин, векторне спрямування господарської діяльності в умовах процесів глобалізації, інтеграції та автоматизації висувають нові вимоги до системи управління. Суттєве значення відводиться звітності підприємства як основному джерелу інформації для прийняття управлінських рішень. Саме вона повинна забезпечувати економічну самостійність, конкурентоспроможність та фінансову стійкість на ринку.

Все більшого розвитку набуває формування нових інформаційних потоків бухгалтерського обліку, спрямованого на задоволення потреб конкретного

користувача, а від так і методів їх складання та відображення у звітності підприємства.

Сьогодні фінансовий облік і звітність поступаються системі управлінського обліку, оскільки керівництву підприємства потрібна оперативна інформація про діяльність підрозділів, яку може забезпечити лише внутрішньогосподарська звітність. Відсутність чіткого законодавчого регламентування управлінського обліку спричинює низку невирішених питань щодо порядку формування та подання внутрішньогосподарської звітності, що зумовлює необхідність подальших досліджень.

Вагомий внесок у розвиток методики формування внутрішньої звітності зробили такі відомі вчені, як Ф. Бутинець, Л. Нападовська, Т. Маренич, І. Садовська, П. Хомин та ін. Проте слід зауважити, що дане питання є досить актуальним і нині, тому потребує додаткового дослідження та вивчення.

Подальші теоретичні дослідження мають бути спрямовані на обґрунтування та розробку методології, а також організацію єдиного інформаційного простору підготовки та надання управлінської звітності користувачам на основі сучасних інформаційних технологій.

Система управління підприємством в останні десятиліття зазнала радикальних змін. Проте, незмінно в його основі була і залишається інформація, яку продукує облікова система у калейдоскопі події і фактів життєдіяльності суб'єкта господарювання. Перш ніж перейдемо до розгляду основного питання пропонуємо зробити короткий огляд суджень науковців щодо тлумачення поняття «внутрішня звітність».

Так, згідно ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» виокремлено поняття внутрішньогосподарського (управлінського) обліку як системи обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [1].

Вченими використовуються наступні трактування для тієї частини бухгалтерської звітності, яка формується для надання внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень: «внутрішня звітність», «внутрішньосистемна звітність», «внутрішньогосподарська звітність», «внутрішня управлінська звітність», «управлінська звітність», «оперативна звітність». Розмаїття тверджень і поглядів пов'язане із змістовним наповнюванням досліджуваного поняття, але спільною думкою для більшості авторів є основна мета і призначенні управлінської звітності – інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства

Ф. Ф. Бутинець трактує дане поняття так, що внутрішня бухгалтерська звітність – звітність, яку складає бухгалтер-аналітик і подає як адміністрації підприємства, так і менеджерам всіх рівнів управління. Основною метою складання звітності є надання оперативної релевантної інформації відповідно до вимог управлінського персоналу [2]. Також професор наголошував на тому,

що дана інформаційна система управлінського обліку повинна бути надійною (з точки зору достовірності інформації), еластичною (з точки зору адаптації), відкритою (з точки зору інтеграції), продуктивною і ефективною (з точки зору співвідношення витрат і результату), а також своєчасною [3, с. 12-15].

За визначенням О.В. Цибулько, метою складання і подання форм внутрішньої бухгалтерської звітності як сукупності економічних показників щодо результатів господарювання за певний проміжок часу є задоволення потреб управлінського персоналу в оперативному режимі шляхом надання відповідних показників діяльності як в натуральній, так і вартісній формах, що дозволяють оцінювати, контролювати, прогнозувати та планувати господарську діяльність підприємства та його структурних підрозділів [4].

Цікавою є думка В. Палія, котрий пов'язує внутрішню звітність із потребами управлінського персоналу підприємства та вказує, що внутрішня звітність – це сукупність упорядкованих показників та іншої інформації про діяльність підприємства. У ній подається інтерпретація відхилень від цілей, планів і кошторисів, без чого управлінський облік залишається формальним скупченням цифрових даних, не придатних для цілей внутрішнього управління [5, с. 211].

Отже, як підсумок зробленого аналізу, сформулюємо власне визначення досліджуваного поняття: «внутрішня звітність – це сукупність даних про фінансову діяльність підприємства, отриманих у результаті комплексного аналізу основних показників як загалом по господарству, так і окремих його структурних підрозділах; і від повноти, точності та оперативності надання яких залежить здатність конкурувати в умовах ринкових трансформацій та стрімкого технологічного прориву.

Розвиток судження про управлінський облік стало поштовхом до розкриття основних методологічних принципів ведення внутрішньої звітності на підприємстві. Методика формування управлінської звітності включає в себе сукупність взаємопов'язаних принципів, способів, прийомів, методів, інструментів, правил і засобів формування та подання управлінської звітності. Враховуючи організаційні особливості функціонування підприємства, запровадження методики формування управлінської звітності необхідно здійснювати системно. Використання системного підходу дозволить розробити модель обробки, інтерпретації і передачі інформації на різних рівнях управління підприємством і для формування управлінської звітності, і для прийняття менеджерами управлінських рішень. Важливими в системному підході до управлінської звітності є її спрямованість, яка визначає певні критерії, завдання, напрями, вимоги, підходи та передумови [6].

Застосування методики побудови управлінської звітності на підприємстві, як і безпосередньо організація самого управлінського обліку, залежить від структури цього підприємства, виду та масштабів діяльності, технології та організації виробництва, виду продукції (робіт, послуг), визначеної стратегії

розвитку, політики управління. Отже, у формуванні управлінської звітності можна виділити такі основні етапи її побудови:

1. Визначення головної мети та постановка завдань управлінської звітності.

2. Визначення складу, структури, форм та термінів подання управлінської звітності.

3. Визначення взаємозв'язку структури показників фінансової, податкової, статистичної та іншої звітності зі структурою додаткових показників управлінської звітності.

4. Консолідація управлінської звітності.

5. Визначення та відображення показників ефективності в управлінській звітності.

6. Контроль і аналіз виконання завдань внутрішньогосподарської звітності [6].

Управлінська звітність є важливим джерелом інформації для персоналу підприємства (основних користувачів), тому саме методиці її формування і потрібно приділяти особливу увагу. Як узагальнення вище висвітленої інформації можемо сказати, що методологія складання внутрішньої звітності потребує доопрацювань, тому наголосимо на можливих шляхах її вдосконалення. По-перше, для формування повної і детальної інформації про витрати діяльності підприємства доцільно складати внутрішню (управлінську) звітність за центрами відповідальності (у відділах постачання, виробництва, збуту, управління), а на її основі – зведену внутрішню звітність підприємства. По-друге, впровадження в практику бухгалтерського обліку України можливості вибору принципів, методів та прийомів ведення бухгалтерського обліку при формуванні показників бухгалтерської фінансової звітності. По-третє, передбачити в П(С)БО 1 норму, яка вимагає розкриття інформації в примітках про судження та основні припущення, які застосовував управлінський персонал у процесі попередніх оцінок, і застосування облікових політик. І на кінець комп'ютеризація процесу формування та аналізу фінансової звітності підприємства, тобто масове використання бухгалтерських та фінансових програм, для прозорого відображення усіх господарських процесів.

Список використаної літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/99.

2. Бухгалтерський управлінський облік: підруч. для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир, 2004. – 564 с.

3. Бухгалтерський управлінський облік: [підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф.

Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська: за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир, ЖДТУ, 2004. – 564 с.

4. Цибулько О.В. Управлінська звітність торговельного підприємства / О.В. Цибулько: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Soc_Gum/Tiru/2009_28_2/22.pdf.

5. Палий В.Ф. Управленческий учет издержек и доходов с элементами финансового учета / В. Ф. Палий. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 279 с.

6. Наукова стаття: «Методика формування управлінської звітності підприємства», Ясінська А. І., Демків Н. І., 2017.

Гмира Микола

магістрант

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Для управління виробництвом треба мати уявлення не тільки про хід виконання плану, результатах господарської діяльності, але і про тенденції і характер змін, що відбуваються в економіці підприємства, які найбільш повно відображаються саме через прибуток, який отримало підприємство за звітний період по результатам своєї діяльності. Осмислення, розуміння цієї інформації досягаються за допомогою обліку, аналізу та аудиту розрахунків з бюджетом по податку на прибуток. В процесі аналізу первинна інформація проходить аналітичну обробку проводиться порівняння досягнутих результатів виробництва з даними за минулі відрізки часу, визначається вплив різних чинників на величину результативних показників; виявляються недоліки, помилки, невикористані можливості, перспективи і т.д.

На основі результатів аналізу податку на прибуток розробляються і затверджуються управлінські рішення. Економічний аналіз передують рішенням і діям, обґрунтовує їх і є основою наукового управління виробництвом, забезпечує його об'єктивність і ефективність. Таким чином, облік, аналіз та контроль податку на прибуток – це одна з функцій управління, яка забезпечує науковість прийняття рішень.

Велика роль відводиться аналізу розрахунків з бюджетом в справі визначення і використання резервів підвищення ефективності виробництва. Він сприяє економічному використанню ресурсів, виявленню і впровадженню передового досвіду, наукової організації праці, нової техніки і технології виробництва, попередженню зайвих витрат і т.д.

Дослідженню цієї проблеми присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні науковці. Так, І.А. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, Н.С. Крупей, Н.М. Ткаченко, Ю.С. Шорохова, Ф.О. Ярошенко.

Згідно з Планом рахунків, податки на прибуток обліковуються на рахунку 98 «Податки на прибуток». На цьому рахунку ведеться облік належної за даними бухгалтерського обліку суми податку на прибуток від звичайної діяльності та надзвичайних подій. На дебеті рахунка відображається нарахована сума податку на прибуток, на кредиті – включення до фінансових результатів на рахунку 79.

Прибуток є головним показником фінансової звітності, який відображає ефективність діяльності підприємства, надає інформацію для прийняття управлінських рішень та дозволяє прогнозувати результати діяльності підприємства. Інформація стосовно прибутку підприємства знаходить своє відображення у фінансовій та податковій звітності.

Для визначення прибутку підприємства у бухгалтерському обліку послідовно порівнюють його доходи і витрати згідно принципу нарахування та відповідності доходів і витрат. Процес формування напрямків використання прибутку відбувається при здійсненні його розподілу та забезпечує виконання основних функцій використання прибутку. Головним завданням розподілу прибутку є збалансоване поєднання двох його частин: прибутку, що підлягає споживанню (скеровується на різні цілі) та прибутку, що підлягає капіталізації, тобто скерування його частини для збільшення капіталу, тобто перетворення прибутку в капітал.

Інформація щодо вартісного значення прибутку підприємства відображаються у формі № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), формі №2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) та формі № 4 Звіт про власний капітал.

Заповнення форм фінансової звітності здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №433. Згідно зазначених рекомендацій у Балансі інформація стосовно прибутку відображається у статті «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)», в якій зазначається або сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу, непокриті збитки списуються за рахунок нерозподіленого прибутку, резервного чи додаткового капіталу. Інформація узагальнюється в рядку 1420 «Нерозподілений прибуток (441 рахунок) (непокритий збиток (442 рахунок))».

5. Ефективне ведення бухгалтерського обліку важко уявити без застосування сучасних автоматизованих систем та новітніх комп'ютерних технологій. Саме в умовах комп'ютеризації спрощуються облікові роботи, знижується їх трудомісткість, що підвищує як оперативність отримання необхідної інформації, так і її ефективність.

Облік податку на прибуток підприємства є однією з найважливіших ділянок обліку, тому від правильної його організації залежить достатність інформації, що надається різним користувачам для прийняття управлінських рішень. Грамотна організація обліку податку на прибуток в умовах застосування інформаційних

систем дає можливість підприємству зменшити витрати і тим самим збільшити прибуток, тобто підвищити ефективність діяльності підприємств.

Отже, має бути організаційно-методичний підхід до побудови єдиної інтегрованої системи бухгалтерського обліку, що на відміну від існуючого поєднує фінансовий, управлінський облік та облік податків і зборів, передбачає виділення центру відповідальності за правильність обчислення та своєчасність їх сплати, уникнення штрафних санкцій, це дозволить надавати більш якісну інформацію для прийняття управлінських рішень та визначати фінансовий результат до оподаткування за єдиною методикою.

Список використаних джерел

1. Петрук О.М. Історія та іноземний досвід регулювання бухгалтерського обліку / О.М. Петрук // Вісник ЖДТУ. – 2005. – №3(33): Економічні науки. – С.156–167.
2. Пархоменко В.М. Законодавче та нормативно–методичне забезпечення регулювання бухгалтерського обліку / В.М. Пархоменко, О.М. Петрук // Вісник ЖІТІ. – 2002. – №18. – С. 107–117.
3. Хегарті Д. Запровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та аудиту / Д. Хегарті, Ф. Гелен, А.К.Х. Баррос // Школа професійного бухгалтера. – 2006. – № 7(67). – С. 17–31.
4. Звіт Світового банку про стан дотримання стандартів та кодексів у сфері бухгалтерського обліку та аудиту [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.worldbank.org/ifa/rosc_aa_ukr_ukr.pdf.

Доля Ігор
студент

Герасимович Анатолій

д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВІ В КОНТЕКСТІ НЕОІНСТИТУЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ

На сьогодні однією із основних тенденцій розвитку наукових досліджень в сфері бухгалтерського обліку є широке застосування інституціоналізму. У той же час, серед вітчизняних дослідників на сьогодні відсутня бухгалтерська інституційна концепція, тобто система поглядів на порядок застосування інституційного інструментарію в бухгалтерському обліку, яка б враховувала всі сучасні особливості розвитку інституційної економічної теорії. Основною проблемою, що потребує вирішення в даному випадку, є відсутність комплексної системи правил застосування інституціоналізму в бухгалтерському обліку, які б виступали певним стандартом для наступних поколінь дослідників, які б формували вектор їх наукових пошуків, одночасно виступаючи об'єктом конструктивної критики, що дозволило б з одного боку, забезпечити

порівнянність наукових результатів в даній сфері, а з іншого – створити наукові традиції в сфері бухгалтерських інституційних досліджень.

Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації економіки знаходиться під впливом значної кількості факторів, що зумовлює появу його нових видів (фінансовий, управлінський, стратегічний, креативний тощо) та напрямів (екологічний, соціальний, інтелектуальний, облік доданої вартості, вартісно-орієнтований облік, облік на основі збалансованих показників тощо), які досить важко порівняти між собою та об'єднати за допомогою єдиної теоретико-методологічної парадигми.

Руїнування історично сформованих традицій в сфері обліку, на нашу думку, спричинене неможливістю забезпечити адекватну реконструкцію облікових теорій на основі врахування їх переваг та недоліків, неможливістю співставити і порівняти існуючі облікові теорії з економічними теоретичними розробками. Одним із прикладів неможливості проведення адекватного оновлення облікових теорій відповідно до зростаючих вимог часу є той факт, що значна кількість вчених проводить аналіз облікових теорій, які були описані і систематизовані ще наприкінці ХІХ-го – початку ХХ-го століття.

У якості такої методологічної платформи, на нашу думку, доцільно використовувати загальну інституційну теорію, яка дозволяє вивчати зовнішні (зміна функціонування базисних інститутів) та внутрішні (зміна змісту функціонування підприємства (організації)) перетворення в економічних системах.

Інституційна теорія, з одного боку, дозволяє піднести наукові дослідження на високий теоретичний рівень завдяки використанню напрацювань вчених інституціоналістів, а з іншого, дозволяє наблизити наукові дослідження в сфері бухгалтерського обліку до рівня бухгалтерської практики.

Побудована на основі інституційної доктрини інституційна теорія бухгалтерського обліку виступатиме в якості набору “правил гри”, “способу бачення світу”, якого повинні дотримуватись науковці при удосконаленні системи бухгалтерського обліку в Україні. Лише такий підхід дозволить досягти порівнянності наукових досліджень, сформувані єдиний кут зору на нагальні проблеми в сфері бухгалтерського обліку, які потребують вирішення. Слід звернути увагу й на те, що таких кутів зору на облікові проблеми може бути значна кількість, однак, саме інституційна теорія в сучасних економічних дослідженнях відтіснила неокласичний мейнстрим, що переконливо свідчить про доцільність її використання в сфері бухгалтерського обліку.

Для забезпечення єдності підходів дослідників в сфері бухгалтерського обліку, які базують свої погляди на засадах інституціоналізму, необхідним є побудова єдиної бухгалтерської інституційної концепції в широкому розумінні.

Побудова загальної інституційної парадигми бухгалтерського обліку, що передбачає включення до її складу окрім старого бухгалтерського інституціоналізму сучасної неінституційної теорії обліку, дозволяє не лише розширити і поглибити предмет науки бухгалтерський облік, розуміння сутності

інститутів, а також дозволяє теоретично обґрунтувати новий напрям наукових досліджень.

Застосування неоінституціоналізму в бухгалтерському обліку дозволяє розширити межі загальної інституційної парадигми обліку до рівня конкретного підприємства, дозволяє відійти від неокласичної традиції бухгалтерських наукових досліджень, що не можуть пояснити особливості поведінки бухгалтерів та їх взаємодії з менеджерами та власниками підприємства під час реалізації облікової політики підприємства.

Бухгалтерська неоінституційна теорія дозволяє актуалізувати застосування кібернетичного підходу в бухгалтерському обліку, коли бухгалтерський облік вважається кібернетичною системою. Виходячи із неповноти інформації, на основі якої реалізуються професійні судження бухгалтера, як базисного положення неоінституціоналізму, та здійснення ними опортуністичної поведінки, виникає явище інформаційної асиметрії облікової інформації. Вирішення проблеми асиметричності облікової інформації виступає теоретичною основою для обґрунтування необхідності рівня втручання держави в процес регулювання національної системи бухгалтерського обліку (варіанти інтерналізації зовнішніх ефектів).

Список використаної літератури

1. Голов С.Ф. Роль економічних теорій у подальшому розвитку бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит. 2013. № 8. С. 3-9.
2. Жук В.М. Інституціональна теорія бухгалтерського обліку: відповідь на виклики сучасності // Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 8-9. С. 14-23.

Калюжна Ірина
магістрантка

Овчарик Зоряна
к.е.н., доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА

Розрахунки – одне з найбільш масових явищ у господарському житті будь-якого підприємства. У процесі господарської діяльності підприємство вступає в розрахункові відносини з іншими підприємствами, організаціями, установами, бюджетом, профспілкою, працівниками, фізичними особами. Ці взаємовідносини ґрунтуються на використанні грошей у їх функціях – коштів обігу і платежу. При цьому підприємство водночас є постачальником для одних і покупцем для інших. Саме для нормального функціонування всіх ланок господарства необхідно мати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, зокрема про дебіторську та кредиторську заборгованість.

Надання економічним суб'єктам повної господарської самостійності у виборі ринків збуту продукції, постачальників і підрядників, у пошуку джерел

фінансування змушує особливу увагу приділяти розрахункам з різними контрагентами. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості є одним з найбільш складних та суперечливих питань, що зумовлено сучасною проблемою неплатежів. Проблема удосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підтверджується збільшенням їх частки у складі активів і пасивів підприємств. Це пояснюється невиконанням фінансових зобов'язань контрагентів, порушенням нормального циклічного процесу, пов'язаного з перетворенням такого активу в грошові кошти і, як наслідок, погіршенням платоспроможності. Постановка правильно організованого обліку дебіторської і кредиторської заборгованості, перш за все, повинна сприяти недопущенню прострочення термінів платежу і доведення заборгованості до стану безнадійної.

Нині значна частина вітчизняних підприємств перебувають на межі фінансової кризи. Серед основних причин виникнення такої ситуації – нестабільне економічне становище держави, низький рівень менеджменту підприємств, нездатність керівників підприємств своєчасно і ефективно управляти оборотними активами. За таких обставин невпинно зростає кількість підприємств, що мають дебіторську та кредиторську заборгованість. Крім того, посилюється значення ефективного управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, вчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів. За даними Державної служби статистики України, кредиторська заборгованість становить суттєву частку поточних зобов'язань вітчизняних підприємств. Так, в цілому по Україні цей показник становить від 30 до 65 %, тоді як на підприємствах оптової торгівлі, до яких належить досліджуване підприємство – в 57 %. Тому дослідження в сфері структури і динаміки поточних зобов'язань на підприємствах є особливо актуальними.

Дослідженню цієї проблеми присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні науковці І.А. Бланк, А.Б. Борисов, Н.І. Верхоглядова, С.В. Зеленко, В.М. Костюченко, Г.О. Партин, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, Н.В. Чабанова.

Несвоєчасні розрахунки формують заборгованість між виробником і споживачами продукції, призводять до несвоєчасних виплат заробітної плати, що викликає невдоволення працюючих та погіршує соціальну атмосферу. Саме тому необхідно удосконалити облік розрахунків підприємства з контрагентами шляхом впровадження наступних заходів:

а) проводити інвентаризацію розрахунків з контрагентами, яка повинна здійснюватися один раз у квартал. Інвентаризація розрахунків направлена на підтвердження правильності сум заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку. Інвентаризація проводиться шляхом перевірки та документального підтвердження наявності та стану зобов'язань по розрахунках з контрагентами;

б) згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку, на позабалансовому рахунку 03 «Контрактні зобов'язання» розробити методику обліку зобов'язань і прав за підписаними договорами в розрізі контрагентів та замовлень, з використанням субрахунків «Передбачувані платежі за договорами підписаними», «Очікувані надходження за договорами

підписаними». Це дозволить підвищити контроль за їх виконанням, та забезпечить облік даних про потенційні платежі і надходження. При настанні першої події за договором бухгалтер володітиме повною інформацією за договірними зобов'язаннями, що дозволить достовірно і своєчасно оформити первинні документи;

в) здійснювати ретельний відбір контрагентів шляхом детального вивчення їх ділової репутації та надійності фінансового становища;

г) проводити аналіз кредиторської заборгованості за видами утворення та датами утворення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів щодо її стягнення;

г) контролювати прострочену кредиторську заборгованість, оскільки за умов інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції;

д) провести повну автоматизацію обліку розрахунків з контрагентами, яка дозволить визначити найбільш раціональні способи погашення взаємної заборгованості, проводити взаємозаліки заборгованості, своєчасно здійснювати контроль за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості;

е) продумане використання субконто для запису повної інформації щодо розрахунків з постачальниками і підрядниками створює умови для здійснення оперативного та ретроспективного аналізу, проведення перспективного аналізу та прогнозування позикового капіталу для підвищення контролю на всіх рівнях та етапах та здійснення гнучкого виробничо-фінансового менеджменту.

Список використаних джерел

1. Волкова І. А. Фінансовий облік: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 228 с.

2. Грабова Н. Н. Облік, розподіл і списання витрат на підприємствах // Бух. облік і аудит. – 2008. – № 8, 9. – С. 11–13.

3. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практики: навчальний посібник / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 576 с.

4. Партин Г. О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: підручник / Г. О. Партин. – К.: Знання, 2009. – 422 с.

5. Пархоменко В. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів від діяльності // Бух. облік і аудит. – 2008. – № 7. – С. 5–6.

6. Смоляр Т., Пугачов О. Порядок відшкодування витрат на службові відрядження // Бух. облік і аудит. – 2008. – № 3. – С. 15–18.

Ковалець Алла

студентка

Столяренко Олена

д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГІЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ АУТСОРСИНГУ

В даний час аутсорсинг, як стратегічне рішення про передачу бізнес-процесів зовнішнім виконавцям, широко застосовується в усьому діловому світі. З виходом міжнародних стандартів ISO серії 9000, що містять рекомендації пов'язані з аутсорсингом, інтерес до нього різко зріс і сьогодні, до аутсорсингу в тій чи іншій мірі вдається практично кожне підприємство, яке веде господарську діяльність.

Аутсорсинг, як і раніше, набирає обертів, вносячи зміни в спосіб ведення бізнесу на світовому ринку як на локальному рівні, так і глобально, зберігаючи за собою позиції зростання протягом останніх десятиліть. Використання компаніями послуг зовнішніх підрядників – фахівців в тій чи іншій сфері, допомагає одночасно підвищити конкурентоспроможність своєї компанії в динамічно розвинутих галузях, а також отримати доступ до необхідних професійних ресурсів при певному зниженні власних витрат для вирішення поставлених завдань.

Якщо вірити статистичним даним, у 2017 році майже 44 % всього аутсорсингу припадали на бухгалтерський аутсорсинг. У фінансовому вираженні цей показник варіювався від 5 млн. дол. США до 10 млн. дол. США. Згідно з останнім дослідженням в області аутсорсингу облікових функцій порівняно з 2014 роком на цьому ринку спостерігається помірне зростання – 6 %, при цьому сумарні доходи учасників склали 8,5 млн. грн.

Істотне зростання виручки спостерігається якраз у сфері аутсорсингу ведення бухгалтерського та податкового обліку. За підсумками 2016 року її приріст склав 8 %, а обсяг – 4 млн. грн. Ще один фактор, що позитивно впливає на розвиток бухгалтерського аутсорсингу – постійне посилення адміністрування в сфері податків. Держава регулярно ускладнює облік і звітність, збільшує штрафи навіть за незначні помилки. Це призводить до того, що компанії та індивідуальні підприємці прагнуть знизити ризики і починають шукати надійних постачальників бухгалтерських послуг. Так, підвищеним попитом користується послуга з електронної здачі звітності до податкових органів. Що стосується галузевої структури, то основний споживач послуг бухгалтерського аутсорсингу – це сегмент торгівлі. Саме тут зосереджена максимальна частина доходів аутсорсингових компаній – 25 % або 1,4 млн. грн. Сюди входять послуги з аутсорсингу бухгалтерського і податкового обліку – 908,5 млн. грн., з розрахунку заробітної плати – 220,5 млн. грн., підготовці бухгалтерської та податкової

звітності – 100,2 млн. грн. Далі йдуть фінансовий сектор – 330,1 млн. грн., електроенергетика – 308,2 млн. грн., будівництво – 234,6 млн. грн.

Так, виходячи із статистичних даних складається враження, що аутсорсери перебувають на верхівці популярності та переживають свої найкращі часи. Дослідники даного питання розглядають його лише з одного боку – замовника, захищаючи його інтереси та деталізують ризики і загрози передачі справ у аутсорсинг, особливості договірною регулювання, відображення таких операцій в системі бухгалтерського обліку.

Проте великі гравці на цьому ринку на сьогоднішній день з усіх сил намагаються розширити коло потенційних замовників, пропонуючи їм прийнятну вартість аутсорсингу і нові послуги. Але ситуація складається патова, коли клієнт заявляє про недостатню кількість аутсорсингових компаній, що мають можливість надати повноцінні послуги, а аутсорсери, в свою чергу, скаржаться на відсутність дійсно великих замовлень. Проте, для розвитку ринку аутсорсингу в Україні, необхідні інвестиції в декілька мільйонів доларів. Адже клієнтів, яких потенційно охоплює ринок аутсорсингу, багато, проте здійснювати замовлення вони не поспішають.

В багатьох дослідженнях вказують на ризики, які виникають у підприємства-замовника при передачі окремих бізнес-процесів на аутсорсинг, зокрема і ведення бухгалтерського обліку. Звичайно, що при такому способі організації діяльності ризики діяльності істотно знижуються. У той же час виконання договору аутсорсингу може спричинити за собою ризики, які необхідно своєчасно виявляти і усувати причини виникнення ризикової події. До таких причин можуть належати:

- втрата контролю внаслідок дистанційних комунікацій;
- значна залежність від аутсорсера бухгалтерських послуг;
- наявність неідентифікованого ризику при проведенні аналітичних процедур з оцінки ризиків;
- недостатній облік соціальних і екологічних чинників при обґрунтуванні сталого розвитку підприємства;
- недостатній рівень захисту інформації;
- недостатньо розроблений механізм зворотного зв'язку у взаємовідносинах аутсорсера і підприємства-замовника;
- нечітко визначені цілі реалізації функцій, переданих в аутсорсинг;
- помилкове економічне обґрунтування поточної ситуації для вирішення завдань аутсорсингу;
- працівники аутсорсера не мають достатнього досвіду ведення бухгалтерського обліку в тій сфері, яка передається, та прогнозування тенденцій розвитку політичних, економічних, технологічних та інших факторів;
- ризик витоку інформації.

Проте така деталізація ризиків не виключає необхідності дослідження ризиків, які виникають саме у аутсорсерів. Адже на сучасному етапі існує низка проблемних питань, пов'язаних саме із функціонуванням аутсорсерів.

Починаючи від нормативного регулювання (аутсорсинг, фактично знаходиться «поза законом», оскільки жоден нормативний документ, окрім визначення, не дає роз'яснень щодо даного виду діяльності) та закінчуючи аналізом ризиків для виконавців таких послуг.

В умовах невизначеності та нестійкого фінансово-економічного стану аутсорсери прагнуть до стабільного розвитку, максимізації прибутку, виявлення додаткових конкурентних переваг, освоєння нових ринків тощо. Для забезпечення продовження своєї діяльності аутсорсеру необхідно практикувати інвестиції в межах непрофільних бізнес-проектів, викупувати інфраструктуру у клієнта, оптимізувати її та забезпечувати подальшу експлуатацію в межах укладеного контракту. Це, в свою чергу, спричиняє виникнення витрат і ризиків. Тому, основною метою керівництва є необхідність попередження отримання незадовільного результату діяльності та забезпечення мінімізації витрат та ризиків своєї діяльності. Таким чином, аналіз значень індикативних показників за виділеними блоками дає можливість формування бачення стану безпеки діяльності аутсорсингових компаній та вживати заходи щодо їх покращення, одним із яких є створення резервів. Запропонований підхід до організації аналітичного обліку резервів забезпечення мінімізації ризиків аутсорсерів дозволить систематизувати інформацію за кожним видом резервів, а також достовірно оцінити витрати підприємства.

Список використаної літератури

1. Ляхович Г.І. Аутсорсинг в бухгалтерському обліку з позиції теорії транзакційних витрат // Інтелект ХХІ. 2017. № 6. С. 63-65 (0,49 друк. арк.).
2. Фадєєв А.В. Договір аутсорсингу: постановка проблеми // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 1 (16). С. 260-267
3. Шмиголь Н.М. Аутсорсинг як метод оптимізації суб'єкта господарювання // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво. 2010. № 4. С. 194–197.

Мягкий Сергій

магістрант

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Сучасні ринкові умови господарювання ставлять перед підприємствами принципово нові проблеми, вирішення яких дозволить досягнути й утримувати конкурентні позиції на ринку. Актуальною є проблема використання можливостей підприємства для досягнення конкурентних переваг. Посилюється усвідомлення того, що розвиток, а отже, і збільшення вартості бізнесу

відбуваються за рахунок як матеріальної, так і нематеріальної складових активів підприємства.

Світовий досвід в умовах «інтелектуальної революції» односпайний щодо перевищення нематеріальної складової у вартості діючого бізнесу. Протягом останніх 30 років відбулося значне зростання ролі нематеріальних активів у загальній структурі активів підприємства в ринковій економіці: якщо в 1970 р. частка нематеріальних активів становила близько 30%, то в 2000 р. сукупна частка нематеріальних активів була на рівні близько 70%.

Останнім часом в українській економіці відбувається зміна економічних пріоритетів на користь нематеріальних активів, що підвищує їх значення для суб'єктів господарювання. Провідні сучасні підприємства мають позитивну ділову репутацію, впізнаваний бренд, реалізують товари під власними торговими марками або власним найменуванням, використовують новітні технологічні розробки. Залучення нематеріальних активів до фінансово-господарської діяльності підприємств забезпечує підвищення їх конкурентоспроможності. Отже, питання визначення ефективності нематеріальних активів на підприємствах є актуальним для держави, оскільки налагоджена облікова система забезпечує перспективи прискореного розвитку підприємств.

Методика і принципи побудови обліку нематеріальних активів є об'єктом пильного вивчення світової економічної науки і практики. Дані питання неодноразово розглядалися на сесії Міжнародної групи експертів ООН з міжнародних стандартів обліку і звітності і продовжують постійно розроблятися економістами всіх розвинених країн. Вдосконалення і уніфікація методики і порядку обліку нематеріальних активів є закономірним наслідком загальних тенденцій інтенсифікації світового економічного розвитку: активізації міжнародного злиття і поглинання компаній, посилення конкурентної боротьби за лідерство в світовій економіці, розширення сфери послуг, ускладнення і прискорення науково-технічного прогресу і цілою низкою інших економічних процесів, що визначають весь спектр розвитку світової економіки.

На багато питань не знайдено відповіді, зокрема, багато елементів, пов'язаних з обліком нематеріальних активів недостатньо законодавчо врегульовані, у зв'язку з чим у бухгалтерів-практиків виникає багато питань. Основними нормативно-правовими актами регулювання обліку нематеріальних активів є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», Податковий кодекс України, (МСБО) 38 «Нематеріальні активи» та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів. Згідно з п. 4 П(С)БО 8 «Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований». Згідно з Податковим кодексом України нематеріальні активи – право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі

набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами.

Проведений аналіз наукових праць показує, що існують різні визначення категорії "інтелектуальний капітал підприємства". У загальному випадку в структурі інтелектуального капіталу виділяють три складові: людський капітал, організаційний капітал, споживчий капітал.

Основною ознакою нематеріальних активів є відсутність матеріальної форми, тобто вони є власністю підприємства, яку неможливо побачити, відчутти, оскільки вона не має матеріальної форми, є безтілесною. Важливою характеристикою об'єкта нематеріальних активів є можливість його ідентифікації, тобто можливість виокремлення з інших активів, що практично не завжди вдається. Найбільша проблема, що виникає при ідентифікації нематеріального активу, – це визначення його відмінностей від гудвілу. Нематеріальний актив можна відрізнити від гудвілу лише у разі, якщо підприємство може його продати, орендувати чи обміняти.

Отже, можливі шляхи підвищення ефективності використання нематеріальних активів: дотримання підприємством власної стратегії технічного, організаційного та економічного розвитку; переорієнтація на максимальне технічне переозброєння й реконструкція; систематичне оновлення технологічної бази взаємопов'язаних виробничих ланок підприємства.

Список використаних джерел

6. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики: Підручник. – /Загородній А.Г., Партин Г.О. – К., 2015. – 422 с.
7. Волкова І.А. Фінансовий облік : Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 228 с.
8. Даньків Й.Я. Бухгалтерський облік: [підруч.] / Й.Я. Даньків, М.Я. Остап'юк., - К: Знання, 2014. – 469 с.
9. Сук Л.К. Облік витрат, що підлягають розподілу / Л.К.. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2015. - № 12. - 8-14 с.
10. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: [підруч.] / Н.М. Ткаченко. - Київ: А.С.К., 2013. - 784 с.

Панькович Юлія
магістрантка

Овчарик Зоряна

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕЗУЛЬТАТ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Формування ринкової економіки, наявність різних форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків українських підприємств є основою для впровадження в організацію бухгалтерського обліку облікової політики, яку підприємство визначає самостійно.

Облікова політика - це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, тобто це вибір самим підприємством певних і конкретних методик, форми і техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з діючих нормативних актів і особливостей діяльності підприємства.

Існування різних видів обліку покликано максимально задовольнити інтереси різних груп користувачів облікової інформації, що, в свою чергу, визначає особливості облікової політики. Крім того, суттєвим фактором визнаються не тільки інтереси користувачів звітності, але й тих, хто її складає.

Від стану облікової політики підприємства залежить рівень організації бухгалтерського обліку, якість і правдивість обліку, забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів достовірною та своєчасною інформацією та, загалом, фінансовий стан конкретного суб'єкта господарювання. Саме тому для формування облікової політики підприємства має визначальне значення суттєвість облікової інформації, які визначає спроможність її впливу на рішення користувачів фінансової звітності.

Облікова політика підприємства містить ряд елементів від яких залежить результат фінансової діяльності: тривалість операційного циклу; порядок віднесення необоротних матеріальних активів до малоцінних необоротних матеріальних активів і основних засобів та методи нарахування амортизації основних засобів; переоцінка і методи амортизації нематеріальних активів; методи вибуття запасів; порядок визначення резерву сумнівних боргів; резерв для забезпечення майбутніх витрат; порядок визнання доходу, зв'язаного з наданням послуг; перелік і склад статей калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).

Попри те, що обліковий процес в нашій державі регулюється Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", національними Положеннями (стандартами) обліку та іншими нормативними документами, практичне його ведення на підприємстві безпосередньо вимагає індивідуального підходу до формування на кожному з них власної облікової політики. Проблема полягає в тому, що згадані нормативні документи визначають методичні засади бухгалтерського обліку та звітності, а тому повинні доповнюватись конкретизованою методикою, яка б давала можливість забезпечити їх організацію в умовах мінливості ситуацій у господарській діяльності підприємств. З практичної сторони проблема полягає у необхідності визначення власної облікової політики на кожному із підприємств і зумовлюється можливістю вибору варіантів організації обліку взагалі. Зміни в Законі "Про бухгалтерський облік" щодо облікової політики підприємств передбачають оновлення визначення з 01.01.2018 р.: облікова політика — це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

Після подання першої фінзвітності або консолідованої фінзвітності за МСФЗ підприємство зобов'язане вести бухоблік згідно з обліковою політикою, складеною за міжнародними стандартами. А це означає, що ті підприємства, які раніше (до 2018 року) звітували за МСФЗ, з 2018 року зобов'язані і вести облік згідно з розробленою за міжнародними стандартами обліковою політикою.

Отже, облікова політика може служити як засіб управління фінансовими результатами підприємства. Збільшити фінансовий результат можна за рахунок використання різних методів нарахування амортизації та оцінки запасів на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Байстрюченко Н. О. Вплив динаміки структури капіталу на фінансово-економічні результати діяльності підприємства [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Байстрюченко Наталія Олегівна ; Сум. держ. ун-т. - Суми, 2010. - 212 с.
2. Бондаренко Т. В. Особливості створення власного капіталу в процесі його кругообігу // Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 2 (10), 2013.
3. Дроздова Т. Учетная политика предприятия: структура, формирование, изменение / Т. Дроздова // Все о бухгалтерском учете. – 2004. – № 11(922). – С. 41-43.
4. Дуда Т.Т. Суттєвість в обліковій політиці підприємства / Т.Т. Дуда, П.О. Коронівський, І.В. Левицька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 68-70.

Хоменко Юлія

студент

Столяренко Олена

д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний етап розвитку сільськогосподарських підприємств визначається їх інтеграцією до світового співтовариства, зокрема Європейського Союзу. 1 січня 2016 р. набувають чинності статті Угоди про асоціацію між Україною, Європейським Союзом та його країнами-членами щодо торгівлі та пов'язаних питань. У цих умовах адаптація сільськогосподарських підприємств до нових реалій набуває особливої важливості. Це потребує у першу чергу зміни моделей інтеграційного мислення та підвищення підприємницької гнучкості. Особливої актуальності набуває процес формування інформації для прийняття ефективних управлінських рішень як на короткий період, так і в довгостроковій перспективі.

У процесі інтеграції національних економік до світового господарства відбувається зміна поглядів на склад і структуру фінансової звітності, яка донедавна розглядалася як головне джерело інформації для користувачів з метою прийняття ними відповідних рішень. Проте процеси, що відбуваються у

суспільстві та мають вплив на ведення бізнесу, обумовлюють необхідність трансформації звітності, яка буде об'єднувати фінансові й нефінансові звіти в єдину модель та структурувати стратегічні завдання підприємства, орієнтуватися на підвищення якості взаємодії із зацікавленими сторонами. Саме таку інформацію і зможе надати інтегрована звітність, яка на сучасному етапі розвитку економіки ще не отримала широкого розповсюдження, що і обумовлює актуальність обраної теми [1].

До основних недоліків існуючої моделі фінансової звітності можна віднести:

– фінансова звітність не вирішує поставлених перед нею завдань або створює помилкове враження про підприємство у користувачів, тому що вона «історична» – відображає результати минулих подій, кількісна і тільки фінансова;

– існуюча модель неадекватно відображає нематеріальні активи – більшість нематеріальних активів, створених усередині підприємства, не проходять тест на визнання активів відповідно до МСФЗ і тому не показуються на балансі підприємства;

– неспроможність оцінок за поточною вартістю – у період фінансової кризи і після неї були висловлені сумніви у правомірності використання оцінок за справедливою вартістю або за ринком, хоча це не одне і теж. Заявляється, що оцінка за справедливою вартістю, принаймні фінансових інструментів, призводить до посилення фінансової кризи;

– неспроможність оцінок за історичною вартістю – цей аргумент вже існує більше 60 років і прямо протилежній попередньому: новий підхід повинен ґрунтуватися на поточній вартості. Форми поточної вартості змінюються в часі, останнім часом актуальна справедлива вартість;

– проблеми визнання зобов'язань та розкриття інформації про фінансові інструменти – у пресі представниками професії – бухгалтерами та аудиторами багаторазово висловлювалася думка про те, що деякі з існуючих практик, які диктуються вимогами МСФЗ, не є адекватні.

Концепція інтегрованої звітності передбачає, що сільськогосподарське підприємство взаємодіє із зовнішнім середовищем і володіє капіталами для створення вартості протягом короткострокового, середньострокового і довгострокового періодів.

Інтегрований звіт корисний для всіх зацікавлених сторін, яким важливо визначити здатність корпоративного підприємства створювати вартість протягом тривалого часу, включаючи співробітників, клієнтів, постачальників, бізнес-партнерів, місцеві спільноти, законодавчі та регулятивні структури та осіб, які визначають державну політику.

В останні роки наступні процеси підштовхують сільськогосподарські підприємства та експертне середовище до пошуку формату звітності, який краще інтегрує як фінансову, так і нефінансову звітність:

– зростання потреби з боку учасників фінансових ринків у розумінні впливу бізнес-моделі підприємства на створення доданої вартості у довгостроковому періоді, зростання інтересу до стратегій соціальної відповідальності бізнесу (СВБ);

– укріплення розуміння серед керівництва та менеджерів підприємств у необхідності кращої прив'язки стратегії СВБ до фінансових рішень у межах та поза межами сільськогосподарського підприємства;

– необхідність кращої віддачі від ресурсів, що витрачаються на підготовку фінансової та нефінансової звітності. [2]

Отже, інтегрована звітність стає найбільш інноваційним і цілісним підходом до звітності сільськогосподарських підприємств в Україні. Інтегрована звітність виробляє більш зв'язний і ефективний підхід до звітності, адже її метою є підвищення якості інформації, доступної постачальникам фінансового капіталу, для забезпечення більш ефективного та продуктивного розподілу капіталу. Разом з тим інтегрований звіт корисний для всіх зацікавлених сторін, яким важлива оцінка здатності сільськогосподарського підприємства створювати вартість протягом тривалого часу.

Список використаних джерел

1. Безверхий К.В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. Облік і фінанси. 2014 №3 – С. 8-14

2. Бутинець Ф.Ф., Драбаніч А.В. Інтегрований облік як засіб управління підприємством. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми, теорії, методології, організації. 2016. №2 – С.12-24

Хромей Наталія

студентка

Петришин Людмила

д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування

Львівський національний аграрний університет

м. Львів

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТУ ОБЛІКУ НА ФОНІ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН

Земля – це не просто один із головних природних ресурсів, а й найцінніший засіб виробництва для кожного селянина чи фермера. Використання земельного ресурсу має певні особливості, що визначає специфіку такого активу з питань включення його до економічного обороту підприємства.

Часті зміни в українському законодавстві створюють нерівновагу та нечіткість щодо формування ринку землі. Створення системи бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення потребує детального вивчення в частині теорії та розробку вдосконалення методології організації обліку земель.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок щодо методології обліку земельних ресурсів внесли чимало вітчизняних вчених, зокрема Ф.Ф. Бутинець, В.М. Жук, П.Т. Саблук, Г.Г. Кірейцев, Е.О. Сисак, Т.П. Остапчук, Л.А. Суліменко, О.Ф. Ярмолук, С.Чебанова Н.М., Чумаченко М.Г. І. Дерев'янка та інші. У численних працях вищезгаданих дослідників зосереджено увагу на проблемних та облікових аспектах земель у складі основних засобів. Аналізуючи наукові напрацювання та враховуючи постійні зміни у законодавстві дане питання й надалі потребує подальшого вивчення.

Постановка проблеми. Метою публікації є обґрунтування та вдосконалення методології обліку земельних ділянок в умовах законодавчих змін та включення землі до економічного обороту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єктами земельних відносин у сфері сільськогосподарського виробництва є землі сільськогосподарського призначення всіх форм власності і господарювання. Відповідно до Земельного кодексу України, землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури, у тому числі інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції, або призначені для цих цілей [1]. До земель сільськогосподарського призначення належать:

- ❖ сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження,
- ❖ сіножаті, пасовища та перелоги);
- ❖ несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші).

Відображення земельних ділянок в бухгалтерському обліку регламентують наступні нормативні документи: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], П(С)БО 7 «Основні засоби» [2], Закон України «Про оцінку земель» [4] визначає порядок проведення грошової оцінки земель.

Інформаційна система бухгалтерського обліку здатна суттєво вдосконалити управління земельними ресурсами в масштабах держави та на рівні суб'єктів господарювання. На сьогоднішній день, земля теоретично виключена з економічного обороту країни, оскільки формування ринку землі досить таки довготривалий процес.

Чимало дискусійних тем для обговорення в суспільстві викликає скасування мораторію на вільний продаж землі сільськогосподарського призначення. На сьогодні немає чіткої схеми розвитку ринку земельних відносин та системи бухгалтерського обліку після скасування мораторію на купівлю-продаж землі. За попередньою оцінкою Світового банку очікується зростання продажної ціни землі до \$3-3,5 тис. за га в порівнянні з актуальною ціною в \$1-1,5 тис.

Французький ринок землі повністю підконтрольний державі, яка координує спеціальну земельну політику. Цілями такого політичного спрямування є поетапне вдосконалення, перерозподіл землі та безпосереднє регулювання ринку сільськогосподарських земель. Всі операції щодо купівлі-продажу та оренда

земельних ділянок сільськогосподарського призначення у Франції суворо контролюються органами влади.

Закон обмежує правові дії власника землі щодо розпорядження земельною ділянкою. Наприклад, якщо власник планує розширити або розділити свою земельну ділянку, виникає зобов'язання отримати дозвіл спеціального адміністративного комітету. Усі угоди із земельними ділянками підлягають державній реєстрації.

Зняти мораторій на продаж земель означає розробку чіткої нормативної бази, без якої національна економіка може зазнати тотального хаосу. Важливо встановити обґрунтовану цільову цінову політику з урахуванням типів земель та в залежності від місця знаходження ділянок. Ринкові механізми провідних країн-лідерів, які отримали максимально позитивний результат реформ, повинні значною мірою допомогти у формуванні цін на землю як об'єкт бухгалтерського обліку в Україні.

Список використаної літератури

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» від 16.07.1999 р. № 996-XIV Закон України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
4. Закон України «Про оцінку земель» від 11.12.2003 № 1378-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua

Царук Наталія

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
ВП НУБіП України " Ніжинський агротехнічний інститут"
м.Ніжин

ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Система оподаткування є важливим механізмом стимулювання економічного зростання та визначає конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світових ринках. Як інструмент державного регулювання економічних і соціальних процесів, вона повинна містити компроміс інтересів держави та суб'єктів господарювання, а в умовах сучасної глобалізації економіки – відповідати вимогам міжнародних організацій, повноцінним членом яких прагне стати Україна.

Сільськогосподарський товаровиробник в Україні може перебувати на одній із трьох систем оподаткування. Два варіанти цієї системи оподаткування загальні для всіх товаровиробників, і сільськогосподарські підприємства мають право обрати один із них, а саме:

- загальна система, тобто сплата податку на прибуток на рівні 18%; при цьому у підприємств з розміром доходу до 20 млн. грн. оподатковується різниця між доходами і витратами, визначеними за даними бухгалтерського обліку, а у підприємств із розміром доходу більше 20 млн. грн. оподатковується різниця між доходами і витратами з урахуванням різниць між даними податкового та бухгалтерського обліку відповідно до Податкового кодексу України;
- спрощена система з фіксованим відсотком від доходу підприємства (на даний момент цей показник складає 2% від доходу з окремою сплатою ПДВ або 4% від доходу при включенні ПДВ до складу єдиного податку), але з обмеженнями величини цього доходу (у 2016 році право на спрощену систему мають підприємства з доходом до 20 млн. грн. за минулий рік, а у 2017 році це ж право буде збережене лише за підприємствами, у яких за 2016 рік загальний дохід не перевищить 5 млн. грн.).

Проте у сільському господарстві України переважною більшістю підприємств застосовується третій підхід: аграрні товаровиробники сплачують податок, виходячи з площ земельних ділянок, на яких провадиться сільськогосподарська діяльність, нормативної грошової оцінки земельної ділянки та ставки податку для відповідної категорії сільськогосподарських угідь. Особливістю та ключовою перевагою цієї системи оподаткування є те, що платники єдиного податку та платники податку на прибуток паралельно сплачують плату за землю з цих же земельних ділянок, а для аграрних товаровиробників, по суті, діє формат сплати за землю (причому у менших розмірах, ніж для платників інших податків), але без оподаткування доходів та прибутків. Перебування на цій системі оподаткування сільськогосподарське підприємство має досягнути за результатами минулого року обсягів продажу власно виробленої сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки на рівні 75% і більше у загальному обсязі доходів підприємства.

До кінця 2014 року ця система оподаткування була дуже вигідною для сільськогосподарських товаровиробників. Так, у середньому з одного гектара ріллі підприємства сплачували 5,50-7,00 гривень податку, з одного гектара сіножатей – 2,30-2,50 грн. податку, з одного гектара пасовищ – 1,75-2,00 грн. податку, з одного гектара багаторічних насаджень – 11,20-11,50 грн., з земель водного фонду – 67,50-70 грн. Проте на сьогодні в середньому по сільському господарству України платіж з одного гектара ріллі становить 220,00-250,00 гривень податку, з одного гектара сіножатей – 59,50-65,00 гривень податку, з одного гектара пасовищ – 46,00-50,00 гривень, з одного гектара багаторічних насаджень – 290,00-300,00 гривень податку.

Другим суттєвим аспектом оподаткування підприємств, у тому числі аграрних, є податок на додану вартість. В цілому по Україні ПДВ знаходиться на другому місці серед бюджетоутворюючих податків, але для сільськогосподарських підприємств щодо сплати цього податку також існували суттєві пільги. До 2016 року для аграрних підприємств, у яких обсяги постачання сільськогосподарської продукції та сільськогосподарських послуг за останні 12

послідовних календарних місяців дорівнювали або перевищували 75% у загальних обсягах постачання продукції/послуг підприємства, діяла така система: при продажу сільськогосподарських товарів і послуг вся сума податкових зобов'язань, які мали бути сплачені до бюджету, залишалася у розпорядженні аграрного товаровиробника для спрямування її на виробничі цілі, пов'язані з сільськогосподарською діяльністю. З 1 січня 2016 року ця система була кардинально змінена. А саме: відтепер операції з продажу сільськогосподарської продукції розділено на три види діяльності, і згідно з нововведеннями передбачається сплата частини податку, який раніше залишався у розпорядженні підприємства, до державного бюджету. Цими видами діяльності є:

- постачання зернових і технічних культур (пшениці, жита, ячменю, соняшника, ріпаку, гречки тощо) – за операціями з реалізації цієї продукції 85% податку на додану вартість спрямовується до бюджету, і лише 15% залишається у виробника;

- постачання продукції тваринництва (при цьому до такої продукції віднесено лише молоко, вершки незгущені та постачання м'яса великої рогатої худоби у живій вазі) – 20% суми податку з постачання цих аграрних товарів спрямовується до бюджету, 80% залишається у розпорядженні підприємства;

- постачання іншої сільськогосподарської продукції та сільськогосподарських послуг (включає всі види сільськогосподарських товарів/послуг, не перераховані вище) – 50% суми податку з постачання цих товарів/послуг спрямовується до бюджету, 80% залишається у розпорядженні підприємства.

При цьому експортерам сільськогосподарської продукції надано право на бюджетне відшкодування податку. Оскільки дуже невелика кількість сільськогосподарських підприємств мають прямі виходи на зовнішній ринок, фактично на сьогодні податковий тягар зі сплати ПДВ з вартості сільськогосподарської продукції падає на виробника, а трейдер або велике виробниче підприємство, яке займається експортом, отримує податкові пільги, чим зводиться нанівець стимулююча функція податку на додану вартість, адже підприємства, які потребують підтримки, її не отримують, а підприємства, які є прибутковими за замовчуванням, нею забезпечені. Поглиблює проблему і те, що з 2017 року передбачається повне скасування спеціальної системи оподаткування ПДВ для аграрних підприємств, тобто з наступного року навіть та частина преференцій, яку держава зберегла у 2016 році, буде відмінена.

Третім «підводним каменем» оновленої системи оподаткування аграрних товаровиробників є податок з доходів фізичних осіб. Зрозуміло, що сплата цього податку стосується будь-яких фізичних осіб, у тому числі працівників підприємства, але набагато більш суттєвим є факт, пов'язаний з виплатою дивідендів фізичним особам, які є власниками або учасниками сільськогосподарських підприємств.

Збільшення податкового навантаження на сільськогосподарські

підприємства, проілюстроване на прикладі трьох податків, не є вичерпним. Адже, окрім зазначених навантажень, сільськогосподарський бізнес щороку несе додаткові витрати у зв'язку зі зростанням ставок екологічного податку, ставок рентної плати, офіційних платежів за оформлення земельних ділянок, якими користуються підприємства тощо.

Таким чином, подальший розвиток податкової політики України щодо агропромислового виробництва має забезпечувати оптимальне виконання фіскальних (забезпечення належної ресурсної бази бюджетів місцевого самоврядування сільських територій) та регулюючих (вирівнювання умов господарювання для різних категорій товаровиробників) завдань, що стоять перед системою оподаткування в аграрному секторі економіки.

Список використаних джерел:

1. Лист Державної фіскальної служби України від 09.11.2015 р. №23843/6/99-95-42-01-16-01 [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/print-64896.html>.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: закон України від 28.12.2014 р. №71-VIII [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/71-19/paran2#n2>.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: закон України від 24.12.2015 р. №909-19 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.

НАПРЯМ 3
***Логістична інфраструктура та
транспортне забезпечення
регіонального розвитку***

Бесідовський Анатолій

студент

Власенко Дмитро

к.е.н., доцент,

Конотопський інститут Сумського державного університету

**ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АВТОТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ
УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Автотранспортний комплекс є одним із найважливіших складових елементів економіки України. Однак його функціонування, як свідчать результати ряду досліджень, супроводжується потужним негативним впливом на навколишнє природне середовище. Внесок транспорту в його забруднення доцільно оцінювати в порівнянні з іншими галузями господарства по всіх компонентах екосистем: атмосфері, воді, ґрунті, рослинному й тваринному світі, а також людині.

Автотранспорт – один з основних забруднювачів атмосферного повітря. Зазначимо, що загальна кількість забруднюючих речовин, що надійшли в атмосферне повітря від рухомих джерел, в 2016 році склала 2,5 млн. т., у т.ч. від джерел наведених у таблиці 1 [1].

Таблиця 1 – Кількість забруднюючих речовин, що надійшли в атмосферне повітря від рухомих джерел, в 2016 році

Найменування виду транспорту	Кількість забруднюючих речовин, тис. т (%)
Автомобільний транспорт	2285 (90,9)
Залізничний транспорт	52,2 (2,1)
Повітряний транспорт	10,7 (0,4)
Морський транспорт	11,8 (0,5)
Дорожні машини	155,1 (6,1)
Разом	2514,8 (100)

Валовий викид шкідливих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел склав 3928,1 тис. т, у тому числі тверді частки – 523,6 тис. т, сірки діоксид - 1244,0 тис. т. Сумарний викид шкідливих речовин у 2017 році склав 6442,9 тис. т. Частка пересувних джерел, у загальному обсязі викиду, склала 39%, а стаціонарних – 61% [1].

За даними Міністерства інфраструктури України, викиди токсичних речовин від функціонування автомобільного транспорту у 2017 році у порівнянні з 2013 роком збільшилися більш, ніж на 8%, і склали близько 2294,4 тис. тонн. Очікується, що при збереженні існуючих темпів зростання парку автомобілів через 3-4 роки обсяг викидів забруднюючих речовин зросте ще на 25-30%. Відпрацьовані гази двигунів внутрішнього згорання (ДВЗ) містять понад 200 компонентів, при цьому період їх існування становить від декількох хвилин до 10 років.

Вихлопні гази – результат роботи двигуна внутрішнього згорання, є продуктом окиснення і неповного згорання вуглеводневого палива. В середньому на одну людину припадає 100 кг. вихлопних газів щорічно. Вміст вихлопних газів наведен у додатку В.

За даними іспанських вчених та групи вчених з Університету Онтаріо, 225 тисяч осіб за рік у Європі помирають від захворювань та вихлопні гази автомобілів є причиною загибелі кожного шостого немовля (від хвороби - синдромом раптової дитячої смерті). Після аналізу і порівняння даних з рівнем забруднення атмосфери виявлено прямий зв'язок між цими явищами.

Україна має у своєму розпорядженні значний парк автотранспорту, його чисельність досягає 9,2 млн. од., у тому числі 1,3 млн. вантажних автомобілів, 250 тис. автобусів, 6,9 млн. легкових автомобілів, що перебувають у приватній власності громадян. Відзначається стійка тенденція зростання чисельності автотранспортних засобів, що перебувають в особистому користуванні [2].

Із загальної кількості автомобілів, що знаходяться в межах країни станом на 2017 р., 38 % парку вантажних автомобілів перебувають в експлуатації понад 8 років, у тому числі 11 % - від 10 до 13 років, і 10 % понад 13 років, дані автомобілі повністю зношені й підлягають списанню. Концентрація токсичних речовин у відпрацьованих газах автомобіля зростає також із збільшенням строку його експлуатації. Така експлуатація призводить до непродуктивної витрати палива й збільшення викидів в атмосферу забруднюючих речовин.

Вироблені в Україні моделі автомобілів на 8 – 10 років відстають за всіма основними показниками (економічності, екологічності, надійності, безпеки) від автомобілів, що випускаються в промислово розвинутих країнах. До того ж, автотранспортні засоби вітчизняного виробництва не відповідають сучасним екологічним вимогам. В умовах швидкого зростання автомобільного парку це призводить до ще більшого зростання негативного впливу на навколишнє середовище.

У наступний час одним з основних споживачів моторних палив є автомобільний транспорт. Близько 64% палив, що витрачають, доводиться на легкові та вантажні автомобілі. Приблизно палив, це сільськогосподарське виробництво, а основним споживачем дизельного палива (більш 40%) є енергетична сільськогосподарська техніка [3].

Однак запаси не відновлюваного енергоносія обмежені. Тут ще і додається екологічний фактор, пов'язаний з забрудненням навколишнього середовища. Таким чином, екологізація автотранспортного комплексу є актуальною проблемою сучасності і її розв'язання вимагає вдосконалення не тільки технічного стану автотранспортних засобів, палива що використовується але й самого економічного механізму управління системою автотранспорту[4].

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України:
http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnav_ser_u.htm

2. Міністерство інфраструктури України:
<https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-po-galuzi-avtomobilnogo-transportu.html>

3. Белов П. Г. Системный анализ и моделирование процессов в техносфере: учебник / П.Г. Белов. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 512 с.

4. Мельник, Л.Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій) [Текст]: підручник / Л.Г. Мельник. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. - 463 с.

Гаврильченко Олександр

к.т.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпро

Алієв Ельчин Бахтияр огли

к.т.н., завідувач відділом

Інститут олійних культур НААН

м. Запоріжжя

Дубницький В. П.

магістрант

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпро

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ЗМІШУВАННЯ

Технологічний процес змішування сипких матеріалів є одним з найскладніших з точки зору фізико-математичного опису. Існуючі моделі не в повній мірі визначають критерій якості змішування. Процес змішування сипких матеріалів зводиться до однорідного розподілу компонентів матеріалу у визначеному об'ємі. Компоненти, що підлягають змішуванню, повинні відрізнитись хоча б однією властивістю, наприклад: хімічний склад, щільність, фізичний стан, колір, температура, розмір або форма часток, вологість та ін. Відповідно до цього масова або об'ємна концентрація кожного компонента у всіх найменших об'ємах повинна бути однаковою. Концентрацію можна виміряти лише опосередковано, співвідносячись із однією з вищезазначених властивостей. В результаті аналізу фізико-математичних методів оцінювання якості технологічного процесу змішування визначені формули для розрахунку відповідних критеріїв, а саме дисперсії і коефіцієнту неоднорідності (варіації).

Технологічний процес змішування сипких матеріалів є одним з найскладніших з точки зору фізико-математичного опису. Існуючі моделі не в повній мірі визначають критерій якості змішування. Насамперед це пов'язано з тим, що складно обрати фізико-механічну властивість компонентів сформованої суміші за якими необхідно оцінити якість виконання технологічного процесу змішування [1-2].

В результаті механічного процесу змішування відбувається взаємне

переміщення частинок різних компонентів, що знаходяться до перемішування окремо або у неоднорідному стані. У ідеалізованому процесі необхідно отримати таку суміш, коли в будь-якій її точці до кожної частинки одного з компонентів примикають частинки інших компонентів у кількостях, що визначаються заданим співвідношенням компонентів (концентрацією) [3-4].

Фактори, що впливають на взаємні переміщення частинок і від яких в кінцевому результаті залежить ступінь змішування, можна розділити на три групи [5]:

1) методи змішування (розпилювання, пересипання, перелопачування, нашарування компонентів, змішування компонентів в псевдозрідженому шарі і т.д.);

2) конструктивні особливості змішувачів та їх режими роботи (ступінь заповнення, швидкість і характер циркуляції матеріалу всередині змішувача);

3) фізико-механічні характеристики суміші компонентів.

Провести аналіз фізико-математичних методів оцінювання якості технологічного процесу змішування.

Процес змішування сипких матеріалів зводиться до однорідного розподілу компонентів матеріалу у визначеному об'ємі. Компоненти, що підлягають змішуванню, повинні відрізнитись хоча б однією властивістю, наприклад: хімічний склад, щільність, фізичний стан, колір, температура, розмір або форма часток, вологість та ін. Відповідно до цього масова або об'ємна концентрація кожного компонента у всіх найменших об'ємах повинна бути однаковою. Концентрацію можна виміряти лише опосередковано, співвідносячись із однією з вищезазначених властивостей.

Щоб оцінювати якість змішування однієї випадковою величиною, суміш умовно вважають двокомпонентною. Для цього виділяють з суміші один якийсь компонент, названий ключовим, а всі інші компоненти об'єднують в другий умовний компонент. За ступенем розподілу ключового компонента в масі другого умовного компонента і судять про якість суміші.

Нехай у взятій і-пробі маса 1 компоненти складала m_{i1} , а маса 2 компоненти складала m_{i2} , тоді масова концентрація 1 компоненти у пробі визначається наступним чином

$$C_{i1} = \frac{m_{i1}}{m_{i1} + m_{i2}}. \quad (1)$$

В свою чергу концентрація 2 компоненти C_{i2} двокомпонентної суміші автоматично виходить з концентрації C_{i1} :

$$C_{i2} = 1 - C_{i1}. \quad (2)$$

Концентрація C_{i1} з і-проби відхиляється від встановленої концентрації C_1 , яка є концентрацією компонента 1 у всій суміші. Якість змішування тим краще, чим менше, середнє відхилення концентрації C_{i1} від заданої концентрації C_1 . Для якості змішування не має значення яке буде середнє відхилення: негативним або позитивним. З цієї причини середнє квадратичне відхилення використовується для математичного описання якості процесу змішування [6]

$$\sigma_1^2 = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (C_{i1} - C_1)^2, \quad (3)$$

де n – кількість проб.

Формула (3) застосовується лише для нескінченної кількості проб. Це неможливо на практиці, і оцінка має бути оцінено за допомогою емпіричної дисперсії

$$s_1^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (C_{i1} - C_1)^2. \quad (4)$$

Якщо встановлена концентрація C_1 невідома, то вона повинна бути замінена у рівнянні (4) на середню концентрацію з взятих проб

$$\bar{C}_1 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n C_{i1}, \quad (4)$$

$$s_1^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (C_{i1} - \bar{C}_1)^2. \quad (5)$$

Для того, щоб оцінити якість процесу змішування, необхідно визначити тимчасові зміни якості змішування, відповідно до нашого визначення – тимчасові зміни емпіричної дисперсії.

Коли маса взятих зразків набагато вища, ніж маса одиничних частинок, то дисперсія складається з дисперсії стохастичних вимірювальних помилок σ_{lm}^2 , випадкової дисперсії σ_{lr}^2 і дисперсії систематичного поліпшення якості змішування $\sigma_{sys}^2(t)$, яка є єдиною складовою, що залежить від часу t .

$$\sigma_1^2(t) = \sigma_{lm}^2 + \sigma_{lr}^2 + \sigma_{sys}^2(t). \quad (6)$$

Оскільки кількість аналізованих проб на практиці обмежена, то деякі складові в рівнянні (6) повинні бути замінені емпіричними змінами

$$s_1^2(t) = s_{lm}^2 + s_{lr}^2 + s_{sys}^2(t). \quad (7)$$

Найскладніший випадок для процесу змішування це коли два компоненти повністю відокремлені спочатку. Дисперсія повністю сегрегованого стану може бути розрахована за таким рівнянням

$$\sigma_1^2(0) = C_1(1 - C_1). \quad (8)$$

Ще одним критерієм оцінки якості змішування є коефіцієнт неоднорідності (варіації) V_1 , який визначається за наступним виразом

$$V_c = \frac{\sigma_1}{C_1} = \frac{100}{C_1} \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (C_{i1} - C_1)^2}{n-1}}. \quad (9)$$

В результаті аналізу фізико-математичних методів оцінювання якості технологічного процесу змішування визначені формули для розрахунку відповідних критеріїв, а саме дисперсії і коефіцієнту неоднорідності (варіації).

Список використаних джерел

1. Шевченко І.А. Моделювання процесу потокового змішування кормосумішей з використанням методу дискретних елементів / І.А. Шевченко,

Е.Б. Алієв, С.О. Доруда // Механізація та електрифікація сільського господарства – Глеваха, 2013. – Вип. 97. Том 1. – С. 536-544.

2. Шевченко І.А. Результати моделювання процесу потокового змішування кормосумішей змішувачем-кормороздавачем / І.А. Шевченко, Е.Б. Алієв, С.О. Доруда // Конструювання, виробництво та експлуатація сільськогосподарських машин: Кіровоградський національний технічний університет – Кіровоград, 2013. – Вип. 43, частина 1. – С. 202-207.

3. Доруда С.О. До оцінки якості роботи змішувача-кормороздавача потокового типу / С.О. Доруда, Е.Б. Алієв // Інтенсифікація кормовиробництва – основа сталого розвитку галузі тваринництва (Збірник наукових праць, присвячений 150-тій річниці з дня організації Полтавського губерньського земства та 85-річчю заснування Інституту свинарства і АПВ). – Полтава, 2015. – С. 75-77.

4. Sommer K. Praktische Ermittlung der Mischgute nach der Mischzeit / K. Sommer // Technische Mitteilungen. – Vol 77. – 1984. – No. 12. – P. 551-562.

5. Hauser G. Bestimmung der Mischzeit eines Schaufelmischers mit Schnellentleerung für die Herstellung von Trockenmortel und Putzen / Hauser G., T. Koch, K. Sommer // Determination of mixing times of a paddle mixer with rapid discharge for production of dry mortar and plaster (bilingual), Aufbereitungs-Technik. – Vol. 30. – 1989. – No. 6. – P. 367-374.

6. Koch T. Mischzeitbestimmung an einem horizontalen Einwellenmischer / Koch, T, G. Hauser, T Zettl, K Sommer // Schuttgut. – Vol. 2. – 1996. – No. 1. – P. 67-71.

Гаврильченко О.С.

к.т.н., доцент

Хоружий Г.В.

магістрант,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет,

м. Дніпро

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ СИСТЕМ КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ ТВАРИННИЦЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ

Аналіз літератури показав, що в тваринницьких приміщеннях знайшли застосування чотири типи систем вентиляції з подачею припливного повітря і чотири типи видалення відпрацьованого повітря із зони дихання тварин. Кожен тип систем вентиляції має свій ряд недоліків, однак, до головного недоліку витяжної системи вентиляції можна віднести – забруднення навколишнього середовища значною кількістю мікробних тіл, пилу і шкідливих газів, що представляє небезпеку для населення і тварин, оскільки 25% повітря, що викидається потрапляє назад в тваринницьке приміщення.

Розвиток ефективного тваринництва можливий лише за умови створення і підтримання нормативного мікроклімату в тваринницьких приміщеннях. Мікроклімат (внутрішній клімат) приміщення – клімат обмеженого простору, що

включає сукупність наступних факторів середовища: температури, вологості, руху (швидкість руху) і охолоджуючої здатності повітря, освітленості, рівня шуму, кількості зважених в повітрі частинок пилу і мікроорганізмів, газового складу повітря [1].

Допускається утримання тварин в умовах, що відповідають зоогігієнічним і ветеринарно-санітарним вимогам, з урахуванням їх біологічних особливостей, в залежності від виду, віку, фізіологічного стану і виробничого призначення, також як і повноцінне нормоване годування, є основою підвищення їх продуктивності, зниження захворюваності [2]. Відхилення параметрів мікроклімату в тваринницьких приміщеннях від встановлених меж призводить до зниження надоїв на 10-12%, зменшення приросту живої маси на 20-22%, збільшення відходу молодняка до 15-19%, зниження продуктивності птиці на 30-32%, скорочення терміну служби тварин на 15-18%, збільшення витрат кормів і праці на одиницю продукції, зменшення втрічі тривалості експлуатації тваринницьких будівель і зростанню витрат на ремонт технологічного обладнання, крім того впливатиме на здоров'я і на продуктивність праці людей [1].

Фахівці вважають, що продуктивність сільськогосподарських тварин і птиці на 20% залежить від породних якостей, на 45-48% – від якості кормів і на 20-24% – від умов утримання, в тому числі і від мікроклімату [3]. Забезпечення ж необхідного мікроклімату в сучасних тваринницьких комплексах і фермах пов'язано зі значними енергетичними затратами, їх питома вага в собівартості, наприклад, однієї тонни свинини, досягає 20-25% [4]. А на молочних комплексах і фермах на підігрів припливного повітря в зимовий період року, витрачається до 48% теплової енергії, яка споживається за рік, а на привід вентиляторів – до 50% річної спожитої електроенергії [3].

Звідси випливає, що існуючі типові опалювально-вентиляційні системи тваринницьких приміщень мають цілу низку недоліків. По-перше, велика енергоємність технологічного процесу. Наприклад, для підтримання нормативного мікроклімату в комплексах на 108 тис. свиней при діючих нормах повітрообміну взимку (ОНТП-2-77) вимагається 11-15 тис. кВт·год [3]. По-друге, своїми викидами забруднюють навколишнє середовище. Наприклад, витяжна вентиляція свиногокомплексу на 108 тис. гол. викидає за одну годину в атмосферу 1,5 млрд. мікробних тіл, 159,0 кг NH₃, 14,5 кг H₂S і, причому, одна частина цих викидів знову повертається в приміщення припливною вентиляцією, а інша, поширюється в атмосфері та створює несприятливі умови для здоров'я навколишнього населення [4].

Разом з цим слід зазначити, що на промислових підприємствах (хімічної, текстильної промисловості та ін.) завдяки впровадженню потужних систем вентиляції, кондиціонування повітря виробничих приміщень і ряду інших санітарно-гігієнічних прийомів, вдається нормалізувати мікроклімат і знизити до нормативних значень вміст в повітрі пилу, мікрофлори, шкідливих газів: NH₃, CO₂, H₂S та ін. Цього поки не вдалося в повній мірі здійснити на тваринницьких комплексах і фермах [5].

Одним із шляхів істотного поліпшення опалювально-вентиляційних систем

тваринницьких приміщень є застосування систем кондиціонування повітря.

Мета дослідження. Провести аналіз сучасних систем кондиціонування повітря тваринницьких приміщень.

Виклад основного матеріалу. Широко поширеними засобами створення мікроклімату в тваринницьких приміщеннях є різні типи опалювально-вентиляційних систем (ОВС). Класифікація ОВС представлена на рис. 1 [5].

Нині в тваринництві застосовують два типи вентиляційних систем – з природним імпульсом повітрообміну [6] і з механічним спонуканням припливу, витягування або того і іншого [5]. При природній витяжній вентиляції обмін повітря в приміщенні залежить в основному від гравітаційного тиску. Примусова вентиляція, в якій повітря приводиться в рух за допомогою вентиляторів, ефективніша, в порівнянні з природною, оскільки на примусову вентиляцію не впливають ніякі різкі коливання щільності повітря впродовж року, напрям і швидкість вітру [5].

У тваринницьких приміщеннях знайшли застосування наступні типи систем вентиляції з подаванням припливного повітря: з верхнього повітропроводу, нижніх припливних труб, стельових вентиляторів з дифузорами, верхньої безканалної подачі і видаленням відпрацьованого повітря із зони дихання тварин здійснюється за схемами з верхньої, нижньої, зосередженої і розосередженої витяжок [6]. Ці схем мають наступні переваги і недоліки:

1. У вентиляційних установках з подачею повітря через отвори повітропроводу, розташованого під перекриттям тваринницького приміщення, повітряні потоки розподіляються у верхній зоні приміщення, і велика частина свіжого повітря, що подається, виноситься, не досягнувши робочої зони. А інша частина повітря, проходячи через увесь об'єм приміщення, забруднюється газами, що виділяються тваринами. Швидкість повітряного потоку в зоні дихання тварин нерівномірна.

2. При подачі повітря через нижні припливні тумби свіже повітря потрапляє безпосередньо в зону дихання тварини, проте для цього знадобиться прокладення дорогих каналів під підлогою, великої кількості труб, що захаращують приміщення. Швидкість руху повітряних потоків в зоні дихання нерівномірна.

3. При використанні системи стельових вентиляторів припливне повітря забруднюється ще до потрапляння в робочу зону, спостерігається перетікання його у витяжні отвори, швидкість повітряних потоків в зоні дихання тварини нерівномірна.

4. При зосередженій подачі повітря через одну або декілька точок приміщення потік повітря, що виходить з припливної насадки, поступово досягає робочої зони. Недоліками такої системи є: нерівномірність швидкостей потоків в робочій зоні, перемішування повітря верхньої зони з повітрям робочої зони і забруднення його пилом, газами: NH_3 , CO_2 , H_2S , втрата частини робочого свіжого повітря через витяжні отвори [8].

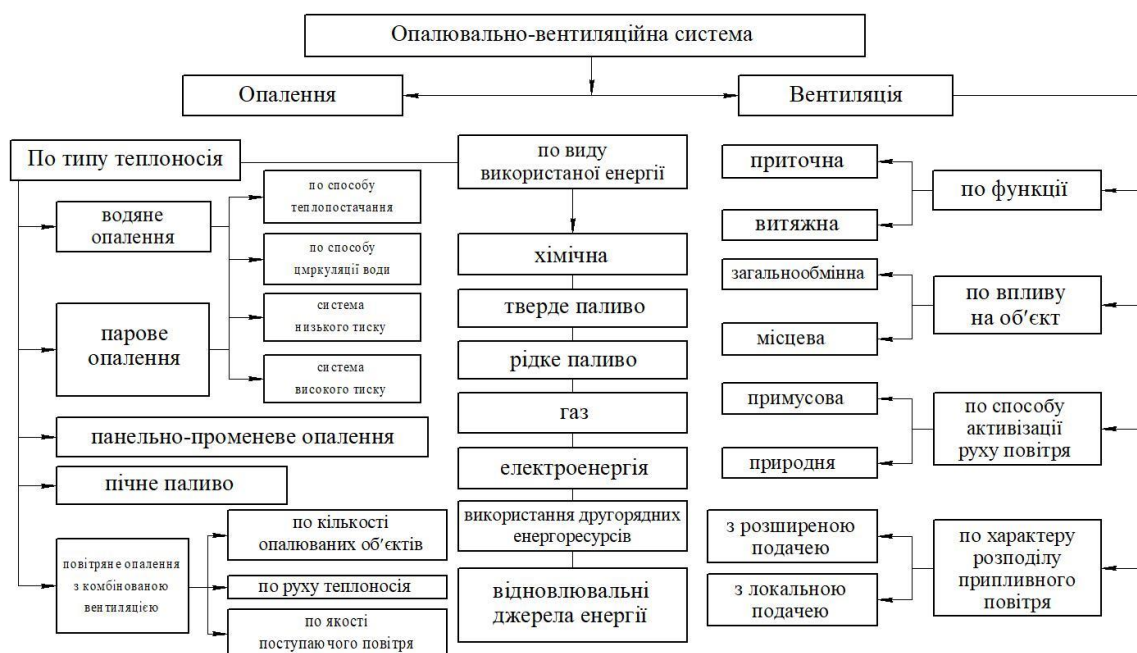

Рисунок 1 – Класифікація опалювально-вентиляційних систем

До недоліків витяжної системи вентиляції можна віднести те, що з відпрацьованим повітрям в докільля викидається значна кількість мікробних тіл, пилу і шкідливих газів. Отже, ці викиди представляють небезпеку для населення і тварин [7]. Оскільки навіть при існуючих об'ємах і системах вентиляції до 25% повітря, що викидається, потрапляє назад в тваринницьке приміщення. Зі збільшенням повітрообміну така рециркуляція ще більше зросте, що приведе до зниження ефективності вентилявання [8].

Другу функцію, яку виконує вентиляція в зимовий період – це повітряне опалювання. Для підігрівання повітря використовують парові, водяні і електричні калорифери або теплогенератори, а всередині приміщення можуть використовуватися додаткові засоби локального обігріву [7].

Аналіз літератури показав, що в тваринницьких приміщеннях знайшли застосування чотири типи систем вентиляції з подачею припливного повітря і чотири типи видалення відпрацьованого повітря із зони дихання тварин. Кожен тип систем вентиляції має свій ряд недоліків, однак, до головного недоліку витяжної системи вентиляції можна віднести – забруднення навколишнього середовища значною кількістю мікробних тіл, пилу і шкідливих газів, що представляє небезпеку для населення і тварин, оскільки 25% повітря, що викидається потрапляє назад в тваринницьке приміщення.

Список використаних джерел

1. Баланин В.І. Зоогігієнічний контроль мікроклімату в тваринницьких і птахівничих приміщеннях. - Л.: Агропромвидав, 1988. - С. 5.
2. Лебедев П.Т. Гігієна вирощування молодняку. / Лебедев П.Т. // - М.: Колос, 1998. - С. 5.

3. Шароглазов А.А. Теплоутилізатори в системах мікроклімату тваринницьких і птахівничих приміщень // Механізація та електрифікація сільського господарства. - 2009. - №2. - С. 26 - 28.

4. Бородін І.Ф., Ксьонз Н.В., Шубінат Т.П. Електроозонування повітряного середовища в тваринництві // Механізація та електрифікація сільського господарства. -1995. - №7. - С. 18.

5. Драганов Б.Х., Кузнецов А.В., Рудобашта С.П. Теплотехніка і застосування теплоти в сільському господарстві. - М.: Агропромвидав, 1990. - С. 287-295.

6. Пришляк В.М. Теоретичні дослідження пневмовтрат трьохтрубного концентричного теплоутилізатора / В.М. Пришляк, В.М. Яропуд, О.С. Ковязін, Е.Б. Алієв // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: техніка та енергетика АПК – К., 2014. – Вип. 196, ч.3. – С. 192-199.

7. Пришляк В.М. Обґрунтування геометричних параметрів розташування отворів у повітропроводі трьохтрубного концентричного теплоутилізатора / В.М. Пришляк, В.М. Яропуд, О.С. Ковязін, Е.Б. Алієв // Всеукраїнський національно-технічний журнал «Промислова гідравліка і пневматика». – Вінниця: Вінницький національний аграрний університет, 2014. – № 4(46). – С. 83-87.

8. Вентиляція і кондиціонування повітря. Довідник. - М.: Будвидав, 2008. - С. 119 -150.

Дощенко Євгенія
студентка

Дяченко Любов

к.т.н., голова циклової комісії з транспортних технологій
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
м. Ніжин

ПРОБЛЕМИ ТА МАЙБУТНЄ РИНКУ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Транспорт є одним з головних об'єктів витрат в логістичній системі підприємства.

Зниження логістичних витрат і підвищення ефективності роботи транспортного комплексу – то, до чого повинні прагнути всі гравці ринку. Оптимізація схем доставки вантажів, використання нових технологій - все це можливо при консолідації.

Перед компаніями стоїть питання вироблення бізнес процесів в умовах стагнації.

Визначальною стратегією діяльності на світових ринках є чіткість і висока швидкість оформлення угод.

Компанії - постачальники послуг для економії капіталу, зниження ризиків і збитків знаходять нові форми взаємовідносин з клієнтурою.

Зниженню витрат і підвищенню рівня обслуговування сприяє використання змішаних перевезень вантажів різними видами транспорту.

Логістична транспортний ланцюжок, тобто схема доставки товару, може мати вигляд прямого транзиту, збуту товарів через систему складів або створення складального підприємства в країні реалізації продукції.

У глобальних логістичних мережах відбувається концентрація вантажопотоків за оптимальними напрямками. Всього на земній кулі близько 80 міжнародних транспортних коридорів (МТК), за якими здійснюється основна частина перевізної діяльності в світі.

Для ефективного функціонування технічно і технологічно оновленого автомобільного транспорту, необхідно:

1) Створення ефективної системи державного регулювання і контролю ринку транспортних послуг;

2) Ведення технічної політики на автотранспортних підприємствах.

Ринок транспортно-логістичних послуг - важлива складова економіки України.

Основою для формування стратегічних цілей транспортної логістики та її розвитку в Україні є певні існуючі історичні та економічні особливості нашої країни. Адже очевидно, що сучасний український ринок перевезень вантажів має певні помітні відмінні риси у порівнянні з європейськими та азіатськими аналогами.

У зв'язку з нестабільністю економіки сучасної України рішенням логістичних проблем необхідно займатися на всіх рівнях управління логістичними потоками.

Для підприємства важливо правильно вибрати той вид транспортування, який надасть можливість доставити вантаж вчасно і без пошкоджень.

У сучасних економічних умовах при транспортуванні підприємство повинно об'єднувати кілька замовлень в один для певних груп вантажів.

Для підвищення надійності послуг, скорочення термінів виконання замовлень, збільшення гнучкості в складних випадках, налагодження з клієнтами довірчих відносин підприємства можуть вибрати власну транспортну систему.

Список використаних джерел

1. Левіков Г.А. Глобалізація світової економіки та логістика // Бюлл. Транспортної інформації (БТІ). 2002. № 8.

2. Логістика: Підручник / Под.ред. Б.А. Анікіна. -М.: ИНФРА-М, 2005.

3. Прокоф'єва Т.А. Проектування і організація регіональних транспортно-логістичних систем: навчально-методичний комплекс. М.: Изд-во РАГС - 2009.

4. Шкоро О.Н. Використання інформаційних технологій у транспортній логістиці / О.Н. Шкоро // Економіка та держава. - 2008. - № 2.

Жигулін Олександр

к.т.н., доцент кафедри життєдіяльності і природокористування

Назаренко М. І.

студент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ВИКОРИСТАННЯ ПІДЙОМНО-ТРАНСПОРТНИХ МЕХАНІЗМІВ В С/Г ВИРОБНИЦТВІ

Постановка проблеми. Використання сільськогосподарської техніки пов'язане з складними погодно-кліматичними умовами, які суттєво знижують її прохідність. Для підтримки продуктивності сільсько-господарських операцій актуальним є планування способів та засобів вивільнення техніки із бруду, снігу та піску за допомогою підйомно-транспортних механізмів.

Огляд наукової літератури та публікацій. В науковій літературі під прохідністю машини розуміють здатність її пересуватися по дорогах низької якості і поза дорожньої мережі, а також долати штучні та природні перешкоди. Прокідність є однією із складових характеристик рухливості транспортного засобу і, як правило, визначається при проектуванні з урахуванням економічної доцільності [1]. Підйомно-транспортними механізмами заводського виготовлення є домкрати, поліспасти, лебідки, а до простих механізмів відносяться ричаг, блок, коловорот, похила площина, колесо [2].

Мета статті: узагальнення можливих способів і засобів підвищення прохідності сільськогосподарської техніки в умовах поза дорожньої мережі за допомогою підйомно-транспортних механізмів.

Виклад основного матеріалу.

До способів підвищення прохідності сільськогосподарської техніки в умовах поза дорожньої мережі відносяться:

використання прийомів звільнення заблокованої на бездоріжжі машини;

витягування з колії машини іншою машиною через буксирування;

звільнення машини із бруду, снігу та піску підйомно-транспортними механізмами заводського виготовлення;

витягування машини за допомогою простих механізмів.

До прийомів звільнення заблокованої на бездоріжжі машини відносяться:

«розгойдування» машини» - включати передачу і плавно давити педаль «газу», систематично натискаючи та відпускаючи зчеплення. При найбільш високій амплітуді розгойдування зробити спробу звільнення транспортного засобу по ходу руху;

по черзі вивішувати всі колеса домкратом та підкладати під них твердий матеріал;

зимом сипати під колеса пісок та сіль або лити рідину для миття скла;

для звільнення від піску скористатися пневматичною подушкою у вигляді камери, яку накачують приєднавши до вихлопної труби з наступним підкладанням під колеса мішків з піском.

Витягування заблокованої у колії машини іншою машиною проводиться способом буксирування. На практиці розрізняють три основні види буксирування машин: на м'якому тросі, при жорсткому зчепленні і способом, що передбачають часткове навантаження. Із перелічених для бездоріжжя ефективним є буксирування на м'якому тросі. Трос може бути металевим або на тканевій основі. Перевагою останнього є мала вага та сила можливого удару по корпусу машини при натягуванні. Чіпляється трос по діагоналі, щоб зменшити вирогідність наїзду на нього (може порватися). Важливою умовою витягування буксируванням є встановлення між водіями машин зв'язку. Він може здійснюватися по мобільному телефону (режим громкого зв'язку) або через звукові та світлові сигнали.

Наведемо результати узагальнення можливих способів і засобів підвищення прохідності сільськогосподарської техніки за допомогою підйомно-транспортних механізмів заводського виготовлення (рис. 1).

Домкрати – це найпростіші вантажопідйомні пристрої, в яких застосований висувний штовхач, що підводиться під вантаж і піднімає його на невелику висоту.

Рис. 1. Підйомно-транспортні механізми

За конструкцією домкрати бувають гвинтовими, рейковими, гідравлічними, беспоршневі і клиновими. Для використання на дорогах підходять гвинтові, гідравлічні, беспоршневі і клинові, а в умовах поза дорожньої мережі – рейкові домкрати.

Рейкові домкрати застосовують для підйому техніки масою до 6 т. У корпусі домкрата розміщений висувний штовхач, виконаний у вигляді сталевого штока з зубчастою рейкою і прикріпленою до її нижньої частини опорною лапою. На верхній частині штовхача розташована опорна головка. Штовхач висувається за допомогою шестерні, що приводиться в обертання зубчастою передачею від рукоятки. Для фіксації вантажу в піднятому положенні застосовують храпове колесо з собачкою [2]. Для вивільнення машини із бруду, снігу та піску її спочатку підіймають домкратом над колією, а потім штовхають на тверду частину дороги. Вивільнення роблять як переднього, так і заднього мосту. Найбільш ефективним є рейковий домкрат типу «хайджек».

Лебідки – це вантажопідйомні механізми, в яких тягове зусилля створюється шляхом намотування каната або ланцюга на барабан. Залежно від роду приводу лебідки бувають ручними і механічними, а за способом передачі руху до барабану – зубчато-фрикційними і редукторними. Виробляються лебідки для підйому і переміщення вантажів масою до 25 т на відстані в десятки і навіть

сотні метрів [2]. В умовах бездоріжжя використовуються електричні та ручні лебідки. Електричну лебідку встановлюють під капотом, а ручну возять в багажнику автомобіля. Використання ручної лебідки складається з операцій її підготовки до роботи, прикріплення тросу через шакл до машини, а крюка через страпувальну стрічку до дерева (або саморобного якоря – лом, штирь, які вбивають, та запасне колесо, яке закопують у землю). Для полегшення процесу звільнення машини із бруду, снігу та піску використовуються блоки заводського виготовлення у вигляді поліспаств (виграш в силі більш ніж у 2 рази). Недоліком ручних лебідок є складність переключення для зменшення натягу каната після закінчення роботи. Кільце стопорного штиря є занадто слабким й не витримує навантажень. Рекомендується робити послаблення тросу машиною.

Поліспаств – це вантажопідйомний пристрій з кількох рухомих і нерухомих блоків, що призначений для виграшу в силі (силовий поліспаств) або у швидкості (швидкісний поліспаств) [2]. Він може використовуватися спільно з лебідкою або самостійно (будівельний поліспаств). Кратність поліспаству (число рухомих блоків) вказує на кратність у виграші за силою.

Прості підйомно-транспортні механізми використовуються, коли нема можливості звільнити машину із бруду, снігу та піску іншою машиною та підйомно-транспортними механізмами заводського виготовлення (рис. 2).

Рис. 2. Прості механізми

Ефект коловороту можна отримати, якщо вбити у землю лом або штирь, прикріпити до нього дошку або лопату та намотувати у горизонтальній площині трос (прогручуючи лом), один кінець якого кріпиться до машини, а інший – до лому.

Ричаг працює на звільнення застряглої в грязі, піску або снігу машини, якщо до колеса автомобіля або гусениць трактора прикріпити дошку або бревно. Останнє кріпиться тросом до гусениць спереду та перекріплюється з заду на перед по ходу переміщення. Дошку можна кріпити паралельно або перпендикулярно землі. За останнім варіантом трактор «шагає», вибираючись із пастки.

Блок може вирішити проблему звільнення машини, якщо його зробити рухомих (через нього перекинути трос й тягти). Збільшеної у 2 рази сили може вистачити для витягування машини із бруду.

Похила площина може допомогти, якщо під колеса підкласти рулонну сітку (ячейки 20*20 мм) або дошку й по ним витягти або виїхати машиною на твердий ґрунт.

Приводні колеса машини можуть відігравати роль імпробізованої лебідки, якщо зняти болти по діагоналі й закрутити шпильки довжиною 15 см, на які прикріпити трос або страпову стрічку.

Також приводні колеса машини дають можливість виїхати на твердий ґрунт, якщо у машинах з переднім приводом здійснювати поворот керма при включеній передній передачі, а у машинах з заднім типом приводу - використовувати для «розкачки» задню передачу. Додатковою можливістю задньопривідних моделей є використання «ручника». Завдяки спільній роботі з педаллю «газу» досягається блокування диференціала і вивільнення машини з пастки.

Використовувати власні колеса машини можна, якщо поступово зменшувати в них тиск повітря й, уникаючи різких рухів, спробувати звільнитися від бруду, снігу або піску.

Висновки: 1. Підвищити прохідність сільськогосподарської техніки можливо через використання підйомно-транспортних механізмів;

2. Доукомплектування техніки лебідками, рейковими й пневматичними домкратами, поліспастиками дозволяє вивільнити її із бруду, снігу та піску;

3. Підвищити прохідність сільськогосподарських машин в умовах поза дорожньої мережі можливо через використання таких простих підйомно-транспортних механізмів, як ричаг, блок, коловорот, похила площина, колесо.

Напрямом подальших дослідження може бути розробка рекомендацій з підвищення прохідності сільськогосподарської техніки в умовах поза дорожньої мережі.

Список використаних джерел:

1. Пилипенко В. І. Аналіз конструктивної особливості автомобілів високоефективної прохідності. Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. Випуск 5/2007 (46). Частина 1. С. 72-75.

2. Підйомно-транспортні засоби механізації. URL: <http://budtehnika.pp.ua/9502-pdyomno-transportn-zasobi-mehanzacyi.html> (дата звернення 17.11.2018 р.).

Жигулін Олександр

к.т.н., доцент кафедри життєдіяльності і природокористування
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ЛОГІСТИКА У МЕХАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРОБІЗНЕСУ

Постановка проблеми. Продовження системної кризи в аграрному секторі економіки вимагає пошуку нових інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур агробізнесу. Актуальним є використання логістики для прискорення бізнес-процесів у аграрному секторі економіки.

Огляд наукової літератури та публікацій. У словниках механізація розглядається як повна або часткова заміна засобів ручної праці машинами й механізмами для підвищення продуктивності праці та якості продукції. При частковій механізації окремі ручні операції виконують машини або механізми. Комплексна механізація охоплює весь комплекс робіт по виконанню закінченого процесу або створенню певного виробу, коли робітник керує комплексом машин. Якісно вищим ступінем механізації є автоматизація, при якій машинами керують механізми, робітник лише налагоджує і контролює виробничий процес [1].

Використанню логістики у механізації суб'єктів агробізнесу присвячені праці Кальченко А. Г., С. А. Белих, Н. К. Васильєвої, Т. В. Косаревої, Я. Б. Олійника, В. І. Перебийноса, О. В. Шматок т. ін. У спрощеному вигляді результати реалізації логістичної діяльності представляються у логістичному міксу «8R» або «8П»: забезпечення доставки потрібного продукту потрібної якості та кількості потрібному споживачеві в потрібне місце на потрібний час за потрібної вартості послуги та потрібного рівня логістичного сервісу [3].

Кальченко А. Г. акцентує увагу науковців на те, що 98 % часу виробництва товару припадає на проходження його каналами матеріально-технічного забезпечення (доставка сировини, транспортування готової продукції і зберігання), що складає 13 % вартості валового національного продукту країни. Структура цих витрат така: на транспортування припадає 41 % зазначених витрат, на зберігання товару – 21 %, на матеріальні запаси – 23 %, на адміністративні витрати – 15 %. Пошук шляхів скорочення витрат відбувається у напрямі вдосконалення управління постачанням, збутом та зберіганням товарів, покращенням маркетингової діяльності, поглибленням взаємодії постачальників, споживачів та посередників, удосконаленням технології руху матеріальних потоків. На думку автора, концепція інтеграції саме цих процесів і має назву «логістика» [2]. На нашу думку, головним із перелічених процесів є задоволення інтересів споживача, який не бажає оплачувати виконання непродуктивних операцій.

Напрямом розвитку підходів авторів є розгляд логістики у механізації сільського господарства, як методу підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур агробізнесу.

Метою дослідження, результати якого представлені у статті, є узагальнення теоретико-методологічних засад та науково-практичних рекомендацій з використання логістики у механізації виробничих процесів як чинника підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур агробізнесу.

Виклад основного матеріалу. Концепція аграрної логістики знаходить все більш широке використання як ефективний підхід до управління з метою зниження виробничих та загальних витрат [3]. Ринкові механізми вимагають розширення мети: зниження витрат на непродуктивні операції та їх збільшення на операції, які додають продукту споживну властивість.

Обґрунтуємо цей тезис на прикладі впровадження автоматизації сільсько-господарських робіт за технологією «точного землеробства».

Є погляд на точне землеробство, як не виправдано дорогою технологію, на яку у підприємств не вистачає грошей. Наведемо докази зворотного.

Причиною неконкурентоспроможності підприємницьких структур агробізнесу України є використання планового оптимізаційно-технологічного, а не бізнес-орієнтованого людино-центричного підходу до управління їх конкуренто-спроможністю. На шляху до економічно-ефективної соціально-орієнтованої ринкової економіки зупинилися на його початковому економічно-неефективному в умовах інформатизації суспільства етапі, який характеризується ігноруванням інтересів людини та можливостей інформаційних технологій.

В науковій літературі безперспективність останнього описана як перемога японського менеджменту над американським. В обох випадках використовувалися інформаційні технології з рівним кінцевим результатом. Американці автоматизували непродуктивні операції, а японці від них відмовлялися. Перші задовольняли інтереси людини (споживачі, підприємці, працівники, розробники стандартів з якості), а другі ні. Японські підприємці домовлялися з працівниками та постачальниками на поставку виробів тільки високої якості точно-вчасно невеликими партіями, що давало можливість економити на складах, контролі та оперативному відновленні якості. Вони вигравали через розвиток бізнесу, а працівники – через використання більш інтелектуальних та менш трудомістких інформаційних технологій (точно-вчасно, кан-бан) й довічну зайнятість. Збільшувалося співвідношення «якість» / «ціна кінцевого продукту». З виграшем залишалися розробники стандартів та споживачі, які отримували більш якісні товари за меншою ціною [4].

Аналогічна ситуація склалася на ринку сільськогосподарської продукції в Україні. Використовується неефективний оптимізаційно-технологічний підхід до управління конкурентоспроможністю та логістикою у механізації виробничих процесів. Передбачається прийняття оптимізаційно-технологічних рішень для збільшення прибутку на одиницю ресурсів та пошуку переваг у вузько-спеціалізованому концентрованому виробництві, яке не націлене на збереження родючості землі й життя людей на сільських територіях. Ставка робиться на високопродуктивну техніку, неорганічні добрива та економію витрат на персонал, який періодично звільняється на біржу безробітних. Людино-центричний підхід передбачає розвиток людини та переваги раціонального збалансування спеціалізованої й кооперованої діяльності. Рослинництво забезпечує тваринництво кормами та споживає органічні добрива. Створення цілорічних робочих місць веде до зростання купівельної спроможності населення. Прошарок людей з підприємницькою інтуїцією збільшується за допомогою галузей креативної індустрії (креативне сільське господарство). Підвищується співвідношення «якість» / «ціна кінцевого продукту» через впровадження сучасних інформаційних технологій.

Питання збереження життєдіяльності українських товаровиробників – це питання ефективності логістики у механізації виробничих процесів й переваг інформаційних технологій. Його вирішення залежить від вибору або

оптимізаційно-технологічного, або людино-центричного підходу до управління конкуренто-спроможністю суб'єктів господарювання. На етапі інформатизації суспільства соціальна та екологічна складові розвитку підприємств безпосередньо впливають на їх економічний розвиток.

Точне землеробство є прообразом створених в Японії технологій точно-вчасно та кан-бан (витягуюча технологія). Перевагою технології є:

- врахування особливостей ландшафту, клімату, складу ґрунтів для кращих урожаїв;

максимальна ефективність використання техніки;

оптимізація внесення добрив, відповідно до «потреб» ділянки;

постійне спостереження за станом посівів і ґрунту для оперативного планування комплексу дій з оптимізації стану проблемних ділянок;

позитивний економічний ефект: заощадження на ПММ, зарплаті й амортизації техніки;

точна документація по витратах ресурсів, облік внутрішніх і зовнішніх витрат;

збір, аналіз та зберігання критичних даних із внесення добрив, посіву та збиранню урожаю;

максимізація продуктивності та покращення організації виробництва: оптимізація виробничого циклу.

Автоматизація виробничих процесів націлена на усунення непродуктивних операцій та збільшення співвідношення «привабливість споживчих якостей» / «ціна кінцевого продукту». Дана автоматизація реалізує творчий потенціал людини (механізатора й агронома) за рахунок точного впровадження їхніх задумів у практику.

1. Логістику у механізації виробничих процесів потрібно розглядати як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур агробізнесу;

2. Найвищий рівень механізації сільськогосподарських операцій досягається через їх автоматизацію при використанні технології «точного землеробства»;

3. Метою логістики у механізації виробничих процесів повинно бути збільшення співвідношення «привабливість споживчих якостей» / «ціна кінцевого продукту».

Список використаних джерел:

1. Логістика - Кальченко А. Г. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/126/76/1/20/>

2. Шматок О.В. Аграрна логістика в Україні. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/gt_2012_18_40.pdf

3. Жигулін О. А. Людино-центричний підхід до управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК, 2018. № 10. С. 57-63.

Кльова Ярослав

студент

Сай Владислав

студент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Мартишко Віктор

к. т. н., доцент, кафедри сільськогосподарських машин та системотехніки
ім. акад. П.М. Василенка

Національний університет біоресурсів і природокористування України
**ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ
БЕЗТАРНОГО ТРАНСПОРТУВАННЯ ПЛОДІВ**

Для внутрішньогосподарського перевезення плодів використовують ящики або контейнери. Часом плоди зерняткових культур перевозяться безтарним способом (в кузовах автомобілів і тракторних причепах). Використання транспортних засобів загального призначення не відповідають агротехнічним вимогам до перевезення плодів. Спеціальні транспортні засоби для перевезення плодів безтарним способом відсутні.

Дослідженням процесів транспортування плодів і овочів займалися І.Б. Беренштейн, Г.П. Варламов, М.Є. Демидко В.С. Заводнов, O'Brien та інші вчені. За результатами аналізу їх досліджень встановлено, що на пошкодження перевезеної продукції впливають, в основному, дві складові: характеристики вантажу і транспортних засобів (фізико-механічні властивості продукції, що перевозиться, спосіб її затарювання та пакування, тип ТЗ і його кузова); показники, що характеризують плавність ходу ТЗ (амплітуда, частота, швидкість і прискорення коливань вантажної платформи і вантажу).

Внутрішні розміри кузова: довжина (L); ширина (B) і висота (h) залежать від допустимої вантажності, насипної ваги плодів та обмеженнями на його габарити. Оптимальна вантажопідйомність нами доведена в роботі [1].

За умови оптимальної вантажопідйомності об'єм кузова складає:

$$V_k = Q_{on} k / \gamma, \quad (1)$$

де γ - насипна щільність плодів;

k - коефіцієнт заповнення кузова.

Для визначення розмірів кузова враховано наступне:

а) ширина кузова не перевищує ширини трактора;

б) глибина кузова обмежена допустимими статичними і динамічними навантаженнями, що діють на нижні шари плодів.

Враховуючи наведене, довжина кузова визначається з наступного виразу:

$$V_k = BLh,$$

$$\text{Звідки} \quad L = \frac{V_k}{Bh}, \quad \text{або} \quad L_k = \frac{Q_{on} k}{Bh\gamma} \quad (2)$$

З приведених параметрів, які входять в (1) і (2) найбільш важливе значення має глибина кузова h .

Для її визначення розглянемо розподіл зусиль які діють на плоди в кузові. Плоди укладаються навалом (насіпом), тому їх можна розглядати як зернисті тіла розпірної структури, до яких застосовуються окремі положення механіки зернистих середовищ.

Плоди, обмежені стінками кузова, розглядаємо як зернисте тіло з такими припущеннями:

1) плоди мають певну твердість і здатні передавати зусилля від одного до другого;

2) варіювання розмірів окремих плодів відносно середнього розміру носить випадковий характер, що дозволяє безперервно змінювати висоту шару плодів;

3) плоди в кузові розміщуються незалежним і випадковим чином і розподіляються в об'ємі тари статично рівномірно з середньою щільністю γ ;

4) розміри окремого плода значно менші об'єму кузова.

Для визначення зусиль, що діють на плоди в кузові, необхідно розглянути залежність їх складових від розмірів поперечного перерізу тари і коефіцієнта внутрішнього тертя плодів.

З механіки зернистих матеріалів для визначення вертикального тиску G на нижні шари від дії верхніх, можна використати аналітичну залежність яка називається формулою Янсена [2].

Після деяких перетворень названа формула має вигляд:

$$G = \frac{\gamma R}{fn} (1 - e^{-\frac{fnh}{R}}), \quad (3)$$

де G - вертикальний тиск на глибині h ;

γ - щільність плодів;

R – гідравлічний радіус, рівний відношенню площі горизонтального перерізу S до периметру стінок Π_0 ;

f - коефіцієнт внутрішнього тертя плодів;

p - коефіцієнт бокового тиску, який визначається відношенням горизонтальної складової до вертикальної.

Якщо відомий вертикальний тиск, можна знайти зусилля P , яке діє на шар плодів з боку шарів розташованих вище, тобто

$$P = GS. \quad (4)$$

Статичні зусилля, що діють на окремий плід, будуть рівними:

$$P_{cm} = P/m, \quad (5)$$

де m – кількість плодів, які знаходяться в одному шарі.

Кількість плодів, які припадають на одиницю площі поперечного перерізу тари, визначається:

$$K^o = m/s. \quad (6)$$

Середнє значення показника K^o для яблук у вигляді форми кулі ($D_{cp} = 60$ мм) дорівнює 276 шт/м².

Підставивши значення виразу (4) і (5) за умови що

$$S/m = 1/K^o$$

запишемо

$$P_{cm} = G / K^o$$

Тоді вираз для визначення статичного зусилля, яке діє на окремий плід з боку шарів які розташовані вище, набуває вигляду:

$$P_{cm} = \frac{\gamma R}{\kappa_o f n} \left(1 - e^{-\frac{f n h}{R}}\right). \quad (7)$$

Із виразу (7) випливає, що статичне зусилля, яке діє на кожний окремий плід, залежить насамперед від висоти шару плодів. Така залежність показана на рис. 1

Гідравлічний радіус суттєво впливає на величину статичних зусиль при малих площах поперечного перерізу тари. Із рисунка 2 видно, якщо збільшити гідравлічний радіус до 0,2 м - статичні зусилля різко зростають. За умови $0,2 < R < 0,35$ м збільшення статичного зусилля незначне, а починаючи коли $R > 0,35$ практично залишається незмінним. Для існуючої великооб'ємної тари (контейнери) величина гідравлічного радіуса знаходиться в межах 0,22 – 0,3м.

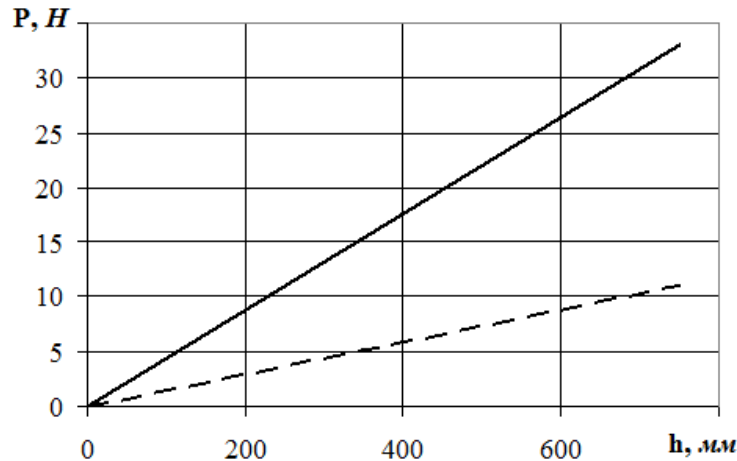

Рис. 1 Залежність зусиль P , на плоди від висоти шару плодів h :
----- - статична сила; — - сума статичних і динамічних зусиль

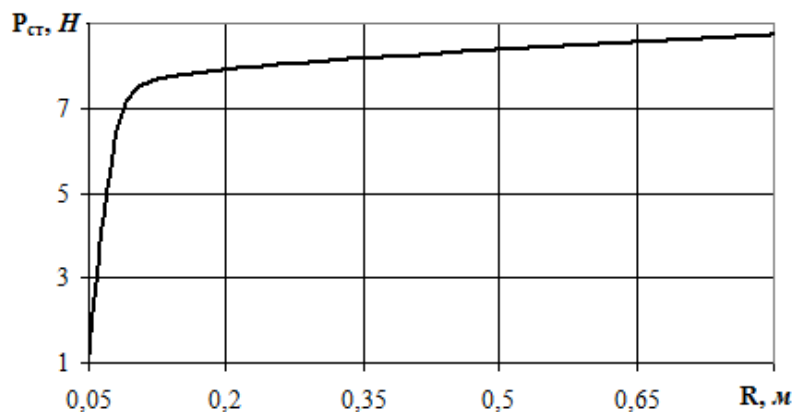

Рис. 2 Вплив гідравлічного радіуса тари на статичні навантаження

Отже, якщо далі збільшувати площу поперечного перерізу тари, величина статичного зусилля на окремий плід буде залишатися практично незмінною.

Більшість плодів витримують без суттєвих пошкоджень м'якоті статичне навантаження, створене шаром плодів висотою 1 м і більше.

Небезпечним зусилля стискання плодів стає при динамічному його прикладанні. Для коректування глибини тари на динамічні навантаження, необхідно вибирати найбільш небезпечні коливання транспортних засобів в процесі перевезень плодів.

Допустимі навантаження – це такі, при яких плід пошкоджується і переходить із вищого товарного сорту в нижчий. Основним критерієм для визначення допустимих навантажень прийнята площа стискання, рівна 1 см². Виходячи з цієї умови, допустиме навантаження при взаємодії яблук одне з одним для більшості сортів з достатньою точністю може бути прийнята рівною 50 н, а при стисканні плоскою жорсткою поверхнею – 55 н [3]. Враховуючи що плодів від часу прикладання навантаження і кількості їх повторень, введемо коефіцієнт запасу рівним 1,8. Тоді допустиме навантаження буде рівним 30 н.

Відомо, що повне навантаження, що діє на плоди, буде рівне сумі статичних і динамічних навантажень

$$P = P_{cm} + P_d . \quad (8)$$

Динамічні навантаження стають на скільки більшими статичних, у скільки діючі прискорення перевищують прискорення вільного падіння, які досягають 1,5 – 2g [4]. Отже, вираз (8) можна записати у вигляді

$$P = P_{cm} (1 + \eta), \quad (9)$$

де η - коефіцієнт динамічності, який показує у скільки разів діючі прискорення перевищують прискорення вільного падіння. У найбільш несприятливих умовах транспортування η досягає 2 [4].

Якщо $\eta = 2$, тоді повне навантаження в три рази більше статичного, що видно з рисунка 2 сумарна сила досягає величини 30 н на глибині кузова 0,6 – 0,7 м. Оптимальною можна вважати глибину кузова 0,6 м.

Для безтарного транспортування плодів розміри кузова приймають з умови: а) оптимальної вантажопідйомності енергетичного засобу; б) обмеження габаритних розмірів; в) допустимих навантажень від дії верхніх шарів та вібрації.

В результаті збільшення розміру поперечного перерізу кузова кількість плодів які контактують із стінками зменшується, що приводить до зменшення пошкоджень плодів.

Список використаних джерел

1. Мартишко В.М. Обґрунтування вантажопідйомності контейнеровоза для потокового збирання плодів / В.М. Мартишко, В.П. Бабій, О.П. Деркач// Науковий вісник НАУ. - 1998. - т. 9. - с. 47 – 53.

2. Demidko M. Rationalisierung und Mechanisierung der Obsternte / Demidko M., Martishko V.// Akad. D. Landwirtschaftswiss. d.DDR, 1986, Berlin: s.115-117

3. Четвертаков А. В. Сопротивление яблок статическому сжатию /А.В. Четвертаков// Труды ВНИИС им. И. В. Мичурина. – 1971.– вып. 15. – с. 240 – 245.

Кльова Ярослав

студент

Махмудов Ілхом,

к.т.н., доцент кафедри транспортних технологій
ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний інститут»

ПРІОРИТЕТНІ ШЛЯХИ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Для розв'язання задачі вибору оптимального технологічного обладнання існують дві принципово відмінні концепції. Найбільш поширеною є така, коли використовуються нормативи для визначення показників технологічних процесів. Розповсюдженість цього підходу пояснюється порівняно простим способом обробки нормативних даних. Принциповим недоліком нормативного підходу є неможливість врахування конкретних обставин виконання технологічного процесу.

Зазначеного недоліку можна позбутися за допомогою методик на підставі імітаційного моделювання, яка дозволяє врахувати конкретні умови роботи агрегатів (кліматичні умови, рельєф та розмір поля, опір ґрунту, технічний стан машин, організацію робіт і та ін.)

При цьому розрахунок техніко-експлуатаційних, економічних, екологічних і якісних показників роботи машинних агрегатів буде виконуватись з використанням відповідного програмного забезпечення.

Для остаточного прийняття рішення про використання технологічного комплексу необхідно розробити та застосувати експертну систему оцінки, яка дає змогу вибрати у кожному конкретному випадку оптимальний склад комплексу за критеріями: 1) збереження ресурсів (грошових, енергетичних, ресурсів часу і т.д.), 2) рівня реалізації біологічного потенціалу сільгоспкультур (визначається дотриманням технології і якістю виконання технологічних операцій), 3) впливом роботи машин на довкілля (оцінюється кількісними показниками).

Багато складнішою є проблема забезпечення сільгосптоваровиробників сучасною вітчизняною технікою та, в першу чергу, збиральною технікою. Перспективним для України, як це уже частково реалізовано в Білорусії, є розробка модульно-блочної збиральної техніки що складається з універсального енергетичного модуля та спеціальних технологічних блоків для збирання окремих культур.

Слід відмітити, що складові технологічні модулі для збирання зернових культур соняшнику та кукурудзи – жнивarki та молотильно-сепаруючі блоки; для збирання коренебульбоплодів – копачі та очисники-навантажувачі, значно простіші, як для виробництва так і для експлуатації, а за вартості 40-60 тис.грн. за окремий модуль, стануть доступнішими для більшої частини українських сільгосптоваровиробників.

У міжнародній практиці використовується класифікація тракторів як енергозасобів по максимальній тяговій потужності $N_{кр.мах}$. Трактори при цьому підрозділяються на чотири категорії, кожна з яких відповідним чином

співвідноситься з класифікацією енергетичних засобів згідно міжнародного стандарту СТ СЗВ 628-85 (табл. 1).

Таблиця 1

Співвідношення між тяговими класами і категоріями тракторів

Категорія потужності (ІСО 730/1 і 730/3-82)	1	2	3	4
Тягова потужність $N_{кр.мах}$, кВт	25	30-70	70-135	135-300
Тяговий клас (СТ СЗВ 628-85)	0,2-0,9	0,9-2	2-4	5-6

Кількісний дефіцит енергетичних засобів збільшується дефіцитом по номенклатурі, оскільки Україна з необхідних семи базових моделей енергетичних засобів випускає тільки 4. Відсутніми є найбільш необхідні трактори універсально-просапного призначення класу 2 і трактори загального призначення класу 5.

Вирішення даної проблеми можливе шляхом створення на базі вітчизняних тракторів тягових класів 1,4 та 3 принципово нових модульних енергетичних засобів перемінного тягового класу універсально-просапного і загального призначень.

Можна стверджувати, що підвищення експлуатаційно-технічних показників тракторних агрегатів за рахунок підвищення потужності двигуна і маси трактора не вичерпали себе повністю.

Вітчизняний та закордонний досвід тракторобудування показує, що при створенні енергетичних засобів перспективні інтегральні трактори, які об'єднують функції трактора і робочого знаряддя та виконують весь комплекс робіт від ґрунтообробки, вирощування культур до збирання і транспортування до місць базування.

Накопичений достатній об'єм нових знань дозволяє прогнозувати основні напрями створення трактора (мобільного енергомодуля) нового покоління, відповідного вимогам ХХІ століття. Даними напрямками для тракторної енергетики можуть бути:

- агротехнологічна адаптивність;
- енергетична адаптація моторно-трансмісійних установок;
- екологічна безпека;
- мехатроніка.

Одним із перспективних напрямків діяльності в технічному сервісі є надання інженерно-технічних послуг фермерським господарствам у проведенні механізованих робіт шляхом прокату технічних засобів.

Пункту прокату:

- вивчає поточну і перспективну потребу селянських господарств кооперативів з виробництва сільськогосподарської продукції в технічних засобах.

- надає у тимчасове користування (прокат) технічні засоби або виконує послуги по проведенню механізованих робіт;

- здійснює контроль за справністю і комплектністю технічних засобів, після їх використання;
- організує ремонт і модернізацію придбаних технічних засобів.

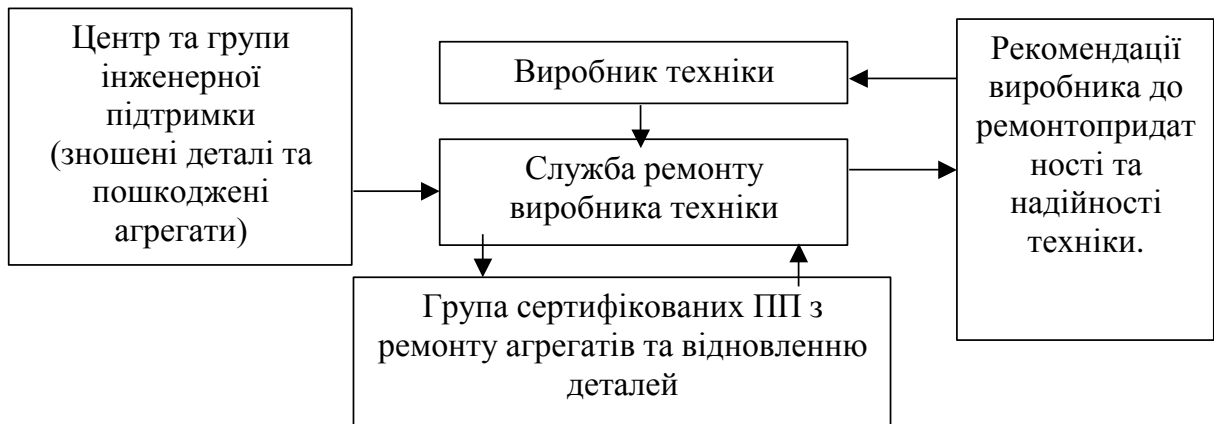

Рис. 2. Схема взаємовідносин виробника техніки з ремонтними підприємствами

Основними напрямками розвитку технічного сервісу в АПК на різних рівнях господарювання повинні бути:

На рівні господарств.

- надання інформації що до розташування та напрямку діяльності дилерських та ремонтних підприємств регіону.
- надання інформації що до раціонального використання сільськогосподарських машин та знарядь.
- проведення навчання працівників з питань обслуговування техніки та ремонтних дій не пов'язаних з викликом спеціалістів або порушенням гарантійних зобов'язань.

На районному рівні.

- продовжити роботу по створенню пунктів прокату техніки.
- продовжити роботу по створенню машинно-технологічних станцій.
- створити мережу сертифікованих підприємств з фірмового ремонту.

На обласному рівні.

- створити склади запасних частин та агрегатів на базі обласних технічних центрів.
- виробникам техніки налагодити виробництво ремонтно-технологічного обладнання і інструменту.
- надати допомогу підприємствам які створюють вторинний ринок сільськогосподарської техніки.
- створити експертну раду з координації діяльності фірмових центрів різних виробників сільськогосподарської техніки.

Зважаючи на світовий досвід перепідготовки і підвищення кваліфікації інженерно-технічних працівників необхідно:

1. Створити фірмові технічні центри від компаній виробників спільно з аграрним ВНЗ.

2. Запровадити короткочасні (2 -3 тижні) центральні та зональні курси підвищення кваліфікації персоналу з базовою достатньою підготовкою

3. Використовуючи бази аграрних закладів (університети, коледжі, ПТУ) створити центри дистанційного супроводу споживачів с.г. техніки.

Основними напрямками покращення якості перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців для реалізації цільової програми є: перехід до нових форм навчання, в основу яких покладено безперервність навчання;

Удосконалити механізм розподілу випускників, які здобули вищу освіту за кошти Державного бюджету, поетапно запроваджувати систему стимулювання таких випускників, які здобули вищу освіту за напрямками і спеціальностями аграрного профілю і першим робочим місцем яких є посада механіка, інженера, технолога тощо в сільських поселеннях.

Сприяти соціальному захисту працівників АПК, забезпечити рівень заробітної плати 1,5 вище середнього в Україні; запровадити дієвий механізм надання цільових пільгових кредитів на будівництво житла для фахівців; розвивати соціальну інфраструктуру на селі; прискорити територіально-адміністративну реформу в державі.

Список використаних джерел

1. Махмудов І.І. Формування ринку технічних засобів в агропромисловому комплексі України//Міжвідомчий науковий збірник ННЦ «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства» Глеваха, 2016. Випуск 9 – с.65-70

2. Махмудов І.І. Використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах / І. Махмудов, С.

3. Дейнека, М. Гринь // Техніка і технології АПК. – 2014. – №11(62). – С. 16-17.

Ковальчук Валерія

студентка

Симоненко Роман

студент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

Мартишко В. М.

к. т. н., доцент кафедри с.-г. машин та системотехніки

ім. акад. П.М. Василенк

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

ТРАНСПОРТУВАННЯ ВРОЖАЮ САДІВНИЦТВА

Для внутрішньо-господарського перевезення плодів використовують ящики або контейнери. Часом плоди зерняткових культур перевозять безтарним способом (в кузовах автомобілів і тракторних причепах). Використання транспортних засобів загального призначення не відповідають агротехнічним вимогам до перевезення плодів. Спеціальні транспортні засоби для перевезення плодів безтарним способом відсутні.

Одною із основних задач при створенні транспортних засобів є обґрунтування основних параметрів кузова.

Внутрішні розміри : довжина; ширина і висота визначаються оптимальною вантажністю, насипною вагою плодів та обмеженнями на габарити. Оптимальна вантажопідйомність нами доведена в роботі [1].

Для визначення розмірів кузова враховано наступне:

а) ширина кузова не перевищує ширини трактора;
б) глибина кузова обмежена допустимими статичними і динамічними навантаженнями, що діють на нижні шари плодів.

З приведених параметрів найбільш важливе значення має глибина кузова.

Для її визначення приймалися припущення:

- плоди укладаються навалом (насіпом), тому їх можна розглядати як зернисті тіла розпірної структури, до яких застосовуються окремі положення механіки зернистих середовищ;

- плоди мають певну твердість і здатні передавати зусилля від одного до другого;

- варіювання розмірів окремих плодів відносно середнього розміру носить випадковий характер, що дозволяє безперервно змінювати висоту шару плодів;

- плоди в кузові розміщуються незалежним і випадковим чином і розподіляються в об'ємі тари статично рівномірно з середньою щільністю γ ;

- розміри окремого плода значно менші об'єму кузова.

В механіці зернистих матеріалів для визначення вертикального тиску G на нижні шари від дії верхніх, можна використати аналітичну залежність яка називається формулою Янсена [1].

Якщо відомий вертикальний тиск, можна знайти зусилля P , яке діє на шар плодів з боку шарів розташованих вище, тобто $P = GS$.

Статичні зусилля, що діють на окремий плід, будуть рівними: $P_{cm} = P/m$, де m – кількість плодів, які знаходяться в одному шарі.

Середнє значення показника K^o для яблук у вигляді форми кулі ($D_{cp} = 60$ мм) дорівнює 276 шт/м².

Враховуючи формулу Янсена, впливає що статичне зусилля, яке діє на кожний окремий плід, залежить насамперед від висоти шару плодів.

Гідравлічний радіус суттєво впливає на величину статичних зусиль при малих площах поперечного перерізу тари. За умови $0,2 < R < 0,35$ м збільшення статичного зусилля незначне, а починаючи коли $R > 0,35$ практично залишається незмінним. Для існуючої великооб'ємної тари (контейнери) величина гідравлічного радіуса знаходиться в межах 0,22 – 0,3м.

Більшість плодів витримують без суттєвих пошкоджень м'якоті статичне навантаження, створене шаром плодів висотою 1м і більше [2].

Небезпечним зусилля стискання плодів стає при динамічному його прикладанні. Для коректування глибини тари на динамічні навантаження, необхідно вибрати найбільш небезпечні коливання транспортних засобів в процесі перевезень плодів.

Динамічні навантаження стають більшими, у скільки діючи прискорення перевищують прискорення вільного падіння, які досягають 1,5 – 2g [3]. Тоді повне навантаження в три рази більше статичного, що видно з рисунка 2 сумарна сила досягає величини 30 н на глибині кузова 0,6 – 0,7м. Оптимальною можна вважати глибину кузова 0,6 м.

Для безтатного транспортування плодів розміри кузова приймають з умови: а) оптимальної вантажопідйомності; б) габаритних розмірів; в) допустимих навантажень від дії верхніх шарів та вібрації.

В результаті збільшення розміру поперечного перерізу кузова кількість плодів які контактують із стінками зменшується, що приводить до зменшення пошкоджень плодів.

Список використаних джерел

1. Мартишко В.М. та ін. Обґрунтування вантажопідйомності контейнеровоза для потокового збирання плодів. - Науковий вісник НАУ, т.9, К.: 1998, с.
2. Четвертаков А. В. Сопротивление яблок статическому сжатию. – Труды ВНИИС им. И. В. Мичурина, вып. 15, Мичуринск, 1971, с. 240 – 245.
3. Левачев Н. А. и Каверин В. А. К вопросу определения размеров контейнеров для транспортирования плодов.- Консервная и овощесушильная промышленность, 1971, №4, с. 20 – 21.

Махов Олег,
студент

Іванов Євген,

викладач циклової комісії обслуговування
комп'ютерних систем і мереж

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
м. Ніжин

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

З метою підвищення ефективності діяльності транспортної системи необхідно розробити цілий ряд принципів підходів до вирішення актуальних проблем, що пов'язані з новими баченням формування, розвитку і управління економічними утвореннями та розробки «паспорту коридорів» спеціалістами України, яке сприятиме і визначатиме необхідність подальшого розвитку системності у нормативно-правовому, технологічному та інформаційного забезпечення функціонування транспортного комплексу.

Проблемні питання, які пов'язані з формуванням транспортних комунікацій на принципах централізації управління вантажопотоками в сучасних умовах, коли знос транспортних засобів наблизився до критичного рівня, а неузгодженість правових актів в різних країнах має місце на різних рівнях управління, вимагають негайного їх вирішення.

Важливими напрямками удосконалення діяльності транспортної системи, які передбачають розробку і впровадження нових методів прогнозу обсягу перевезень вантажів і пасажирів у міжнародному сполученні, являється забезпечення підвищення ймовірності прогнозних оцінок та поліпшення обґрунтованості планування міждержавного маневру у використанні транспортних засобів, а також зусиль при плануванні, підготовці і проведенні технічного оснащення транспорту з модернізацією технічних засобів.

Однією з важливіших проблем є удосконалювання системи ремонтів і технічного обслуговування рухомого складу; переведення його на нову систему ремонту і технічного обслуговування по фактично виконаному пробігу; перехід окремих напрямків, на швидкісний рух; розвиток систем інформаційного забезпечення з використанням новітніх технологій; впровадження ефективних методів управління вантажними і пасажирськими перевезеннями; удосконалювання організації контейнерних перевезень. Для цього необхідно розвивати міждержавні стикові пункти та підвищити технічну оснащеність і удосконалити технологію, удосконалити взаємодію з митними і прикордонними органами для прискорення пропуску потоків; проводити погоджену тарифну політику, яка повинна забезпечити конкурентоздатність перевезених вантажів та проведення диференціації тарифів по родах вантажів, видам відправок, застосувати наскрізні ставки на перевезення вантажів у міжнародному сполученні на взаємовигідних умовах, обсяги і маршрути перевезень; розвивати нормативно-правову бази співробітництва.

Узгоджена транспортна політика повинна бути направлена на подальший розвиток транспортної логістики і руху товарів, розробку та уніфікацію транспортного законодавства, розвиток транспортних систем та інформаційних технологій, використання транзитного потенціалу, улагоджену за основними техніко-технологічними та тарифно-фінансовими параметрами роботу з транспорту держав-партнерів.

При розробці єдиної тарифної політики необхідно виходити з доцільності уніфікованого підходу до встановлення середнього рівня міжнародних тарифів у міжнародних сполученнях, і для створення конкурентоздатних тарифних умов у порівнянні з альтернативними маршрутами чи видами транспорту доцільно продовжити практику встановлення наскрізних тарифних ставок на всьому маршруті перевезення вантажів. Величина тарифних ставок на перевезення вантажів повинна забезпечувати пересування і конкурентоздатність товарів, зацікавити виробників інтегруватися на світовому ринку, забезпечувати баланс інтересів виробника, споживача і перевізника.

Скорочення витрат за рахунок більш оперативного й ефективного вирішення питань по забезпеченню перевезень у період зміни сезонності в далекому прямуванні і застосуванню модульної схеми формування приміських потягів при зміні пасажиропотоків у приміському сполученні, компенсації збитків з державного і місцевого бюджетів чи з інших джерел, відновленню

парку пасажирських вагонів, реконструкції і розвитку підприємств з ремонту і технічного обслуговування пасажирського рухомого складу.

Однією з важливих проблем є об'єктивна необхідність подальшого виконання в нових умовах нерівномірного виробництва транспортної техніки і ремонтно-заводської бази використання їх науково-технічного потенціалу. Розв'язання цієї проблеми являється необхідною умовою підтримки і нарощування конкурентоздатності національних машинобудівних і ремонтних підприємств на світовому ринку, створення об'єктивних можливостей модернізації технічних засобів і скорочення негативних факторів, що впливають на цінову політику в транспортному комплексі.

Зазначені проблеми і основні причини їх виникнення дозволяють зробити висновки про стан національних транспортних систем, який не в повній мірі забезпечує бажаний рівень конкурентоздатності з транспортними комплексами держав Європейського союзу і не створює сприятливих економічних умов для інтеграції в міжнародний ринок транспортних і експедиторських послуг.

Список використаних джерел

1. Единая транспортная система и автомобильные перевозки / Л.Л. Афанасьев [и др.]. - М.: Транспорт, 1984
2. Анискин Л.Г. Види транспорта и их взаимодействие: Конспект лекций / Л.Г. Анискин. - Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 1998

Костюченко Анна

студентка

Сидорович Олександр

к.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Інтеграція України у загальноєвропейські структури і налагодження багатосторонньої кооперації з ЄС є головними геостратегічними пріоритетами нашої країни після отримання незалежності. Отримання членства в цих організаціях можна вважати передумовами найбільш доцільної моделі реалізації інтересів України на міжнародній арені.

Певні економічні проблеми нашої країни зумовлюють підвищену увагу до розвитку і ефективного функціонування транспортної галузі України, від стабільної і ефективної роботи якої залежить розвиток не тільки національної економіки, а і міжнародна позиція країни.

Транспортна логістика - функціональна сфера логістики, що оптимізує логістичні операції на шляху матеріального потоку від постачальника до кінцевого споживача, що здійснюється із застосуванням транспортних засобів.

Основним завданням використання принципів, методів, інструментів логістики на транспорті, як і в діяльності промислових підприємств, є збільшення прибутку транспортних організацій.

Транспортний сектор України сьогодні – це значний і важливий сегмент економіки країни. Частка транспортного сектора у валовому внутрішньому продукті України складає близько 10%. Чисельність зайнятих працівників у цій галузі становить майже 7% від загальної кількості зайнятого населення. Україна володіє 21,9 тис. км залізниць, 169,4 тис. км автомобільних доріг, майже 2,2 тис. км внутрішніх водних шляхів, 18 морських та 10 річкових портів, 36 аеропортів

Стан логістичної системи України є незадовільним, що підтверджують дослідження Всесвітнього банку, згідно з якими по індексу логістичної ефективності Україна займає 102-е місце серед 155 країн. Оцінювання проводилось за наступними критеріями: ефективність процедур митного оформлення, інфраструктура транспортної логістики, доступність і легкість організації міжнародних поставок. У структурі вітчизняного логістичного ринку транспорт займає 89%, управління ланцюгами поставок - 1%, експедирування - 2%, зберігання - 8%.

Важливим аспектом у розвитку транспортної системи України є високий коефіцієнт транзитності України - одна з найвищих у світі. Геостратегічне положення між країнами Європи, Азії та Близького Сходу дозволяє їй бути вигідним транзитним мостом для перевезень товарів та пасажирів. Прикладом того, яку вагу можуть мати доходи від транзиту є той факт, що біля ¼ ВВП Латвії становлять саме доходи від транзиту.

До об'єктивних факторів що спонукають до інтеграції транспортної системи до норм ЄС належать певні трансформації у географічному їх розміщенні: поступово зменшується частка країн СНД та збільшується частка інших країн, також спостерігається зростання кількості країн світу, з якими Україна співпрацює на ринку транспортних послуг.

Провідні фахівці Національного інституту стратегічних досліджень України відзначають наступні проблеми інтеграції транспортної системи України до ЄС:

- ❖ Експлуатаційна несумісність транспортних мереж.
- ❖ Відсутність ефективної взаємодії в питаннях управління різними видами транспорту.
- ❖ Наявність бар'єрів доступу на ринок транспортних послуг.
- ❖ Обмеження в умовах експлуатації об'єктів транспортної інфраструктури.
- ❖ Неefективна система фінансування розвитку транспортної інфраструктури.

Зиски, здобуті Україною від транспортної інтеграції, будуть як прямими: збільшення можливості доступу до ринків, збільшення обсягу перевезень та експорту транспортних послуг, приток капіталу, модернізація інфраструктури, пряме постачання ресурсів з ЄС, бюджетна підтримка, так і побічними:

покращений розподіл продуктивних факторів, перерозподіл пасажирських та вантажопотоків, покращення ефективності економічних процесів транспортних та обслуговуючих підприємств, підвищення стандартів надання транспортних послуг та рівня безпеки транспорту, скорочення бар'єрів у справах з державами ЄС.

Витрати на інтеграційний процес залежать, головним чином, від необхідності приведення рівня транспортних послуг, інфраструктури до підвищених стандартів, підтримки конкурентоздатності українських транспортних компаній, утворення та упровадження нової регуляторної та законодавчої бази.

Список використаних джерел:

1. Кузьменко Ю. А. Глобализационные процессы мировой экономики, влияющие на функционирование международной транспортной системы / Ю. А. Кузьменко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 36. – С. 35–37.
2. Офіційний сайт Міжнародного транспортного форуму. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.internationaltransportforum.org/>
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

Петрик Олег

студент

Побрусило Валентин

студент

Махмудов Ілхом

к.т.н., доцент кафедри транспортних технологій

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЕКОНОМІЧНИ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЇ РІШЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ПРОБЛЕМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В останні роки у умовах ринкової конкуренції виникає необхідність в розвитку питання маркетингу, менеджменту і інновацій та їх використання в наукових розробках. Рішення цих питань дозволить прискорити впровадження новостворених і вдосконалених конкурентоздатних технологій, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва, а правильно спланована маркетингова стратегія знизить собівартість, що розширить збут та потенційне коло споживачів.

За останні роки науковцями аграрного сектору були розроблені:

- методика проведення аналітичної частини маркетингових досліджень при створенні нової сільськогосподарської техніки. Створена база даних з патентної інформації (32000 найменувань с.г техніки) для розроблення прогнозів розвитку інноваційної продукції середньострокового періоду (до 15 років).

Користувачами можуть бути спеціалісти сільгосп підприємств, фермери, працівники підрозділів з маркетингових досліджень та інші.

- внутрішньогосподарські ціни (до 1000 найменувань) на використання вітчизняної та імпортової техніки, де приведені ціни за використання на основні типи і види сільськогосподарської техніки в грн./год. і \$/год.

Економічні відносини між сільгоспвиробниками та технічною інфраструктурою здійснюється через внутрішньогосподарські ціни або тарифи за машино послуги. Вони визначаються як сума витрат відповідних підрозділів у розрахунку на одиницю роботи або часу використання сільськогосподарської техніки.

Також важливим фактором ціноутворення є функціонування вторинного ринку. Ціна придбання уживаної техніки для подальшої експлуатації виробником сільськогосподарської продукції, не повинна перевищувати залишкової вартості, за винятком тих випадків, коли технічний стан машини дозволяє реалізувати її за вищою ціною без підвищення вартості одиниці робіт, або якщо така купівля викликана господарською доцільністю через незабезпеченість необхідними засобами для виконання технологічних процесів виробництва продукції.

Внаслідок приватизації сільськогосподарських земель, виробничого майна і трансформування економічних відносин АПК в ринкові умови, утворюються нові аграрні структури різних форм власності та господарювання.

Економічний стан держави не дозволяє відчутно і негайно допомогти новим сільгоспвиробникам в оновленні машинно-тракторного парку. Протягом 90-х років кількість засобів механізації на селі скоротилась в 2,5-3 рази, рівень зносу досяг 80-90%. Зменшення кількісного складу засобів механізації, зниження рівня їх технічної готовності призвели до збільшення в 1,5-2,5 рази навантаження на трактори, комбайни та інші машини

Виходом з кризової ситуації є впровадження кооперативних відносин по машиновикористанню та машинообслуговуванню між аграрними підприємствами, а також створення комерційних машиноформувань міжгосподарського типу.

З метою створення науково-обґрунтованого забезпечення організації та функціонування міжгосподарських машиноформувань було видано ряд рекомендацій: "Кооперативні форми використання сільськогосподарської техніки", "Використання сільськогосподарської техніки на сумісній основі". В яких визначено, що кооперування, як процес об'єднання коштів, матеріально-технічних і трудових ресурсів і, як форма співпраці на договірній та взаємовигідній основі, створює реальну можливість сільгоспвиробникам в сучасних умовах ефективно застосовувати високопродуктивну техніку та новітні технології".

В рекомендаціях подані найбільш ефективні форми кооперування господарств у машиновикористанні:

- - неформальні об'єднання сільгоспвиробників зі спільного використання

машин (НООС); машинно-технологічні кооперативи (МТК); машинні товариства зі спільного використання техніки, що об'єдналися землею.

МТК створюються на добровільних засадах невеликими, компактними в географічному відношенні групами сільгоспвиробників виключно для власного машинообслуговування. (Закон України "Про сільськогосподарську кооперацію").

В рекомендаціях проведена класифікація основних ознак кооперативних форм машинообслуговування вітчизняних сільгоспвиробників.

Впровадження розроблених рекомендацій дасть можливість на 30-35% зменшити витрати на виконання механізованих робіт і на 20-25% зменшити потребу в капітальних вкладеннях на формування технічної бази господарств.

Економічна депресія у вітчизняному аграрному виробництві позначилась і на інженерній службі села. Спрощені структурний і кількісний склад служби, функції спеціалістів; система інженерно-технічного управління на районному рівні втратила зв'язок з реструктуризованими сільськогосподарськими підприємствами, що призвело до падіння коефіцієнту технічної готовності засобів механізації до 0,55-0,60.

З метою вирішення цих проблем були розроблені рекомендації "Інженерна служба села", яка сприяла б успішному функціонуванню усіх форм володіння та користування землею, режиму економії у використанні наявного технічного потенціалу, збільшенню виробництва сільськогосподарської продукції.

Проведеними дослідженнями класифікуються функції і роботи, що виконуються спеціалістами в сфері використання та обслуговування техніки з тим, щоб виділити їх основні ознаки. Визначається поєднання спеціалістами інженерно-технічних функцій в невеликих господарствах. За допомогою статистичного аналізу розроблена методика визначення структури і чисельності інженерно-технічної служби (ІТС) від ряду виробничо-економічних факторів.

Так, для великих господарств рекомендується служба, яка базується на територіальній структурі управління. При такій системі техніка і засоби технічного обслуговування закріплюються за багатогалузевими відділеннями і знаходяться в адміністративно-виробничому підпорядкуванні керівників відділень. Для середніх господарств з компактним розташуванням посівних площ рекомендована ІТС, яка базується на галузевій структурі управління, де ІТС об'єднана в цех механізації і електрифікації.

Впровадження основних принципів з питань інженерно-технічного забезпечення дасть можливість підвищити коефіцієнт технічної готовності засобів механізації до 0,85-0,9 та продуктивність техніки на 19-22 %.

Список використаних джерел

1. Формування і реалізація державної технічної політики розвитку матеріально-технічної бази АПК в Україні. Матеріали до 5 –річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. К.-2003-С.40-45.

2. Тивоненко І.Г. Первинний облік: стан і вимоги в інженерній службі села// Економіка АПК, 2002.-№10.- С.108-111.

3. Махмудов І.І. Формування ринку технічних засобів в агропромисловому комплексі України//Міжвідомчий науковий збірник ННЦ «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства» Глеваха, 2007, Випуск 9 – с.65-70.

Семененко Марина

к.т.н., доцент кафедри транспортних технологій у АПК
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ,

ОСОБЛИВОСТІ ЗЕРНОВОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Внутрішній ринок не в змозі забезпечити попит на існуючі обсяги виробництва зерна, що сприяє зростанню експорту. В Україні офіційно визначено стратегічну ціль – довести виробництво зерна до 80 млн т. Проте, за даними експертів, через збільшення його виробництва в учасників ринку можуть виникнути певні проблеми.

По-перше, в Україні не вистачає потужностей для зберігання зерна. До відміни обов'язкової сертифікації в Україні функціонувало близько 790 «сертифікованих» зерносклади місткістю близько 33,5 млн. т. Інші склади та елеватори або не надають якісних послуг, або не мають належного технічного оснащення. Тобто навіть за отримання врожаю зерна у 60 млн. т та олійних культур – на рівні 15 млн. т відчувається дефіцит якісних складських приміщень. За підсумками 2016 року, загалом було введено в експлуатацію 92 об'єкти зберігання зерна загальною потужністю 5,6 млн. т. По-друге, українські порти можуть упродовж одного місяця перевантажити на експорт 2,8–3,0 млн. т зерна. Тому зі збільшенням виробництва необхідно нарощувати потужності припортових елеваторів[1].

По-третє, транспортна інфраструктура не відповідає потребам внутрішнього ринку через спрацьованість залізничного транспорту, незадовільний стан окремих ділянок сполучних доріг регіонів з портами Чорного моря, нерозвиненість річкового транспорту. Тож загалом ці чинники стримують розвиток зернового господарства, а саме нарощування обсягів виробництва та експорту продукції. До цього можна додати високі тарифи на перевезення та недостатнє транспортне забезпечення.

Приміром, в Україні, порівняно з Німеччиною, витрати на внутрішнє транспортування зерна більші приблизно на 40%, а порівняно із США — на 30%. У перспективі, зі збільшенням виробництва та експорту зерна виникне дефіцит наявного транспорту для перевезення продукції [1].

Розглянемо особливості логістики експорту.

Переважає більшість зерна експортується морськими шляхами. Отже, враховуючи збільшення експорту зерна останніми роками та загалом експортну орієнтацію зернового ринку України, портові зернові термінали стали ключовим суб'єктом транспортно-логістичної системи.

В Україні нараховується 33 зернових термінали з максимально можливою потужністю перевалки близько 50 млн. т зерна у рік, до того ж цей сегмент структурований відповідно до розміщення за кількома портовими зонами. Так, основна частина перевалочних потужностей (11 терміналів загальною потужністю 25,4 млн. т на рік) розміщені в Одеській області. Близько 16 млн. т щорічної перевалки можуть забезпечити термінали Миколаївської області і близько 4,2 млн. т. — термінали Азовського моря [2].

До того ж термінали Одеської та Миколаївської областей здатні обробляти великовантажні судна типу Panamax (дедвейт* близько 70 тис. т), що ефективніше працюють на великих відстанях.

Своєю чергою, термінали Азовського моря обслуговують судна з осадкою не більше 8 м, які використовують для транспортування експортних партій на більш короткі відстані.

Останніми роками через порти України експортується близько 30–35 млн. т сипких вантажів, що становить до 2/3 загальної перевалочної потужності. Таким чином, наявні перевалочні потужності в Україні наразі достатні для забезпечення існуючих обсягів експорту.

Проте у функціонуванні транспортно-логістичної системи спостерігаються складнощі з доставкою експортних партій у порти, що впливає на ефективність використання потужностей терміналів. Насамперед це пов'язано зі зростанням навантаження на транспортну інфраструктуру, з виходом на ринок трейдингових зернових компаній. Так, у залізничному транспорті стало проблематично подавати вагони за всіма заявками, особливо щодо відвантаження невеликих партій.

Одним із перспективних напрямів розв'язання цієї проблеми є використання альтернативного транспорту.

Висновок. Автомобільний транспорт є важливим елементом зернової логістики, забезпечуючи необхідну гнучкість і пропускну здатність.

Однією з основних проблем у цьому сегменті зернової логістики є перевищення вагових нормативів для автотранспорту. Для України звичайною практикою є перенавантаження зерновозів. Таким чином, використовується менша кількість вантажівок, що робить поставки зерна більш мобільними й менш затратними. Фактично загальна вага навантаженого зерновоза перевищує дозволені 38 т. Подекуди таке перенавантаження досягає третини, а той більше від дозволеного обсягу перевезення. Тож уряд заборонив перевезення автодорогами подільних вантажів вагою понад 40 т. Нові правила будуть жорсткішими до порушників. Нинішнього сезону підвищилися витрати на автоперевезення зерна, що зумовлено введенням у дію обмежень щодо обсягів перевезення вантажів дорогами місцевого значення. Зокрема, дозволена загальна вага машини з вантажем не повинна перевищувати 24 т. Тобто до однієї машини можна завантажити не більше 22 т зерна. Як наслідок, вартість перевезень автошляхами зросла вдвічі.

Список використаних джерел

1. Пропозиція - Головний журнал з питань агробізнесу URL: <https://propozitsiya.com/ua/neobhidnist-rozvitku-zernovoyi-logistiki-v-ukrayini> (дата звернення: 25.10.2018).
2. Офіційний сайт Міністерства агрополітики та продовольства України URL: <http://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 18.11.2018).

Фришев Сергій

д.т.н., професор кафедри агроінженерії

Махмудов Ілхом

к.т.н., доцент кафедри транспортних технологій

Симоненко Роман

студент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ ЗБИРАННЯ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Важливою перевагою спеціалізованих ТПП перед іншими транспортними засобами (ТЗ) являється зменшена ступінь впливу на ґрунт. Якщо у звичайних тракторних причепів або АТЗ питомий тиск в декілька разів перевищує допустиму норму, то у спеціалізованих ТПП, завдяки широко профільним шинам, цей показник близький до нормального.

Удосконалений збирально-транспортний перевалочний технологічний процес полягає в наступному. Група з 3-4-х БК працює в одному полі, але кожний у своїй загінці [3], при цьому гичка подрібнюється та розкидається як органічне добриво. За групою БК закріплюється група ТПП. Трактор з причепом під час завершення заповнення бункера комбайна під'їжджає до нього, і на ходу завантажується коренеплодами, а потім переїжджає на край поля до кагатів, де розвантажується та повертається до БК. За допомогою навантажувача очищувача коренеплоди з одночасним очищенням від ґрунту завантажуються у великовантажні АТЗ і перевозяться до приймального пункту цукрового заводу.

Для визначення робочих параметрів технологічних ланок в інженерній практиці найбільш поширені детерміновані розрахункові моделі з використанням аналітичних залежностей.

Кількість комбайнів, що необхідні для збирання урожаю з площі S , га при урожайності зерна U , т/га, знаходиться за формулою:

$$m_k = \text{CEILING} \frac{S \cdot U}{W_k T_{3M} K_{3M} D_p}, \text{ од.}, \quad (1)$$

де CEILING – функція, яка повертає найближче більшає ціле значення;

K_{3M} – коефіцієнт змінності ($K_{3M} = 3$), який показує кількість змін ($T_{3M} = 8$ год.), що працює комбайн за добу;

D_p – кількість робочих днів для збирання зерна за агровимогами - 30 робочих днів – за умовами погоди з 35 календарних днів (з 20 вересня по 25 жовтня) [4].

Продуктивність БК за годину змінного часу дорівнює

$$W_K = W_{KP} \tau, \text{ т/год.}, \quad (2)$$

де W_{KP} - продуктивність БК за годину робочого (основного) часу;

τ - коефіцієнт використання часу зміни, визначається як

$$\tau = \delta_{3M} \tau_{Ц} = \delta_{3M} \varphi = 0,81; \quad (3)$$

δ_{3M} - коефіцієнт циклового часу зміни, приймається 0,9 [5];

$\tau_{Ц}$ - коефіцієнт використання циклового часу зміни дорівнює

коефіцієнту робочих ходів, середня величина якого за даними літератури

прийнята як $\varphi = 0,9$ [5,6].

Продуктивність БК за годину робочого (основного) часу знаходиться як

$$W_{KP} = 0,1 B_P v_P U, \text{ т/год.}, \quad (4)$$

де B_P - робоча ширина захвату БК, м; v_P - робоча швидкість БК, км/год.;

U - урожайність, т/га.

Робоча швидкість руху комбайна v_P обумовлюється урожайністю коренеплодів. Для бурякозбиральних комбайнів виробництва провідних європейських фірм орієнтовно можна прийняти такі швидкості руху (Табл. 1) [4].

Таблиця 1

Робоча швидкість БК

Урожайність коренеплодів, т/га	Робоча швидкість руху комбайна, км/год.
30-50	11-8
50-70	8-6
70-90	6-5

Умовою потокової роботи першої ланки ЗТК «БК – ТПП» є рівність [7]:

$$R_m = I_{\Pi}, \quad (5)$$

де R_m - ритм роботи групи комбайнів:

$$R_m = \frac{T_{ЦК}}{m_K}, \text{ год.}, \quad (6)$$

$T_{ЦК}$ - тривалість робочого циклу БК; m_K - кількість БК в групі;

I_{Π} - інтервал надходження ТПП до місця взаємодії з комбайном:

$$I_{\Pi} = \frac{T_{ЦП}}{n_{\Pi}}, \text{ год.}, \quad (7)$$

де $T_{ЦП}$ - тривалість робочого циклу ТПП;

n_{Π} - кількість ТПП для обслуговування групи комбайнів.

З урахуванням (6-7) з рівняння (5) отримаємо

$$n_{\Pi} = \frac{m_K T_{\text{ТПП}}}{T_{\text{ЦК}}}, \text{ од.} \quad (8)$$

Доцільно, щоби вантажопідйомність ТПП дорівнювала вантажопідйомності бункера БК, тобто

$$q_{\Pi} = q_B, \quad (9)$$

Ритм роботи одного комбайна дорівнює тривалості робочого циклу БК - $T_{\text{ЦК}}$, який в свою чергу містить час завантаження бункера t_B та тривалість холостих ходів на поворотах t_X , що припадає на 1 цикл роботи комбайна, і визначається як [4]:

$$R_1 = T_{\text{ЦК}} = t_B + t_X = 1,1 t_B. \quad (10)$$

Тривалість робочого циклу ТПП $T_{\text{ТПП}}$ складається з наступних складових: $t_{\text{ЗAB}}$ - час завантаження ТПП з бункера БК, $t_{\text{PУX}}$ - час руху по полю за 1 оборот для розвантаження та назад до БК, $t_{\text{POЗ}}$ - час розвантаження в кагати та $t_{\text{OЧ}}$ - час очікування на завантаження, і подана у вигляді рівняння:

$$T_{\text{ТПП}} = t_{\text{ЗAB}} + t_{\text{PУX}} + t_{\text{POЗ}} + t_{\text{OЧ}}, \quad (11)$$

$$\text{де } t_{\text{ЗAB}} = \frac{q_B}{W_{\text{ПК}}}, \text{ год.};$$

q_B - вантажопідйомність бункера БК - максимальна маса буряка, яка міститься у ньому, т:

$$q_B = V_H d_B,$$

V_H - місткість бункера, м³;

d_B - об'ємна маса буряків, т/м³;

$W_{\text{ПК}}$ - продуктивність вивантажувального транспортера БК, т/год.

Тривалість руху ТПП за один його оборот, за даними експериментальних досліджень [8-9] $t_{\text{PУX}} = 0,09$ год.

Тривалість розвантаження коренеплодів з ТПП в кагати знаходиться як

$$t_{\text{POЗ}} = \frac{q_B}{W_{\text{П}}}, \text{ год.}$$

$W_{\text{П}}$ - продуктивність вивантажувального транспортера ТПП, т/год.

Після підстановки в (8) всіх значень його складових отримаємо кількість ТПП для обслуговування групи комбайнів як

$$n_{\Pi} = \text{CEILING} \left(0,9 m_K W_{\text{КР}} \left(\frac{1}{W_{\text{ПК}}} + \frac{1}{W_{\text{П}}} + \frac{0,09}{q_B} \right) \right), \text{ од.} \quad (12)$$

Кількість АТЗ, яка необхідна для безперервної роботи навантажувача-очищувача (НО), знаходиться з умови ритмічної роботи другої ланки «ТПП – АТЗ», де маємо

$$R_2 = I_2, \quad (13)$$

де R_2 - ритм роботи одного НО дорівнює тривалості часу T_{HO} його циклу :

$$R_2 = T_{HO} = \frac{q_A}{W_H \tau_H}, \quad (14)$$

де W_{HO} - продуктивність НО, т/год.;

τ_H - коефіцієнт використання робочого часу зміни НО; при належній організації робіт $\tau_H = 0,8$ [10].

q_A - вантажопідйомність АТЗ, т., яка визначається з виразу:

$$q_A \geq q_B \quad (15)$$

I_2 - інтервал надходження АТЗ:

$$I_2 = \frac{T_{ЦА}}{n_A} = \frac{1,23 \left(\frac{K_M \cdot q_A}{W_{HO}} + \frac{2l_{ij}}{v_T} + t_{АВІВ} \right)}{n_A}, \quad (16)$$

де n_A - кількість транспортних засобів у групі;

$T_{ЦА}$ - тривалість обороту одного АТЗ;

K_M - коефіцієнт, який ураховує витрати часу АТЗ на маневрування [5] ($K_M = 1,5$);

l_{ij} - віддаль перевезення, км;

v_T - середня технічна швидкість руху АТЗ, км/год.;

$t_{АВІВ}$ - тривалість вивантаження буряків на приймальному пункті.

Після підстановки в (13) всіх значень його складових отримаємо кількість АТЗ для обслуговування НО як

$$n_A = \text{CEILING} \frac{1,23 W_{HO} \tau_H \left(\frac{K_M \cdot q_A}{W_{HO}} + \frac{2l_{ij}}{v_T} + t_{АВІВ} \right)}{q_A}, \text{ од.} \quad (17)$$

Можливість зменшення кількості АТЗ, які одночасно застосовуються, визначається зміною коефіцієнта використання робочого часу зміни НО.

Як показують дослідження для зернового виробництва [1], застосування ТПП як компенсатора, дозволяє виключити простої АТЗ, які сягають при прямих перевезеннях 36%. Природно, що такі ж показники трансформуються і у ЗТК для цукрових буряків.

Приклад розрахунку. Цукровий буряк збирається комбайнами Rora Euro Tiger (9 рядний) з місткістю бункера 40 м^3 (25,6 т) і продуктивністю транспортера на вивантаженні буряків з бункера $W_{ПК} = 720$ т/год., та перевозиться

на край поля в кагати тракторним причепом-перевантажувачем HAWE RUW з вантажністю $q_{II} = 26$ т і продуктивністю вивантажувального транспортера $W_{II} = 850$ т/год. З кагатів коренеплоди завантажуються навантажувачем-очишувачем ROPA EURO MAUS з продуктивністю $W_{HO} = 350$ т/год. на автомобілі КамАЗ-45144 з причепом ГКБ 83500, загальною вантажопідйомністю 25 т, якими їх вивозять за межі поля на приймальний пункт. Середня відстань перевезення - 25 км, технічна швидкість автомобіля - 40 км/год., час перебування автомобіля на приймальному пункті - 0,1 год.

Визначити: площу, з якої збирається урожай ($U = 60$ т/га) групою з трьох комбайнів за 30 робочих днів, кількість ТПП для обслуговування групи комбайнів, кількість АТЗ для вивезення буряків з кагатів при повному завантаженні НО.

Рішення. При повному завантаженні комбайнів та згідно агротерміну площа, з якої збирається урожай групою з трьох комбайнів (відповідно рекомендацій [3]) знаходимо з рівняння (1):

$$S_{змк} = \frac{m_K W_K T_{зм} K_{зм} D}{U} = \frac{3 \cdot 138 \cdot 8 \cdot 3 \cdot 30}{60} = 4968 \text{ га,}$$

де продуктивність БК за годину змінного часу визначається відповідно рівняння (2):

$$W_K = 170 \cdot 0,81 = 138 \text{ т/год.}$$

при продуктивності БК за годину робочого (основного) часу (4):

$$W_{KP} = 0,1 \cdot 4,05 \cdot 7 \cdot 60 = 170 \text{ т/год.}$$

Кількість ТПП для обслуговування групи 3-х комбайнів дорівнює (11)

$$n_{II} = CEILING 0,9 \cdot 3 \cdot 170 \left(\frac{1}{720} + \frac{1}{850} + \frac{0,09}{25,6} \right) = 3 \text{ од.}$$

Кількість АТЗ для вивезення буряків з кагатів при повному завантаженні НО визначається як (16):

$$n_A = CEILING \frac{1,23 \cdot 350 \cdot 0,8 \left(\frac{1,5 \cdot 25,6}{0,8 \cdot 350} + \frac{2 \cdot 25}{40} + 0,1 \right)}{25,6} = 20 \text{ од.}$$

Обґрунтована методика визначення раціональних параметрів удосконаленої перевалочної технології для цукрових буряків, яка забезпечує роботу комбайнів без простою, зменшує ущільнення ґрунту, виключає його вивезення з поля, а також дає можливість оптимізувати терміни транспортування коренеплодів та кількість АТЗ, які одночасно застосовуються.

Список використаних джерел

1 Измайлов А. Ю. Технологии и технические решения по повышению эффективности транспортных систем АПК. /Измайлов А. Ю. — М.: ФГНУ «Росинформагротех», 2007. — 200 с.

2 Труханська О.О., Серета Л.П., Кравченко І.Є. Аналіз конструктивних особливостей комбінованих очисних систем вороху коренеплодів. /О.О.Труханська //Збірник наукових праць Вінницького аграрного університету. № 9, 2011.

3 Курило В.Л. Збиранню цукрових буряків – високу якість. /Курило В., Сінченко В.М., Пиркін В.І. та ін.// «Цукрові буряки». - №4, 2012.

Фришев Сергій

д.т.н., професор кафедри агроінженерії

Махмудов Ілхом

к.т.н., доцент кафедри транспортних технологій

Іваніченко Владислав

студент

ВП НУБіП «Ніжинський агротехнічний інститут»

ОБҐРУНТУВАННЯ ТРАНСПОРТНО-ЗБИРАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

В даний час ведуться переговори для відправки 400-450 тис. т. експорту в країни Африки, Близького Сходу та ЄС на квоту 20000 тон. В разі повного використання виробничих потужностей українських цукрових заводів буде досягнуто зростання валютної експортної виручки до \$700 млн, валюти. Також зросте кількість зайнятого населення у сільському господарстві та в суміжних галузях до 10 тис. чоловік.

Поки що вартість цукру залишається високою-9-9,5 тис. грн. за тонну через занадто дорогу енергію і досить дорогу сировину. Майже 50% собівартості виробництва цукру припадає саме на сировину. Відтак, на сьогоднішній день на 1 га посівної площі цукрових буряків припадає \$1000 прямих витрат.

Доля витрат на збирання та транспортування коренеплодів досить велика в ціні коренеплодів. У зв'язку з цим проблема вдосконалення технологій збирання та транспортування цукрових буряків актуальна.

Мета роботи – підвищення ефективності збирально-транспортних процесів шляхом удосконалення технологічних операцій.

Для досягнення поставленої мети необхідно обґрунтувати адаптивні варіанти технологій збирання та транспортування цукрових буряків і провести порівняльну оцінку технологій та розробити практичні рекомендації щодо впровадження запропонованої технології. Обґрунтувати методику визначення раціональних параметрів удосконаленої перевалочної технології для цукрових буряків.

Предмет дослідження – закономірності зв'язку між технічними, технологічними та економічними параметрами збирально-транспортної технології, які дозволяють оптимізувати кінцеві параметри технологій та отримати максимальну прибутковість.

У розробці технологій збирання та транспортування цукрового буряка завжди були пріоритетні питання повної механізації та скорочення витрат ручної

роботи. Якість виконання технологічних елементів та економія енергетичних ресурсів відступали на другий план. Тому зараз є потреба в підвищенні якості реалізації сільськогосподарської техніки і зниження вартості енергії та ручної праці.

Логістика як наука і практика господарської діяльності є інструментом оптимізації ресурсозабезпечення і ресурсовикористання та реалізації продукції.

Транспортно-логістична система включає сукупність суб'єктів транспортної логістики, що функціонують з метою оптимізації вантажопотоків у логістичних ланцюгах «постачання – виробництво – збут» за критерієм мінімуму логістичних витрат.

Обґрунтування методики визначення раціональних параметрів удосконаленої перевалочної технології для цукрових буряків.

Збирання та транспортування цукрових буряків – це найбільш трудомісткі та важливі технологічні операції у їх виробництві, на які приходиться більше половини всіх трудозатрат.

В комплексі заходів по підвищенню ефективності збирання та транспортування цукрових буряків значна роль належить розробці та впровадженню удосконалених технологій і нових технічних засобів, які спрямовані на зростання продуктивності, зниження собівартості продукції та вирішення проблеми екологічності у зв'язку з переуцільненням ґрунту.

Вибір раціональних робочих параметрів збирально-транспортної технології для зменшення трудозатрат та коштів на її виконання за рахунок збільшення продуктивності процесів обумовлено наявністю технічних засобів, умовами виробництва та визначенням одної з технологій: потокової, перевалочної або потоково-перевалочної.

Як показує аналіз стану питання, певного скорочення затрат праці і коштів досягається при потоковому способі, який широко застосовується в Україні але такий спосіб має суттєві недоліки:

- для без зупиночної роботи бурякозбиральних комбайнів (БК) з урахуванням великої відстані перевезення до цукрових заводів потрібна значна кількість автомобільних транспортних засобів (АТЗ), в той же час у зв'язку з значними коливаннями обороту АТЗ простої БК в очікуванні транспорту сягають 20% ;

- при переуволожнених ґрунтах неможлива робота АТЗ в полі, що призводить до простоїв бк;

- великовантажні АТЗ значно ущільнюють ґрунт, що веде до його деградації та потребує додаткових витрат для розпушення;

- з полів вивозиться з коренеплодами до 10% ґрунту(від маси буряків).

перші два недоліки призводять до зниження продуктивності як БК так і АТЗ, затягування агротермінів збирання та втратам урожаю.

Одним із головних завдань для них є: узгодження робочих циклів всіх складових логістичних процесів: виробництво цукрових буряків сільськогосподарським підприємством; накопичення і перевалка вантажу через

кагати аналіз, обробка інформації та планування вантажних потоків в логістичному центрі; перевезення вантажу від виробника до споживача з урахуванням пропускної спроможності

В останній час, коли у країнах ЄС з'явилися більш досконалі БК з бункерами великої місткості – 18, 25-30 та 40 м³ (комбайни фірм Kleine, ROPA та інші), а також тракторні транспортні засоби – причепи-перевантажувачі (ТПП), наприклад причіп RUW HAWE місткістю 40 м³ з трактором Джон Дір 8400 (Німеччина) та високопродуктивні навантажувачі-очищувачі, наприклад Rora eugo-Mau, відбувається удосконалення і застосування перевалочної технології.

Важливою перевагою спеціалізованих ТПП перед іншими транспортними засобами (ТЗ) являється зменшена ступінь впливу на ґрунт. Якщо у звичайних тракторних причепів або АТЗ питомий тиск в декілька разів перевищує допустиму норму, то у спеціалізованих ТПП, завдяки широко профільним шинам цей показник близький до нормального. Сучасні БК також комплектуються широко профільними шинами низького тиску (до 2 бар).

Важливою перевагою спеціалізованих ТПП перед іншими транспортними засобами (ТЗ) являється зменшена ступінь впливу на ґрунт. Якщо у звичайних тракторних причепів або АТЗ питомий тиск в декілька разів перевищує допустиму норму, то у спеціалізованих ТПП, завдяки широко профільним шинам, цей показник близький до нормального.

Удосконалений збирально-транспортний перевалочний технологічний процес полягає в наступному. Група з 3-4-х БК працює в одному полі, але кожний у своїй загінці [3], при цьому гичка подрібнюється та розкидається як органічне добриво. За групою БК закріплюється група ТПП. Трактор з причепом під час завершення заповнення бункера комбайна під'їжджає до нього, і на ходу завантажується коренеплодами, а потім переїжджає на край поля до кагатів, де розвантажується та повертається до БК. За допомогою навантажувача-очищувача коренеплоди з одночасним очищенням від ґрунту завантажуються у великовантажні АТЗ і перевозяться до приймального пункту цукрового заводу.

Для визначення робочих параметрів технологічних ланок в інженерній практиці найбільш поширені детерміновані розрахункові моделі з використанням аналітичних залежностей.

Кількість комбайнів, що необхідні для збирання урожаю з площі S , га при урожайності зерна U , т/га, знаходиться за формулою:

$$m_k = \text{CEILING} \frac{S \cdot U}{W_k T_{3M} K_{3M} D_p}, \text{ од.}, \quad (1)$$

де CEILING – функція, яка повертає найближче більше ціле значення;

K_{3M} – коефіцієнт змінності ($K_{3M} = 3$), який показує кількість змін ($T_{3M} = 8$ год.), що працює комбайн за добу;

D_p – кількість робочих днів для збирання зерна за агровимогами - 30 робочих днів – за умовами погоди з 35 календарних днів (з 20 вересня по 25 жовтня)

Можливість зменшення кількості АТЗ, які одночасно застосовуються, визначається зміною коефіцієнта використання робочого часу зміни НО.

Як показують дослідження для зернового виробництва [1], застосування ТПП як компенсатора, дозволяє виключити простої АТЗ, які сягають при прямих перевезеннях 36%. Природно, що такі ж показники трансформуються і у ЗТК для цукрових буряків.

Обґрунтована методика визначення раціональних параметрів удосконаленої перевалочної технології для цукрових буряків, яка забезпечує роботу комбайнів без простою, зменшує ущільнення ґрунту, виключає його вивезення з поля, а також дає можливість оптимізувати терміни транспортування коренеплодів та кількість АТЗ, які одночасно застосовуються.

Список використаних джерел

1. Измайлов А. Ю. Технологии и технические решения по повышению эффективности транспортных систем АПК. /Измайлов А. Ю. — М.: ФГНУ «Росинформагротех», 2007. — 200 с.
2. Труханська О.О., Серета Л.П., Кравченко І.Є. Аналіз конструктивних особливостей комбінованих очисних систем вороху коренеплодів. /О.О.Труханська //Збірник наукових праць Вінницького аграрного університету. № 9, 2011.
3. Фришев С.Г. Визначення раціональних параметрів технологічного ланцюга “зернові комбайни – причепи-перевантажувачі – автомобільні транспортні засоби” / С.Г. Фришев, С.І. Козупиця // Вісник НУБіП України. — К.: 2011. — Вип. 166 ч. 3. — С. 203—211.
4. Фришев С.Г., Аналіз пропускну здатності транспортно-технологічного комплексу з без букерними комбайнами /С.Г. Фришев С.Г. //Науковий вісник НУБіП України №196 ч.2 . К.:, 2014.
5. Бурьянов А.И. Технология, организация и планирование перевозок грузов

Шейко Надія

к.і.н, доцент кафедри загальноінженерних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

ЕВОЛЮЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА СТРУКТУРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ В ХХ СТОЛІТТІ ЯК ПЕРШООСНОВА РОЗВИТКУ МЕХАНІЗАЦІЇ ПОДРІБНЕННЯ КОРМІВ

При дослідженні історичного процесу зміни подрібнювачів, як типажу, так і конструктивних рішень, першоосною є еволюція кількісних змін поголів'я в господарствах, а також розміри сільськогосподарських формувань. Отже виникає необхідність розглянути генезис першооснови – еволюцію аграрних господарств в Україні. На відміну від зарубіжного аграрного виробництва, еволюція господарств в Україні пов'язана не лише з умовами організаційного, економічного та технічного прогресу, а також з політичними перебудовами.

В історичному контексті генезису сільськогосподарського виробництва, коли наступний рівень розвитку тісно пов'язаний з фактичним станом

попереднього, визначальною є етапність трансформації господарських формувань та засобів виробництва, в тому числі і кормоприготувальних засобів.

На невідповідність між очікуваним та реальною дійсністю, в першу чергу, вплинули соціальні та політичні фактори [1].

Виходячи з цих положень розвиток кормопереробної техніки, як соціального явища людського суспільства, в історико-науковому напрямі, доцільно розглядати з дослідження суспільно-політичних, соціальних, культурних та наукознавчих закономірностей, які мали місце в досліджуваному періоді. Соціальну детермінованість еволюції наукових та технічних досягнень в галузі переробки кормів необхідно розглядати як форму й наслідок впливу суспільства з відповідним політичним режимом, соціально-економічним устроєм, суспільною свідомістю, політикою влади, пануючою моделлю наукового відображення детермінованих дій і їх реальних результатів. В цілому, історія наукової ланки знань про розвиток технологій та засобів подрібнення кормів повинна аналізуватись не як абстрактне дослідження минулого, а як органічне поєднання знання та соціально-обумовленої діяльності людей, які впливали на створення соціальних передумов, а також виконавців, що розробляли наукові та технічні ідеї і створювали конструкції засобів механізації приготування кормів.

Інтенсивність та напрями розвитку засобів приготування кормів тваринам, перш за все, залежали від ефективності різних форм господарювання, зокрема від розмірів господарств, оскільки окремо взяте тваринницьке господарство має зв'язки з підприємствами та організаціями несільськогосподарського характеру лише на вході та виході виробництва продукції, то потрібні параметри засобів механізації, в тому числі і необхідні типажі подрібнювачів, диктуються потребою в кормах, яка визначається поголів'ям тварин, їх видів та прийнятих раціонів. Тобто техніко-економічні параметри кормопереробних машин, незалежно від історичних періодів та загального рівня розвитку техніки, знаходяться в прямій залежності від величини господарств.

Революцією 1917 року була припинена столипінська реформа, а відповідно зупинились і всі прогресивні процеси на селі, зумовлені нею. Введення політики воєнного комунізму та продрозверстки привели до різкого поглиблення кризи аграрного сектора. Згодом короткочасний період НЕПу вдвічі підняв виробництво в Україні.

О.В.Чаянов розробив і теоретично обґрунтував напрями інтенсифікації виробництва та ієрархію кооперування селянських господарств. Це означало впровадження в селянські господарства великого виробництва, поступової і послідовної індустріалізації та організації індивідуальних селянських господарств. Разом з тим, попереджував, що перехід і процес еволюції буде тривалим і тут недопустима поспішність. Як пріоритетні напрями при всіх формах господарювання, визначались питання поліпшення техніки, електрифікація виробничих процесів, перехід на вдосконалені методи ведення тваринництва [2].

Але не зважаючи на наявність цих раціональних на той час шляхів розвитку сільськогосподарського виробництва, перемогли політичні мотиви і був взятий курс на проведення прискореними темпами суцільної колективізації, створення колгоспів та радгоспів на зразок артілей, здатних працювати лише в умовах адміністративно-командної системи за наявності примусових стимулів. Від політики стримування росту одноосібних господарств влада перейшла до ліквідації їх передового прошарку – заможних та середняцьких господарств. Такі дії дали руйнівні наслідки, в тому числі і в тваринництві. В Україні колективізація практично завершилась в 1937 р. Майже єдиною формою ведення господарства стали колгоспи. В них було сконцентровано 96,1% селянських господарств.

Саме на рубежі 20-30-х років починають закладатись основи технізації рослинництва та тваринництва. Для обґрунтування характеристик машин, а в тваринництві насамперед подрібнювачів кормів, необхідно було орієнтуватись на наявне в господарствах поголів'я тварин.

Для визначення історико-наукових та історико-технічних закономірностей розвитку подрібнювачів кормів, дослідження доцільно виконувати окремо для двох груп господарств: подрібнювачів малої, середньої та високої продуктивності, призначених, в основному, для підприємств та міні-подрібнювачів для оснащення дрібних тваринницьких господарств.

Список використаних джерел

1. Вернадський В.И. Труды по всеобщей истории науки / В.И. Вернадский. – М.: Наука, 1988. – С.332.
2. Чаянов А.В. Избранные произведения. - М.: Московский рабочий, 1989. – 366 с.

НАПРЯМ 4
Гуманітарний аспект розвитку
регіонів

Акопян Артур,
студент

Грабовецький Олександр
ст.викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОХОЛДИНГІВ В УКРАЇНІ

Теперішній стан сільського господарства в Україні сприяв розвитку різноманітних організаційно-правових форм, що наблизили вітчизняного аграрія до європейських та й навіть світових стандартів господарювання. Чимало факторів соціально-економічного характеру сприяло утворенню й подальшому поширенню аграрних холдингових компаній. Стабільне зростання попиту на продукти харчування зумовило підвищення інвестиційної привабливості агробізнесу, який у вигляді холдингів одержав змогу обійняти увесь цикл виробництва.

Науковці зазначають, що «створення агрохолдингів є моделлю подальшого розвитку агропромислового комплексу України, що дасть можливість вивести його на якісно новий рівень стабільного, ефективного та конкурентоспроможного функціонування і вирішити пріоритетні завдання, а саме: продовольчу проблему, досягнути раціональних норм споживання основних продуктів харчування всіма верствами населення країни, збільшити експортний потенціал вітчизняного аграрного сектора економіки». Завдяки умовам належного правового врегулювання діяльність агрохолдингів здатна «забезпечити комплексний благоустрій, соціально-економічну й екологічно урівноважену трансформацію сільських територій та поселень» [1, с.155].

Метою дослідження є узагальнений аналіз наявних наукових досліджень із питань правового регулювання процесів створення й діяльності аграрних холдингових компаній в Україні.

Аграрні холдингові компанії є порівняно новими суб'єктами аграрного права України. Незважаючи на це, в цілому по країні їх нараховується близько 60-ти й кожен із них інтегрує по 20-30 аграрних господарств. Поява агрохолдингів у сільському господарстві й на аграрному ринку є не лише результатом реформування аграрних відносин, а й наслідком глобалізації.

В наукових дослідженнях із проблем аграрних холдингових компаній в Україні першочергово наголошується на відсутності окремої регламентації правового статусу агрохолдингів у чинному законодавстві. Автором найбільш ґрунтових розвідок із питань правового регулювання діяльності агрохолдингів є В. Уркевич, з'ясовуючи зміст самого поняття «агрохолдинг», звертається до тлумачень, поданих у низці економічних досліджень [2].

Частиною 5 ст. 126 Господарського кодексу України холдингова компанія констатується як публічне акціонерне товариство, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток,

паїв) двох або більше корпоративних підприємств (крім пакетів акцій, що перебувають у державній власності).

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про холдингові компанії в Україні» холдингова компанія це — акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств [8]. До появи даного Закону діяльність холдингів регламентується Указом Президента України «Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації і приватизації».

Виходячи із зазначених норм, науковці роблять висновок, що за організаційно-правовою формою холдингова компанія є публічним товариством, що має у власності пакет акцій (часток, паїв) інших корпоративних підприємств, і цей пакет забезпечує вирішальний вплив на такі підприємства. Іншими словами, холдингова компанія повністю впливає на господарську діяльність інших корпоративних підприємств і контролює її. Корпоративними підприємствами у ст. 63 Господарського кодексу України і ст. 1 указанного Закону називають господарські товариства, тобто холдингова компанія може володіти акціями (частками, паями) лише господарських товариств — акціонерних, товариств з обмеженою чи додатковою відповідальністю, повних чи командитних товариств [4, с. 15].

Дослідники зазначають, що законодавством не закріплено вимог до суб'єктів, які можуть створювати холдингові компанії. Згідно зі ст. 4 Закону, «рішення про утворення холдингової компанії приймається власниками холдингових корпоративних пакетів акцій (часток, паїв) та оформлюється відповідним договором». Д. Іващенко у своєму дослідженні робить висновок, що «суб'єктом створення агрохолдингової компанії може бути як фізична особа, так і фізична особа-підприємець чи юридична особа, яка володіє холдинговими пакетами акцій не менше ніж двох сільськогосподарських корпоративних підприємств» [5, с. 131].

Агрохолдинги слід розглядати як особливу форму інвестування в сільське господарство. Основним шляхом їх створення є інвестування капіталу вітчизняного чи іноземного походження спочатку в переробну промисловість, що забезпечує значно швидший його обіг та окупність. Зокрема, це стосується олієжирової, борошномельної, хлібопекарської, цукрової, м'ясо-молочної промисловості. Наступним етапом капіталовкладень є сфера збуту продукції через розбудову логістики і власної торговельної мережі. З накопиченням необхідних фінансових ресурсів уже на третій стадії створювалося власне сільськогосподарське виробництво через оренду земельних і частково майнових паїв і закупівлю необхідних ресурсів, насамперед сучасної техніки. Отже, як убачається, агрохолдинги розвиваються поступово, крок за кроком охоплюючи все нові сфери сільськогосподарської діяльності.

Проте залучення іноземного інвестування агрохолдингами має й негативні наслідки. Як зазначається в аграрно-правовій літературі, до них можна віднести такі: накопичення прибутків за кордоном із використанням схем іноземного інвестування; переведення діючих українських підприємств у власність іноземного капіталу під час інвестиційної діяльності; зловживання спільним

підприємством наданими податковими пільгами тощо. У такому разі при встановленні контролю за українським підприємством іноземці проводять політику ліквідації вітчизняного виробника або налагоджують виробництво з метою одержання одностороннього прибутку.

Більше того, при господарюванні агрохолдингів відбувається концентрація земель шляхом витіснення з ринку оренди землі певної кількості аграрних підприємств і фермерів, що загострює соціально-економічну ситуацію на селі. Її основними характеристиками є: припинення існування сільськогосподарських підприємств у відповідній місцевості; втрата для певної кількості сільських жителів місця роботи; відсутність податкових надходжень до місцевих бюджетів; відсутність фінансування розвитку соціальної інфраструктури села, що традиційно здійснювалося сільськогосподарськими підприємствами.

За таких обставин до законодавства України слід включити низку спеціальних правових приписів щодо функціонування агрохолдингів, зокрема, можна запропонувати такі:

- слід законодавчо обмежити площі земельних ділянок, що можуть перебувати в оренді агрохолдингів чи його учасників;
- установити зобов'язання агрохолдингів сплачувати частину податкових платежів до відповідного місцевого бюджету за місцезнаходженням використовуваних ними земельних площ;
- зобов'язати агрохолдинги надавати робочі місця для певної кількості мешканців сільських населених пунктів за місцезнаходженням використовуваних ними земельних площ.

Отже, констатуємо факт значного зростання кількості агрохолдингів в Україні, яке супроводжується високим рівнем концентрації інвестиційних капіталів і земель сільськогосподарського призначення, питання регламентації правового статусу цих холдингових компаній, особливостей державної реєстрації та специфіки діяльності залишається неврегульованим. Аналіз низки наукових досліджень дає змогу зробити висновок, що формування поняття агрохолдингу відбувається на сьогодні в межах економічних наукових процесів, залишаючи науковцям-правникам питання правового регулювання окремих напрямів діяльності аграрних холдингових компаній.

Список використаних джерел

1. Данкевич А.Є. Організаційно-економічний механізм побудови агрохолдингів/ А.Є. Данкевич// Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. — Спец. Вип. : у 2 ч./М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київський нац.екон.ун-т ім. В. Гетьмана»; відп.ред. О.О. Беляєв. — К.: КНЕУ, 2011. — Ч. 1 - С. 148-155.
2. Уркевич В.Ю. Правові проблеми функціонування агрохолдингів в Україні / В.Ю. Уркевич [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/01/Urkevuch.pdf>.

3. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України /кол.авт.: Г.Л. Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; за заг.ред. В.К. Мамутова.— К.: Юрінком інтер, 2004.—688 с.

4. Уркевич В.Ю. Субекти інвестиційних правовідносин у сфері сільського господарства / В.Ю. Уркевич // Актуальні питання інноваційного розвитку. — 2012.—№2.—С. 12-17.

5. Іващенко Д.В. Правові аспекти створення агрохолдингу / Д.В. Іващенко // Порівняльно-аналітичне право.— 2014.—№1.—С. 130-133.

6. Закон України «Про холдингові компанії в Україні»/(Відомості Верховної Ради України (ВВР),2006,№34,ст.291)

Васильченко Олег

студент

Васильченко Сергій

студент

Хомич Вікторія

к.філол.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

СТРУКТУРА ТЕРМІНІВ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ АГРОІНЖЕНЕРІВ

Сучасне мовознавство активно досліджує терміни, що вживаються в професійній діяльності майбутніх фахівців, у тому й числі й агроінженерів. Проте залишається ще ряд недосліджених питань, зокрема структура термінів, що й стали темою нашої наукової розвідки [1, 2, 3, 4].

Термін – це слово або словосполучення, що визначає чітко й однозначно окреслене поняття і його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери [2].

Терміноелемент може бути як частиною слова (твірна основа, коренева або афіксальна морфема, символи, числа), так і залежним словом у словосполученні. Наприклад, технічний термін «коробка передач» складається з терміна «коробка» та терміноелемента «передач», що показує родовидовий зв'язок між поняттями.

При творенні нових термінів перед мовознавцями постає проблема: як передати новий термін рідною мовою. Із кількох варіантів: просто запозичити його з мови-донора, переписавши його за правилами орфографії або зберігши оригінальне написання, чи перекласти цей термін рідною мовою, а якщо перекласти, то яким чином – буквально (калькування) чи описово – слід вибрати оптимальний.

Ця проблема надзвичайно серйозна, бо кожен новий термін, запроваджений у ту чи іншу галузеву терміносистему, має бути вдалим; він повинен гармонійно вписатися в певну терміносистему, бути милозвучним, здатним утворювати деривати. Усі ці умови продиктовані тим, що технічна мова

передбачає однозначне взаєморозуміння між укладачами технічного завдання і його виконавцями. Тому будь-який термін потрібно створювати з урахуванням його фізичної сутності та технічної ідеї.

У будь-якій мові світу лінгвістичні способи творення термінів можуть бути поділені на три великі групи:

- використання наявних ресурсів,
- модернізація наявних ресурсів,
- використання нових ресурсів.

Тобто терміни, як правило, утворюються або з тих слів, які вже існують у літературній мові, або з іншомовних елементів. Творення нових термінів полягає у використанні лексичного та морфологічного потенціалу мови через утворення певних морфологічних комбінацій, які до цього теоретично були можливі. Існує ще один спосіб винайдення нових термінів для агроінженерії – творення штучних слів. Таким чином, можна зробити висновок, що нові терміни агроінженерії можуть утворюватися *трьома основними способами*:

1. Використання внутрішніх ресурсів мови:

- творення похідних слів;
- надання наявним словам нових значень;
- складання основ;
- творення словосполучень.

2. Запозичення термінів.

3. Створення штучних слів.

При цьому різні мови можуть надавати перевагу різним способам термінотворення. Наприклад, англійська мова набагато частіше, ніж інші європейські мови, використовує спосіб побудови нового терміна перенесенням відомого терміна на нове поняття. Отже, побудова нового терміна – це не обов'язково пряме запозичення з іншої мови. Найчастіше вони створюються використанням внутрішніх ресурсів мови. У переважній більшості мов світу, включаючи такі мови, як англійська, німецька, українська, російська, пряме запозичення іншомовних елементів не є головним способом творення нових термінів. Іншомовні елементи становлять при цьому лише частину. Вона може коливатися, але майже в усіх цих мовах перевага надається саме внутрішнім ресурсам мови.

Одним зі способів побудови нових термінів за рахунок внутрішніх ресурсів є утворення похідних слів (дериватів) від існуючих термінів або від загальноновживаних лексем. При цьому суфікси та префікси, які через ті чи інші обставини виявляються найзручнішими для побудови термінів, запозичуються, як правило, із загального морфологічного фонду: розподіл – перерозподіл, орати – розорати, фільтр – фільтрувати – фільтрування, без контакту – безконтактний, дотація-дотонування. Можуть запозичуватися також морфеми з інших мов. Деякі суфікси та префікси при цьому трапляються виключно у фахових термінах, а в загальнонародній мові вони можуть взагалі бути відсутніми. Це, передусім, афікси греко-латинського походження-фікація: класифікація, електрифікація; -і/-

изація: стабілізація; анти-: антитіло; прото-: проточити, прототип. Мотивація таких новоутворень є цілком прозорою, що полегшує розуміння цих термінів фахівцями та перекладачами.

Світ науки й техніки завжди перебуває в русі, якого вимагає постійне прагнення людини пізнати нове. Очевидною стає тенденція до появи у термінологічній лексиці складних понять, що виникають у результаті основокладання (композиції), словоскладання (юкстапозиції) та скорочення (аббревіації). Основокладання – це поєднання кількох основ слів за допомогою сполучних звуків (інтерфіксів) о, є чи без них. Результатом осново складання є складні слова, або композити: Гідроаккумулятор, демультіплікатор, Складні слова, окрім композиції, можуть утворюватися способом словоскладання, який полягає у складанні кількох оформлених форм слів, для яких характерне поєднання двох чи більше компонентів без сполучних голосних: бак-відстійник, клапан-відсікач, план-схема. Спосіб утворення аббревіатур – одиниць, що є скороченнями двох і більше слів: Акумуляторна батарея-АКБ, верхня мертва точка-ВМТ. У структурі сучасних терміносистем важливе місце належить термінам-словосполученням: іскровий розряд, карданний механізм, колінчастий вал, дросельна заслінка, декомпресійний механізм.

За статистикою, понад 70% термінів у різних терміносистемах – це словосполучення. Вони становлять певну семантико-синтаксичну єдність, відтворюються в готовому вигляді. Справді, термінологічні словосполучення здатні точніше, ніж терміни-слова, виразити характерні риси названого поняття.

Одним із продуктивних шляхів формування системи термінів на кожному із синхронних зрізів є запозичення іншомовного лексичного матеріалу. Практично жодна природна мова при творенні термінів не може обійтися своїми ресурсами, тому термінологія багатьох галузей знань різних мов послуговується не тільки власномовними лексичними та словотвірними засобами, а й засобами високорозвинених літературних мов, тобто значна частина термінів української мови є запозиченими з інших мов. Тому запозичення в термінології – це цілком природний і закономірний процес. Аналіз термінів за походженням дав змогу мовознавцям зробити висновок, що близько 40% у різногалузевих мікросистемах – слова, запозичені з інших мов. Багато термінів – слова інтернаціональної лексики з грецькими й латинськими коренями.

Отже, структура термінів професійного спілкування агроінженерів є різновидовою та багатою на різні способи їх творення.

Список використаних джерел

1. Васенко Л. А. Фахова українська мова : навч. Посібник / Л. А. Васенко, В. В.Дубічинський, О. М. Кримець ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 272 с. – ISBN 978-966-364-639-8

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (із дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – 5- вид. – К.; Ірпів: Перун, 2005. – ISBN 966-569-013-2

3. Зоряна Мацюк, Ніна Станкевич. Українська мова професійного спілкування (Призначений для студентів вищих закладів освіти різного рівня акредитації, майбутніх фахівців банківської, фінансової, економічної, юридичної та інших галузей): навч. посібн. – К.: Каравела, 2005. – 352 с. – ISBN 966–8019–43–1.

4. Хомич В.І., Толочко С.В. Кредитно-модульний курс української мови (за професійним спрямуванням): навчально-методичний посібник для студентів стаціонарної та заочної форм навчання економічних та технічних спеціальностей. – 3-ге вид., перероб. і допов. / В.І.Хомич, С.В. Толочко. – Ч. II. – Ніжин: Міланік, 2015. – 190 с.

Вовк Аліна
студентка

Грабовецький Олександр

старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

ПРАВОВІ ЗАСОБИ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СУСПІЛЬСТВА

Питання правових засобів управління трудовим потенціалом завжди були актуальними в науці та практиці державотворення нашої держави ще з моменту проголошення незалежності України. Ефективність економіки будь-якого суспільства визначається насамперед якістю наявного трудового потенціалу та способом його включення в суспільство.

Вважається, що трудовий потенціал- це працездатна частина населення країни, яка в силу власних психофізіологічних та інтелектуальних якостей здатна виробляти матеріальні блага чи послуги, люди як зайняті в економіці, так і незайняті, але здатні до праці.

Функціонування трудового потенціалу в Україні відбувається в умовах кризових явищ в економіці та соціальних протиріч у суспільстві. Природна база формування трудового потенціалу характеризується демографічними особливостями відтворення трудового потенціалу, які виявилися в 80-х - 90-х роках ХХ століття та вплинули на зниження народжуваності і збільшення смертності, скорочення тривалості життя і загальне старіння населення. Зазначені тенденції торкнулися кількісного й якісного складу трудового потенціалу, продуктивності суспільної праці і стимулів до неї, кваліфікаційного і освітньо-культурного рівня населення, вартості робочої сили і доходів населення. Економічні та соціальні чинники виявили проблеми безробіття, поширення нелегальної трудової діяльності, зниження національного, інтелектуального та освітнього потенціалу, значного розшарування населення за рівнем доходів.

В Україні правове поле для управління трудовим потенціалом почало оформлюватися ще з 1991 року. Воно базується на прийнятих МОП міжнародних трудових нормах. Метою взаємопов'язаних законів та інших

нормотворчих актів є створення правової можливості всебічного впливу на формування й використання трудового потенціалу.

Значний внесок у вивченні окремих проблем правових засобів управління трудовим потенціалом суспільства зробили такі науковці: Богиня Д., Грішнова О., Долішній М., Задорожний Г., Каленюк І., Куценко В., Ліанова Е., Тютюннікова С та інші.

Метою правового забезпечення управління трудовим потенціалом є створення єдиної законодавчої системи, якою повинні керуватись усі суб'єкти у системі державного управління ресурсами праці. Основою всіх законодавчих актів України є Конституція України - Основний Закон. Відповідно до Основного Закону пріоритетним соціальним правом громадян є право на працю. З огляду на важливість цього права і з метою випередження неоднозначного тлумачення його в Конституції дається загальне визначення цього права та передбачається ряд гарантій його здійснення. Зокрема, у Конституції визначається: кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку людина вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Гарантуючи це право, держава, як визначається в Основному Законі, створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує однакові можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки та перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Основною статтею Конституції у цьому плані є стаття 43. Вона, крім викладеного вище, гарантує право на належні, безпечні та здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом, також гарантує захист від незаконного звільнення. Право на отримання винагороди за працю захищається законом. Водночас цією статтею забороняється використання праці жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах, а також примусова праця.

Право на соціальний захист громадян, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, викладене у статті 46 Основного Закону. У Конституції України зазначено, що це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення.

Відповідно до статті 53 Конституції кожен має право на освіту, повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах. Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі.

Систему управління трудовим потенціалом забезпечує багато законів України, серед них Закони: «Про зайнятість населення», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про оплату праці», «Про колективні договори і угоди», «Про охорону праці», «Про тарифні угоди», «Про освіту», Кодекс законів про працю України та ін. Кожен з них відіграє свою важливу роль у системі управління ресурсами праці та має певну мету в упорядкуванні управління. Наведемо приклад, Закон України «Про зайнятість населення» має за головну мету забезпечення правового регулювання зайнятості населення в усіх аспектах, включно з безробіттям.

В основу даного Закону покладено два основні міжнародні принципи в зайнятості населення, що визначені у статті 43 Конституції України, – виняткове право громадян розпоряджатися своїми здібностями до праці та відповідальність держави за створення умов для реалізації права на працю.

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» має за головну мету посилення соціального захисту робочої сили, яка залишилася без роботи, і надання гарантованих соціальних послуг. Відомо, що обидва закони визначають правові, фінансові й організаційні засади зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття як системи прав, обов'язків і гарантій. Закон «Про оплату праці» поклав край безладдю в оплаті праці, що здійснювалася спершу за законами планової економіки, а потім регулювалася тимчасовими рішеннями за допомогою декретів уряду, що призвело до гіперінфляції.

Отже, розглянувши дану тему можна зробити такі висновки: спрямування статей Основного закону України на рівноправність громадян, на забезпечення права на працю, освіту, охорону здоров'я; на обмеження або заборону певних видів діяльності окремим категоріям громадян, на соціальний захист, створює правові можливості щодо формування, розвитку та використання трудового потенціалу.

Список використаних джерел

1. Конституція України. - К.: Юрінком, 1996.
2. Трудове право України : академічний курс / П.Д. Пилипенко, В.Я. Бурак, З.Я. Козак [та ін.] ; за ред. П.Д. Пилипенка. - К. : Ін Юре, 2006. - С. 75.
3. Дмитренко Ю.П. Трудове право України / Ю.П. Дмитренко. - К. : Школа, 2004. - С. 222
4. Буряк П.Ю., Карпінський Б.А., Григор'єва М.І. Економіка праці та соціально-економічні відносини: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 440с.
5. Пономаренко В.С. Управління трудовим потенціалом. Наукове видання / Пономаренко В.С., Гриньова М.М., Салун М.М. та ін. - Харків: Вид. ХНЕУ, 2006. - 348 с.

Герасименко Сергій

студент

Хомич Вікторія

к.філол.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

УМІННЯ СТАВИТИ ЗАПИТАННЯ ТА УВАЖНО СЛУХАТИ ЯК НЕОБХІДНІ НАВИЧКИ ДЛЯ ЕНЕРГЕТИКІВ

Уміння ставити запитання та слухати є вкрай необхідними для працівників усіх галузей, у тому числі й для енергетичної сфери діяльності. Вищевказане питання постійно перебуває в центрі уваги мовознавців [1], проте ця проблема залишається ще недостатньо розробленою.

Уміння слухати – це досить рідкісне вміння. Воно базується перш за все на вмінні чути, тобто саме співрозмовника, а не свої міркування з приводу сказаного ним, і на вмінні слухати так, щоб ваш співрозмовник хотів говорити відверто та щиро [2].

Щоб виробити в собі таке вміння, то психологи радять заздалегідь підготувати питання для працівників, які можуть налаштувати та заспокоїти протилежну сторону співбесіди, і це є справді дієвим засобом. Так, при передачі інформації потрібно налаштуватися на емпатичне, рецептивне та рефлексивне слухання. За лексичним значенням ці форми сприймання подібні, тобто входять у перелік включення процесу прийому-передачі інформації між співрозмовником із метою домовитися та дійти до спільної мети, намагаючись підлаштуватися та зрозуміти іншу сторону.

Відомий вислів «Кращий співрозмовник – той, який уміє слухати» передає головну ідею американської комунікації, де вміння слухати, не перебиваючи співрозмовника, є найпершим із умінь опонента. Завдяки такому мовленню підвищується взаєморозуміння партнерів.

Ще одним вкрай необхідним умінням є вдало ставити запитання. За визначенням Вікіпедії, це звернення до когось, яке потребує відповіді, вимога, прохання з приводу чогось; запит [7].

У комунікації існує два типи питань, а саме: закриті та відкриті [4]. Закриті передбачають одноманітну відповідь «Так» або «Ні», або в деяких випадках можливі варіанти відповідей. Наприклад, «Чи бажаєте працювати в нашій фірмі інженером-електриком?», запитання такого роду є закритим, бо відповідь, на яке може дати працівник, не широка, він опиняється в ситуації альтернативи та набуває ознак пасивного співрозмовника. Однак слід застерегти від зловживання закритими запитаннями, адже ініціатива розмови в такому разі повністю переходить до офісного працівника, окрім того, існує небезпека нав'язати власну думку чи рішення клієнтові і тим самим обмежити його суверенітет.

Відкриті запитання вимагають розгорнутої відповіді, на них не можна відповісти «Так» чи «Ні». Запитання такого типу більш інформативні, не обмежують можливості вибору мовленнєвих засобів. Ще з античних часів відомі

сім класичних питань риторики, які сприяють з'ясуванню проблеми й розвитку діалогу. Усі ці питання відкритого типу і починаються зі слів: «Що?», «Хто?», «Де?», «Як, у який спосіб?», «Ким?», «Коли?». Іншим варіантом є «батарея» шести інформаційних запитань, за допомогою яких послідовно з'ясовуються факти, почуття, бажання, перешкоди, засоби, час дії.

Відкриті питання допоможуть розпочати бесіду: «Із чого б ви хотіли розпочати?», «Які проблеми вас турбують?» Вони мають значний потенціал і у перебігу розмови: «Як ви думаєте, які обставини спричинили проблему?», «Чому саме так сталося?», «Як ви ставитесь до ситуації, що склалася?», «Що ви відчуваєте у зв'язку з цими подіями?». Наприкінці спілкування за допомогою вищевказаних питань доречно залучити співробітника чи відвідувача до пошуку альтернатив у вирішенні поставлених проблем: «Який, на вашу думку, існує вихід із даної ситуації?», «Як ви думаєте, що слід зробити, щоб вирішити вашу проблему?» [5].

На думку фахівців, відкриті питання створюють сприятливу атмосферу для діалогу, оскільки не обмежують свободу співрозмовника і надають йому можливість маневрувати, без підготовки, за своїм розсудом вибрати з-поміж інших ту інформацію, яку він хоче повідомити. Такі питання дають змогу з'ясувати реальні мотиви й позицію людини, отримати від неї додаткові відомості. Однак, психологи застерігають, що надмірне й непродумане використання відкритих питань може призвести до втрати контролю за ходом бесіди.

Доречно в мовленні також використовувати риторичні питання, тобто це питання з відповіддю у своїй структурі. Такі питання не потребують відповіді від співбесідника, адже вона очевидна. Вони скоріше спрямовані на те, щоб викликати нові питання і вказати на невирішені проблеми або забезпечити підтримку позиції промовця з боку учасників бесіди шляхом мовчазного схвалення. Наприклад, «Чи можемо ми вважати подібні явища нормальними?», «Ми ж дотримуємося спільної думки з даного питання?».

Правила спілкування під час працевлаштування електриків на роботу та простих бесід зі своєї спеціальності [6]:

1. Підтримайте того, хто говорить, головна ваша мета допомогти йому відчути себе розкуто, створіть комфортні умови для спілкування.

2. Покажіть співрозмовнику, що ви хочете його вислухати та зрозуміти його думку, проявіть інтерес, підтримуючи візуальний контакт очима, проявляючи невербальну реакцію.

3. Читати під час розмови з листка або з іншого джерела не потрібно, бо співрозмовник буде вважати вас неосвіченим та спаде йому на думку, що він вам не цікавий.

4. Усуньте відволікаючі фактори, які, можливо, вам можуть заважати, а саме: постукування пальцями або наспівування (посвистування).

5. Будьте терплячими, вислуховуючи вашого товариша, дайте висловити йому до кінця свою думку та ніколи не йдіть геть, не закінчивши ділову розмову.

6. Пристально говоріть; намагайтеся зрозуміти точку зору іншої людини, тобто «об'єднайтеся» із своїм співрозмовником, поділившись із ним аналітичним досвідом.

7. Будьте обережними в дискусіях та будьте терплячими, адже у вашому спокої зберігається перемога, і це є вирішенням конфлікту.

Отже, від продуманої співбесіди, кмітливих питань залежить успішність співбесіди та сприйняття співбесідника.

Список використаних джерел

1. Хомич В.І., С.В.Толочко. Професійна діяльність і українська мова: навчальний посібник для студентів стаціонарної та заочної форми навчання спеціальності: 208 Агроінженерія / Хомич В.І., С.В.Толочко. – Ніжин: Міланік, 2017. – 278 с.

2. Шевчук С. П., Скороходов В. А., Жуковська В. М., Шевчук О. С., Худякова І. М. – Управління сучасним офісом (офіс-менеджмент). Навчальний посібник

3. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення. Модульний курс: Підручник. – К.: Літера ЛТД, 2015. – 318 с.

4. Шевчук С. В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням : Підручник. – К.: Літера ЛТД, 2016. – 352 с.

5. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: Підручник / Уклад. С.В.Шевчук. – 7-ме вид., перероб. і допов. – Київ: Алерта, 2013. – 308 с.

6. stud.com.ua/22019/etika_ta_estetika/uminnya_sluhati_spriyati

7. <https://ukr-mova.in.ua/library/paronimu/zapitannya-y-pitannya>

Голубова Уляна

студентка

Грабовецький Олександр

старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ КООПЕРАЦІЇ

На сьогоднішній день гостро постає питання забезпечення продовольчої безпеки та вирішення проблеми низької дохідності вітчизняних аграрних підприємств. Не дивлячись на те, що протягом останніх років саме аграрний сектор забезпечує економічне зростання національної економіки, спостерігаємо соціально-економічну кризу сільського господарства [2]. Ключовим фактором подальшого ефективного розвитку агропромислового виробництва, на наш погляд, виступає сільськогосподарська кооперація. Саме кооперація в умовах глобалізації економіки, сприятиме забезпеченню рівного доступу всіх виробників до внутрішнього і зовнішніх ринків, розвитку сільських територій, збереженню й зміцненню людського капіталу села, відновленню авторитету сільськогосподарської праці.

Можна погодитися з думкою Ю.Я. Лузана [1], що кооперацію слід розглядати як засіб самоорганізації та саморозвитку, розбудови зрозумілих та ефективних партнерських відносин, як реальну можливість справедливо перерозподіляти доходи між учасниками на всіх етапах виробництва та реалізації продукції, де найбільш незахищеними залишаються сільгоспвиробники. Згідно світової практики, саме через сільськогосподарські кооперативи фермери реалізують значну частку виробленої сільськогосподарської продукції, уникаючи посередників, що дає їм змогу суттєво підвищувати конкурентоспроможність виробленої продукції, мати економічну захищеність.

Очевидним є той факт, що без втручання держави через удосконалення нормативно-правової бази, удосконалення податкової політики, фінансування заходів підтримки сільськогосподарської кооперації, проведення просвітницької й організаційної роботи щодо коопераційних переваг, у сільськогосподарської кооперації в Україні немає шансів посісти відповідного місця в державній аграрній політиці.

Головною метою і завданням дослідження є розкриття економічної сутності сільськогосподарської кооперації, аналіз державного регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні, визначення проблемних питань та розробка системи заходів щодо їх вирішення.

Серед науковців, які займалися дослідженням окремих питань правового статусу суб'єктів аграрного виробництва, процесу інтеграції та кооперації в сільському господарстві, слід зазначити Л.О. Панькову, А.М. Статівку, В.Ю. Уркевича, Г.Є. Бистрова, М.Ф. Кропівка, М.Й. Маліка.

Закони ринкової економіки змушують знаходити в кожній галузі такі організаційні форми господарювання, які сприяли б виживанню в умовах гострої конкуренції. Такі вимоги стоять і перед сільським господарством, основу якого складають сільськогосподарські товаровиробники, засновані на приватній формі власності. Понад 60% сільськогосподарської продукції повсякденного споживання виробляється в особистих селянських і фермерських господарствах та фізичними особами – сільськогосподарськими товаровиробниками, які не мають постійно діючих каналів реалізації такої продукції [2]. Підвищення цін на енергоресурси, сільськогосподарську техніку, добрива та корми, низький рівень закупівельних цін та вплив інших факторів у більшості випадків робить це виробництво збитковим.

Розвиток нових форм господарювання у сільському господарстві, адаптованих до сучасних ринкових умов, призводить до того, що функції сфери переробки, обігу та і виробництва загалом вони не виконують самостійно, а успішно реалізують їх за допомогою об'єднання у систему кооперації [5].

Сільськогосподарський кооператив згідно з Законом України «Про сільськогосподарську кооперацію» [3] – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції, що добровільно об'єдналися на основі членства для провадження спільної господарської та іншої діяльності, пов'язаної з виробництвом,

переробкою, зберіганням, збутом, продажем продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва чи рибництва, постачанням засобів виробництва і матеріально-технічних ресурсів членам цього кооперативу, наданням їм послуг з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування. При цьому розрізняють сільськогосподарські виробничі й обслуговуючі кооперативи, а також цим законом прописані правові й економічні основи організації і діяльності кооперативів [3].

Половина продукції, виробленої аграрними підприємствами, що мають низький рівень конкурентоспроможності своєї продукції, використовується для власних потреб, формуючи при цьому основи не ринкового, а натурального господарства. Пояснюється це відсутністю достатніх фінансових ресурсів, проблемами технічного характеру і низьким рівнем менеджменту. Більшість дрібних аграрних підприємств зазнає значних труднощів при веденні власного бізнесу поодиночі. Тому виключно кооперація дає змогу поєднати в собі дві базові передумови успішного ведення бізнесу в сільському господарстві, це, перш за все, приватна власність, яка надає свободу вибору та ефект масштабу виробництва, який дозволить користуватися економічними перевагами на ринку [4]. Дрібний виробник без участі у коопераційному об'єднанні взагалі вийти на ринок не може, адже буде витіснений з нього конкурентами – великотоварними виробниками. При цьому споживач бажає витратити свої кошти на більш дешеві і якісніші товари.

Сільськогосподарська кооперація повинна містити в собі не лише економічну складову, але й будуватися на основі системи територіально-галузевої організації поділу праці. Схема організації кооперативів у сільському господарстві будується на основі високорозвиненого поділу праці між ними (по горизонталі) і ступінчатого розподілу кооперативів по ступені підпорядкованості (по вертикалі).

Аграрні підприємства, які мають за мету досягти такого рівня конкурентоспроможності, який би дозволив їм ефективно існувати протягом тривалого періоду, розглядають кооперацію як гаранта одержання високого прибутку в ринкових умовах. На сьогоднішній день проблема конкурентоспроможності аграрних підприємств стає нагальною для сучасності, адже світова криза загострила важку ситуацію в конкурентній боротьбі серед останніх. Основним шляхом розвитку кооперативного сектору України в ринкових умовах є формування моделі ефективної системи управління аграрними підприємствами учасниками коопераційного процесу.

В цілому становлення кооперативів усіх видів і форм вимагає розробки науково обґрунтованої системи взаємин учасників кооперації. Це стосується і механізму розподілу прибутку, і маркетингової служби, і питань менеджменту та державного регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації.

Узагальнюючи викладене, необхідно відмітити, що подальший розвиток кооперації не можливий без усунення таких перешкод як: відсутність достатньої державної підтримки, диспаритет цін на сільськогосподарську продукцію,

недостатня розвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, низький рівень конкурентоспроможності більшості аграрних підприємств і слабка їх інтеграція в загальну систему АПВ. У той же час розвиток аграрного сектору не можливий без кооперування, що є однією з умов підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Список використаних джерел

1. Лузан Ю.Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України: теоретико-методологічний аспект / Ю.Я. Лузан // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 3-12.

2. Амбросов В.Я. Питання конкурентоспроможності агроформувань / В.Я. Амбросов // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Вип. 85. – Харків: ХНТУСГ. – 2009. – С. 3-9.

3. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» станом на 19.01.2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України № 39, ст. 261. Офіц. вид. Режим доступу. – <http://www.rada.gov.ua>.

4. Красноручський О.О. Передумови поглиблення інтеграційних процесів між суб'єктами ринку аграрної продукції / О.О. Красноручський // Вісник ХНТУСГ. Економічні науки. – Вип. 64. – Харків: ХНТУСГ, 2007. – С. 267-273.

5. Макаренко Ю.П. Фермерські кооперативи як умова прибуткового господарювання [Електронний ресурс] / Ю.П. Макаренко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. – 2010. – Режим доступу:
<http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/168.pdf>

Голубова Уляна
студентка

Хомич Вікторія

к.філол.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

МОВЛЕННЄВІ ПРИЙОМИ СКЛАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ

У наш прогресивно-технологічний час зменшується кількість паперів та збільшується різноманітних електронних пристроїв. Сучасні фахівці бізнес-закладів зазвичай віддають перевагу телефонній розмові з попереднім керівником претендента на вакантну посаду. У державних та комерційних структурах вимагається письмова характеристика, оскільки це важливий у діловодстві документ, що дає можливість заочного уявлення про людину.

Серед науковців, які займалися дослідженням окремих питань складання характеристики, слід зазначити О.О. Карпенко [2], М.М. Матліна [2], С.В.Шевчук [4], І.В.Клименко [4], О. Добродумов [1], В.І. Хомич, С.В. Толочко [3].

Мета і завдання статті: дослідити головні вимоги складання, реквізити та зміст характеристики.

Характеристика (з грец. той, що служить відмітною ознакою) – це документ, у якому представники адміністрації дають особі як працівнику характеристику щодо його ділових і моральних якостей [4]. Цей офіційний документ надається на прохання працівника. Характеристика створюється у двох примірниках, один із яких видають особі, а другий (копію) підшивають до особової справи. Текст викладають від третьої особи [3]. Відповідно до призначення характеристики поділяються на виробничі, атестаційні, рекомендаційні й нейтральні [1].

Виробнича характеристика – це документ, який застосовується для здійснення оцінки професійних та трудових якостей працівника.

Атестаційна характеристика – містить оцінку виконання працівником посадових обов'язків, відомості про його професійну підготовку, творчі та організаторські здібності, ініціативність, компетентність, організованість, морально-психологічні якості, дані про участь у роботі методичних об'єднань, інформацію про виконання рекомендацій, наданих попередньою атестаційною комісією, тощо.

Рекомендаційна характеристика подає клопотання про посаду, влаштування на нову відповідальну роботу, подання на здобуття стипендії, гранту тощо. Особа бажає заручитися поважною рекомендацією, коли влаштовується на роботу чи подає клопотання про матеріальне заохочення. Можна погодитися з П.О. Добродумовим, що в правильно складеній характеристиці мають бути логічно пов'язані між собою складові частини:

□ перша – це анкетні дані, які слідує за назвою документа, де вказано прізвище, ім'я та по батькові, посада, рік народження, національність, освіту (ці відомості прийнято розміщувати праворуч стовпчиком);

□ друга – дані про трудову діяльність (спеціальність, тривалість роботи на даному підприємстві, службове переміщення, посада на дату складання документа);

□ третя частина – власне сама характеристика, тобто оцінка моральних та ділових якостей: ставлення до роботи, підвищення професійного рівня, участь у громадському житті, поведінка в побуті, ставлення до товаришів по роботі;

□ четверта, заключна, частина – висновок, у якому вказано призначення характеристики [4].

Основні реквізити характеристики:

1. Назва документа (посередині, з великої літери, якщо пишеться від руки, з великих літер, якщо її друкують).

2. Прізвище, ім'я та по батькові особи, на яку складається характеристика (у родовому відмінку).

3. Статус; посада; науковий ступінь і вчене звання (якщо є); місце роботи або навчання.

4. Рік народження (якщо треба – національність, освіта, а іноді й домашня адреса).

5. Текст – дані про трудову діяльність (навчання), з якого часу працює (учиться), дані кар’єрного росту; як ставиться до виконання своїх службових обов’язків, який має рівень професійної майстерності; найвагоміші досягнення, заохочення або покарання. Зазначаються також моральні якості – риси характеру, авторитет у колективі. Текст характеристики викладається від третьої особи. Якщо характеристика складається на працівника, що звільнився, або на випускника навчального закладу, то текст викладається у формі минулого часу, а якщо на момент складання характеристики працівник ще працює або студент навчається, то у формі теперішнього часу.

7. Посада (ліворуч), ініціали, прізвище керівника установи, закладу (праворуч), підпис (посередині). За потреби можуть указуватися підписи й інших відповідальних осіб, наприклад голови громадської організації (як правило, обов’язковими є підписи керівника підприємства (організації, установи), керівника структурного підрозділу).

8. Дата (ліворуч, цифровим способом), крапка в кінці не ставиться.

9. Підпис відповідальної службової особи, яка видала характеристику.

10. Відбиток гербової печатки організації або круглої, що прирівнюється до гербової. Завірену характеристику видають особисто працівникові (учневі, студентові) або надсилають до установи (організації, підприємства), яка її затребувала[1].

Текст характеристики має містити такі дані:

- короткі анкетні відомості про особу, на яку складається характеристика;
- відомості про трудову (навчальну) діяльність особи (де, з якого часу працює, на яких посадах працює або дані про навчання);
- оцінка ділових і моральних якостей особи, ставлення до колег, риси характеру, відомості про стягнення, заохочення, нагороди;
- висновки про особу, на яку складається характеристика;
- місце, куди подається характеристика.

У тексті характеристики слід використовувати мовні кліше на зразок характеристика видана для, працював упродовж, зарекомендував себе як, відповідально ставиться до, активно бере участь у тощо.

Узагальнюючи викладене, необхідно зазначити, що характеристика є важливим документом у трудовій діяльності кожної людини, тому щоб належно охарактеризувати співробітника слід застосовувати наведені правила та прийоми при її складанні.

Список використаних джерел

1. Діловодство і документація: навчально-методичний посібник / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України” ; [уклад. П. О. Добродумов]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2014. – 209 с.

2. Карпенко О.О. Сучасне діловодство : навч. посіб. / О. О. Карпенко, М. М. Матліна. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2009. – 75 с.

3. Хомич В.І., С.В.Толочко. Професійна діяльність і українська мова : навчальний посібник для студентів стаціонарної та заочної форми навчання спеціальності: 208 Агроінженерія / Хомич В.І., С.В.Толочко. – Ніжин: Міланік, 2017. – 278 с.

4. Шевчук СВ., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. - 2-ге вид., виправ.ідоповнен. -К Алерта, 2011 -696 с.

Грабовецький Олександр

ст. викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ФЕРМЕР І ДЕРЖАВА: ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОЇ СПІВПРАЦІ

Дослідженню ролі фермерських господарств в аграрному секторі економіки України та виявленню шляхів подальшої оптимізації нормативної бази їх діяльності приділяли в різні роки свою увагу багато вітчизняних учених, насамперед В.З. Янчук, В.І. Семчик, А.М. Статівка, О.О. Погрібний, І.С. Сюйва, М.В. Шульга, М.С. Долинська, В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, В.Ю. Уркевич.

Важливе значення для реалізації підприємницького потенціалу сільських територій має розвиток інституту сімейних фермерських господарств, які б прийшли на зміну особистим селянським господарствам. Правові передумови для цього створені Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» від 31.03.2016 р. №1067-19.

Закон передбачає, що господарська діяльність сімейного фермерського господарства повинна здійснюватися у статусі юридичної особи або фізичної-особи підприємця, за умови, що в його підприємницькій діяльності буде використовуватися лише праця членів господарства. Таке підприємство не тільки легалізує свій статус, але й отримує доступ до програм державної фінансової підтримки [5].

У сучасному вигляді така підтримка проявилась, наприклад, у формі Концепції розвитку фермерських господарств і сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 664-р [3]. Цим документом уряд не просто констатує, що за останні 10 років кількість фермерських господарств, які мають в обробітку на праві власності та користування земельні ділянки загальною площею не більше 100 гектарів, скоротилася більше ніж на 20 відсотків, але й визнає, що однією з причин, що стримують розвиток фермерських господарств, є низький рівень можливостей щодо залучення фінансових ресурсів та інвестицій для функціонування і розвитку фермерських господарств.

Тому вже 24 жовтня 2018 року Кабінет Міністрів України своєю постановою № 911 вніс зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств, який був затверджений постановою від 07.02.2018 № 106 [2].

Зокрема, новації обумовлені зняттям обмежень щодо розміру земельної ділянки фермерських господарств та збільшенням рівня доходу до 20 млн. гривень для участі у програмах. Порядок доповнено новими напрямками фінансової підтримки та спрощено умови участі в існуючих програмах державної підтримки.

Крім цього, змінами до Порядку розширено перелік банків, через які здійснюється підтримка, а також види напрямів для сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (молочарський, м'ясний, овочевий, із заготівлі та переробки дикорослих ягід, грибів і рослин).

У частині здешевлення вартості закупленого насіння рослин вітчизняної селекції фермерам надано можливість закуповувати насіння як безпосередньо у суб'єктів насінництва, так і у їх офіційних представників, а компенсація вартості українського насіння збільшена вдвічі – до 60 тис. гривень.

Новоствореним фермерським господарствам у період їх становлення (перші три роки, але не раніше 1 січня 2016 р.) виділяється бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар), один раз виключно для провадження сільськогосподарської діяльності у розмірі 3000 гривень на 1 гектар, але не більше 60 000 гривень на одне фермерське господарство.

Фермерським господарствам (крім новостворених) у 2018 році виділяється бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь (1 гектар) у розмірі 5,5 прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня відповідного року, в розрахунку на одного члена фермерського господарства (який станом на 1 січня 2018 р. був та на період отримання бюджетної субсидії є членом фермерського господарства). Максимальний розмір бюджетної субсидії на одне господарство не може перевищувати 30 000 гривень [4].

Основна державна підтримка фермерських господарств здійснюється через Український державний фонд підтримки фермерських господарств, який є державною бюджетною установою та виконує функції з реалізації політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств шляхом надання фінансової підтримки на поворотній основі із забезпеченням виконання зобов'язання щодо повернення бюджетних коштів [3].

На підставі визначеного Порядком пакета документів, отриманих від господарств, регіональні відділення фонду формують реєстри фермерських господарств і до 10 грудня передають їх до свого центрального відділення. Мінагрополітики на підставі узагальненого реєстру перераховує кошти до Укрдержфонду в межах обсягу відкритих бюджетних асигнувань, який у свою чергу перераховує кошти на поточні рахунки фермерських господарств.

На Чернігівщині, наприклад, нові напрямки державної підтримки будуть реалізовуватись через Чернігівське регіональне відділення Укрдержфонду [4].

Необхідність осучаснення офіційного статусу сільського населення, яке працює на своїй землі, потребує кардинального оновлення широкого пласту законодавства, і не лише аграрного. Таким детонатором може стати підписаний Президентом України ще 10 липня 2018 року Закон України «Про внесення змін

до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств». Ним вносяться зміни до Податкового кодексу України та законів України «Про фермерське господарство», «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» [1]. Його реалізація забезпечить умови для створення сімейних фермерських господарств та виведення підприємницької діяльності в аграрному секторі з тіні, що сприятиме зростанню надходжень від сплати податків до місцевих бюджетів.

Аналізуючи напрями державної підтримки розвитку АПК, можна зробити висновок, що перспективи реалізації підприємницького потенціалу сільських територій значною мірою пов'язані із розвитком різних форм аграрного підприємництва, орієнтованого на виробництво малопоширених та нетрадиційних видів сільськогосподарської продукції. Відзначимо, що за достатнього підприємницького потенціалу малі форми господарювання на селі можуть трансформуватись у вищий рівень. Наприклад, особисте селянське господарство за досягнення більш високої результативності праці і залучення інших членів сім'ї може провести державну реєстрацію для отримання юридичного статусу сімейного фермерського господарства і вийти на комерційні засади роботи, окрім того, що й надалі зможе забезпечувати задоволення свої особистих потреб у продуктах сільського господарства [5].

Відповідно пріоритетом державної аграрної політики має стати підтримка фермерських господарств шляхом розвитку сільськогосподарської кооперації з метою підвищення ефективності їх господарської діяльності, формування партій сільськогосподарської продукції належного обсягу та якості, забезпечення технологічного процесу виробництва, просування продукції на ринок, підвищення рівня зайнятості шляхом розвитку трудомістких галузей сільського господарства [3].

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств: Закон України від 10.07.2018 № 2497-VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2018. – № 37. – Ст.276.

2. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 р. № 106 // Урядовий кур'єр. – 28.02.2018. – № 41.

3. Про схвалення Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 664-р // Урядовий кур'єр. – 10.10.2017. – № 190.

4. Розширено перелік дотацій для фермерів та спрощено умови їх участі у програмах // Офіційний веб-сайт Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://http://apk.cg.gov.ua/index.php?id=5826&tp=2&pg=>.

5. Крупа В.Р., Крупа О.М. Реалізація підприємницького потенціалу сільських територій: сучасні умови та перспективи // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua/№6, 2018.

Донченко Марія

студентка

Грабовецький Олександр

старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Енергетична галузь будь-якої держави є фундаментом і важливою частиною національної економіки, що насамперед пов'язана з виробництвом та забезпеченням потреб суспільства і цієї держави в електричній та тепловій енергії. Беззаперечно, що на сучасному етапі розвитку людства саме електроенергетика є базисом та невід'ємною частиною не лише сучасного промислового виробництва, сільського господарства й науки, але й звичною та невід'ємною частиною нашого побуту.

Спеціальним законом, що має сприяти поширенню АДЕ/ВДЕ є Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 р. № 555-IV44 (надалі також — Закон № 555-IV).

У ст. 2 Закону серед основних засад державної політики у сфері АДЕ проголошено:

- нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, з метою економного витрачання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту шляхом реструктуризації виробництва і раціонального споживання енергії за рахунок збільшення частки енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- додержання екологічної безпеки за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля при створенні та експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- додержання безпеки для здоров'я людини на об'єктах альтернативної енергетики на всіх етапах виробництва, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- додержання законодавства всіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, збереженням, транспортуванням, постачанням, передачею і споживанням енергії, виробленої з альтернативних джерел;

В Україні стратегічні основи розвитку альтернативної енергетики визначені у таких документах, як, наприклад, Енергетична Стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 р. № 605-р. (надалі –ЕСУ).

ЕСУ передбачає реформування енергетики та реалізацію програми енергоефективності в межах визначеного вектора подальшого розвитку.

Метою ЕСУ є забезпечення потреб суспільства та економіки в паливно-енергетичних ресурсах у технічно надійний, безпечний, економічно ефективний та екологічно прийнятний спосіб для гарантування поліпшення умов життєдіяльності суспільства.

Дана Стратегія пропонує механізми трансформаційного характеру на період до 2020 року та визначає стратегічні орієнтири розвитку до 2035 року. Встановлено, що імплементація ЕСУ здійснюватиметься у три основні етапи: 1-й етап – до 2020 року; 2-й етап – до 2025 року; 3-й етап – до 2035 року.

Таким чином, розібравши законодавчу сторону при дослідженні альтернативної енергетики в сучасних реаліях України, **можна дійти висновку**, що інноваційний розвиток у сфері відновлювальної енергетики є невід’ємною складовою успіху в цій галузі. Значна відповідальність при цьому покладається на державу та ефективний механізм правового регулювання. Необхідним є формування єдиної державної енергетичної політики, спрямованої на світову інноваційну модель перебудови енергетичного ринку з чітким встановленням відповідальності за невиконання енергетичної стратегії. Для цього необхідними є створення дієвого механізму правового регулювання впровадження технологій у сферу відновлювальної енергетики, побудова інноваційної інфраструктури шляхом розвитку розумних мереж, а також стимулювання інвестиційної діяльності шляхом розвитку попиту на енергетичні інновації та вигідних умов співробітництва держави та приватних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 р. № 555-IV [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/555-15>

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення «зеленого» тарифу від 25.09.2008 р. № 601-VI [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/601-17>

3. Енергетична Стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 р. № 605-р [Електронний ресурс] // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80/paran2#n2>

4. http://energyukraine.org/wp-content/uploads/2018/05/Oglyad-zak-va_MGE_2018-chastyna-1.pdf

Дроб'язко Вікторія

студентка

Грабовецький Олександр

старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

У сучасних умовах реформування аграрного сектора економіки України зростає потреба в загальних (у масштабах країни) нормах, якими забезпечуються формування середовища, сприятливого для створення та ефективного функціонування сільськогосподарських товаровиробників, системи сільського розселення, яка б могла відповідати новим виробничим відносинам, а також відновлення, розвиток та утримання на цій основі соціальної інфраструктури села.

Особисте селянське господарство займає провідні позиції в приватному секторі сільського господарства України, воно залишається одним з основних виробників сільськогосподарської продукції й «основним джерелом виживання сільського населення України». В основному, це господарства сімейного типу, що виробляють, споживають та реалізують сільськогосподарську продукцію; при чому об'єкт господарювання знаходиться в особистому користуванні, де власник та робітник поєднані в одній особі [1]. Функціонування сучасних особистих селянських господарств створює передумови для підвищення ефективності аграрної економіки, розширюючи можливості раціонального використання природних і економічних ресурсів аграрного виробництва.

Особисте селянське господарство нині є важливою формою індивідуального аграрного виробництва, що дозволяє додатково насичувати аграрний ринок продукцією, водночас задовольняти потреби самих громадян у цій продукції. Будучи побудованим на праці членів родини, особисте селянське господарство дозволяє додатково мати заробіток до основного доходу для членів такого господарства, а то й цілком забезпечувати потреби та інтереси громадян [2].

Головною метою та завданням дослідження є характеристика та аналіз правового регулювання діяльності особистих селянських господарств в Україні.

Серед науковців, які займались дослідженням питання, слід зазначити таких: В.В. Янчук, П.М. Макаренко, Л.В. Булавка, І.В. Ткач, Т.І. Яворська, Н.І. Титова, О.О. Погрібний.

У Законі України «Про особисте селянське господарство» подано так це поняття: «Особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків

та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму» [3].

Залежно від рівня економічної ефективності та просторового розташування особистого селянського господарства, дослідники пропонують таку класифікацію: переважно товарні (розміщені навколо невеликих районних центрів та сільських поселень), низько товарні (володіють великим потенціалом для подальшого розвитку та розміщені на депресивних територіях регіону) та господарсько-садівничі (зорієнтовані в основному на задоволення потреб господарства у сільськогосподарській продукції та розміщені навколо обласних та великих районних центрів) [4, с. 591].

Зміст правової норми цієї статті Земельного кодексу України свідчить, що селянське господарство поряд із фермерським господарством і сільськогосподарським підприємством зберігає право на свою земельну ділянку. Це означає, що цією нормою права особисте селянське господарство застосовується поряд із іншими суб'єктами права і наділяється правом як суб'єкт права.

Можна погодитися з думкою Н.І. Титової [6], що особисте селянське господарство можна характеризувати як самостійну організаційно-правову форму сільськогосподарського виробництва.

Як зазначає професор В.В. Янчук, сучасному особистому селянському господарству притаманні такі ознаки: по-перше, це форма виробництва, яка ґрунтується на рівноправних формах власності на землю, на приватній власності громадян, а також на їхній особистій праці та праці членів їхніх сімей, тобто має виключно трудовий характер; по-друге, це сукупність майна, що має вартісне вираження, ціну й належить громадянам на праві спільної сумісної власності; по-третє, особисте селянське господарство доповнює суспільне виробництво, має щодо нього підсобний характер, є додатковим (а не основним) джерелом прибутків; по-четверте, воно має, в основному, споживчий характер; по-п'яте, його можна на взаємовигідних засадах використовувати для збільшення виробництва товарної маси продуктів харчування та сировини рослинного й тваринного походження [7].

Таким чином, діяльність особистих селянських господарств має на меті забезпечення власних потреб мешканців сіл та селищ у продуктах харчування та праці на землі без створення юридичної особи. Кваліфікаційні ознаки особистих селянських господарств стосуються можливості членства та видів здійснення виробничо-господарської діяльності. Такі юридичні ознаки особистих селянських господарств, які випливають із норм Закону "Про особисте селянське господарство", як сімейно-родинне об'єднання за місцем проживання фізичних осіб на засадах членства, віднесення членів особистого селянського господарства до категорії зайнятого населення, основний характер праці членів особистого селянського господарства, надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму, та інші ознаки, підтверджують самостійний, а не похідний характер особистих

селянських господарств і, без сумніву, свідчать про появу нового суб'єкта господарювання на землях сільськогосподарського призначення.

Узагальнюючи викладене, необхідно сказати, що правове регулювання діяльності особистого селянського господарства регулюється в Україні належним чином, але потребує вдосконалення нормативної бази через те, що відбуваються різні євро-інтеграційні процеси. Нормативно-правове регулювання аграрного сектору, зокрема селянського господарства, стрімко розвивається. Для того, щоб покращити ефективність функціонування та забезпечити розвиток особистих селянських господарств, потрібно спрямувати діяльність місцевої влади на створення необхідних організаційно-економічних та соціальних умов у сільській місцевості. На нашу думку, для особистого селянського господарства також важлива державна підтримка та її ефективність, яка визначає багатофункціональну природу сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Войнич Л. Й. Сутність особистих селянських господарств [Текст] / Л.Й. Войнич // Інноваційна економіка: Науковий журнал. - 2011. - № 22. - С. 106- 109.
2. Лідовець Т. М. Право на забудову житлових, господарських будівель та споруд на землях, відведених для особистого селянського господарства // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». - 2012. -- № 1(5) [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/Choasp/2012_1/12ltmsh.pdf
3. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15 травня 2003 р. [із змінами та доповненнями]- // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 29. - Ст. 232. Офіц. вид. Режим доступу. – <http://www.rada.gov.ua>.
4. Гнатік Н.Б. До питання функціонування особистих селянських господарств / Н.Б. Гнатік // Вісник Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського. – 2015. – Вип. № 3 – С. 591
5. Макаренко Ю.П. Фермерські кооперативи як умоваприбуткового господарювання [Електронний ресурс] / Ю.П. Макаренко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. – 2010. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/168.pdf>
6. Титова Н.І. Землі сільськогосподарського призначення [Текст]: права громадян України. Науково-навчальний посібник // за ред. Н.І. Титової. - Львів: ПАЮ, 2005. - 368 с. - С. 228-236.
7. Янчук В.В. Правове становище приватного підсобного господарства [Текст] // В кн.: Аграрне право України: Підручник/ В.З.Янчук, В.І.Андрейцев, С.Ф.Василук та інші; За ред. В.З.Янчука. - 2-е вид, перероб. та допов. - К.: Юрінком Інтер, 1999. - 720 с. - С. 170-189.

Кубрак Алла

студентка

Грабовецький Олександр

ст. викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Не існує універсальних законів, які змогли б забезпечити стабільний конкурентоздатний міжнародний ринок. Розвиток українського законодавства про захист економічної конкуренції спрямований на забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, ефективного використання суспільних ресурсів, функціонування вільного ринку на принципах свободи підприємницької діяльності, задоволення потреб та інтересів споживачів, що у цілому сприяє сталому економічному зростанню та підвищенню добробуту населення. Процеси суб'єктів господарювання є невід'ємною складовою конкурентних відносин, проте можуть викликати як позитивні, так і негативні зміни у структурі ринку, тому, потребують належного контролю за їх динамікою з боку держави.

Останнім часом особливого значення набуває подальший розвиток і вдосконалення законодавства в напрямі забезпечення правового захисту економічної конкуренції, що встановлює правила конкурентної поведінки та які були б направлені на мінімізацію негативних наслідків та водночас на збільшення їх позитивного ефекту для конкурентного середовища загалом.

Значний внесок у вивченні окремих проблем правового регулювання захисту економічної конкуренції були предметом дослідження таких науковців, як С. Паращук, С. Кравчук, О. Вінник, О. Каштанов, Л. Семенова, І. Шуміло, О. Бакалінська, О. Янкова, Р. Шишка, В. Щербина та інші.

Метою даного дослідження є розгляд окремих питань застосування заходів і механізмів правового захисту економічної конкуренції, аналіз існуючої законодавчої бази України у сфері конкуренції, розробка практичних рекомендацій щодо формування стабільного, правового економічного середовища.

Запровадження в економіку України ринкових форм господарювання зумовило розвиток конкуренції — неодмінного елементу ринку як основного його регулятора, що забезпечує поліпшення якості товарів, збільшення їх асортименту, зменшення ціни з метою збільшення кола споживачів і, відповідно, прибутку від реалізації товарів. У перекладі з латинської мови "конкуренція" означає зіштовхуватися, тобто суперництво у боротьбі за досягнення результатів будь-якої діяльності.

На ринку діє економічна конкуренція, роль якої проявляється через її функції:

регулюючої, яка полягає у встановленні таких правил господарювання, що забезпечують виробництво необхідних для суспільства товарів, робіт, послуг; стимулюючої, що проявляється в спонуканні учасників конкуренції вдосконалювати виробництво (щодо якості, ціни, кількості, асортименту товарів, робіт, послуг, запровадження новітніх технологій) з метою збереження або збільшення своєї частки на ринку;

контрольно-сигналізаційної, основне спрямування якої полягає у здійсненні контролю учасників конкуренції над власним виробництвом, його ефективністю та діяльністю своїх потенційних контрагентів.

Основними учасниками ринкової конкуренції є виробники та споживачі, інтереси яких взаємопов'язані: виробники задовольняють свої інтереси щодо отримання прибутку від своєї діяльності за рахунок задоволення інтересів споживачів у товарах певного асортименту, відповідної якості та в необхідній кількості. Однак на ринку, попри юридичну рівність усіх учасників відповідних правовідносин, реальними можливостями щодо задоволення своїх інтересів мають економічно сильніші з учасників. Відтак малі та середні виробники (підприємці), більшість споживачів опиняється в залежності від ставлення до них крупних виробників. Зловживання останніми своїми можливостями призводить до порушення законних інтересів інших виробників (щодо доступу та ринок та дотримання їхніх прав і врахування законних інтересів з боку конкурентів) та споживачів (щодо безпеки, кількості, асортименту, якості, ціни товарів).

Економічна конкуренція можлива лише за умов збалансованого поєднання приватних інтересів її учасників і публічних інтересів — щодо дотримання прав та законних інтересів споживачів, держави як організатора господарського життя в суспільстві, територіальних громад щодо екологічної безпеки виробництва тощо.

Лише за цієї умови, що вимагає від усіх учасників ринкових відносин добросовісної поведінки у сфері господарювання, можлива реальна конкуренція і, відповідно, її позитивний вплив на економіку та добробут громадян-споживачів. Проте частина учасників економічної конкуренції з метою отримання максимального рівня прибутку ігнорують і навіть грубо порушують права та законні інтереси інших осіб — як публічні, так і приватні. Зазначена обставина зумовлює необхідність регулювання економічної конкуренції з подвійною метою: з одного боку, для стимулювання конкуренції як економічного регулятора господарського життя, а з іншого — для забезпечення її цивілізованості, тобто врахування публічних інтересів та законних інтересів окремих учасників конкуренції від проявів недобросовісної конкуренції та монополістичних зловживань [1, с. 344].

Економічна конкуренція (як її визначає законодавець у ст. 1 Закону "Про захист економічної конкуренції") — це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти

господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Учасниками відносин у сфері економічної конкуренції є кілька категорій осіб:

- виробники продукції, товарів, робіт, послуг;
- споживачі;
- особи, що регулюють відносини у сфері конкуренції.

Конкуренція має позитивну і негативну сторони. Конкуренція у позитивному розумінні стимулює суб'єктів господарювання до ефективної діяльності з метою забезпечення споживачів товарами (послугами) високої якості, у необхідній кількості та асортименті та за доступними цінами. Вона вимагає від суб'єктів господарювання дедалі вдосконалювати виробництво товарів (робіт, послуг) щодо їх якості, асортименту, доступності цін для населення, аби не втратити своїх споживачів. Добросовісна конкуренція прийнятна для споживачів і суспільства в цілому, оскільки приносить підвищення життєвого рівня та сприяє прогресові в економіці. А недобросовісна конкуренція нехтує інтересами споживачів та інших учасників ринкових відносин. Вона може призводити до погіршення якості товарів (робіт, послуг), зменшення їх асортименту; дозволяє отримувати незароблений прибуток. Якщо нечесна конкуренція призводить до монополізації ринку підприємцем, що її застосовує, то виникає монополізм.

Жодні методи і механізми не спроможні забезпечити позитивний розвиток ринкових відносин, якщо нема системи заходів з боку держави, спрямованих на функціонування ефективного конкурентного середовища. Держава повинна захищати та підтримувати розвиток конкуренції в економіці країни, виступати її гарантом. Зокрема, у господарському кодексі України цьому питанню присвячено окремі глави, які визначають захист конкуренції як політику держави, що здійснює антимонопольну конкурентну політику та сприяє розвитку конкуренції у сфері господарювання на основі загальнодержавних програм, що стверджуються Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України [2, с. 21].

Ми вважаємо, що сьогодні в Україні створено цілісну систему правових та організаційних механізмів антимонопольної діяльності, яка відповідає сучасним нормам ЄС і загальносвітовим тенденціям, але існує дуже багато прогалин і недоліків, наприклад, нерозвинуте законодавство щодо монополій у міжнародній торгівлі.

Правове регулювання відносин у сфері концентрації суб'єктів господарювання забезпечується Законом України «Про захист економічної конкуренції», Законом України «Про Антимонопольний комітет України», Положенням про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання, Порядком надання Кабінетом Міністрів України дозволу на

узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання та іншими нормативно-правовими актами.

Державне регулювання економічної конкуренції (ЕК) – це комплекс заходів, засобів та методів, що застосовує держава в особі уповноважених органів з метою попередження та зменшення негативних проявів конкурентної боротьби, монополізму у сфері господарювання монополізму та посилення позитивних рис економічної конкуренції

Мета державного регулювання ЕК:

- захист прав споживачів як економічно слабшої сторони у відносинах з товаровиробниками;
- забезпечення свободи конкуренції, що стимулює розвиток суперництва між товаровиробниками за споживачів і відповідно — сприяє вдосконаленню виробництва та продажу товарів, розширенню їх асортименту, покращення якості, оптимізації ціни тощо;
- сприяння підприємству, що забезпечує безперешкодний вибір та втілення заохочуваної законодавством господарської діяльності, а в кінцевому підсумку - поживлення конкуренції на ринку

В зв'язку з цим держава втручається в економічне життя з метою обмеження або недопущення недобросовісної конкуренції, підтримання конкурентного середовища на товарних ринках, а також заохочення позитивних проявів монополізму та конкуренції [3].

Одними з основних функцій антимонопольних органів є контрольна та розслідувально - юрисдикційна, які полягають у здійсненні контролю за станом товарних ринків, виявленні монополістів, а також порушень антимонопольно-конкурентного законодавства з метою відновлення стану ринків, майнового становища потерпілих від цього осіб та застосування господарських санкцій до правопорушників.

Залежно від характеру порушень антимонопольно-конкурентного законодавства розрізняють такі їх види:

- недобросовісна конкуренція;
- антиконкурентні дії (монополістичні) зловживання;
- протидія антимонопольним органам.

Недобросовісною конкуренцією відповідно до Закону "Про захист від недобросовісної конкуренції" визнаються будь-які дії у конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності.

Розрізняють три великі групи правопорушень, що належать до недобросовісної конкуренції, а саме:

- неправомірне використання ділової репутації;
- створення перешкод господарюючим суб'єктам (підприємцям) у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції;
- неправомірні дії щодо комерційної таємниці конкурент/іншого суб'єкта господарювання (підприємця).

За правопорушення у сфері економічної конкуренції передбачаються такі види відповідальності: господарсько-організаційні санкції, господарсько-адміністративні штрафи, господарсько-правова конфіскація (безоплатне вилучення); відшкодування шкоди.

Господарсько-адміністративні штрафи накладаються на суб'єктів господарювання або їх посадових осіб за передбачені законом порушення антимонопольно-конкурентного законодавства. Безоплатне вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням або копій виробів іншого господарюючого суб'єкта (підприємця) як у виробника, так і у продавця (застосовується за відповідні акти недобросовісної конкуренції). Відшкодування шкоди як форма господарсько-правової відповідальності передбачається у разі заподіяння внаслідок порушення конкурентного (антимонопольного) законодавства шкоди (як правило, майнової) учасникам конкуренції, споживачам, державі. Застосовується в судовому порядку за заявою заінтересованої особи, в інтересах держави — антимонопольних органів, прокурора.

Конкурентне законодавство в Україні є складним. За оцінками провідних експертів, у концептуальному плані воно наближається до європейської моделі з окремими рисами американської моделі конкурентного права. У багатьох країнах конкурентне законодавство застосовується виключно до приватних суб'єктів господарювання, у країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою, зокрема й в Україні, — і до державних органів. Основними правовими принципами конкурентного законодавства є законність та захист конкуренції на засадах рівності інтересів фізичних та юридичних осіб [4, с. 223].

Отже, державний захист економічної конкуренції має досить багато важелів, які в Україні застосовуються неефективно. Це, у свою чергу, призводить до численних порушень суб'єктами господарювання антиконкурентного законодавства. На сучасному етапі правова база вітчизняної політики у сфері конкуренції є доволі розвиненою. Найпроблемнішим питанням у даній сфері є не стільки недосконалість окремих правових норм, як практика правозастосовної діяльності, що, на сьогодні, є доволі неоднозначною.

Більш детальне вивчення, обговорення та застосування передового досвіду зарубіжних країн у сфері захисту економічної конкуренції надасть Україні можливість подолати негативні наслідки й підвищити економічну стабільність держави та добробут її громадян.

Список використаних джерел

1. Вінник О.М., Господарське право: Курс лекцій. — К.: Атіка, 2004. — 624 с.
2. Господарський кодекс України: Офіційне видання. — К.: Ін Юре, 2003. — 344 с.
3. Кульпінов В. Монополія на монополію // Контракти. — 2004. — №30. — С. 50.

4. Реверчук С.К., Сива Т. В., Реверчук Л. С. Основи теорії економічної конкуренції: навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 271 с.

Литовченко Віктор

к.філос.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

БУТИ ГРОМАДЯНИНОМ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» відкрив нову сторінку на шляху до децентралізації державного управління. З його реалізацією значна частина повноважень і відповідальності у фінансовій та бюджетній сфері переходить «на місця», зокрема в новостворені об'єднані територіальні громади (далі ОТГ). Виявляється також безліч складних і болючих проблем у їх функціонуванні, від вирішення яких залежить в цілому соціально-економічний розвиток нашої держави. Тому зрозуміло, що на перший план виступають проблеми з належного виконання територіальною громадою своїх функцій, вирішення важливих економічних, соціальних, правових та інших проблем.

Проте впровадження прогресивної реформи відбувається надто повільно. Логічними факторами, що визначають такий результат є:

- необізнаність населення з питань децентралізації, відповідно страх перед створенням ОТГ;

- небажання людей з більш розвинутих населених пунктів об'єднуватися з менш розвинутими, або економічно неспроможними населеними пунктами на момент створення ОТГ;

- недовіра до проведених владою реформ;

- відсутність активної позиції влади щодо підтримки реформи.

Традиційно провальність реформ українці пов'язують з державною владою не вірячи у власну ініціативу та згуртованість, не маючи стійкого уявлення про те, що означає бути справжнім громадянином в ОТГ. Мова йде про потребу в пошуку, підтримці, а то й вихованні людей, які будуть вміючими та небайдужими брати відповідальність за себе і свою спільноту, а також чуйними і людяними до своїх співгромадян.

Реалізація запропонованої вище ідеї не є надто простою, адже пережитки недовіри один до одного, закладені в період СРСР, ніяк не вдається подолати. Та й чи готові ми самі змінитися заради кращого майбутнього? Перші кроки цього поступу аж занадто прості, але чомусь непереборні в масштабі країни. Чи не варто почати з повагою ставитися до місця, в якому живеш і ходиш. Це може бути твоє власне подвір'я чи під'їзд, автобусна зупинка, вулиця. Зроби сам і переконай знайомих не смітити, не плювати, прибирати, домовлятися з іншими людьми, коли робиш ремонт в квартирі чи проводиш будівництво на подвір'ї.

На шляху до компромісу в різних суперечливих питаннях варто опиратися на толерантність. Важливо поважати один одного, той спосіб життя, який хтось обирає,

якщо він не несе загрозу іншому й перебуває в правовому полі. Цього у нас теж повсякчас бракує, ми всі намагаємося змусити когось думати так чи інакше.

Дійшовши до того чи іншого висновку, переконавши своє оточення в правоті саме нашої думки не забудьмо взяти на себе й відповідальність за результат. Це невід'ємна риса дієвої свідомої особистості. Варто назавжди відмовитись від думки про те, що буденні й дрібні проблеми має вирішувати держава, президент, прем'єр-міністр, народний депутат. Вони не античні герої, які мають розчищати ваші «Авгієві конюшні». Однаково будь відповідальним як до себе, так і оточуючих, дбати про спільний простір справа кожного.

Підвалини толерантності, відповідальності, власного прикладу мають бути прищиплені змалку й чітко проглядатися у повсякденному житті. Якщо цього не роблять батьки, рідні та близькі тобі люди то цього важко навчитися десь в інших місцях. Дитина в 10 років не розуміє, що таке любити малу свою батьківщину, Україну. Їй складно це пояснити. Але дитина розуміє й запам'ятає, що таке, наприклад, прибрати біля свого під'їзду. Або, наприклад, у лісі не смітити і зробити його чистішим і приємним місцем, зібратися і пофарбувати дитячий майданчик де Ви проводите значну частину часу. Це ті прості речі, які можна в дитячому віці починати робити. І робити їх разом, робити їх з залученням різних дітей і різних людей з громади, щоб дитина вже з дитинства бачила, що це нормально, коли різні люди співпрацюють. І разом вони можуть не в усьому погоджуватися, але вони можуть співпрацювати задля загальної мети.

Шлях до конкретних змін в самому собі не з простих. Проте європейський досвід проведення подібних реформ з децентралізації свідчить, що їх результативність досягається лише тоді, коли вони наявні сприятливі умови для ефективного місцевого самоврядування, насамперед, на найнижчому його рівні, тобто з підтримки рядових членів суспільства. То маємо усвідомити: якщо ми прагнемо позитивних змін, то самі теж маємо стати цими змінами.

Список використаних джерел

1. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти: монографія / С.М. Серьогін, Ю.П. Шаров, Є.І. Бородін, Н.Т. Гончарук та ін. - Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. - 276 с.

2. Сас О. Що таке децентралізація і навіщо вона нам всім? - простими словами про реформу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/1862>.

Паскевич Аліна

студентка

Сидорович Олександр

к.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Економічна психологія як наука формується на межі економічної теорії та психології.

Економічна теорія вивчає різні системи виробничих відносин, систему категорій, понять, закономірностей розвитку суспільства.

У сучасних умовах найбільш помітний вплив на розвиток економічної психології мають психологія підприємництва, психологія управління та менеджменту.

У межах економічної психології формується багато розгалужень, серед яких виділяють:

– виробничу економічну психологію, яка вивчає зміни у трудовій поведінці працівників під дією як зовнішніх чинників, пов'язаних з інноваційним процесом, міграціями, безробіттям, освітньо- демографічними впливами, так і внутрішніх, викликаних необхідністю задоволення особистісних, матеріальних потреб працюючої людини;

– економічну психологію маркетингу, орієнтовану на вивчення психологічних вимог ринку до якості товару і задоволення потреб споживачів в умовах конкуренції;

– психологію реклами, яка є невід'ємною складовою маркетингової стратегії і досліджує смаки, уподобання, очікування покупців, їх сприйняття інформаційних впливів, особливості споживацької поведінки;

– психологію торгівлі. Вивчає психологічні особливості людей з метою правильної організації реклами та продажу товару, підвищення культури обслуговування населення тощо.

Серед актуальних проблем, які вимагають подальшого вивчення економічною психологією:

- це дослідження впливу економічної свідомості населення на реформування економіки;

- вивчення ставлення людини до різних форм власності і підприємництва;

- розкриття механізмів економічної активності індивіда і населення в цілому, психологічні аспекти розподілу і споживання;

- проблеми потреб людини, закономірності їх зародження і розвитку, кількісного та якісного виміру;

- аналіз психологічних наслідків незайнятості населення і безробіття: вивчення цінностей, стереотипів, інтересів людей, пов'язаних з виконанням ними різних видів економічної діяльності;

- розроблення на основі психологічних досліджень концепцій і практичних рекомендацій, здатних дієво вплинути на подальше підвищення ефективності економіки.

Сучасне трактування економічної психології пов'язане з комплексною системою управління людськими ресурсами, яка охоплює ринок праці, виробництво новітньої техніки (устаткування, товарів, послуг тощо) та ринок капіталу.

Вивчення економічної психології пов'язане з основами економічної теорії, економічної поведінки різних верств населення, психологічними аспектами економічної політики, психологічними основами ринку й споживання та багатьма іншими проблемами, а особливо стратегічним, інноваційним менеджментом, створенням і впровадженням новітніх технологій і ноу-хау.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку економічної психології є управління проектуванням нових організаційно-виробничих систем і моделювання діяльності персоналу в них з метою одержання більш якісних результатів.

Науково-технічний прогрес як основоположний фактор сучасного економічного розвитку передбачає своєю найважливішою умовою кардинальне вдосконалення робочої сили, покращання її характеристик на ринку праці. Зазначені проблеми вивчаються також такими науками, як економіка, соціологія праці, управління персоналом.

Наукова організація праці відділилася від економіки праці в самостійну науку, яка, на жаль, не завжди включається в навчальні плани підготовки бакалаврів і спеціалістів. Тому загальний курс економіки праці обов'язково включає розділ "Організація праці", в якому вивчаються конкретні форми і методи поєднання людей і техніки у процесі праці: поділ і кооперування праці; організація й обслуговування робочих місць; покращання умов праці; раціоналізація трудових процесів; впровадження оптимальних прийомів і методів праці; зміцнення дисципліни праці тощо. Ці проблеми вивчаються також у курсі "Управління персоналом". Найважливішою характеристикою умов праці є безпека трудової діяльності людини. Покращання умов праці сприяє зростанню її продуктивності, проте потребує відповідних інвестицій.

Проблемою економіки праці є оптимізація умов праці з урахуванням взаємодії соціальних та економічних факторів. Але умови та безпека праці є предметом вивчення наукової організації праці, охорони праці.

Проблеми компенсації людині шкідливого впливу виробничого середовища та відшкодування збитків здоров'ю людини в результаті виробничих травм та професійних хвороб знаходяться в полі дослідження трудового права.

Нормування праці полягає у встановленні об'єктивно необхідних витрат і результатів праці за елементами трудового процесу. Велике значення нормування праці для забезпечення ефективності діяльності підприємства стало підґрунтям виділення цього розділу економіки праці в окрему науку, проте в загальному курсі економіки праці розглядаються принципи і методи

встановлення витрат праці, врахування її результатів, пошуку оптимальних співвідношень між чисельністю персоналу різних груп та категорій і кількістю обладнання. Ці проблеми частково вивчаються також науковою організацією праці, охороною праці.

Дослідження проблем ефективності праці полягає, передусім, у освоєнні та грамотному застосуванні методів: зіставлення результатів та витрат праці, доходів від трудової діяльності та затрат на утримання персоналу; оцінювання внеску окремих співробітників та колективів у загальні підсумки діяльності підприємства; визначення факторів та використання резервів збільшення та покращання результатів і зменшення витрат праці. На основі теорії ефективності формуються критерії оцінювання діяльності людей і господарських систем. Крім економіки праці, ці проблеми досліджуються також у курсах ергономіки та організації праці (наукової організації праці).

Список використаних джерел

1. https://pidruchniki.com/87765/psihologiya/predmet_zavdannya_struktura_ekonomichnoi_psihologiyi_ekonomichna_povedinka
2. https://pidruchniki.com/87767/psihologiya/ekonomichna_psihologiya_sistemi_nauk
3. http://shron1.chtyvo.org.ua/Butko_Mykola/Ekonomichna_psykholohiia.pdf
4. <http://osvita.ua/vnz/reports/psychology/10139/>

Пилипенко Любов

студентка

Грабовецький Олександр

старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА-БАНКРУТА

В умовах коли банкрутство організацій стало розповсюдженим явищем, здійснення представництва трудових прав працівників, чий інтереси безпосередньо пов'язані з його наслідками, набуває особливої значущості.

У той же час, попри досягнення юридичної науки та практичного судочинства, у зазначеній галузі немає єдиної точки зору на теоретичні та методичні основи системи захисту працівників в умовах банкрутства підприємства. Це обґрунтовує актуальність і доцільність мого дослідження.

Метою даної статті є аналіз та визначення напрямку вдосконалення захисту трудових прав працівників при банкрутстві підприємства

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» діє з 14 травня 1992 р. і багато раз зазнавав змін, найбільш радикальні з яких було внесено Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про банкрутство» № 784-14 від 2000 р. Останні зміни до першого зазначеного Закону було внесено 4 липня 2013 р.

Іншими правовими нормативними актами, що регулюють трудові відносини в ході процедури неспроможності, є Трудовий кодекс України й акти органів виконавчої влади.

Розірвання трудових договорів із працівниками підприємства-боржника повинне проводитися в строгій відповідності з вимогами КЗпП, але з урахуванням особливостей, установлених законодавством про банкрутство. Погашення зобов'язань перед працівниками стоїть у першій черзі (ст. 31 Закону про банкрутство). Процедура звільнення працівників може бути почата вже після порушення процесу в справі про банкрутство й призначення судом розпорядника майном або після винесення постанови про визнання підприємства банкрутом.

Ст. 25 Закону про банкрутство передбачає, що повноваження керівника (органів управління) юридичної особи-банкрута покладають на ліквідатора, призначеного судом. Саме ця особа повідомляє працівників підприємства-банкрута про звільнення й здійснює їх відповідно до законодавства про працю[4].

У цьому випадку підставою для розірвання трудового договору з ініціативи власника є ч. 9 ст. 40 КЗпП України. Відповідно до вимог ст. 49-2 КЗпП, працівників попереджують про майбутнє звільнення не пізніше ніж за 2 місяці; у той же час відомості про майбутнє звільнення працівників повинні бути представлені до державної служби зайнятості. Але оскільки йдеться про повну ліквідацію підприємства, законом передбачені певні винятки із установлених статтями 40, 43-1, 49-2 КЗпП правил, а саме:

- працівник може бути звільнений і в період його тимчасової непрацездатності, і в період його знаходження у відпустці;
- власник (особа, що здійснює його повноваження) не зобов'язаний забезпечити працівника іншою роботою на даному підприємстві;
- для звільнення працівників не потрібно згоди профспілкового комітету.

У день звільнення працівникові повинна бути видана належним чином оформлена трудова книжка й зроблений повний розрахунок. Згідно з п. 1 ст. 40 КЗпП і Законом про оплату праці при звільненні працівників під повний розрахунок варто розуміти виплату в повному розмірі:

- заробітної плати по день звільнення;
- компенсації за невикористану відпустку (ст. 83 КЗпП);
- вихідної допомоги в розмірі середньомісячного заробітку (ст. 44 КЗпП).

При звільненні працівників у зв'язку з банкрутством підприємства повний розрахунок з ними проводиться на підставі норм Закону про банкрутство, в якому є відповідні положення.

Відповідно до Закону про банкрутство, виплата звільненим працівникам підприємства-банкрута вихідної допомоги за рахунок коштів, отриманих від продажу майна банкрута, або за рахунок отриманого для цієї цілі кредиту проводиться ліквідатором у першу чергу (поряд з іншими виплатами, передбаченими цим Законом)[4].

Від дня винесення постанови про визнання підприємства-боржника банкрутом припиняються повноваження його органів управління, якщо це не було зроблено раніше; припиняються повноваження власника (власників) майна банкрута, якщо й це не було зроблено раніше, і звільняється з роботи у зв'язку з банкрутством підприємства керівник, про що робиться запис у його трудовій книжці. Звільняє керівника підприємства в такому випадку ліквідатор, оскільки до нього переходять повноваження керівника підприємства[1].

При ліквідації підприємств через банкрутство виникають проблеми з виплатою заробітної плати працівникам, звільненим до початку процедури банкрутства, незалежно від причини звільнення.

У цьому випадку якщо працівник після свого звільнення звертався до суду з позовом про виплату заборгованості по заробітній платі й має відповідний виконавчий документ, він має право протягом місячного строку від дня опублікування в офіційному друкованому органі оголошення про порушення справи про банкрутство підприємства подати до господарського суду письмову заяву про грошові вимоги до підприємства-боржника й документ, що їх підтверджує, тобто виконавчий лист. Ці вимоги як безперечні повинні бути включені розпорядником майна до реєстру вимог кредиторів і задоволені ліквідатором (при оголошенні підприємства банкрутом) у другу чергу[2].

Якщо працівник після свого звільнення не звертався до суду з позовом про виплату заробітної плати, а справа про банкрутство підприємства уже порушена, то він повинен звернутися в бухгалтерію підприємства й одержати довідку про наявність заборгованості по заробітній платі. Потім (також протягом місячного строку від дня опублікування в офіційному друкованому органі оголошення про порушення справи про банкрутство підприємства) подати до господарського суду письмову заяву про грошові вимоги до боржника і як підтверджуючий документ представити довідку про заборгованість по зарплаті. Як і в попередній ситуації, вимоги працівника повинні бути включені до реєстру вимог кредиторів і при оголошенні підприємства банкрутом задоволені в другу чергу.

Якщо ж працівник після свого звільнення не звертався до суду з позовом про виплату заборгованості по заробітній платі, не має документів, що підтверджують невиконання йому заборгованості по заробітній платі, а щодо підприємства винесено постанову про визнання банкрутом і розпочато ліквідаційну процедуру, то фактично такий працівник втрачає право на оплату зазначеної заборгованості, а його вимоги вважаються погашеними.

Проблема захисту трудових прав працівників при банкрутстві є важливою, тому що про неї мало хто писав. Але розробка теоретичних і практичних аспектів захисту працівників підприємств-банкрутів цікавила як вітчизняних учених (І. Бланк, М. Буров, А. Гончаров, Н. Захаров, Д. Єндовицький, В. Ковальов, А. Кузнецов, К. Лебедєв, В. Павлюченко, Н. Пилипенко, Г. Савицька, В. Ткачев, Г. Федорова та ін.), так і зарубіжних (І. Ансофф, Д. Вестен, Х. Мінтцберг, С. Росс, А. Шапіро та ін.)[3].

Кількість підприємств-боржників, щорічно визнаних банкрутами, збільшується, тому одним з актуальних залишається питання про правовий захист працівників таких підприємств. Особливо складно вирішуються трудові питання у разі банкрутства великих промислових підприємств, хоча й для працівників інших підприємств правовий захист їхніх трудових прав при банкрутстві має певні складнощі.

Список використаних джерел

1. Болотіна Н.Б. Трудове право України: підручн. / Н.Б. Болотіна. – К. : Вікар, 2003. – 725 с.
2. Долгіх Н. П. Трудове право : навч. посіб. / Н. П. Долгіх, В. П. Марущак. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 252 с.
3. Пластун О.Л. Визначення сутності поняття «банкрутство» в сучасній науковій літературі / О.Л. Пластун // Вісник ЖДТУ. – 2005. – № 2. – С. 256 – 261.
4. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р., № 2343-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 31. – Ст. 440.

Радченко Олена,
студентка

Грабовецький Олександр,
старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Право власності на землю в об'єктивному розумінні, тобто як правовий інститут земельного права, є сукупністю правових норм, що регулюють особливу сферу відносин із приводу володіння, користування та розпорядження землею.

Загальні, найбільш важливі положення, що стосуються регулювання відносин власності на землю, відображені в Конституції України. Конституція гарантує право власності на землю, яке набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою винятково відповідно до закону. Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності на землю, які є рівними перед законом.

Специфіка відносин права власності на землю відображена у земельному законодавстві, зокрема, у Земельному кодексі України.

У процесі проведення в Україні земельної та аграрної реформ важливого значення набуває така форма землекористання, як оренда. Відродження її повноцінного змісту має в умовах переходу України до ринкової економіки винятково важливе практичне значення.

Центральне місце у системі законодавства про оренду земель поряд із ст. 93 Право оренди земельної ділянки ЗК України і має в основному бланкетний характер, посідає спеціальне законодавство про оренду земель, серцевиною

якого є Закон України Про оренду землі. Це спеціалізований нормативно-правовий акт вищої юридичної сили, який визначає правові, організаційні, економічні та соціальні умови оренди земель в Україні.

На розвиток цього Закону розроблено низку нормативно-правових актів, які мають на меті створити реальний механізм його реалізації. До таких актів належать, зокрема, постанова Кабінету Міністрів України Про порядок державної реєстрації договорів оренди землі від 25 грудня 1998 р., Типовий договір оренди земельної частки (паю), затверджений наказом Держкомзему від 17 січня 2000 р. зі змінами, та ін.

Стаття 3 Закону України Про оренду землі визначає оренду землі як засноване на договорі строкове, платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для здійснення підприємницької та іншої діяльності.

З цієї дефініції можна виділити такі юридичні ознаки поняття оренди земель: це виключно договірна форма використання земель. Договірний характер відносин передбачає виключну добровільність укладення договору; оренда земель оформляється договором оренди земельної ділянки; договір оренди земельної ділянки укладається між орендодавцем і орендарем; зміст оренди земель становлять правомочності володіння і користування орендаря. Однак слід зазначити, що у деяких випадках, передбачених законом, орендар може здійснювати у певних межах і розпорядження наданою йому індивідуально визначеною земельною ділянкою або її частиною. Але це розпорядження є дуже обмеженим і стосується, скажімо, суборенди; це користування та володіння є платним, що забезпечується внесенням орендарем орендодавцеві орендної плати у розмірах, визначених договором; оренда передбачає передачу земельної ділянки обов'язково у строкове (тимчасове) користування. Строки дії оренди визначають сторони у договорі оренди земельної ділянки; об'єктом оренди за договором виступає певна земельна ділянка, яка може використовуватися орендарем для здійснення перш за все підприємницької діяльності, тобто такої, що здійснюється за власною ініціативою, систематично і на власний ризик з метою одержання прибутку, а також і для іншої діяльності (наприклад, для ведення особистого селянського господарства); повна господарська самостійність орендаря.

Проте, від 10.07.2018 року внеслися зміни, які свідчать у ст.8 « Суборенда земельних ділянок», що орендована земельна ділянка або її частина може передаватися орендарем у суборенду без зміни цільового призначення, якщо це передбачено договором оренди, або за письмовою згодою орендодавця (крім випадків, визначених законом).

У разі укладення договору оренди (суборенди) в порядку обміну правами користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення, розташованими у масиві земель сільськогосподарського призначення, у такому договорі зазначається договір, взамін якого він укладений.

Договір оренди земельної ділянки під полезахисною лісовою смугою має також містити умови щодо утримання та збереження таких смуг і забезпечення виконання ними функції агролісотехнічної меліорації.

Підсумовуючи основні й додаткові юридичні ознаки поняття оренди земель, можна його визначити так; оренда земель - це окрема організаційно-правова договірною формою використання земельної ділянки, яка передбачає передачу її власником-орендодавцем (державою, територіальною громадою, громадянином чи юридичною особою) у тимчасове строкове володіння та користування іншій особі-орендареві за плату для здійснення переважно підприємницької або іншої діяльності з привласненням останнім одержаної продукції і доходів.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України // ВВР. - 2002. - №3-4. - ст. 27.
2. Закон України «Про оренду землі» від // ВВР. - 1998. - №46-47. - ст. 280.
3. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» // ВВР. - 2006. - №1. - ст. 17.
4. Закон України «Про плату за землю» від 03.07.1992 року // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №38. - ст. 560.
5. Аграрна реформа: очікування, результати, перспективи // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2010. - Випуск 1. - т. 1. - С. 259.

Райда Євгеній

студент

Хомич Вікторія

к.ф.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м.Ніжин

СТРАТЕГІЯ ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ДІЛОВОЇ БЕСІДИ

Вироблення в майбутніх фахівців усіх галузей виробництва, у тому числі й енергетичної сфери, потрібних умінь, навичок для успішного ведення ділової бесіди є нагальним питанням часу, тому вищевказану тему активно розробляють такі науковці, як-от: Гриценко Т.Б., Гуць М. В., Олійник І. Г., Ющук І. П., Прищак М.Д., Залюбівська О.Б., Слободянюк О.М. та інші [1, 2, 3]. Проте хотілося б зупинитися на деяких аспектах цього питання, зокрема розроблення стратегії поведінки, прийомів, що використовуються для маніпуляції людьми для досягання власної мети тощо. Саме це й визначаємо темою нашої статті.

Ділова бесіда – це цілеспрямоване спілкування в діловій формі що має передбачуваний чи попередньо запланований результат [1, 3].

Ділові бесіди бувають різних видів: співбесіда, дискусія, презентація та багато інших. Тому важливо розуміти як поводитися в тому чи іншому виді розмови. Наприклад, співбесіда – це метод оцінки потенційних кадрів при прийнятті на роботу. Це важливий етап у професійній кар'єрі кожного працівника. Тому слід урахувати негативні фактори, що можуть вплинути на неуспішне проходження співбесіди:

1. Спізнення на співбесіду, тобто невміння визначати час;
2. Невміння висловлюватися;
3. Несамостійність (рішення за вас приймають інші);
4. Нездатність сприймати критику та занадто реагувати на неї.

Існує кілька видів співбесід: перша та друга; співбесіда через агентства щодо працевлаштування; колегіальна; групова.

Важливим етапом проведення співбесіди є підготовка, тому важливо:

- Знайти як найбільше інформації про організацію, що надає робочі місця;
- Спеціально підготуватися до обговорення оплати праці. Це досить важливий аспект, адже так роботодавці оцінюють вашу впевненість. Тобто, якщо кандидат недооцінює себе, то він буде працювати сковано, не приймаючи участі в житті колективу. Якщо кандидат навпаки занадто впевнений, то він буде погано працювати, вважаючи що й цього буде достатньо;

- Відпрацювати можливі відповіді на найбільш вірогідні питання;
- Приготувати питання, які ви можете поставити роботодавцю, якщо у вас буде така можливість.

Загально відомо, що кожен учасник ділової бесіди, входячи в акт професійної комунікації, має намір досягти своєї мети. Тому важливо вибрати спосіб впливу на співрозмовника: маніпуляцію чи актуалізацію. Розглянемо їх.

Маніпуляція – спосіб (система способів), який дає можливість досягнення своєї мети без врахування інтересів та за рахунок іншої сторони. Це спосіб, в основі якого “використання” іншої людини з метою реалізації своїх егоїстичних інтересів [3].

У діловому спілкуванні виокремлено такі типи маніпуляторів [3]:

- активний – прагне впливати на інших, використовуючи активні методики та свій соціальний статус – керівника, батька, викладача;
- пасивний – демонструє роль безпорадного, такого, що мало на чому розуміється, цим і підштовхує іншого виконати роботу за нього;
- ставиться до людей як до суперників, а інколи як до ворогів, із якими він веде постійну боротьбу;
- байдужий – намагається ніби уникнути контактів, демонструє індиферентність. Насправді все, що відбувається, йому не зовсім байдуже, інакше він так демонстративно не поведився б.

Тож, складається, що маніпулятор – це той співбесідник, який свідомо або несвідомо вдається до всіляких хитрощів, щоб контролювати ситуацію та досягти своєї мети.

Актуалізацією визначено спосіб (система способів), в основі якого лежить співробітництво, повага до себе та до інших, намагання вирішити проблему на основі об’єктивності та взаємної вигоди сторін спілкування [2].

Припускаємося, що актуалізатор це такий співрозмовник, який прислуховується до інших і враховує його інтереси, прагне до самоактуалізації та унікальності. Вона чесна у своїх думках і діях. Це людина, яка поважає

гідність інших, переконливо передає свої думки й бажання, добре ставиться до людей і допомагає їм знайти власний шлях розвитку.

Одним із важливих факторів під час ділової бесіди є вміння тримати увагу співрозмовника, змусити його слухати вас не відриваючи очей. Адже якщо слухач не зацікавлений у вашій розмові, ви не зможете вплинути на нього. Для підтримки зацікавленості слухача важливим є:

1. Підтримка зорового контакту з слухачем. Якщо слухачів декілька, то важливо зустрічатися поглядом із кожним чи з більшістю на скільки це можливо, адже так у слухача з'являється відчуття начебто звертаєтесь саме до неї. Прикладом на підтвердження такої позиції є свідчення очевидців, які констатували, що ораторський успіх злого генія ХХ століття Адольфа Гітлера, саме й полягав у тому, що він активно використовував зоровий метод для досягнення власних амбіцій.

2. Використання жестикуляції. Цей прийом побудований на фізіологічних особливостях людського організму, адже людину, як і більшість істот, привертає рух та й рух надає більшій емоційності словам.

Під час ділової розмови важливими правилами є:

1. Не перебивати співрозмовника. Порушення цього правила показує вашу неповагу до нього та може підірвати ваші стосунки чи знищити вашу кар'єру.

2. Негативно оцінювати свого співрозмовника.

3. Різко пришвидшувати темп бесіди. Це дасть припущення, що ви незацікавлені цією розмовою та викличе негативне враження про вас. Також прикладом схожої помилки є постійний погляд на годинник, що приводить до такого самого результату.

4. Підкреслювати відмінності між вами та слухачем, особливо якщо це стосується вашого соціального статусу, посади чи заробітної плати. Це вираження неповаги та образу для співрозмовника.

Також слід пам'ятати про тактику спілкування. Важливо дотримуватися таких правил:

1. Створювати план розмови, виступу, презентації. Це допоможе вам простіше запам'ятати текст та акцентувати увагу на вагомих деталях.

2. Потрібно вміти правильно подати себе, зокрема з найкращої сторони, особливо, якщо це стосується співбесіди на роботу.

3. Важливо не допустити конфлікту з співрозмовником та вміти знаходити компроміси у важких ситуаціях.

4. Потрібно уважно ставитися до нових та, на перший погляд, незвичних ідей, думок. Адже з першого погляду дивна думка може виявитися геніальною.

Отже, знання правил поведінки та вироблення стратегії ведення ділової розмови є важливим для досягнення поставленої мети та кар'єрного росту.

Список використаних джерел

1. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням: Навч. посібник / Уклад. Т.Б. Гриценко. – К.: Ліра, 2010. – 624 с.

2. Гуць М. В., Олійник І. Г., Ющук І. П. Українська мова у професійному спілкуванні. Навчальний посібник. – К.: Міжнародна агенція «BeeZone», 2004. – 336 с.

3. Хомич В.І., С.В.Толочко. Професійна діяльність і українська мова : навчальний посібник для студентів стаціонарної та заочної форми навчання спеціальності: 208 Агроінженерія / Хомич В.І., С.В.Толочко. – Ніжин: Міланік, 2017. – 278 с.

4. web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/14prishak_dilove_spilkuvannya/p2.html

5. studfiles.net/preview/3741323/page:22/

6. tudopedia.com.ua/1_27883_strategii-povedinki-pid-chas-dilovoi-besidi-spivbesida-z-robotodavtsem.html

Сидорович Олександр

к.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ РСР ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФЕНОМЕН: УРОКИ МИНУЛОГО ДЛЯ СЬОГОДЕННЯ

Україна зараз знаходиться на переломному моменті історичного розвитку. Майже три десятки років минуло після отримання Незалежності, однак схоже тільки зараз ми починаємо усвідомлено давати відповіді на наступні питання: хто ми є, куди рухатись, що із собою взяти у дорогу, а що залишити остаточно?

У спадок від Радянського Союзу ми отримали певні практики соціально-економічного досвіду, ментальні звички та матеріальну інфраструктуру. Значну частину цього спадку ми вже проїли, а решту пробуємо вмонтувати у фундамент нової української державності та економіки.

Радянська споживча кооперація як соціально-економічний феномен відіграла у плановій, командно-адміністративній економіці тоталітарної держави своєрідну роль. Забезпечуючи торгівельну систему колгоспно-радгоспного села товарами, здійснюючи заготівлі та закупки сільськогосподарської продукції, споживча кооперація виступала одним із механізмів визиску села протягом всього періоду існування радянської системи. Однак вона ж виконувала і певну соціальну функцію, особливо у два останні десятиліття існування радянської системи. Тому при оцінці її ролі та спробі дати якісь практичні поради із уроків історії споживчої кооперації УРСР ми повинні керуватись, на нашу думку двома важливими методологічними засадами.

У першу чергу слід відкинути намагання використовуючи порівняльний підхід співставляючи кількісні параметри розвитку системи споживчої кооперації УРСР та сучасної України. Велика кількість виробничих потужностей, кооперування майже всього дорослого сільського населення, масштаби заготівельної діяльності дійсно неспівмірні із тими показниками, які демонструє споживча кооперація зараз. Однак умови в яких існувала радянська споживча кооперація: централізоване державне планування, державні кредити,

примусово-добровільне залучення пайовиків можливі могли існувати лише в рамках минулої політичної та соціально-економічної системи, після краху якої відбулись, на нашу думку, логічні процеси згорання масштабів розвитку кооперативної системи.

По-друге, у спробі перенести частину досвіду минулого слід мати на увазі ту обставину, що споживча кооперація до 1991 року мала лише зовнішню кооперативну оболонку, а по-суті імітуючи громадську активність залишалась забюрократизованою та вертикально-ієрархізованою, фактично одержавленою структурою.

Виходячи із цих засад нам здається буде доречним при розбудові сучасної системи споживчої кооперації звернути увагу на наступні рекомендації щодо діяльності сучасної споживчої кооперації:

- посилити значення і роль рядового пайовика. Умови для цього у вигляді прийняття відповідного законодавства на державному рівні та відповідних програм та рішень на внутрішньосистемному рівні створені [1; 2; 3; 4];
- вивести на новий рівень агітаційно-пропагандистську діяльність щодо створення нових кооперативів, однак не тільки споживчих, а й інших типів – виробничих, страхових, заготівельних тощо;
- активізувати міжнародну співпрацю із кооперативними установами інших країн зробивши акцент при цьому на низовій ланці кооперативної системи;
- переглянути структуру та систему кооперативної освіти у руслі вимог сучасного ринку праці та тенденцій розвитку економіки на найближчі десятиліття;
- виробити стратегію та принципи взаємовідносин із місцевими органами влади у руслі адміністративно-територіальної реформи (створення об'єднаних територіальних громад).

Список використаних джерел

1. Закон України «Про споживчу кооперацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-12>
2. Закон України «Про кооперацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>
3. Постанова XXI позачергового з'їзду споживчої кооперації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0007626-12>
4. Програма завершення розмежування і закріплення власності в споживчій кооперації України (Укоопспілці) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001626-00>

Худенко Ольга

студентка

Хомич Вікторія

к.філол.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

СЕКРЕТ УСПІШНИХ ПЕРЕГОВОРІВ

У сучасних мовознавчих працях, зокрема як у зарубіжних [1, 2, 3, 4], так і в українських [5] знаходимо матеріал, у якому досліджено «секрети» успішних переговорів. Пристальна увага зосереджена на аналізі дванадцяти стратегій ведення успішних переговорів, що й стало темою нашої наукової розвідки.

Переговори – це метод досягнення угоди шляхом ділового спілкування, коли обидві сторони мають як спільні, так і протилежні інтереси [4].

Переговори є важливою складовою роботи будь-якої фірми, підприємства тощо. У процесі переговорів партнерами обговорюються різні питання, вони домагаються згоди з обговорюваної теми. Слід також зазначити, що вивченням етики й психології переговорних процесів займаються не лише окремі дослідники, а й спеціальні центри, а методика ведення переговорів входить до програм підготовки фахівців різних профілів.

Наразі переговори відіграють важливу роль. Кожна людина бажає досягти своєї мети в переговорному процесі, тому не всім подобається вислуховувати інші нав'язливі кимось рішення. Тож, ведення переговорів може бути «за сценарієм»: податливим або твердим [1]. Переговори може вести як одна людина, так і декілька однодумців. Їх успіх залежить не лише від досконалого знання предмета обговорення, але й від техніки ведення.

Загально відомо, що переговори застосовуються тоді, коли в односторонньому порядку не можна вирішити питання або неможливо. Часто на практиці ігноруються переговори, які мають змішані інтереси. Особливо, коли партнери не мають досвіду їх проведення, і тому наполягають лише на своїй пропозиції і не приймають до уваги інших думок [2].

Та є ряд «секретів» успішності. Так, найвдалішими днями для проведення переговорів вважаються вівторок, середа, четвер. Сприятливий час дня через півгодини – годину після обіду, коли ми перестаємо думати про їжу. Доречним місцем для переговорів є ваш офіс або офіс представництва партнера, нейтральна територія (конференц-зал , ресторан і т.д.) [3].

На думку Даймонда, існує 12 основних стратегій ведення переговорів. Їх можна комбінувати залежно від конкретної ситуації та з урахуванням особистості співрозмовника. Розглянемо кожну з них докладніше [4].

1. Цілі насамперед. Перед тим, як почати переговори, ми повинні чітко визначити цілі, які ми бажаємо досягти після закінчення переговорів. Вони мають бути конкретними, а всі обрані тактики повинні забезпечити їх реалізацію.

2. Уся справа в людях. Щоб досягти успіху в переговорному процесі, то потрібно поставити себе на місце опонента, так би мовити обмінятися ролями.

До переговорів потрібно завжди готуватися, щоб викликати зацікавленість опонента.

3. Не забувайте про емоції. Головне не виводи з себе опонента. Ми повинні бути на одних емоціях з ними. Якщо інша сторона буде емоційно неспокійна, схвильована, то буде нереально домогтися запланованого. Для цього ми повинні бути доброзичливими, виражати симпатію до них.

4. Кожна ситуація не схожа на інші. Кожні переговори вимагають індивідуального підходу, тому потрібно оцінювати ситуацію адекватно й за потреби – імпровізувати. Головне напередодні дізнатися про опонентів і не сумніватися у своїх силах.

5. Краще рухатись поступово. Переговори не люблять поспішності. Під час їх проведення ви повинні бути спокійні і впевнені в собі. Зайва наполегливість може стривожити вашого опонента. Рухайтесь до мети поступово.

6. Взаємовигідний обмін цінностями. Проаналізуйте, що важливо для вашого опонента й дайте йому це (якщо, звісно, не заперечує вашим інтересам). Відповідно, і ви отримаєте бажане. Такий обмін взаємовигідний.

7. З'ясуйте стандарти своїх опонентів. Через своїх знайомих, клієнтів і колег дізнайтеся про опонентів. Цю інформацію обміркуйте і зробіть правильні висновки.

8. Прозорість, конструктивність і жодних маніпуляцій. Не обманюйте своїх опонентів. Це до добра не доведе. Якщо вони дізнаються про приховані мотиви, то рішення у переговорах не досягнете. Якщо вам заважає щось проводити, то доречніше пояснити ситуацію і домовитись про їх перенесення.

9. Завжди ідіть на контакт, стверджуйте очевидне, висловлюйте своє бачення мети. У переговорах успіх залежить від вашого уміння контактувати з опонентом. Не потрібно залякувати, звинувачувати співрозмовника, а навпаки звернути на його переваги. Тоді переговори будуть успішні.

10. Кожна проблема – це джерело нових можливостей. Зрозумійте причину, яка вам заважає досягти мету. Проаналізувавши її, ви знайдете різні варіанти рішень, бо немає нічого неможливого. З'ясуйте причину не прийняття рішення – і ви побачите безліч розв'язків її.

11. Приймайте відмінності. Самодостатній співрозмовник приймає відмінності інших людей, і це на користь усім. Тому не бійтеся відмінностей, приймайте людей такими, які вони є.

12. До переговорів потрібно як слід підготуватися. Обов'язково готуйтеся до переговорів. Продумайте всі можливі варіанти проходження переговорів. Розробіть стратегію й обов'язково використайте її. Практика – велика річ!

Отже, головним для успіху в переговорах є уміння викликати довіру в слухачів, бути компетентним, чесним, енергійним, приймати близько до серця проблеми й турботи інших. Найважливішими передумовами успішного проведення переговорів є ґрунтовна підготовка, концентрація на предметі розмови, орієнтуватися на вирішення проблеми мислення, прагнути виробити загальну позицію, і при цьому дотримуватися загальнолюдських цінностей.

Список використаних джерел

1. Дараховський І.С., Прехул Т.В. Бізнес і менеджер. – М.: ИНФРА-М, 1992. – 212с.
2. Заводський Й.С. Менеджмент: Management. – У 3т. – Т.1. – 3-вид., доп. – К.:Видавництво Європ. Ун-ту. – 2001. – 542с.
3. Дебольський М. Психологія делового общения. – М.:МАУП,1998. – 244с.
4. Даймон С. Успішні переговори. Як отримати більше. – Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2012. – 560с.
5. Хомич В.І. Кредитно-модульний курс української мови (за професійним спрямуванням): навчально-методичний посібник для студентів стаціонарної та заочної форм навчання економічних та технічних спеціальностей. – 3-ге вид., перероб. і допов. / В.І. Хомич, С.В.Толочко. – Ч. II. – Ніжин: Міланік, 2015. – 190 с.

Шепета Віталіна

студентка

Грабовецький Олександр

старший викладач

ВП НУБіП Укараїни «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

У сучасному розумінні фінансами називають систему економічних відносин, за допомогою яких створюються і розподіляються державні кошти.

Як зазначає А.Г. Зюнькін, «фінансова діяльність держави зумовлена об'єктивною необхідністю розподілу та перерозподілу національного доходу, а також задоволення як індивідуальних потреб громадян, так і потреб суспільства в цілому» [3].

На практиці фінансова діяльність держави являє собою процес збирання, розподілу (перерозподілу) та використання коштів, що забезпечують виконання державою функцій. Нею займаються уповноважені державні органи, що здійснюють пряме планове збирання і розподіл коштів. Всі фінансові ресурси в державі поділяються на централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів. Централізовані фонди надходять у розпорядження держави як суб'єкта влади, тоді як децентралізовані утворюються в усіх галузях народного господарства. До державних фінансів України належать зведений державний бюджет України, фінанси державного сектора економіки, централізовані та децентралізовані фонди цільового призначення, державний кредит, резервні та страхові фонди.

У своїй фінансовій діяльності держава керується рядом принципів. Одним з них є публічний характер фінансової діяльності, що означає її відкритість. Найважливіші акти цієї діяльності держави доводяться до відому громадськості завдяки засобам масової інформації. Іншим принципом фінансової діяльності є розподіл функцій між представницькими та виконавчими органами влади.

Чіткому розмежуванню повноважень різних органів влади щодо фінансової діяльності присвячено цілий ряд статей Конституції України, інших законодавчих актів. З цим принципом тісно пов'язано наступний – пріоритет представницьких органів влади перед виконавчими у вирішенні державних проблем, пов'язаних з фінансами.

Важливим принципом фінансової діяльності держави є фінансування її безпеки, що здійснюється за рахунок централізованих державних фондів.

Одним з принципів фінансової діяльності виступає єдність фінансової діяльності та грошової системи держави, адже державні кошти створюються й розподіляються у грошовій формі, закріпленій національним законодавством. В якості одного з принципів фінансової діяльності розглядають її міжгалузевий характер. Ця діяльність охоплює виробничу й невиробничу сфери економіки, утримання соціальної сфери тощо.

Принципом фінансової діяльності держави є також її самостійність, тобто держава займається цією діяльністю відокремлено від інших сфер діяльності, маючи для цього фінансову систему з її фондами та інститутами.

Ще одним важливим принципом фінансової діяльності держави є її соціальна спрямованість. Даний принцип має на увазі орієнтованість держави у своїй фінансовій діяльності на здійснення широкої та ефективної соціальної політики, яка має практично втілюватися в реальності прав людини і громадянина, в існуванні доступних та ефективних систем освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, у підтримці малозабезпечених прошарків населення тощо.

Принцип плановості фінансової діяльності держави передбачає, що кожна сфера цієї діяльності обов'язково планується державним бюджетом, зведеним балансом доходів і видатків (у міністерствах), балансом доходів і видатків (на підприємствах), кошторисом доходів і видатків (в установах і організаціях), кредитним планом і касовим планом (у банках).

За визначенням А.Г.Зюнькіна, «методи фінансової діяльності – засоби, прийоми, за допомогою яких уповноважений державою орган від її імені мобілізує, розпоряджається і використовує фонди грошових ресурсів.»[3]. Всі методи фінансової діяльності держави поділяються на дві категорії: методи формування фондів грошових ресурсів та методи розподілу цих фондів.

Фінансова діяльність держави регламентована системою фінансово-правових актів, серед яких виділяють акти органів законодавчої влади (закони) та акти органів виконавчої влади (підзаконні акти). Існують різні форми фінансово-правових актів: Конституція України, закони України, укази Президента України, декрети Кабінету Міністрів України, накази, інструкції чи положення Міністерства фінансів України або Державної фіскальної служби, методичні вказівки, листи, телеграми Національного банку України тощо.

Конституція України приділяє велику увагу фінансовій діяльності держави. Так, п.4 ст.85 Конституції передбачає, що «до повноважень Верховної Ради України належить затвердження Державного бюджету України та внесення змін

до нього; контроль за виконанням Державного бюджету України, прийняття рішення щодо звіту про його виконання...»[1]. Виходячи з необхідності забезпечення економічної безпеки держави, ст.92 Конституції закріплює, що «виключно законами України встановлюються...Державний бюджет України і бюджетна система України; система оподаткування, податки і збори; засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків; а також статус іноземних валют на території України; порядок утворення і погашення державного внутрішнього боргу; порядок випуску та обігу державних цінних паперів, їх види і типи...»[1].

Ст. 95 Конституції наголошує, що «бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами.»[1]. Ст. 96 Конституції закріплює за Верховною Радою України затвердження бюджету на певний термін. Участь Кабінету Міністрів України, Рахункової палати, Національного банку України у здійсненні фінансової діяльності передбачено статтями 97, 98 та 100 Конституції. Ст. 99 Конституції визначає національну грошову одиницю України – гривню. Ст. 116 встановлює, що «Кабінет Міністрів України ... забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики...» [1].

Ст. 143 передбачає, зокрема, що “територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання; встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону” [1].

Крім Конституції України, правовим аспектам фінансової діяльності держави приділяється увага в інших законодавчих актах, зокрема в Законі України «Про банки і банківську діяльність». Розділ II цього Закону присвячено діяльності такого важливого суб'єкта фінансової діяльності держави, як Національний банк України. У відповідності до ст.8 Закону «Національний банк є центральним банком України, її емісійним центром, проводить єдину державну політику в галузі грошового обігу, кредиту, зміцнення грошової одиниці, організує міжбанківські розрахунки, координує діяльність банківської системи в цілому, визначає курс грошової одиниці відносно валют інших країн. Йому належить монопольне право на випуск грошей в обіг, а також випуск національних грошових знаків за рішенням Верховної Ради України.» [2].

Правове регулювання фінансової діяльності держави здійснюється також законами України «Про систему оподаткування», «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», «Про бюджетну систему України», «Про страхування», «Про Рахункову палату Верховної Ради України» та ін.

Ще одним законодавчим актом, що регулює фінансову діяльність держави, а саме таку її форму, як випуск цінних паперів, є Закон України «Про цінні папери і фондову біржу». Даний закон передбачає можливість випуску облігацій

внутрішніх республіканських і місцевих позик. Як зазначав В.М. Іванов, рішення про випуск облігацій внутрішніх республіканських і місцевих позик приймається відповідно Кабінетом Міністрів України і місцевими радами народних депутатів. Кошти, одержані від реалізації внутрішніх республіканських або місцевих позик, спрямовуються відповідно в республіканський і місцеві бюджети, в позабюджетні фонди місцевого самоврядування. [4]

Фінансовою діяльністю називають процес збирання, розподілу (перерозподілу) та використання коштів, що забезпечують виконання державою її функцій. Фінансовою діяльністю займаються уповноважені державні органи, здійснюючи пряме планове збирання і розподіл грошових коштів.

Держава здійснює свою фінансову діяльність за допомогою обов'язкових (податки, збори, штрафи, плата за використання природних ресурсів, страхування, платежі в централізовані спеціальні фонди та ін.) та добровільних (лотереї, позики, добровільні внески, акції та ін.) методів формування фондів грошових ресурсів, а також за допомогою методів розподілу цих фондів, до яких належать фінансування, кредитування, виплати пенсій, страхових відшкодувань і різних допомог.

Список використаних джерел

1. Конституція України. – К.: Право, 2018.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» // Калина А.В., Кощеєв А.А. – К.: МАУП, 2016.
3. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Опорний конспект лекцій. – К.: МАУП, 2015.
4. Іванов В.М. Гроші та кредит : Курс лекцій. - К.: МАУП, 2016.

ЗМІСТ

Безпала Ольга, Сологуб Юрій СТАН РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	4
Бережняк Анна ЯК ЗАПУСТИТИ СВІЙ STARTUP В УКРАЇНІ.....	7
Білоус Інна СУЧАСНІ КОРПОРАТИВНІ ОБЛІГАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	8
Вергун Володимир, Бережняк Анна КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
Vovk Alina, Kybrak Alla, Stadnyk Viktoriia NEW BIOTECHNOLOGIES IN APK UKRAINE, BENEFITS AND WEAKNESSES.....	13
Гриненко Анна, Пилипенко Любов, Стадник Вікторія СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	15
Дроб'язко Вікторія, Дворник Інна, КОМПЛЕКСНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ЯК ОСНОВА ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ.....	18
Калінін Андрій, Македон Галина, ВПЛИВ СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	21
Костюченко Анна, Македон Галина, ПРОБЛЕМИ РОСТУ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В ЕРУ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	24
Леміш Вадим, Бережняк Анна ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ.....	27
Македон Галина, ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ НА СПОЖИВЧІ ТЕНДЕНЦІЇ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.....	29
Метейко Анастасія, Македон Галина, ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ.....	32
Пелипань Тетяна, Дворник Інна, ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ.....	35
Петришин Людмила, Шільберг Ганна ВПЛИВ СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОНОМІЧНУ ПОВЕДІНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	38
Стадник Леонід, Петренко Анатолій ПРОБЛЕМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ СФЕРІ.....	41

Рипаленко Максим, Бережняк Анна ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
Стадник Вікторія ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ДЖЕРЕЛА ТА ЧИННИКИ.....	45
Беба Євгеній, Овчарик Зоряна ВИТРАТИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ЇХ ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ.....	50
Валієва Каріна, Овчарик Зоряна ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ СКЛАДАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	52
Гмира Микола, Овчарик Зоряна ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК.....	56
Доля Ігор, Герасимович Анатолій БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВІ В КОНТЕКСТІ НЕОІНСТИТУЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ.....	58
Калюжна Ірина, Овчарик Зоряна УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	60
Ковалець Алла, Столяренко Олена ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ АУТСОРСИНГУ.....	63
Мякий Сергій, Овчарик Зоряна ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	65
Панькович Юлія, Овчарик Зоряна ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕЗУЛЬТАТ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	67
Хоменко Юлія, Столяренко Олена ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	69
Хромей Наталія, Петришин Людмила ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТУ ОБЛІКУ НА ФОНІ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН.....	71
Царук Наталія ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	73
Бесідовський Анатолій, Власенко Дмитро ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АВТОТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	78

Гаврильченко Олександр, Алієв Ельчин Бахтияр огли, Дубницький В. П. АНАЛІЗ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ЗМІШУВАННЯ.....	80
Гаврильченко О.С., Хоружий Г.В. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ СИСТЕМ КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ ТВАРИННИЦЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ.....	83
Дощенко Євгенія, Дяченко Любов ПРОБЛЕМИ ТА МАЙБУТНЄ РИНКУ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	87
Жигулін Олександр, Назаренко М. І. ВИКОРИСТАННЯ ПІДЙОМНО-ТРАНСПОРТНИХ МЕХАНІЗМІВ В С/Г ВИРОБНИЦТВІ.....	89
Жигулін Олександр ЛОГІСТИКА У МЕХАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРОБІЗНЕСУ.....	92
Кльова Ярослав, Сай Владислав, Мартишко Віктор ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ БЕЗТАРНОГО ТРАНСПОРТУВАННЯ ПЛОДІВ.....	96
Кльова Ярослав, Махмудов Ілхом ПРІОРИТЕТНІ ШЛЯХИ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	100
Ковальчук Валерія, Симоненко Роман, Мартишко В. М. ТРАНСПОРТУВАННЯ ВРОЖАЮ САДІВНИЦТВА.....	103
Махов Олег, Іванов Євген, ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	105
Костюченко Анна, Сидорович Олександр ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	107
Петрик Олег, Побрусило Валентин, Махмудов Ілхом ЕКОНОМІЧНИ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЇ РІШЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ПРОБЛЕМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	109
Семененко Марина ОСОБЛИВОСТІ ЗЕРНОВОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ.....	112
Фришев Сергій, Махмудов Ілхом, Симоненко Роман ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ ЗБИРАННЯ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ.....	114
Фришев Сергій, Махмудов Ілхом, Іваніченко Владислав ОБҐРУНТУВАННЯ ТРАНСПОРТНО-ЗБИРАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР.....	119

Шейко Надія ЕВОЛЮЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА СТРУКТУРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ В ХХ СТОЛІТТІ ЯК ПЕРШООСНОВА РОЗВИТКУ МЕХАНІЗАЦІЇ ПОДРІБНЕННЯ КОРМІВ.....	122
Акопян Артур, Грабовецький Олександр ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОХОЛДІНГІВ В УКРАЇНІ.....	126
Васильченко Олег, Васильченко Сергій, Хомич Вікторія СТРУКТУРА ТЕРМІНІВ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ АГРОІНЖЕНЕРІВ.....	129
Вовк Аліна, Грабовецький Олександр ПРАВОВІ ЗАСОБИ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СУСПІЛЬСТВА.....	132
Герасименко Сергій, Хомич Вікторія УМІННЯ СТАВИТИ ЗАПИТАННЯ ТА УВАЖНО СЛУХАТИ ЯК НЕОБХІДНІ НАВИЧКИ ДЛЯ ЕНЕРГЕТИКІВ.....	135
Голубова Уляна, Грабовецький Олександр ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ КООПЕРАЦІЇ.....	137
Голубова Уляна, Хомич Вікторія МОВЛЕННЄВІ ПРИЙОМИ СКЛАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	140
Грабовецький Олександр ФЕРМЕР І ДЕРЖАВА: ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОЇ СПІВПРАЦІ....	143
Донченко Марія, Грабовецький Олександр ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ.....	146
Дроб'язко Вікторія, Грабовецький Олександр ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	148
Кубрак Алла, Грабовецький Олександр ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.....	151
Литовченко Віктор БУТИ ГРОМАДЯНИНОМ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	156
Паскевич Аліна, Сидорович Олександр ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ.....	158
Пилипенко Любов, Грабовецький Олександр ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА-БАНКРУТА	160
Радченко Олена, Грабовецький Олександр ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ.....	163

<i>Райда Євгеній, Хомич Вікторія</i> СТРАТЕГІЯ ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ДІЛОВОЇ БЕСІДИ.....	165
<i>Сидорович Олександр</i> СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ РСР ЯК СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИЙ ФЕНОМЕН: УРОКИ МИНУЛОГО ДЛЯ СЬОГОДЕННЯ.....	168
<i>Худенко Ольга, Хомич Вікторія</i> СЕКРЕТ УСПІШНИХ ПЕРЕГОВОРІВ.....	170
<i>Шепета Віталіна, Грабовецький Олександр</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ.....	172